ళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 7

శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్త

కీ॥ శే॥ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

1998

ప్రథమ ముద్రణ : 1960
ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

© తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి

ప్రతులు : 2,000

ప్రచురణ :
శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.
కార్యనిర్వాహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

ముద్రణ :
త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
14/264, ఈడేపల్లి
మచిలీపట్నం - 1
ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాథరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రథమతః తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యుమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి ప్రపత్తి దేహాత్మేశ విచారాదులను తెలిపే ఆధ్యాత్మసంకీర్తనలు: జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ॥ శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంతో తాళ్లపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978సం॥ నుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్లపాక అన్నమయ్య, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రింపబడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీకలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ, ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యుమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాష్‌గౌడ్ గారికి కృతాజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph.D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

తేది : 10-2-98

తాళ్ళపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

సంపుటాలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్ళపాక చినతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్ళపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్ళపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయ బడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

శ్రీ

పీఠిక

ఇది శ్రీ అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనముల సంపుటములలో రెండవది. ఆదినుండి పదుమూఁడవది. రేకులలోని రెండవ శతకములోని 596 సంకీర్తనలు ఇందు క్రమముగా చేర్పఁబడినవి.

శ్రీ వెంకటేశ్వర ప్రాచ్యపరిశోధనాలయమును శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాధికారులు శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయమునకు సమర్పించిన తరువాత కొన్నిమాసముల లోపలనే నేను, వయోమితిని దాఁటియున్నందుచే, ఉద్యోగమునుండి విరమించుకోవలసి వచ్చినవి.

అప్పటినుండి ముందుకు సాఁగక యున్న యీ సంకీర్తన ప్రకటన కార్యమును మరల శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారే స్వీకరించి సాగింప సంకల్పించిరి. శ్రీ కార్యనిర్వాహకులు శ్రీ చెలికాని అన్నారావు గారు మరల నన్నే యీ సంకీర్తనల పరిశోధన కార్యము వహించునట్లు నియమించి యథాపురముగా నాయెడ తమకుఁగల అసామాన్య ప్రణయమును వెల్లడించినారు. వారికి నాధన్యవాదములను సమర్పించుచు నా శక్తికొలఁది ఈ మహాకార్యము సాఁగించుటకు తలయొగ్గినాను.

శ్రీనివాసుని యనుగ్రహబలముచే రాఁగల సంపుటములు ఇంత విలంబములేక క్రమముగా వెలువడఁగలవని నా యాశంస; నా ప్రార్థన.

ఎప్పటివలె అందచందములకు కొదవలేక యీ సంపుటమును సిద్ధపఱచిన శ్రీ వేంకటేశ్వర ముద్రాలయాధికారుల శ్రమక్షమలు నాకృతజ్ఞతను చూరగొన్నవి.

శ్రీ వికారి ఫాల్గున శుక్ల ౧౪.
స్థిరవారము, తిరుపతి
12–3–1960.

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ.

శ్రీ

శుభమస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన పదారుయేండ్లకు తిరువేంగళనాథుఁడు ప్రత్యక్షమై తేను అది మొదలుగాను శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభిసంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ నిరుధానకు [1] తిరువేంగళనాథుని మీఁదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపము చేసిన శృంగారసంకీర్తనలు.

101-వ రేకు. సామంతం

అతివ నీయంగములె అతనుతాపపు మాటు
తతినొకటికొకటికని దైవమే నేసె ॥పల్లవి॥

విట్టూర్పుగాలికిని నీలాహివేణికిని (ణి యిదె?)
నెట్టనను విరహంపునెగులేఁటికే
చుట్టుఁ గన్నీటికిని చూపుఁజాతకములవె
తొట్టి యిఁకమీఁదనవి తుదమీఱఁ గలవా ॥అతివ॥

చిగిరింత పులకలకు జిగిఁబలుకుఁగోవిలదె
పగటు మరుఘాతలకు వెగటేఁటికే
అగడుఁ దాపపురవికి నారనే రాహువదె
తెగి యిందుమీఁదనది దీష్టించఁగలదా ॥అతివ॥

1. ఈశబ్దము అపరిచితము. శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు 'నిరోధానకు? తిరోధానకు?' అని సందేహముతో పాఠము సూచించిరి. 'సరిగా' అను నర్థమున ప్రయోగించినట్లున్నది. ఇది యింకను అన్వేషణీయము.

రతి మనసుమఱపులకు రమణి నీ గోరదివా
ప్రతిమరునియుద్ధముల భ్రమతేఁటికే
యితవైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు నినుఁగూడె
చతురతల యివి నిన్ను సాధించఁగలవా. ॥అతివ॥ 1

రామక్రియ

ఎఱఁగనా నీగుణాలు యింతక తొల్లి
విఱుగని నామనసే వెఱ్ఱిఁజేసెఁ గాక (గాని?) ॥పల్లవి॥

సేసపాల పెండ్లివారు సేనలుండఁగాను
ఆసపడి నాతో నవ్వేవంతే కాదా
యీ సుద్దులకెకా నే నీయింటికి రాను వెఱతు
దోసకారి చెలికత్తె తోడితెచ్చెఁ గాని ॥ఎఱఁగ॥

తఱితో వరుసవారు దగ్గరి కాచుకుండఁగా
నఱిముఱిఁ జేయివట్టేవంతె కాదా
యెఱిఁగుండి మానక నేనిట్టె మాటాడఁదగునా
పఱచుగూఁటి చిలుక పలికించెఁ గాని ॥ఎఱఁగ॥

కప్పురపుఁబళ్ళవారు కాచుకిట్టే వుండఁగాను
అప్పుడే నన్నుఁ గూడితివంతె కాదా
నెప్పున శ్రీ వేంకటేశ నేనూ నీవూ నొక్కచే
యిప్పుడే వీరిడి మరుఁడింత సేసెఁ గాని. ॥ఎఱఁగ॥ 2

నాదరామక్రియ

దేవరవై తివిన్నిటా దేవులాయనాపె నీకు
ఆవల మిమ్మిద్దరినేమని పొగడేమయ్యా ॥పల్లవి॥

పున్నమ వెన్నెలజోడు పూవులలోని వాసన
ఉన్నతిమీరి నీ వురమెక్కె...

మన్నన సంపదరాశి మదనుని పుట్టినిల్లు
వన్నెతో నీకు రాణివాసమాయను ॥దేవర॥

పాలజలనిధితేట బంగారులోపలికళ
కీలితముగా నీకెంగేలు వట్టెను
మేలులో సాకారము మించులోకము భాగ్యము
తాలిమితో నీకు మూలధనమాయను ॥దేవర॥

అందరిని గన్నతల్లి ఆదిమూలమైన లక్ష్మి
కందువ నీముంజేతికంకణమాయను
యిందునె శ్రీ వేంకటేశ యీపె సర్వమోహనము
కందు వాయ నిన్నుఁగూడె (డి ?) కలిమెల్లా మెరసె ॥దేవర॥ 3

సామంతం

నీవెఱ్ఱితనమెంతునో నిన్నుఁ బుత్తెంచినట్టి
ఆవెఱ్ఱితనమెంతునో అమ్మరో నేఁడు ॥పల్లవి॥

అక్క విలిచీనంటా నాతఁడూ కొలువుండఁగా
ఇక్కడఁ బిలువ వచ్చేవింత యేఁటికే
చిక్కించుక యింటిలోనే చెల్లినట్లు శేసుఁగాక
తక్క మీయేలికసాని తగవేఁటి తగవే ॥నీవె॥

అప్పటిఁ బోదువుగాని అందాఁకా విచ్చేయుమంటా
దుప్పటికొంగు వట్టేవు దొడ్డదానవే
చెప్పి తన వూడిగెపు చెలిచే నింత నేయించె
తప్పని మీయాపె దొరతనమేఁటితనమే ॥నీవె॥

ఆసలు చూపి మాటాడి ఆసవెట్టి సన్న నేసి
బేసబెల్లితనమునఁ బెనఁగేవవునే
యీసుల శ్రీ వేంకటేశు నింత నేయించి తాఁగూడె
వాసితో మీదొరసానివరు నేఁటి వరునే. ॥నీవె॥ 4

శ్రీరాగం

ఆదట దయదలఁచి యాచరించినంతె చాలు
సోదించి యాతనినంత జోలిఁబెట్టఁ జాలను ॥పల్లవి॥

చనవు మెఱయఁబోతే స్వతంత్రము చూపవలె
మనవి చెప్పఁగఁబోతే మాఱుమాట్లాడవలె
ననుపు నడపఁబోతే నగి మందెమేళమౌను
ఘనుఁడాతనికి నేనింత గాసిఁబెట్టనోపను ॥ఆద॥

బలిమి సేయఁగఁబోతే పట్టి పెనఁగఁగవలె
చలము సాధించఁబోతే జంకించవలె
అలిగి సొలయఁబోతే అన్నియునుఁ దలఁపౌను
చెలువుఁడాతనినంత చిమ్మిరేఁచనోపను ॥ఆద॥

మేలములాడఁగఁబోతే మీఁదఁ జెయివేయవలె
నాలిమొగదాకిరైతే నాయంత నేనుండవలె
ఈలీల శ్రీవేంకటేశుఁడింతలోనే నన్నుఁగూడె
ఆలరి యాతనినంత అలయించనోపను. ॥ఆద॥ 5

గౌళ

అందుకే వేగిరమయ్యీనప్పటినుండి
గొందికిట్టె రాఁడుసుమ్మీ కొంకు విడిపింతును ॥పల్లవి॥

తప్పక చూచినవాఁడు దగ్గరి రాఁడు సుమ్మీ
కప్పురము నోరికిచ్చి కాఁగిలింతును
అప్పుడె నవ్వేటివాఁడు ఆయములంటఁడు సుమ్మీ
చిప్పిల మెయి చెమరించఁ జేతును ॥అందు॥

చేకొని మాటాడేవాఁడు చెఱఁగు వట్టఁడు సుమ్మీ
దాకొనఁ బెదవిని ముద్రలు వేతును

యీకడనింతటివాఁడు యెదురుపడఁడు సుమ్మీ
లోకమెల్లా మెచ్చనిట్టే లోఁగొందును ॥అందు॥

కాఁకలు చల్లేటివాఁడు కందువ దీర్చఁడు సుమ్మీ
మాఁకువలె మేనెల్లా మఱపింతును
యేఁకటలో శ్రీ వేంకటేశుఁడిట్టె నన్నుఁ గూడె
వూఁకొనఁడు సుమ్మీ పంతాలొప్పగింతును. ॥అందు॥ 6

02-వ రేకు. మంగళకౌశిక

ఏల తలవంచుకొనేరిద్దరును నన్నుఁ జూచి
తాలిమినద్దరిపాటు తగదు నావల్ల ॥పల్లవి॥

ఇక్కడ నీవేళ చూడనింతి నంపి మఱికాక
గక్కన నేవచ్చినదే కల్ల నావల్ల
మక్కువ నదియుఁగాక మంచముపై సోదించక
మొక్కళానఁ గూచుండుటె మోసము నావల్ల ॥ఏల॥

అందంద మాటలాడే అలబలము చూడక
కందువఁ దెరదీసుటే కల్ల నావల్ల
దిందుపడూరకుండక దీపమెగసన దొబ్బి
ముందు నేనే నవ్వినది మోసము నావల్ల ॥ఏల॥

ఇన్నాళ్ళవలెనె యంటా నీపెకు వరుసియ్యక
కన్నలవిఁ గూడినదె కల్ల నావల్ల
యిన్నిటా శ్రీ వేంకటేశ యిఁకనేల నే నిన్న
మొన్ననే రానిదిమెల్లా మోసము నావల్ల. ॥ఏల॥ 7

సామంతం

ఇంత సేయఁగఁగదా యీడ వెల వెట్టితివి
కాంతుఁడవు నీవు మాణిక్యమువంటివాఁడవు ॥పల్లవి॥

మచ్చరించఁగఁ గదా మనసుపట్టఁ దిరిగే
విచ్చకములాడుకంటె యిదె మేలు
కచ్చుపెట్టి బంగారము కరఁగక వన్నెలేదు
అచ్చముగ వోరి నీవు అటువంటివాఁడవు ॥ఇంత॥

రాకుండఁగ నీవే నన్ను రతికిఁ బిలిచితివి
యేకమై వుండుటకంటె యిదె మేలు
మేకొని కస్తూరైనా మేదించక యెనయదు
ఆకడ నీవు వోరి అటువంటివాఁడవు ॥ఇంత॥

గుట్టుననుండఁగఁ గదా కూడితి శ్రీ వేంకటేశ
యిట్టునట్టు దూరుకంటె యిదె మేలు
చెట్టుమీఁది విరులైనా చేతులఁ గోయకరావు
అట్టెవోరి నీవు అటువంటివాఁడవు ॥ఇంత॥ 8

వరాళి

ఎరవా నీవు నాకు యిందుకే కాక
సరవితోనుంతనా యీచలాలకే కాక ॥పల్లవి॥

పంతమా నే నీకు బాగాలిచ్చేయందుకు
అంతలో నీవాపెకిచ్చేవని కాక
చెంతల నీకేమి సేవ చేసినాను దోసమా
కొంత నీతోఁగూడి యాపె కూచుండఁగాఁగాక ॥ఎరవా॥

నలువంక నే నీతో నవ్వకుండేదాననా
ఖొలసియాపె యీదిక్కు చూడఁగాఁ గాక
మలసి యప్పటి నీతో మాటాడఁ దగదా
వెలయ నీవద్దనాపె వినఁగాఁ గాక ॥ఎరవా॥

యేమాయ నీపాదములిటు నేము పిసికితే
దోమటినాపె కాళ్లు దొక్కఁగాఁ గాక

నేమాన శ్రీ వేంకటేశ నీవు నన్నుఁ గూడితివి
మోముచూతునా యాపెను మొక్కించఁగాఁ గాక. ॥ఎరవా॥ 9

ముఖారి

నిందనానలు వెట్టకు నీ పంతాను
అందనితశత్రుఁడ నీయాఅడిఁ జిక్కితిరా ॥పల్లవి॥

కప్పురపు ధూళిదెచ్చి కన్నులనిండాఁ జల్లి
అప్పుడే యాపెఁ గూడితివౌరా నీవు
తప్పులే కూడైనట్టి తాటోటుకాఁడవు నీతో
యిప్పుడు నమ్మి నీ పొందులెట్టు నేఁజేసేతిరా ॥నింద॥

చేరెఁడు తట్టుపుణుఁగు చెవులనిండాఁ బోసి
యీరీతి మాటలాడితి వింతితోడను
తిరువద్ద పెనులోకదిమ్మరివి నీకు నేను
ఆరితేరి నేఁడు నీకు నాలనెట్లైతిరా ॥నింద॥

కొఁగిట నన్నుబిగించి కళ వట్టించి యాపెతో
చేఁగదేర నవ్వితివి శ్రీ వేంకటేశ
దాఁగిలి ముచ్చిములాడే దాయిగాఁడవైన నిన్ను
తోఁగి చూచెట్టు నీరతిదొమ్మికి లోనైతిరా ॥నింద॥ 10

రామక్రియ

అంగన యెట్టుండినా నమరుఁగాక
సంగతే నీకు నాపె సాటికిఁ బెనఁగను ॥పల్లవి॥

తనకుఁ బోఁదైనచోట తగిలి మాటాడకున్న
మనుజుఁడా వాఁడు పెద్దమాకు గాక
ఘనవునఁ బెనఁగఁగా సమ్మతించకుండితేను
ఘనత యేది ? చులకఁదనమే కాక ॥అంగ॥

చెల్లుబడి గలచోట సిగ్గులు విడువకున్న
బల్లిదుఁడా వాఁడు కడు పందగాక
వెల్లివిరి నవ్వఁగాను వీడుదోఁడకున్న
చల్లేటి వలపులేవి? సటలింతే కాక ॥అంగ॥

తారుకాణలైనచోట తమకించి కూడకున్న
చేరఁగ జాణఁడా గోడచేరుపు గాక
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశ యిట్టె రఘునాథుఁడవై
కూరిమిఁ గూడితివిది కొత్తలింతే కాక. ॥అంగ॥ 11

ముఖారి

అంది వాదులకు వచ్చేవదేమోపే
మందపసులు దవ్వేఁగె మమ్ము విడవోపే ॥పల్లవి॥

పేయ చొరఁగానె యిల్లు బెంబడిఁ జొచ్చితిఁగాక
ఆయెడ నన్నేల తిట్టేవదేమోపె
చాయలనాపుట్టచెండు చవి నేనంటితిఁగాక
మాయల నీ చన్నులంట మాకేలవోపే ॥అంది॥

బచ్చెన మంచము దాఁకి పైఁబడితి నీ వుండేది
యచ్చట నెవ్వఁడెఱుఁగునదేమోపే
పెచ్చుఁబిల్లఁగోవెనుచుఁ బెదవిమోఁపితిఁగాక
పచ్చి నీమోవనెఱఁగే పని మాకేలోపే ॥అంది॥

ముందర నీతోడదాఁకి మొలగంట వాఁగెఁగాక
అందుకు నన్నంటఁబట్టేవదేమోపే
అంది శ్రీ వేంకటపతిననక తోదోపులనె
సందడిఁ బెనఁగితివి చాలదా వోపే. ॥అంది॥ 12

103-వ రేకు. ఆహిరి

ఏల మమ్ము గేలిసేసేరింతులాల
మేలుమీఁది దాననింత మెచ్చఁగదరమ్మా ॥పల్లవి॥

చలము సాదించఁబోతే జవ్వనమాఁపఁగరాదు
పలుకకుండేనంటే ఫలములేదు
చెలువుఁడెదుట వచ్చి చెయి వట్టుకున్నవాఁడు
తొలఁగఁదోయఁగరాక తూర నవ్వేనమ్మా ॥ఏల॥

కోపగించుకొనఁబోతే కొసరఁగఁ జోటులేదు
చూపుల జంకించేనంటే సొగయదది
యేపున నితఁడు వీడెమిందమనుచున్నవాఁడు
పైపైనొదుగలేక భావించేనమ్మా ॥ఏల॥

పంతములాడేనంటే పతితో బలము లేదు
వింత సేసుకుండేనంటే వేడుక లేదు
యింతలో శ్రీ వేంకటేశుఁడెమ్మెచూపి నన్నుఁగూడె
చింతదీర వెరగుతోడి సిగ్గుపడేనమ్మా. ॥ఏల॥ 13

పాడి

ఎవ్వరెవ్వరిచిత్తాలు యెట్టుండునో
యివ్వల నీకు మొక్కేది యెట్టుండునో ॥పల్లవి॥

పగట్ల నీతోఁ బలుమారు నవ్వఁగాను
యెగసక్కెమని నీకు నెట్టుండునో
తగిలి నీవొద్దనట్టె దాయక పాయకుండఁగ
అగడుగ నేమడిగేనని వుండునో ॥ఎవ్వ॥

చెంతల నీచెక్కు నొక్కి సేవలు సేఁజేయఁబోతే
ఎంత అట్టడిది యని యెట్టుండునో

పొంతనే యాటపాటల పొద్దులు గడపితేను
యింత మాయదారి యని యెట్టుండునో ॥ఎవ్వ॥

కాతరాన మాయింటికి గక్కనఁ బిలిచితేను
యేతులెంత నేనేనని యెట్టుండునో
ఆతుమై శ్రీ వేంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి
యీతగుమన్నన నాపై నెట్టుండునో. ॥ఎవ్వ॥ 14

వరాళి

ఏకతంబాయనిదె యిద్దరికి నొకచోట
యేకొలఁదిఁ బదునొ వలపేమందునే ॥పల్లవి॥

ననుపు గలవారికివి నవ్వకుండఁగరాదు
మనసులెనసిన తగులు మానరాదు
చనవు వెగ్గళమైన సరసముల కొదలేదు
తనివి దీరఁడు విభుఁడు తనకు నే నెదురా ॥ఏక॥

మగలకును సతులకును మాటలాడక పోదు
మొగమోట గలచోట మొరఁగ రాదు
పగలేని తావుకును పంతంబు పనిలేదు
తగవులెంచీనతఁడు తనకు నే నెదురా ॥ఏక॥

కూటములు గలయపుడు కొంకు గొసరే లేదు
పాటించి మొక్కఁగాఁ బదరఁదగదు
యీటుతో శ్రీ వేంకటేశుఁడిటు నన్నుఁ గలసి
తాటించి పొగడీని తనకు నే నెదురా. ॥ఏక॥ 15

సాళంగనాట

మాతోడి నవ్వులు మఱి యాల చే
చేత నెదురుచూచీనదె చెలియ ॥పల్లవి॥

వలసిన యెడలకు వచ్చేదే మేలు
వలవని జోలికి వాదె మేలు
బలిమి సేయమిఁక పడఁతికడకు మ
మ్మేలమినంపినా యెట్టైనా మేలు ॥మాతో॥

మనసు వచ్చితే మాటాడుటే మేలు
ననుచకున్న మోనము మేలు
అనలేము నిన్ను నాసపడినచెలిఁ
జెనకక నీవేమి సేసినా మేలు ॥మాతో॥

పొందే కలిగిన భోగించుటే మేలు
కందినయెడ నలుకలు మేలు
యిందులో శ్రీ వేంకటేశ కూడితివి
యిందుముఖికి నీకిదియే మేలు. ॥మాతో॥ 16

గౌళ

వేతే నేమూరకుండిన వెంగెమే కాదా
నీఱుపైఁ గోపాలు చూప నీయంతవారమా ॥పల్లవి॥

కొంగువట్టి నిన్నుఁ బేరుకొననైతినని దూరే
వెంగిలినోరఁ బిలిచేదెగ్గు గాదా
కుంగని కుచాలు దాఁచుకొంటినంట నాడేవు
నింగిమోవఁ బెరుగఁగ నీ యంతవారమా ॥వేతే॥

అంచ నీవొద్దఁ గూచుండనని యలిగేవు నీ
మంచము కాళ్ళఁ దొక్కేది మదము గాదా
అంచు మోవనొరఁగఁగ ఆనుకోనైతినసేవు
నించిన కొండలు మోవ నీయంతవారమా ॥వేతే॥

అమర నీతోఁ బెనఁగనైతినంటా గొణగేవు
చెమటమెయి నీపై మోవ సిబ్బితి గాదా

తమితో శ్రీ వేంకటేశ దక్కి నన్నుఁ గూడితివి
నెమకి ప్రేమఁ గూడఁగ నీయంతవారమా ॥వేతే॥ 17

రామక్రియ

వేడుకపడేముగాక వెంగెమాడేమా నిన్ను
వాడలో నాపెతో నేము వాదడిచేమా ॥పల్లవి॥

ఏయింతికి వలతువు యిట్టె నిజమాడుమంటే
మాయలు నేసి మాటలు మఱపించేవు
ఆయములెఱఁగ నేము అరుహులము గామా
చాయల నిన్నంతలోనే సాదించేమా ॥వేడు॥

ఎంతచక్కనిది యాపె యిట్టె నేఁజూచేనంటే
దంతపు నవ్వుల జాణతనమాడేవు
ఇంతటి నీ మేలుచూడ యిందుకును దగమా
అంతలోనే నిన్ను పెద్ద ఆరడిఁ బెట్టేమా ॥వేడు॥

ఏమని యడుగు నిన్ను యిట్టె నీ ప్రియురాలంటే
కామించి పరాకు నేసి కౌఁగిలించేవు
చేముంచి శ్రీ వేంకటేశ చేకొంటివిదె నన్ను
ఆమగువఁ దెచ్చుకొంటే అడ్డమాడేమా. ॥వేడు॥ 18

104-వ రేకు. దేసాళం

అట్టె మీఁదనైనట్టులయ్యీఁ గాని
పట్టినదె పంతమై బలియఁగఁ జొచ్చను ॥పల్లవి॥

మగవారిచేఁతలకు మానినులైనవారు
వెగట్లాడకుండరు వేమైనాను
అగపడి యెవ్వరైనా నారిచి తీరిచేమంటే
చిగురుఁ గొమ్మను చాఁగై చిమ్మిరేఁగఁజొచ్చను ॥అట్టె॥

వసమైనవారిమాట వలచి వచ్చినవారు
పిసరు మందెమేళాల పెంచకుండరు
అసమున నందవాయ అందాలు నేసేమంటే
పిసికితే పసురై పిప్పిరేఁగఁజొచ్చును ॥అట్టె॥

సరసుల పొందులకు జాణలైన సతులెల్లా
ఒరసి సాదించకుండరొకమాటైనా
యిరవై శ్రీ వేంకటేశ యిదె నన్నుఁ గూడితివి
పెరరేఁగిన రతులు పెంటలుగాఁ జొచ్చును. ॥అట్టె॥ 19

శ్రీరాగం

ఇచ్చకములాడరే యింతులాల
పచ్చిజవ్వనమింతలో పదను దీసీనా ॥పల్లవి॥

ఏఁటికి విభుఁడు రాఁడో యింటనట్టేవుండనీ
మాటలైనా నాడి రారె మగువలాల
తాఁట తూఁటలూనేల తావచ్చినట్టే వత్తము
పాటించిన నావలపు పండి పొల్లవొయ్యీనా ॥ఇచ్చ॥

సొగిసి యెంతపరాకో జూజాలట్టే ఆడీని
మొగమైనాఁ జూచి రారె ముదితలాల
యెగసక్కెలిఁకనేల యేకమౌదమీతనితో
నగఁగానే సరసాలు నాని విరిసీనా ॥ఇచ్చ॥

కాయమెంత యలసెనో కడుదప్పిదేరనీ
చేయెత్తి మొక్కియిన రారె చెలియలాల
యీయెడ శ్రీ వేంకటేశుఁడేతెంచి తా నన్నుఁగూడె
కోయరాని కోరికలు కొలఁదినుండీనా.- ॥ఇచ్చ॥ 20

సామంతం

మిక్కిలి నేర్పరి యలమేలుమంగ
అక్కర దీరిచి పతినల (దీరిచీఁ బతికల ?) మేలుమంగ ॥పల్లవి॥

కన్నులనె నవ్వునవ్వి కాంతునిఁ దప్పక చూచి
మిన్నక మాటాడీనలమేలుమంగ
సన్నలనె యాస రేఁచి జంకెన బొమ్మలు వంచి
అన్నువతోఁ గొసరీని యలమేలుమంగ ॥మిక్కి॥

సారెకుఁ జెక్కులు నొక్కి సరుసనె కూచుండి
మేరలు మీరీ నలమేలుమంగ
గారవించి విభునికిఁ గప్పురవిడెమిచ్చి
యారతులెత్తీనదె యలమేలుమంగ ॥మిక్కి॥

ఇచ్చకాలు నేసి నేసి యిక్కువలంటి యంటి
మెచ్చీనతని నలమేలుమంగ
చెచ్చెర కౌఁగిటఁ గూడి శ్రీవేంకటేశ్వరుని
అచ్చముగానురమెక్కె నలమేలుమంగ. ॥మిక్కి॥ 21

ఆహిరి

ఏమిభాగ్యముననో యిటు విచ్చేసితిగాక
వోమి నీయవసరము వొకరికినబ్బునా ॥పల్లవి॥

కడు విరహినై నిన్నుఁ గన్నులఁ జూచేమంటేను
వడదేరి కొలువుచావడినుందువు
తడవి అక్కడికైన దగ్గరేనంటే నిన్ను
యెడసి నావంటివారు ఎందరైనా వత్తురు ॥ఏమి॥

పక్కన నే నీకు విన్నపము నేసుకొనేనంటే
యెక్కడ లేని పరాకు యెప్పుడు నీకు

చెక్కువట్టి తీసి నిన్ను చేతనెచ్చరించేనంటే
వెక్కసాన నట్టివారు వేవేలు గలరు ॥ఏమి॥

పారితెంచి నే నిన్ను బలిమిఁ గూడేనంటే
నేరుతురందుకుఁ దగు నెపములెల్లా
కోరి శ్రీ వేంకటేశుఁడ కూడితివి నన్ను నిట్టె
యీరీతి నలమేల్మంగను యింపుఁ జుట్టాలే. ॥ఏమి॥ 22

సాళంగనాట

ఆతఁడు నీవు నొక్కటైతే నాదుసుగాక
యేతున మమ్మంటకు నేమెవ్వరిలోవారము ॥పల్లవి॥

వంతులకుఁ బెనఁగేవు వద్దనుమీ నీవు నాతో
యింత పోరితే నీవే యెఱుఁగుదువు
రంతుల నేనేమన్నా రాఁగఁజేసి మారవద్దు
యెంతకెంత నేసేవు నే మెవ్వరిలోవారము ॥ఆత॥

నేనున్నాదినే వుండేవు నీకిదేమే చలమా
కానీలేవే మీఁదబెత్తు గనుకొనేవు
పూని మమ్ము రేఁచి వట్టిబూమెలు సేయవద్దు
యీ నెపులేఁటికి నే మెవ్వరిలోవారము ॥ఆత॥

నన్నుఁ బేసుకొనకుమీ నాయముగాను నీకు
చిన్నదానవు నేఁజాటి చెప్పితి నీకు
యెన్నికెతో శ్రీ వేంకటేశుఁడు నన్నుఁ గలసె
ఇన్నాళ్ళుదాఁకాను నే మెవ్వరిలోవారము. ॥ఆత॥ 23

సాళంగం

బాలే విరహాలజాడలటువలెనే
తాలిమి లేక తామే తమకింతురు ॥పల్లవి॥

మాటకు మునుపనే మగువలఁ దిట్టేవు
పాటించి వినఁగరాదా పనులెల్లాను
సూటిగా నీ పతిమోము చూచిన యంతటిలోనే
కాటుకకన్నుల నీరు కడు నించేవు ॥బాలే॥

చేయివట్టి తీయఁగానే చిమ్ముచు విదిలించేవు
ఆయెడ నోరుచరాదా అయినదాఁకాను
దాయికొని రమణుఁడు దగ్గరఁ గూచుండితేనే
పాయక అవ్వలిమోమై పవ్వళించేవు ॥బాలే॥

పీడెము నేనియ్యఁగానే వేసరి వొల్లననేవు
యీడనె మీనేరుపులెంచుకోరాదా
పాడిగాఁ గానట్టే పక్కన శ్రీ వేంకటేశ.
కూ (టేశుఁ గూ?) డితి వింతటిలోనే కొల్లున నవ్వేవు. ॥బాలే॥ 24

105-వ రేకు. సాళంగనాట

మేకులు నావద్దనే మెరసీనా
యీకతలెఱుఁగుదు నన్నేల పిలిచీనే ॥పల్లవి॥

సంగడిఁ గూచుండి సరసములాడి యాపె
అంగము కస్తూరి పూఁతలంటించుకొనె
ఎంగిలిదేహముతోనే యీడకు విచ్చేసినాఁడు
యింగితమెఱిఁగితి నన్నేల పిలిచీనే ॥మేకులు॥

సమ్మికలాపెకునిచ్చి నయగారముననాపె
సొమ్ములు దాఁబెట్టుకొనెఁ జూడఁగానే
అమ్మరొ నా మంచముపై నాపెఁ దానునున్నవాఁడు
మెమ్మెలెల్లాఁ గంటి నన్నునేల పిలిచీనే ॥మేకులు॥

చేరి యాపె వాసన చూచిన చెంగలువబంతి
పేరతోఁ దాఁబట్టుకుండి మీఁదవేసెను
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశుఁ డిప్పుడిట్టె నన్నుఁగూడి
యీరానిచనవులిచ్చె నేల పిలిచీనే. ॥మేతులు॥ 25

మాళవిగౌళ

మరిగేమి నెఱఁగను మంకు గొల్లదాన నేను
సరిలేని నవ్వులతో సరసమాడుదును ॥పల్లవి॥

బలిమి నేఁ జేయఁ గాని పంతమాడి నిన్నునిట్టె
వలపించి నీ మోము వాడు దేర్తును
చలము సాదించఁ గాని చనవు చేసుక నీ
వెలలేని మోవెల్లా వేడుకల నింతును ॥మరిగే॥

బొమ్మల జంకించఁ గాని పొద్దు పొద్దుఁ గాచుకుండి
సమ్మతించ నీ మనసు జట్టిగొందును
చిమ్ముచుఁ గొసరఁ గాని చేతులు నీపైఁ జాచి
ఉమ్మడి నా గోరి కొనలొడలెల్ల నింతును ॥మరిగే॥

నేరమెంచఁ గాని నేను నీతోనే మాఁటలాడి
చేరువ నీ మన్ననలు చేకొందును
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
పేరుకొని యిఁక నిన్ను బ్రియాన మెప్పింతును. ॥మరిగే॥ 26

ముఖారి

ఇన్నాళ్ళు నెఱఁగనైతి నెచ్చుకుందులాడితి నీ
వన్నెదీయ మెరసేది వనితా భూమిని ॥పల్లవి॥

యెందరు సతులు నీకు యెట్టైనానుందురుగాక
ముందరిపీడెము నాది మోహము నాది

పొందులఁ దొలుత నిన్ను భోగించిన నా యెంగిలి
అందుక చేయెుగ్గినది ఆఁటదా భూమిని ॥ఇన్నా॥

అవ్వల నీవారమని ఆడుకోనీ యెవ్వరైనా
నవ్వులు నీవు (నీకు ?) నాతోనే ననుపు నాదే
రవ్వల నే నిన్ను నిట్టె రతిసేసిన వలపు
తవ్వి తలకెత్తుకొంటే తరుణే భూమిని ॥ఇన్నా॥

పైకొని నిన్నెవ్వరాస పడేది పకుట గాక
చైకొన్న కౌఁగిలి నాది ఘనత నాది
యీకడ శ్రీ వెంకటేశ యిట్టు నన్నుఁ గూడితివి
వాకు కసివుచ్చుకుంటే వనితా భూమిని. ॥ఇన్నా॥ 27

ముఖారి

చెల్లఁబో యింకానేల సిగ్గుగాదా
యెల్లవారునెరిఁగిరి యిఁకనేఁట సుద్దులు ॥పల్లవి॥

సిరులతోఁ జెఱఁగుమాసినదానిఁ జేరరాకు
పొరిదినల్లంతనుండి చూతువు గాని
వరుసదప్పితే నాడవారిమీఁది యానే సుమ్మీ
యెరవులవారమైతి మిఁకనేఁట సుద్దులు ॥చెల్లి॥

మాఁటునునున్నదానితో మాటాడకువయ్యా నీవు
ఆఁటదానిచేతనే చెప్పంపుము గాని,
కూటమికిఁ బెనఁగితే కుచ్చి అట్టు నేతు సుమ్మీ
యేఁటికి నవ్వులు నవ్వేవిఁకనేఁట సుద్దులు ॥చెల్లి॥

చిందువందైనదానిఁ జెనకకువయ్యా నీవు
కందువ చెప్పంపి మీఁదఁ గలతు గాని
పొందితి వింతలో నన్నుఁ బోనీక శ్రీ వేంకటేశ
యిందులో నన్నియుఁ గంటిమిఁకనేఁట సుద్దులు. ॥చెల్లి॥ 28

గౌళ

ఎంతకెంత నా దిక్కు యేమి చూచేవు
కాంతుఁడవు నాకు ఆపె గలయంతకాలము ॥పల్లవి॥

మఱి వరుసదప్పని మగువవంక గాక నీ
పఱచుగుణాలకెల్లపాటి వున్నదా
యెఱఁగనా నీ సుద్దులు యేల నవ్వే వెన్నటికి
మఱచేవే యాకెఁజూచి మఱచితిఁ గాక ॥ఎంత॥

అంగవించి మాటాడేవు ఆపెకు వెఱచే కాక
ముంగిటి నీయంత నీకు మోహమున్నదే
యింగితానఁ గానరాదా యేల మొరఁగేవు నాకు
కంగవద్దా ఆపెఁ జూచే కంగనైతిఁ గాక ॥ఎంత॥

కౌఁగిటఁ గూడితివాపెకనుసన్నలనె కాక
వీఁగి శ్రీ వేంకటాద్రిగోవిందరాజా
చేఁగదేరనింకేల నీ చేఁతలకు గడెవెట్టి
ఆఁగవద్దా ఆపెఁ జూచే ఆఁగనైతిఁ గాక. ॥ఎంత॥ 29

రామక్రియ

ఏల మమ్ము రట్టు సేసేవింతటిలోనే పెను
వేలనే గడెవెట్టితి వెళ్ళనియ్య నిన్నును ॥పల్లవి॥

వొద్దనఁగాఁ బొయ్యేవు వొంటిఁ జిక్కించుక యాపె
అద్దలించి యేమైనాననకుండీనా
అద్దో నాతో నీవు అలిగి యందు చేరిన
పొద్దుగాని పొద్దనక పొందులు సేసేరా ॥ఏల॥

తుమ్మఁగానే రేచేవు తొయ్యలి యెవ్వతెయైనా
దిమ్మరేఁచి వాదుదీసి తిట్టకుండీనా

యెమ్మెల నాతో మేకులకెవ్వతెఁ బిలిపించినా
నమ్మరాదనక నీతో నవ్వవచ్చేరా ॥ఏల॥

మొక్కఁగా నడుగిడేవు ముందటనెవ్వతెయైనా
చిక్కించుక చేఁతలెల్లాఁ జేయకుండీనా
మక్కువ శ్రీవేంకటేశ మగిడి నన్నుఁ గూడితివి
తక్కినవారు నవ్వక తాము లోనయ్యేరా. ॥ఏల॥ 30

108-వ రేకు. సామంతం

మగువలతోడిదేల మందెమేళాలు
తగినయంతే కాక తమకమేలయ్యా ॥పల్లవి॥

పెక్కుమాటలాడితేను ప్రియమెల్లాఁ జవుకౌను
యెక్కుడు సుద్దులు నన్నునేలడిగేవు
మొక్కులే సారెకునైనా మోపులై వేసటపుట్టు
యెక్కసక్యాలకుఁ బాదమేల పట్టేవయ్యా ॥మగువ॥

విడువక నవ్వితేను వెస మొగచాటగును
అడరి మాతో సరసాలంత యేలయ్యా
యెడయక చూచితేను యెదిరికి సిగ్గువుట్టు
కడు నీయెదుటనేల కమ్ముకొనేవయ్యా ॥మగువ॥

బలువై కౌఁగలించితే పరవశములు మించు
నెలకొని మమ్మునెంత నెట్టుకొనేవు
వెలయ శ్రీవేంకటేశ వేమారు నన్నుఁ గూడితి
వలపులజడి యంత వంచితివో అయ్యా. ॥మగువ॥ 31

పాడి

ఇంకనేల సుద్దులు యెదురూఁ గుదురుగాను
సుంకు మోచిన కళలు సూట్లాయను. ॥పల్లవి॥

సరస నిలుచుండఁగా సతితురుము విరులు
పరిమళముతో నీపై రాలెను
ధరనవే సేసలాయ తగ మరునమ్ములాయ
మరిగితిమరఁగేల మంచిదాయను ॥ఇంక॥

చేతికి విడెమియ్యఁగ చెలియకుచాలు నీకు
నాతల ల్యాత్మలను ఆయాలు మోచెను
ఘాత నిమ్మపండ్లాయ కానికలవే ఆయ
యీతల మాయలేఁటికి నియ్యకోలే ఆయను ॥ఇంక॥

ఇదె శ్రీ వేంకటేశ నేఁడింతి నీతో మాటాడఁగా
పెదవి పెదవి దాకి ప్రేమము రేఁగె
అదన నన్నుఁ గూడితివనువాయఁ దనివాయ
కొదవెల్లాఁ దీరెనిదే గుఱులాయను ॥ఇంక॥ 32

ముఖారి

ఏల నాతో బొంకవచ్చేవెఱఁగనా నేఁడొల్లి
వాలాయించి మాకు మంచివాఁడవే యెప్పుడును ॥పల్లవి॥

దవ్వులనే మొక్కుమని దయనాపైఁ బెట్టుమని
యెవ్వతె చెప్పెనో కాక యీబుద్ధులు
నివ్వటిల్ల నీయంత నీవెఱఁగవింతేసి
చివ్వన నొకరి పెట్టుఁబెట్టవే యెప్పుడును ॥ఏల॥

చేచేత వేఁడుకొమ్మని చెక్కునాకు నొక్కుమని
యేచదువులోనుండెనో యీపోజులు
నీచందములివి గావు నేఁడు గొత్తగా నాకు
సూచింప నొకరాడించే సూత్రమువెప్పుడును ॥ఏల॥

అక్కర నిచ్చలాడేవు ఆయము గరఁగించేవు
యెక్కడ నేరిచితివి యీరతులు

నిక్కి శ్రీ వేంకటేశుఁడ నేఁడు గూడితివిగాక
గుక్కకొకనిపెంపుడుగున్నవే యెప్పుడును. ॥ఏలి॥ 33

శంకరాభరణం

ఇందులోపలఁ దనకు నెందువారమె నేము
అందంబుగానతని నడుగరే చెలులు ॥పల్లవి॥

తగులు గలిగినయడల తమకమింతయు నమరు
నగినయడలను మిగుల నటనలమరు
తెగువ గలిగినయడల తేఁకువలు గడునమరు
మొగమోట గలయెడల మోహంబులమరు ॥ఇందు॥

మనసులెనసినయెడల మాటలన్నియునమరు
ననుపు గలిగినయడల నయములమరు
చనవు గలిగినయడల సరసమంతయునమరు
పెనకువలు గలయడల ప్రియములునునమరు ॥ఇందు॥

కూడియుండెటియడల గుణుతులిన్నియునమరు
వాడికలు గలయడల వలపులమరు
యీడనే శ్రీ వేంకటేశుఁడిటు నన్నుఁ గూడె
వేడుకలు యీయెడల వేవేలునమరు. ॥ఇందు॥ 34

శ్రీరాగం

మాపుదాఁకా వట్టిమాటలేమిటికి నీఁక
తీపులకుఁ గుఱి మోవిదిష్టంబులే ॥పల్లవి॥

తలపోఁతలకును గుఱి తమకంబులే చెలియ
వలపులకు గుఱి నిండువయసుమదమే
చలములకు గుఱి తగిన సమరతుల నిబ్బరము
పిలుపులకు గుఱి మంచి ప్రియములివియే ॥మాపు॥

మెనయునాసలకు గుటి యెదతాఁకులే చెలియ
నునుపులకు గుటి నెలవినవ్వులివియే
చనవులకు గుటి మిగుల సలిగెలు మెరయుటలు
మొనయ పొందులకు గుటి మొగమోటలే ॥మాపు॥

జిగిఁ గలయికలకు గుటి సిగ్గు విడుచుటె చెలియ
తగులమికి గుటి యేకతములవునికే
తగిన శ్రీ వేంకటోత్తముఁడు ననునిటు గూడె
పొగరుమన్ననకు గుటి భోగంబులే. ॥మాపు॥ 35

గౌళ

ఓసరించి యేమిటికినోపినట్టి దానఁ గాను
ఆసల రక్షించు పుణ్యమదే సుమ్మీ యిఁకను ॥పల్లవి॥

ఊరకున్న నన్నుఁ దెచ్చి వొకటొకటే నేరిపి
యీరీతినె చనవిచ్చి యింత నేసితి
నేరుపు నేరాలెంచవు నీవు గాచేవాఁడవే
గోరపెట్టి విరహానఁ గుమ్మకుమీ నన్నును ॥ఓస॥

చిన్ననాఁడే నన్నుఁ దెచ్చి సేవలు నేయించుకొని
యిన్నిటాఁ బెద్దరికాన యింత నేసితి
వన్నెలు మెప్పుచు నేనేవే వలపు నే నెరుఁగుదు
వున్నమాయలకు నన్ను వొడ్డకుమీ యిఁకను ॥ఓస॥

మాయింటికి విచ్చేసి మంతనాన నమ్మికిచ్చి
యీ యెడనే నన్నుఁ గూడి యింతనేసితి
పాయపు శ్రీ వేంకటేశ బదికించేదెఱఁగనా
చాయల అపకీర్తికి చాల సుమ్మీ యిఁకను. ॥ఓస॥ 36

107-వ రేకు. మధ్యమావతి

ఏల వేగిరించేవీపె నిట్టెమాటలాడుమని
నాలినాపెమోముచూచి నవ్వులేఁటికయ్యా ॥పల్లవి॥

వేగివంతా నీతోడ వెలఁది మాటలాడి
భోగించీ నిద్దురలిదె పొద్దెక్కీనంతా
చేగదేరినట్టి పెక్కుచింతలు గలవాఁడవు
యీగతి నిద్దురలు నీకేల వచ్చీనయ్యా ॥ఏల॥

పెక్కుదడవు నీతోడఁ బెనఁగినది గనక
వుక్కుననలసి కొంత వూర్కకున్నది
అక్కడ సాములు చేసే యలవాటు గలవాఁడ
విక్కడ నీకింతఁయలపేల వచ్చె (చ్చీ?) నయ్యా ॥ఏల॥

తతిగొన్న నీరతులఁ దనిసినది గనుక
మతిపరవశముల మఱచున్నది
యితవై శ్రీ వేంకటేశ యీపెఁ గూడితివి నీకు
వితరకాంతలవలె నేలవుండీనయ్యా. ॥ఏల॥ 37

ముఖారి

మొక్కేలేవే (వేలే?) యిందులకు మొదల నేను
మొక్కితే దీవెనలు ముందుముందే రావా ॥పల్లవి॥

చిగురుఁజేతులకేలే చిమ్మవాఁడికొనగోళ్ళు
చిగురుఁగొమ్మన వోరి చేఁగలే కావా
తగు తీఁగెవంటి నీకు దంటతనమింతయేలే
వెగటుతీఁగెలే కావా విఱ్ఱవీఁగఁ గాచును ॥మొక్కే॥

ఇంచుకంత మోమునకు యింతలేసి కన్నులేలే
యించుకంత అద్దమేరా యిన్నిఁ జూచేది
కొంచెపు నీనోరికేలే కొండలంతలు మాటలు
కొంచపునడుమే కాదా కుచగిరులానును ॥మొక్కే॥

పండువంటి మోవికేలే పచ్చిలక్కముద్రలివి
పండినపంటకే కావా బలుముద్రలు

నిందు శ్రీ వేంకటేశుఁడ నిన్ను నేఁ గూడితిఁగదే
నిందు నీపురము నాకు నెలవు గాదా. ॥మొక్క॥ 38

శ్రీరాగం

ఈపాటి వలపులు యెఱఁగనివా
పోపో ఆతనికేల బుద్ధి చెప్పేరే ॥పల్లవి॥

మనసు ముట్టినఁ గాని మాటలూనుఁ జవిగావు
తనువు సోఁకినఁ గాని తనివి లేదు
చనవులిచ్చినఁ గాని సరసములు చెల్లవు
పెనఁగి యాతనినేల పెరరేఁచేరే ॥ఈపా॥

తప్పక చూచినఁగాని దగ్గరి రాఁగొలుపదు
చెప్పుడుసుద్దులఁ గాని చింతదీరదు
చొప్పుగా నవ్వినఁ గాని చుట్టరికము నిండదు
యిప్పుడే యాతనినేల యేసపెట్టేరే ॥ఈపా॥

ఏకతమయ్యినఁ గాని యెరవులు విడువవు
రాకలఁ బోకలఁ గాని రతివుట్టదు
కైకొని శ్రీ వేంకటాద్రిఘనుఁడిట్టె నన్నుఁ గూడె
యీకడ యాతనినేల యియ్యకొలిపేరే. ॥ఈపా॥ 39

సాళంగనాట

నవ్వితినే నీమాటకు నాలో నేను
నవ్వులలోనున్నదిరా నాఁటుకొన్న వలపు ॥పల్లవి॥

కప్పురమువంటిమాట కారమువంటిచూపులు
చొప్పులు రెండువంకలాఁ జూపేవిదేమే
దెప్పరపు మదముతోఁ దెలుసుకోవేర నీవు
కప్పురపు విడెములోఁ గారమే కాదా ॥నవ్వి॥

విందువంటివినయాలు వేఁడివంటి జంకెనలు
అందుక రెండు నడపేవానే నీవు
అందరినీ వారి వీరినడుగవేమో కాని
విందువెట్టినందులోనే వేఁడి చవిగాదా ॥నవ్వి॥

మెత్తని పరవశాలు మిక్కిలి గట్టిచన్నుల
నొత్తి కూడిన కూటాల నొద్దికైతివే
యిత్తల శ్రీ వేంకటేశ యిప్పుడెఱఁగితివేమో
మెత్తనినేలనుండవా మేటియైన కొండలు. ॥నవ్వి॥ 40

హిందోళవసంతం

ఏమనేవే యీతగవులిందరూ నెఱఁగరా
కోమలపు మగవాఁడు కొలఁదులెఱుఁగునా ॥పల్లవి॥

వరుసలంతా సరే వలపే యెక్కుడు గాని
గరిమెల నీవేల కాఁతాళించేవే
పురుషుఁడు నాతఁడే భోగించేవారిభాగ్యము
మరిగించి కలిసితే మఱి చలివాయదా ॥ఏమ॥

సవతులంతా సరే చనవే యెక్కుడు గాని
వివరించుకొనకేటే వేగిరింపులు
కవగూడి (దే ?) వాఁడొకఁడే కలసేవారి నేరుపు
చివురు బలిసితేనే చేఁగలై నిలువవా ॥ఏమ॥

కళలూనంతా సరే కరఁగేదెక్కుడు గాని
పలుమారు నీవేల పంతమాడేవే
అలమె శ్రీ వేంకటేశుఁడంటిన మాపొందుఁబాటు
తొలుత మీనవ్వులెల్లా దొంతులకునెక్కవా. ॥ఏమ॥ 41

శంకరాభరణం

ఎవ్వరికిఁ గలదమ్మ యింతభాగ్యము
ఇవ్వల నీతోసరి యెంచరాదే వారుల ॥పల్లవి॥

పిడినతురుముతోడ విరులు పైపైరాల
వాడినకన్నులతోడ వచ్చేవేమే
యేదనుంటివిందాఁకా యెవ్వఁడు నిన్ను భోగించె
చేదె నీసొబగులిదే చెప్పరాదె నేఁడు ॥ఎవ్వ॥

వడియుఁజెమటలతోడ వత్తివంటి మోవితోడ
నడపుమురిపెముతో (డ ?) నవ్వేవేమే
యెదచొచ్చి నీజవ్వనమెవ్వఁడు కొల్లలుగొనె
పదఁతి నీచెలువము పట్టరాదె యిపుడు ॥ఎవ్వ॥

విద్దురకన్నులతోడ నిండుఁ బులకలతోడ
ముద్దుగారే మోముతోడ మురిసేవేమే
వొద్దనె శ్రీవేంకటేశుఁడాగిఁ గూడుతె (టె ?) అఁగమే
ముద్దరాల నేఁడు నీమోహమెంచరాదే. ॥ఎవ్వ॥ 42

108–వ రేకు. కేదారగౌళ

మాఱుమోమిదేఁటికి మంకుఁదనమేఁటికి
జాఱువడ నేనవ్వితే సంతసించవలదా ॥పల్లవి॥

వడి నీకెమ్మోవిమీఁది వన్నెదీసినది చూచి
తొడరి పిడెమిచ్చితే దోసమాయిది
కడుచెమటల నీపై గందవొడి చల్లితేను
జడియక నీవిందుకు సంతసించవలదా ॥మాఱు॥

కులికి నీకన్నులపై కుంకుమవన్నెలు చూచి
బలిమిఁ బన్నీరిచ్చితే పాపమా యిది

కలసిన వేఁడి వేఁడి కాఁకలమేనటు చూచి
చలిగా నే విసరితే సంతసించవలదా ॥మా॥

పిప్పయైన నీమేని పెక్కులాగులటు చూచి
ముప్పిరిఁ గళలంటితే మోసమా యిది
అప్పటి శ్రీ వేంకటేశ అలమితివిటు నన్ను
చప్పుడుగాకియ్యకొంటే సంతసించవలదా. ॥మా॥ 43

ఆహిరి

సిగ్గువడఁ బోతేను చింతలెక్కీని
వెగ్గళించితే వెన్నెల వేఁడులయ్యీని ॥పల్లవి॥

చెలువపు నీమోము చెక్కుటనేల మోపేవే
వలపు వెసురు (?) దాఁకి వాడఁబారీని
నిలువునఁ దలవంచి నేలలేల వ్రాసేవే
చలివాసి మదనుఁడు చదివించీని ॥సిగ్గు॥

మూలనున్న నిట్టూర్పు ముంగిటనేల వేసేవే
గాలిగొట్టై యధరము గరివడీని
జాలిఁబడ్డ చెమటల సరితెప్పలేలెక్కేవే
వేళతోనే చల్లగాలి వేఁటలాడీని ॥సిగ్గు॥

నంటు మీఱి నెలవుల నవ్వులేల వుమిసేవే
గెంటు లేని కన్నులను కెంపులెక్కీని
యింటిలోనే శ్రీ వేంకటేశుఁడఁ గూడితి నేను
పంటలై పులకపైరు పాలలెక్కీని. ॥సిగ్గు॥ 44

రామక్రియ

పోపో నీకిదియేమి పొద్దువోదా
తీపులు చూపి మమ్ముఁ దియ్యకురా యింకను ॥పల్లవి॥

ఒల్లనివాఁడవు మమ్ము నూరకేల పిలిచేవు
మల్లాడి మాపై మనసు మఱవరాదా
బల్లిదురాలాకె గొన్న బాస దప్పినాఁ దప్పని (దప్పిని ?)
పల్లదాననిఁక నీవు పట్టకురా నన్నును ॥పో॥

ఇంటికి రానివాఁడవు యేడనైనా నవ్వనేల
వెంటనే మాతో తగులు విడువరాదా
గొంటరై యిందుకునాపె కోపగించినాఁ గోపించీ
అంటి ముట్టి సరసములాడకురా యిఁకను ॥పో॥

పంతపువాఁడవు మమ్ము పట్టి కౌఁగిలించనేలా
అంతయు నాపెనేపో ఆ (య ?) డుగరాదా
చెంతనే శ్రీవేంకటేశ చేకొని నన్నుఁ గూడితి
వింతకంటె రతినలయించకురా నీవు. ॥పో॥ 45

భైరవి

ఇందరి సాకిరి పెట్టేవిందుకే నీవు
అందిన చెలులతోడ నాడుకోరాదా ॥పల్లవి॥

కోపగించి నిన్నునింత కొసరఁగరాదు గాక
మోపుగట్టి వొక్కచేత మొక్కరాదా
తీపుల పెదవి వంచి తిట్టరాదు గాక నిన్ను
చూపులఁ దప్పకయైనాఁ జూడరాదా ॥ఇంద॥

వాసికెక్కించి నీతో వాదులెల్లా మానేఁగాక
పూసగుచ్చి నీగుణాలు వొగడరాదా
వేసరించి నీగుట్టు వెళ్ళవేయరాదు గాక
వేసాలకు నిన్ను నేదీవించరాదా ॥ఇంద॥

నీవు గాఁగలించఁగాను నిన్నేమనరాదు గాక
నావలపు చూచి నన్ను నవ్వుకోరాదా

శ్రీ వేంకటేశ యిట్టె చేరి కూడితివి నేఁడు
తావుల నాకొనగోరు తాఁకించరాదా. ॥ఇంద॥ 46

రామక్రియ

ఇంత నేసెఁగా నేఁడు యింతి నీగుణములెల్లా
చెంతలనాకె పసలఁ జిక్కితిగా నీవు ॥పల్లవి॥

కోపగించుకొన్నవేళ కోరి నీవు మోహించిన
ఆపెపైనాన వెట్టితే నట్టె మానేవు
పైపై నాపెమీఁది పదములు వాడితేను
మాపుదాఁకా పరాకెల్ల మానుదుగా నీవు ॥ఇంత॥

అనవసరపువేళ నాపెవారు వచ్చిరంటే
వెనుకొని యెదురుగా వెళ్ళి వచ్చేవు
పనివడి యాపె అప్పణగల మగువల
వినయపు విన్నపాలు విందువుగా నీవు ॥ఇంత॥

అలసి నిద్రించేవేళ నాపె నీవొద్దఁ గూచుంటే
పలురతులకు లోనై భ్రమతువుగా
వొలిసి శ్రీ వేంకటాద్రినుండి వచ్చి మాడుపూర
మలసి నన్నుఁగూడి మన్నించితిగా. ॥ఇంత॥ 47

సామంతం

అంగనలేమన్నా నన్ను నంటిరి గాని
కుంగని కుచాలఁ దన్ను కుమ్మవద్దాయిఁకను ॥పల్లవి॥

అల్లవిగో తనమేననప్పటి పెంజెమటలు
మల్లాడి నామేనఁ జమరవచ్చీని
పల్లదాన నేఁదన్ను పట్టుక యిందుకుఁదగ
వెల్లవిరిఁ దమలాన వేయవద్దా యిఁకను ॥అంగ॥

ఇదిగదే తనమేన యెరవులకంటమాల
బెదరక నామెడఁ బెట్టవచ్చీని
కుదియించి యిందుకుఁ దనకురులు నాపదమున
నదిమి యేమైనాఁ జేసి అఁగవద్దా యిఁకను ॥అంగ॥

కట్టుకవున్నాఁడదె కాసెగా యెవ్వతో చీర
వెట్టికి నాపైఁ గొంగు వేయవచ్చీని
ఇట్టె శ్రీ వేంకటేశుఁడు యెమ్మెతోఁగూడినందుకు
తిట్టరాని తిట్లెల్లాఁ దిట్టవద్దా యిఁకను. ॥అంగ॥ 48

109-వ రేకు. ముఖారి

అప్పటినాతనినేమి యనేవు సుమ్మీ
కుప్పలైన వలపుల గుణమిది సుమ్మీ ॥పల్లవి॥

పాసిన కూటమి చవి భావించు (వించి ?) లోలో రెప్ప
మూసి యెత్తి చూచినట్టి మోహము చవి
యీసున సాదించేనంటా యింటికి వచ్చుట చవి
వేసరి యాతనినేమి వెంగెములాడకువే ॥అప్పటి॥

తగవులఁ బెట్టినట్టి తరితీపులు చవి
అగపడకున్నఁ బెట్టేయానలు చవి
జగడపువేళల సరియాఁకలు చవి
తగదనాతనినేమి తప్పులెంచవలదే ॥అప్పటి॥

తెరమాటుననుండే తేటల మాటలు చవి
సురతపువేళ గోరిసోఁకులు చవి
ఇరవై శ్రీ వేంకటేశుఁడింతలో నిన్నుఁగూడె
తరవాతిపనులెల్లా దక్కెనీకుఁ గదవే. ॥అప్పటి॥ 49

నాదరామక్రియ

సీతలనే వేఁగెనా నిన్ను దూరఁ బనిలేదు
జాతిఁ బుల్లఁదీఁగెలకు సారెనలుగుదురు ॥పల్లవి॥

తియ్యని మాటలెపో తెఱవ మోవినాదేది
కయ్యమడిచి వూరకే కారమనేవు
అయ్యరో నీవేకాదు ఆలినొల్లనివారు
వొయ్యనె యీలకూరకు వుప్పు చాలదందురు ॥సీతల॥

చల్లని చూపులేపో సతికన్నులఁ జల్లేవి
వొల్లనివాఁడవై అవే వుడుకనేవు
మెల్లనె నీవేకాదు మేలుమేలు అంటే నీళ్ళు
బల్లిదులైనవారు పాటిగంపదెత్తురు (?) ॥సీతల॥

కూరిమి కౌఁగిలేకా కొమ్మనిన్నుఁ గూడినది
బీరాన నీవేమిటికో బిగువనేవు
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశ యేకమైతివితరులు
మేరమీరేవారిఁగంటే మిక్కిలి లోనౌదురు. ॥సీతల॥ 50

రామక్రియ

ఇటమీఁద నాకు బుద్ధియేదే చెలియ నీవు
తటుకన నెఱఁగించు తడవు సేయకువే ॥పల్లవి॥

కంటివటె వానిని కాంతరో నేనన్నట్టె
అంటివా యించుకించుక ఆయాలు సోఁక
వొంటినున్నాఁడో వేరేవొకరు వద్దనున్నారో
యింటికి నేనే వత్తునో యేమనెనే వాఁడు ॥ఇట॥

తెచ్చితివా వానిని తివిరి నే నిమ్మన్నవి
యిచ్చితివా ముందుముందే యియ్యకొనెనా

వెచ్చపెట్టఁడు గదా వేడుకనెవ్వరికైనా
అచ్చలాన నేనాసుద్ది యడుగుదునా ॥ఇట॥

నగితివా వానిని నామనసులోనున్నట్టే
అగడుగా నా సంగడి నట్టే నిలిపి
పగటు శ్రీ వేంకటపతి నన్నునిదె కూడి
తగులాయ నన్నియును తారుకాణలాయెనే. ॥ఇట॥ 51

సామంతం

ఎగ్గు సిగ్గు దలఁచవు యేనా నీవు
వొగ్గుచు నిద్దరు సతులొద్దనె వుండఁగను ॥పల్లవి॥

కొనవేలు వట్టి యాకెఁ గూచుండఁబెట్టుకోఁగా
తనువిందువంకఁ గొంత తనిసెనా
పెనఁగి పాదాలు నాచేఁ బిసికించుకొనేవిదె
వనిత నీవద్దనుండి వలపు చల్లఁగను ॥ఎగ్గు॥

అప్పుడే వీఁపునఁ జున్నులానుకొంటానాపెచేత
కొప్పు వెట్టించుకొనేవు కోరికాయనా
యిప్పుడే నాచెక్కు మోవనేకతములాడేవు
చిక్కించుక [1] సతి నీపైఁ జేతులు చాఁచఁగను ॥ఎగ్గు॥

సంగతిగానాపెతోడ జాణతనాలాడేవు
అంగవించి నేఁడు నీకు నాసవుట్టెనా
ముంగిట శ్రీ వేంకటేశ ముంచి నన్నుఁ గూడితివి
కంగక మగువ నీకుఁ గాచుకవుండఁగను. ॥ఎగ్గు॥ 52

బౌళి

చెప్పకున్న దోసము చెంగటఁ గన్నంతవట్టు
యిప్పుడె యాతనిచిత్తమేమైనాఁ జేయని ॥పల్లవి॥

1. ఇందు ప్రాసభంగము. 'చెప్పించుక' అని కాఁటోలు పాఠము.

మంతనపు విచారాలు మాటలపచారాలు
కాంతకు విభునిఁ బాసి కలిగె నేఁడు
యింతయును గంటిరిగా యింతులార మీరైనా
వింతగానిట్టే విన్నవించరే యాతనికి ॥చెప్ప॥

మంచముపై ముసుగులు మనసులో విసుగులు
అంచగమనకిదివో అమరె నేఁడు
మించినవో చెలులాల మీరే తెలిసితిరిగా
మంచి మీరాతనిపై మోపుగట్టి వేయరే ॥చెప్ప॥

కన్నుల తెలినిగ్గులు కాఁకలలో సిగ్గులు (ను)
పన్నిన యీసతిపైనే పైకొనె నేఁడు
యిన్నిట శ్రీ వేంకటేశుఁడింతలో విచ్చేసి కూడె
కన్నెతపము ఫలించె ఘనునిట్టే మెచ్చరే. ॥చెప్ప॥ 53

సామంతం

ఇంతట విచ్చేయవయ్యా యింతి విలిచీనిదివో
ఎంతలేదిదెందుకొంటే నిద్దరునూనొక్కటే ॥పల్లవి॥

జవ్వన గర్వముతోడి సతులు దమకోపాన
రవ్వలుగానాడుదురు రమణులను
నవ్వులు నేసుకొనక నాతులతో జగడించి
పువ్వుమొన వాఁడి నేసే పురుషుఁడూఁ గలఁడా ॥ఇంత॥

సరసమాడేటి వేళ సతులట్టే చనవున
సిరులతో వెగ్గళించి చేయి మొంతురు
సరుస గురుతు మాయించకికెను రట్టునేసి
విరుగాలి ముడిగట్టే ప్రియుఁడూఁ గలఁడా ॥ఇంత॥

రాసీ పోసీ తమకాన రామలు తమచూపుల
సొనలఁ బట్టుచుఁ బగ చాటుదురు

దీనికే శ్రీ వేంకటేశ తెలిసఁ గూడితివిట్టె
మైనము సూలము సేసే మగవాఁడూఁ గలఁడా. ॥ఇంత॥ 54

110-వ రేకు. సామంతం

ఇట్టె నిన్ను రమ్మనె నేమమ్మ
నెట్టుకొన్న తమమేలు నేఁజూడవలెనా ॥పల్లవి॥

కప్పురమింద కోవమ్మ కాంతుఁడు నీకుఁ బెట్టింపె
అప్పుడే పెండ్లి దనకాయనటరే
ముప్పిరి పువ్వులు నీకు ముడుచుకోనంపెనమ్మ
చెప్పరే యాపెయుఁ దానుఁ జేకొని మిగిలెనా ॥ఇట్టె॥

గంధము నీకుఁబెట్టించెఁ గైకొనఁ గదవమ్మ
అందుతోనే సోబనపుటక్షఁతలివా
చందనకావులు నీకు సరిగట్టనంపెనమ్మ
యిందు నాగవెల్లికట్నాలింతలోనే వచ్చెనా ॥ఇట్టె॥

పైపై నీకిదివో పల్లకి వెట్టింపె నమ్మ
యీపొద్దే తమకు నేఁడేఁగుఁబెండ్లా
చేపట్టి నిన్నిదె కూడె శ్రీ వేంకటేశుఁడోయమ్మ
కోపులఁ దోడఁబెండ్లికూఁతురనా నేను ॥ఇట్టె॥ 55

ముఖారి

ఏఁటికే యీదోసము మీరెఱఁగరటే
ఆఁటదాననింతే నన్ను అఱడిఁబెట్టకురే ॥పల్లవి॥

తామరమొగ్గలవంటి తగిన నాచన్నులివి
కాముని యమ్ములనేరు కాంతలిదేమే
నామగనికౌఁగిటిలో ననిచే జక్కవలవి
ప్రేమమున మారుఁబేరు పెట్టుదురటే ॥ఏఁటి॥

చందురునిఁ బోలేటి సరసపు నామోము
అందపుఁబూబంతియంటానాడుకోకురే
ముందు నారమణునికి మోము చూచేటద్దమిది
కందువలేని నిందలు గడింతురటే ॥ఏఁటి॥
తీగెవంటి నామేను దిక్కుల మెఱుఁగనుచు
పోగులుగా సారెసారెఁ బొగడకురే
బాగుగ శ్రీ వేంకటేశు పానుపుపై చిగురిది
యోగము గూడెను వేరే వుప్పటించనేఁటికే. ॥ఏఁటి॥ 56

రామక్రియ

ఎంతచెప్పినా నెఱఁగవేలే చలము
పంతగాఁడు నేఁడువాని పనులెల్లా దక్కెను. ॥పల్లవి॥
అతఁడు నీతో మాటలాడఁడం (నం ?) టా విఱుచుంటే
యేతులకే పాటవాడేవేమే చలము
కాతరించి యాఁటదింత కక్కూరితిపడితేను
చేతులార మగవాఁడు చేసినట్టే చెల్లదా ॥ఎంత॥
చుట్టి చుట్టాతఁడు నన్నుఁ (నిన్ను ?) జూడవలెనంటానే
యిట్టే జోలిమొక్కు మొక్కేవేలే చలము
గుట్టుతోడి మగువలు కోరి తామె పైకొంటే
బెట్టుగాఁ దనవిభుఁడు బిగియక మానఁడు ॥ఎంత॥
పైపై శ్రీ వేంకటేశుఁడు పరాకై వున్నాఁడంటే
యేపుమీటి నవ్వు నవ్వేవేలే చలము
రాఁపుగాని యాఁటదింత రతికిఁ బెనఁగితేను
యీపొద్దాతఁడిట్టె కూడె నెదురాడఁగలనా (వా ?). ॥ఎంత॥ 57

సాళంగనాట

చాల్లెపుఁబట్టుతోడి చుంగుల రాజసముతో
వెల్లవిరిగానేఁగి వెలఁదులు గొలువ ॥పల్లవి॥

వీఁపునఁ గుచాలు మోఁపి వెలఁది కౌఁగిలించఁగా
సేపున నేనుగనెక్కెనిదె దేవుఁడు
చేపట్టి యాపెచేతులు చేతులఁ బిగ్గఁ బట్టుక
పైపై వీధులవెంటఁ బరువుదోలీని ॥చౌల్లె॥

అంగనకుఁ దనపాదాలంకెవన్నెలు నేసుక
రంగుగాఁ దొడఁదొడయు రాయఁగాను
సింగారపు సొమ్ములతో చెంగావి మునుఁగుతోడ
అంగవించి యాపె దనకాసలు రేఁచఁగను ॥చౌల్లె॥

కలకల నవ్వుతోడ కస్తూరినామముతోడ
అలమేలుమంగ దన్నునట్టె మెచ్చఁగా
యెలమి శ్రీ వేంకటేశుఁడేతులు నెరపుతాను
బలిమి నంకుశమునఁ బట్టి వొత్తినదివో. ॥చౌల్లె॥ 58

రామక్రియ

ఉండనీరా యీపాటి వూరకే నన్ను
కొండెగోడితనాలకుఁ గోపమెల్లావచ్చును ॥పల్లవి॥

చుట్టమవుతానెఱఁగము సూటుబంటవో యెఱఁగ
మట్టె నాతో నాపె సుద్దులాడుకొనేవు
మొట్టి మొట్టి నేము నీతో ముచ్చటలు చెప్పుకోఁగా
యెట్టు వచ్చునో యెఱఁగమేమీననొల్లము ॥ఉండ॥

నగవవుతా నెఱఁగము నాటకమో యెఱఁగము
తగవు నన్నడిగేవా తరుణిమాట
నిగిడి షోషో చాలు నిన్నునెవ్వఁడెఱఁగును
మొగసక్కెఁదవు తొల్లే యేమీననోపము ॥ఉండ॥

నెపమవుతా నెఱఁగము నెయ్యమవుతానెఱఁగము
యిపుడు వచ్చితివి మాయింటికి నీవు

అపుడె శ్రీ వేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
చపలతఁ గూడితిని సాదించ నేనోపను. ॥ఉండ॥ 59

గౌళ

పూవుఁబోణుల కొలువే పుష్పయాగము
పూవక పూచె నీకిట్టె పుష్పయాగము ॥పల్లవి॥
కలువరేకులవంటి ఘనమైన కన్నుల
పొలఁతుల చూపులె నీ పుష్పయాగము
తలఁచి తలఁచి నిన్నుఁ దమమేనులఁ బొడమే
పులకజొంపములె నీ పుష్పయాగము ॥పూవు॥
కరకమలములను కందువగోపికలెల్లా
పొరసి నినుఁ జూపుటే పుష్పయాగము
సరసపుమాటలే సారెనాడి తమనవ్వు
పొరి నీపైఁ జల్లుటే పుష్పయాగము ॥పూవు॥
గాఁటపుఁ గొలనిదంటఁ గాంతలు సిగ్గున నిన్ను
బూటకానకుఁ దిట్టుటే పుష్పయాగము
యీటున శ్రీ వేంకటేశ యిట్టె యలమేలుమంగ
పూఁటపూఁటరతులివి పుష్పయాగము. ॥పూవు॥ 60

111-వ రేకు. లలిత

దక్కె నీకుఁ బంతము తగిలినప్పుడె నేము
మొక్కితిమిట్టె నీతో మొక్కలములొల్లము ॥పల్లవి॥
కూరిమినైనాఁ గాని కోపాననైనాఁ గాని
వూరకే నీమోము చూడకుండలేమురా
చేరి యిట్టె పట్టరాని చిత్తమువారము నేము
యేరీతినైనాఁ జేయుమిఁకనేల మాటలు ॥దక్కె॥

తత్తరానకైనాఁ గాని తగవునకైనాఁ గాని
వొత్తి నిన్నుఁ బిలువక వుండలేమురా
చిత్తిణిగుణాన నీకే చిక్కినవారము నేము
వుత్తరువు నీకునిదె వొద్దనే వున్నారము ॥దక్కె॥

నగవునకైనాఁ గాని నాటకానకైనాఁ గాని
వొగి నిన్నుఁగూడక వుండలేమురా
చిగురుఁబాయమునాఁడే నేసవెట్టితిమి నేము
మిగుల శ్రీ వేంకటేశ మెచ్చితి నిన్నిపుడు. ॥దక్కె॥ 61

కాంబోది

తారుకాణలై యుండఁగ దాఁచనేల
కూరిమెల్ల నీమీఁద గుంపులైన యట్లు ॥పల్లవి॥

కలువపువ్వుల బంతి కన్నులనదుముకొని
బలువుగ నిన్ను వేసెఁ బడఁతి యిదె
సొలసి తాఁజూచినట్టి చూపులు నీకుఁ దెలిపి
సళుపు మరునమ్ములు సాక్షివెట్టినట్లు ॥తారు॥

తుంచి తమలపాకుల తొడమెలు నీమీఁద
ఇంచుకించుకె వేసెనిందరుఁ జూడ
ముంచి చిగురుమోవినీమోవి మోఁపెనని చెప్పి
పొంచి వసంతుని నీకుఁ బూఁటవెట్టినట్లు ॥తారు॥

మొగలిరేకుల లేఁతముంటికొన నీమేను
వగగా రేకలు దీసె వంకలుగాను
తగు శ్రీ వేంకటేశుఁడ తరుణి దనపెండ్లికి
మొగిఁ జందురులనెల్ల మూఁకగూర్చినట్లు. ॥తారు॥ 62

సామంతం

నీవంటి సతులతో నెయ్యమాతఁడు చూపఁగా
ఆవలిమోమై యుందానవారడింత గలదా ॥పల్లవి॥

సిగ్గున నుందానవో చింతతోనుందానవో
సిగ్గుకుఁ జింతకు సాక్షి చెక్కిటిచేయే
దగ్గరి నీరమణుఁడు తమకించి పిలువఁగ
అగ్గలమయ్యేవదేమే ఆఱడింత గలదా ॥నీవం॥

మాయలు నేసేవో మంతనాననుందానవో
మాయకు మంతనానకు మంచమే సాక్షి
చేయివట్టి యాతఁడు నీచింతదీరఁ దియ్యఁగాను
ఆయాలు దాఁక దొబ్బేవు ఆఱడింత గలదా ॥నీవం॥

కరుణ నీకుఁ బుట్టెనో కాఁకలు నీకు ముంచెనో
కరుణకుఁ గాఁకలకు కాఁగిలే సాక్షి
అరుదై శ్రీవేంకటేశుఁడట్టె నిన్నుఁ గలసెను
అరమరచేవు మేను ఆఱడింత గలదా. ॥నీవం॥ 63

ముఖారి

అదివో నిన్నంటిఁగా అప్పుడే నిన్ను వోసి
తుదమొదలెఱఁగక దోసమేలాడేవే ॥పల్లవి॥

అట్టె కోపించకుమీ అడిగే నేనొకమాట
యెట్టనెదుర వున్నాపె యేమౌరా నీకు
ఉట్టిపడి వోసిపోవె వొకటికొకటి గట్టేవు
చుట్టపువరుసవారి సోఁకనాడవచ్చునా ॥అది॥

సిగ్గువడకుమీ వోరి చెప్పేరా నేనొకమాట
దగ్గరి కూచుండనాపె తనకేలరా
వొగ్గి మాటలాడితే వూరకే నిందవేసేవు
నిగ్గులవారితో వాదు నీకింత వలెనా ॥అది॥

నవ్వకు శ్రీవేంకటేశ నమ్మించే నేనొకమాట
యివ్వలఁ బండుండ ఆమె యేమౌరా నీకు

పువ్వక పూచెననేవు పొరుగిరుగులవారి
రవ్వసేయకువే యింత రతి నిన్నుఁ గూడనా. ॥అది॥ 64

శ్రీరాగం

ఇంతమోహించిన పతివిన్నియును నీకుఁ జవి
యెంతలేదు నేమెల్లా నిటువంటివారము ॥పల్లవి॥

కోమలులు మీఁదమీఁద కోపగించినాఁ జవి
దీమసానఁ బెదవులఁ దిట్టినాఁ జవి
నేమమున మాటాడఁగా నేరకుండినాఁ జవి
వోముచును ముద్దరాలై వుండినాఁ జవి ॥ఇంత॥

చనవుల బొమ్మలను జంకించినాఁ జవి
చెనకి గబ్బితనాలు చేసినాఁ జవి
వనజమువంటిమోము వంచుకొనినాఁ జవి
గునిసి కొప్పుభారాన కొంకినాఁ జవి ॥ఇంత॥

చెక్కుచేతితోడుత సిగ్గువడినాఁ జవి
మొక్కలపు నవ్వులెల్లా ముంచినాఁ జవి
యెక్కువతో శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
వొక్కమనసున్నదిట్టే వుండుటే చవి. ॥ఇంత॥ 65

శంకరాభరణం

బాదువే దొడ్డదానవందరిలోన
సాదువలెనే యితని సాదించను ॥పల్లవి॥

తపము సేసితివే తరుణి నీరమణుఁడు
యెపుడు నీవద్దనుండి యిచ్చలాడును
వుపమసేరుతువె వొద్దికతోనాతఁడు
కపురుగా నవ్వు నవ్వి కరఁగించును ॥బాదు॥

అన్నిటా జాణవె నీవు అంగవించి నాయకుని
పన్నిన మాటలఁ బెట్టి భ్రమయించను
నన్నుల గెలిచితివే చాయలచూపులు చూచి
వన్నెల నీతనినింత వలపించను ॥ఔదు॥

చెల్లునె యెప్పటివలె శ్రీ వేంకటేశ్వరుని
మెల్లనె కౌఁగిటఁగూడి మెప్పించను
తల్లివె మాకెల్ల నీవు తగు నీకు చెలులము
అల్లిదామెరలై నీవాతనిఁ జొక్కించను. ॥ఔదు॥ 66

112-వ రేకు. శుద్ధవసంతం

ఎఱుఁగుదుమిఁక మమ్మ నేల రేఁచీనే
మఱవమెపుడునివి మనసులోననవే ॥పల్లవి॥

తన నగవులె కావా తరుణులకెల్లాను
చెనకేవేళ ముత్యాల నేసలైనవి
పనివడి తనచేతి పచ్చిచేఁతలె కావా
ఘనమై మరుచావడికళలు దించేవి ॥ఎఱు॥

నేటిమాటలె కావా నెలఁతులకెల్లాను
మాటులేని వలపుల మందులైనవి
కోటి సేయ తానడచే గుణములివె కావా
పాటించి రతియాసల బంతి సాగించినవి ॥ఎఱు॥

చూపులివియె కావా సూటులై మాబోంట్లకు
రేపుమాపు కడుఁబెరరేఁపులైనవి
యేపున శ్రీ వెంకటేశుఁడిదె తానె మమ్ముఁగూడె
తీపుల మోవికెంపుల (లు ?) తిద్దుబడియైనవి. ॥ఎఱు॥ 67

శ్రీరాగం

చెప్పినట్టు సేయవే చెలువునికి
కప్పురము దిన్ననోటఁ గడు దప్పిగలదా ॥పల్లవి॥

చలమెంత గలిగినా సతులకుఁ బతితోడ
కొలచి కూరిమి చల్లి కొసరేదే
బలిమి నేసీనతఁడు పట్టిపెనఁగనేల
యెలమినీఁతకు మిక్కిలిఁకలోఁతు గలదా ॥చెప్పి॥

బింకమెంత గలిగినా ప్రియురాండ్లు విభునితో
వంకలొత్తి మరిఁగొంత వలపించేదే
లంకెలకుఁ బొదిగితే లావులు చూపఁగనేల
వుంకువపట్టినమీఁద నొదఁబాట్లున్నవా ॥చెప్పి॥

సిగ్గులెంత గలిగినా శ్రీ వేంకటేశుతో నీవు
బిగ్గెఁ జన్నులొత్తి కూడి బిగియించేదే
దిగ్గనఁ గలనె వింక దేవునికి మరఁగేల
దగ్గరి మోములుచూచి తలపోఁతలున్నవా. ॥చెప్పి॥ 68

సామంతం

నేము నీవారమె యిందు నెరుసులేవి
చేమీఁదయిన మీఁద చెప్పనేల పనులు ॥పల్లవి॥

కందువపనులు సేయఁ గలవు నీవేమైనా
అందాలు సేసుకరాను ఆపె గలదు
పొందులు చూచి మిమ్ము పొగడనేము గలము
మందలించి నగవయ్య మఱి యాల కడమ ॥నేము॥

వన్నెలనెవ్వరినైనా వలపించ నీకుఁ జెల్లు
అన్నిటాను దొరతనమాపెకుఁ జెల్లు
కన్నచోటనెల్లా వూడిగానకు నేము గలము
యిన్నిటా మెరయవయ్య యిఁకనేల మరఁగు ॥నేము॥

నెలఁతల మర్మములు నీకొక్కనికె పాలు
అలరిన నీరతులు ఆపెపాలు

యెలమి శ్రీ వేంకటేశ యిద్దరినేవా మాపాలు
నిలువునఁ జొక్కవయ్యా నీకేల వెఱపు. ॥నేము॥ 69

ముఖారి

ఇద్దరికీ వచ్చె దూరులేఁటికే నీకు
తిద్దుకొంటే నీవంకనే తేరుఁగదవే ॥పల్లవి॥

మాటలాడే విభునితో మారువలుకక వుంటే
ఆఁటదానికెంత గర్వమనరటవే
చీటికి మాటికి నీవు సిగ్గువదేదెఱఁగరు
నీటున నాతనిమీఁద నిందలెంచరా ॥ఇద్ద॥

నవ్వునవ్వే పతితోడ నగుతా నీవుండకున్న
జవ్వనమదములు రచ్చఁ బడవటే
రవ్వగా నీవు ముద్దరాలవౌట యెఱఁగరు
నివ్వటిల్ల నాతనినే నిష్ఠూరి యనరా ॥ఇద్ద॥

కలనే శ్రీ వేంకటేశు కౌఁగిటఁ గూడకుండితే
కలికితనమునకు కందు గాదటే
చెలిమి నేసి యాతని నెలవిచ్చుటెఱఁగరు
నెలపై కళలాతని నిందుకొనవా. ॥ఇద్ద॥ 70

భైరవి

జాణఁడవు నీకునిదే చద్దివలపు
రాణించె నింకెన్నఁడు నీరపమాయ వలపు ॥పల్లవి॥

చెక్కు నొక్కి తనివోక చెలి నీపై మోహాన
మొక్కులు మొక్కీనూరకే మోము చూచీని
చిక్కని నవ్వులు నవ్వి చిదిమినానెఱఁగదు
వెక్కసములాయఁ బట్టు వేఁడివేఁడివలపు ॥జాణ॥

మమత నీపైఁ బెంచి మనసు పట్టఁగ లేక
భ్రమసి నీలోఁచి (?) లోలో బయలీఁదీవి
కొమెరమదానఁ జొక్కి కోపించినానెఱఁగదు
తమితోడఁ బట్టుమీ పదను వచ్చేవలపు ॥జాణ॥

పవళించి సన్నచేసి భావము నిలుపలేక
చెవిలోన మాటచెప్పి చెమరించీని
తివిరి శ్రీవేంకటేశ తెరవేసి నిన్నుఁ గూడె
వవకానఁ బట్టుమీ కొన్నదికోలు వలపు. ॥జాణ॥ 71

నాదరామక్రియ

ఇయ్యకొంటి గానీవే యిందుకేమి
నెయ్యపుమాటలకెల్లా నెరవాది తాను ॥పల్లవి॥

చాయ నేనుకవుండితే సంతోషమే కదవే
చేయి మీఁదైన తనచేఁతలకును
మాయలకు లోనైతే మంచిదాననే కదవే
పాయపుమదముతోడి పంతగాఁడు తాను ॥ఇయ్య॥

ఎదురు మాటాడకున్న నింతా మేలే కదవే
కదిసి తానాడేటి కల్లలకును
చెదరక నేనవ్వితే చిత్తము వచ్చుఁగదవే
వెదచల్లే వలపుల వేసదారి తాను ॥ఇయ్య॥

చెప్పినట్టు నేసితేను నెలవాయఁ గదవే
యిప్పుడు గూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్ను
చిప్పిలు మోవి చేకొంటే చింతదీరెఁ గదవే
దప్పికి నెయ్యిదాగేటి తగవరి తాను. ॥ఇయ్య॥ 72

113-వ రేకు. పాడి

ఎరవులేని రమణుఁడితఁడే కదే
అరుదై నాకే మోహించునంటిఁ గదరే ॥పల్లవి॥

ఏతులకు వనితలు యెవ్వరేమి యాడుకొన్నా
నాతఁడు నేనునొక్కటే అంటిఁ గదరే
యీతల రమణుఁడు వారింటనుంటే నుండెఁ గాని
ఆతుమ నాతోఁ జెప్పెనంటిఁ గదరే ॥ఎరవు॥

వాసికిఁ గొలువులో నెవ్వరిదిక్కు చూచినాను
ఆసలెల్లా నామీఁదివంటిఁ గదరే
బాస యెందో నేనెనంటా భామలు నాతోఁ జెప్పితే
ఆసుద్ది నేనెఱిఁగినదంటిఁ గదరే ॥ఎరవు॥

పదరి యీతనిమేను పచ్చియై వున్నదంటే
అదియెల్లా నాచేఁతలంటిఁ గదరే
యెదుట శ్రీ వేంకటేశుఁడిదివో నన్నుఁగూడె
అదిమీరే తెలుసుకొమ్మంటిఁ గదరే. ॥ఎరవు॥ 73

దేసాళం

మీఱి వచ్చిన పనికి మీరె సాక్షి
వీఱిడితనము నాకు వీసమంతానున్నదా ॥పల్లవి॥

తగులనాడినవాఁడు దాఁపిరపుమాటలేలే
నగవులు నగి నాతో ననుచుఁ గాక
బిగిసితేనిఁక నాకు పెలుచుఁగోపము రాదా
మగువలాల నాయందు మఱి తప్పులున్నవా ॥మీఱి॥

తప్పక చూచినవాఁడు తమకించకుండనేలే
కప్పురవిడెమిచ్చి కలసుఁ గాక
వుప్పతించితే నను వోరుచుకుండఁ గలనా
కప్పురగందులాల కపటములున్నవా ॥మీఱి॥

చేయి పట్టుకున్నవాఁడు సిగ్గులు వడఁగనేలే
యీ యెడనే నాకు మనసిచ్చుఁ గాక

పాయపు శ్రీ వేంకటపతి నన్ను నిటు గూడె
చాయల మగువలాల చలము నాకున్నదా. ॥మీఁటి॥ 74

సామంతం

మాటలు నేరుతువే మాపుదాఁకాను వోరి
మాటలాడినట్టే వుండు మంతనపుఁ జేఁతలు ॥పల్లవి॥

ఇంతలోనే నవ్వేవు యేమే చెలి అవురా
యెంత కెంత కోపగించేనెందాఁకాను
పంతములాడవదేమే పలుమారును నీవు
అంతేసి పాడినడపేవందుమీఁదఁ గల్దా ॥మాట॥

ఇచ్చకమేల నేసేవే యింతిరో నాకు
మచ్చరించితే నీవు మాట వినేవా
వొచ్చెములెంచవదేమే వొక్కమాటును నిన్ను
మెచ్చినందుమీఁదటను మెరమెర గలదా ॥మాట॥

కన్నులనేల మొక్కేవే కలికి నాకు నిన్ను
యెన్నికె తిట్లు దిట్టి యేమి గనేరా
సన్నెటీఁగి కూడితివి జవరాలవే
మన్నన శ్రీ వేంకటేశ మనసిచ్చితివిరా. ॥మాట॥ 75

మంగళకౌశిక

నిండుమోహమున నాపె నిలుచున్నదీమేలు
వండ వండనట్లాయ వచ్చేవో రావో ॥పల్లవి॥

పిలువఁగఁ బిలువఁగ బిగిసేవు సారెసారె
చలము సాదింతురా సతులతోను
తలఁపు గడుమెత్తన దంటతనమే గాని
వలవని సటలేల వచ్చేవో రావో ॥నిండు॥

తడవఁగఁ దడవఁగఁ దప్పించుకోఁ జూచేవు
నిడివిఁ బెట్టుదురా నెలఁతలను
వడిసీఁ జెమటలు నీకు వట్టి దీమసమె కాని
వడచల్లీ విరహము వచ్చేవో రావో ॥నిందు॥

కూడఁగఁ గూడఁగఁ గొసరేవు మీఁదమీఁద
తోడనె యలయింతురా తొయ్యలులను
వేడుకతో దగ్గరి శ్రీ వేంకటేశ కూడితివి
వాడికెగా నిట్లనే వచ్చేవో రావో. ॥నిందు॥ 76

రామక్రియ

పొద్దువోదా నీకదేమి పోరులేలే
పెద్దరికెము నేసితే బిగిసేఫేమే ॥పల్లవి॥

బల్లిదురాలవై తే భ్రమయించవే పతిని
పల్లదపు మాటలకుఁ బనిలేదే
వెల్లవిరి నాతనికి వేడుకమీఁదివారము
తల్లడించి మమ్ము దూరఁ దగవేదే ॥పొద్దు॥

కలిమి గలిగితేను గడు సింగారించుకోవే
చులుకఁదనానఁ జూడఁ జోటులేదే
వలపులు చవిగాఁగా వాసికెక్కినవారము
చలివాసి వాదించ సంగతేదే ॥పొద్దు॥

చేయి మీఁదైనదానవు చేఁతలు సేయించుకోవే
మాయలు మాతో నింకా మఱి యేలే
యీయెడ శ్రీ వేంకటేశుఁడెనసె నన్నిన్నిటను
నీయిచ్చ నేరములెంచ నెపమేదే. ॥పొద్దు॥ 77

శంకరాభరణం

అదియు నాపెద్దరికమన్నిటాఁ గాదా
పదరినా యిందరును బలఁగమే కదవే ॥పల్లవి॥

మన్నించే యాతనికిని మఱిఁగొందరు రానీవే
కన్నులెంత పెద్దవైనా కలిమే కదే
మున్నిటివారికతఁడు మొక్కులెల్లా మొక్కనీవే
చన్నులెంత పెద్దలయినా జవ్వనమే కదవే ॥అది॥

అడఁగి మడఁగి వారికట్టే తా నడచీని
నడుమెంత కొంచెమైనా నయమే కదే
బడిబడిఁ గన్నచోట బాసలెల్లాఁ జేసీని
కడు గొప్ప పిఱుఁదు సింగారమే కదవే ॥అది॥

సరికి బేసికిఁ దాను జాణతనాలాడీని
కురులు గూడితేఁ గొప్ప గొప్పాఁగదే
యిరవై శ్రీవేంకటేశుఁ డింవరిలో నన్నుఁ గూడె
వొరసితే మోవితేనెలూరేవే కదవే. ॥అది॥ 78

114-వ రేకు. ఆహిరి

నమ్మవా యింకా నీవు నామనసు
చిమ్ముఁ బలుకుఁ దేనెల నేద దేర్తుఁ గాక ॥పల్లవి॥

ఇయ్యకొన్నదాన నీకు నెదురాడేనా నేను
నెయ్యపుటిచ్చకములే నెరపేఁ గాక
పయ్యెదకొంగు వట్టేవు బలిమికత్తెనా యింత
వొయ్యన నీప్రియములకొడిగట్టేఁ గాక ॥నమ్మ॥

వలచినదాన నీకు వసము గాకుండేనా
పలుమారు నీచిత్తము పట్టుదుఁ గాక
తలఁపు నాతోఁ జెప్పేవు తగిలి వింతదాననా
కలసినట్టే కలసి కైకొనేఁ గాక ॥నమ్మ॥

నీవే నేనైనదాన నెరసులు వెదకేనా
చేవమీరి నీరతులఁ జెలఁగేఁ గాక

శ్రీ వేంకటేశ నన్నుఁ జిత్తగించి కూడితివి
పూవులు వాసనవలెఁ బొందివుండుఁ గాక. ॥నమ్మ॥ 79

పాడి

ఆతఁడు నీవును నేకమైనట్టే వుందురుగాక
యీతలనాతలా బింకాలేల దూసేరే ॥పల్లవి॥

మచ్చిక చేసినవారు మాటలఁ గొసరుదురు
పచ్చిగా నవ్వేటివారు పైకొందురు
విచ్చనవిడైనవారు వెలుపు లేకుండుదురు
యెచ్చుకుందులు మీలోననేల పట్టేరే ॥ఆత॥

పొద్దువోని యట్టివారు బొమ్మల జంకింతురు
వద్దనున్నవారు లోలో వాసి రేఁతురు
కొద్దిమీరినట్టివారు గురులు దాఁకింతురు
యిద్దరూను పంతాలకు యేల పెనఁగేరే ॥ఆత॥

చనవులు గలవారు సరసాలు చూపుదురు
తనియఁ గూడెడివారు తమకింతురు
యెనసితిరి శ్రీ వేంకటేశుఁడు నీవును నిట్టే
యినుమడించెఁ దగవులేల పెట్టేరే. ॥ఆత॥ 80

రామక్రియ

ఏల నీకు నీవే పతినింత నేసేవే
మేలు మీఁదనుండితేనే మెచ్చవచ్చుఁగాక ॥పల్లవి॥

మచ్చికచుట్టాలైతే మర్మాలెత్తుదురా
యిచ్చకములాడితేనే యింపులుగాక
తచ్చి నీరు వేఁడైతే తామర వోరుచునా
చెచ్చెరఁ జల్లనైవుంటేఁ జెంగలించుఁ గాక ॥ఏల॥

వొడఁబాటు గలవారు వొచ్చము పట్టుదురా
ఆదరి సరసమాడేవందముగాక
బెదసి కూను వేఁడైతే పెనవులోరుచునా
జడిసీ (?) దగు పాబైతేఁ జవి వుట్టుఁ గాక ॥ఏల॥
కౌఁగిటఁ గూడినవారు కడమ వెట్టుదురా
వీఁగక పెనఁగితేనే వేడుక గాక
ఆఁగెను నిన్నురముపైనట్టె శ్రీ వేంకటేశుఁడు
వేఁగా తీగెకుఁగాయ వినోదమేకాక. ॥ఏల॥ 81

ముఖారి

అటువంటి సతిఁ గాని యాదరించవు
మటుమాయముల మాటుమందులే నీకు ॥పల్లవి॥
కాటుకకన్నులయిఁతి కందువచూపులు దాఁకి
నాటుకొని నీతనువు నల్లనాయెను
మేటిమై యాపెచెక్కుల మెఱుఁగు కళలు దాఁకి
పాటించి నీకోకయెల్లాఁ బచ్చనాయను ॥అటు॥
జలజవదనమేని జవ్వనభావాలు సోఁకి
పొలుపొంద నీబొడ్డుపూవక పూచెను
అలర జఘనచక్రమాపె పొందు సేయఁగాను
తిలకింపఁ జక్రము చేతికి వచ్చెను ॥అటు॥
పాలవెల్లికూఁతురుఁ జేపట్టి పెండ్లాడఁగాను
పాలసముద్రము నీకుఁ బదుకాయను
యీలీల శ్రీ వేంకటేశ యిందరమాపెవారమే
వేలసంఖ్యల సతుల విటతనమబ్బెను. ॥అటు॥ 82

నాదరామక్రియ

నీవల్లనె కొత్తగాదు నిండుజవ్వనము గల
కావరపువారికెల్లా కలదిదే చాలు ॥పల్లవి॥

ఏమని మాటలాడెనో యింతి నీతోనల్లప్పుడే
మోమునఁ గళలుదేరీ మదముతోడ
చేముట్టి నాతోనప్పటి చేరి సరసమాడేవు
ఆమనికాలముగాఁగా నగ్గువాయ వలపు ॥నీవ॥

సన్నలేమి సేసెనో జలజాక్షి నీకప్పుడు
పన్నిన నీచిత్తమెల్లా పరాకైనది
మన్నించి అప్పటినాతో మాటలూనాడేవు
నున్నగానుప్పొలికి యినుమడాయ వలపు ॥నీవ॥

కలసిన రతి యెట్టో కౌఁగిటను మదిరాక్షి
నిలువెల్లాఁ బులకలై నిగ్గుదేరెను
అలరి శ్రీ వేంకటేశ అప్పటి నన్నుఁ గూడితి
బలిమిఁ బయిరు సేయఁగ పంటవండె వలపు. ॥నీవ॥ 83

వరాళి

ఎంతయినా మీలోన యెరవున్నదా
చెంతనున్న తీగెలెకా చిగిరించేవి ॥పల్లవి॥

జగడాలు మానరాదా సరసమాడేటివేళ
యెగదిగనాడితే యెగ్గులున్నవా
పొగరుమాఁకులమీఁది పువ్వులవొగరేకాదా
తెగడి పెరఁ బెట్టితే తేనెలయ్యేవి ॥ఎంత॥

పెనఁగకవుండరాదా ప్రియముతో నాపె నిన్ను
చనవున ముట్టితేనే పడివచ్చెనా
పవివడి వోఁచుచుక పలుమారు సాదించితే
తినఁదిన వేములేకా తీపులయ్యేవి ॥ఎంత॥

పిలిచి శ్రీ వేంకటేశ బిగియఁగనేల యాపె
బలిమిఁ గూడితేనే పంతమాయనా

చలువగాఁ దూరుపున చంద్రోదయమైతే
వెలయఁ జీఁకటికాదా వెన్నెలయ్యేది. ॥ఎంత॥ 84

115-వ రేకు. శంకరాభరణం

చేయి మీఁదాయను నీకుఁ జెల్లదా మతి
మాయింటనే వుండఁగాను మావంకదే చలము ॥పల్లవి॥

దూరినదాన నేనింతే తొల్లి నీవు కాంతుఁడవే
వూరకున్నవారితోడ నూరోపదు
మారాడవన్నీఁ జేసి మంచివాఁడవౌదువు
మేరతోనుండి మిమ్మాదేమేమే మంకులము ॥చేయి॥

సన్నల నేఁ దిట్టేదాన సాదించవెన్నఁడూ నీవు
కన్నులు మూసితేనే లోకము మఱఁగు
యెన్నిటికైనా నోర్చేవు యెందుండో వచ్చి దొరవు
చన్నుల మోచి నిన్నొత్తి (త్తే?) చపలపువారము ॥చేయి॥

సేవకురాల నేనింతే శ్రీవేంకటేశుఁడ నీవు
దేవరవంటివాఁడవే దిట్టవిన్నిటా
చేవనలమేల్మంగనై చెలఁగే నీవేలితివి
కైవశమైవుండి నేమే కాతరపువారము. ॥చేయి॥ 85

సామంతం

ఇందరినేమడిగేవిందాఁకాను
సందడి మీకిద్దరికి జవ్వనమే సాక్షి ॥పల్లవి॥

పెలవి నవ్వులకును సిగ్గులే దాపు
కలికిచూపులకును కన్నులు దాపు
నిలుచున్న యాపెకును నీవు దాపు
మలసిన నీకు నాపెమంతనాలు దాపు ॥ఇంద॥

చెక్కుటి మెఱుఁగులకు చేయి మాటు
పెక్కుల మాటలకు పెదవి మాటు
చక్కని యాపెకు నీ సన్నలు మాటు
మొక్కులపు నీకు నాపె మొక్కులు మాటు ॥ఇంద॥

భారపు గుబ్బలకును పయ్యెద కాపు
పేరిన వలపులకు బింకము గాపు
ఆరయ శ్రీ వేంకటేశ ఆలమేల్మంగకు నీకు
యీరీతినొనగూడిన యింపులే కాపు. ॥ఇంద॥ 86

దేసాక్షి

చవి గంటి (టే ?) వినువఁడు సారెసారె నేపనులు
యివల నీతనిపొందులెట్టు నేనేదే ॥పల్లవి॥

పాలమీఁదఁ బవ్వళించి పాలవారియింటఁ బుట్టి
పాలుదొంగిలించినట్టి బాలుఁడీతఁడు
గాలికూటివాని మెట్టి గాలిరాకాసునిఁ గొట్టి
గాలిబిడ్డ తమ్మునిసంగడినాడె నీతఁడు ॥చవి॥

పసుల యేలికనేలి పసులకు మారుదెచ్చి
పసులఁ గాచిన యట్టి బాలుఁడీతఁడు
వసుధభారము దించి వసుధకొడుకుఁ గొట్టి
వసుధయేలినయట్టివాఁడుగదె వీఁడు ॥చవి॥

బండిబోయుఁడై వచ్చి బండిగాలికత్తి వట్టి
బండి విఱిచినయట్టి బాలుఁడీతఁడు
కొండమెత్తి కొండదచ్చి గురుతై శ్రీ వేంకటాద్రి
కొండపై నలమేల్మంగఁ గూడినాఁడితఁడు. ॥చవి॥ 87

కాంబోది

ఇటువంటివారి పొందులింపులాయ నీకు
అటమటాలు నేమైతేనంతేసి నేరముగా ॥పల్లవి॥

బిగువుఁగొనగోళ్ళను బిరుదులే తొలఁకీని
మొగమిచ్చకుఁ జేతులు మొక్కీఁ గాని,
తెగువలు కన్నులను తేరి కెంపులెక్కీని
నగవులే నెలవుల నయమిచ్చీఁ గాని ॥ఇటు॥

గట్టిచనుమొనలైతే కరసానఁ బట్టీని
వొట్టుక మాటలె తేనెలూరీఁ గాని
జట్టిగొన్న బొమ్మలైతే జంకెనలే చూపీని
దట్టపుఁ జక్కఁదనమే తమిరేఁచీఁ గాని ॥ఇటు॥

మచ్చికజవ్వనమైతే మనసెల్లాఁ గరఁచీని
కొచ్చి కోరికలే ఆస కొలిపీఁ గాని
అచ్చపు శ్రీ వేంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
నిచ్చలుఁ గూడితి నాపె నిన్నుఁ గూడెఁ గాని. ॥ఇటు॥ 88

గౌళ

మఱియేఁటిసుద్దులు మాపుదాఁకాను
గుఱిమైన చేఁతలివె కొల్లలాయను ॥పల్లవి॥

కాటుకకన్నుల నిన్ను కలికి చూడఁగానే
నాటనుండి నీమేను నల్లనాయను
చీటికి మాటికి నాపె సిగ్గులు పైఁజల్లఁగానె
తేటలుగా నీకన్నులు తెల్లనాయను ॥మఱి॥

బలిమినే వలపుల పదను చల్లఁగానే
పలుమారు నీమేను పచ్చియాయను
యెలమి నీతో నాపె యిచ్చకములాడఁగాను
వెలయ నీమాట వెచ్చి వేవదాయను ॥మఱి॥

అండనుండి పానుపుపై నలిగి కూడినదెల్లా
యెండలాయ నీడలాయనింతలోననే

దండి గోవిందరాజవై దగ్గరి శ్రీ వేంకటాద్రి
కొండపై నన్నుఁగూడఁగా కోరినట్టేయాయను. ॥మతి॥ 89

భైరవి

పంతమునేనాడుకొన్నాఁ బలుమారు మెచ్చేవు
యెంతవాఁడవింత సేసేవిట్టిదివో వలపు ॥పల్లవి॥

పచ్చిమాటలాడితేను భావమెల్లాఁ గరఁగేవు
హెచ్చుకుందులాడినా యియ్యకొనేవు
కచ్చుపెట్టి జంకించితే కాఁగిటనే పొదిగేవు
యిచ్చితివి చనవులు యిట్టిదివో వలపు ॥పంత॥

చెక్కునొక్కి పలికితే చెమరించేవు మేనెల్లా
వొక్కపై గోరనూఁదినా నోరిచేవు
మొక్కలాననలిగితే మోహము పైఁజల్లేవు
యెక్కడాను నన్నుఁ బాయవిట్టిదివో వలపు ॥పంత॥

మొగము నేఁజూచితేనే ముచ్చటతో భ్రమసేవు
అగడుగా నేఁగూడినా నందుకోపేవు
తగిలి శ్రీ వేంకటేశ తమితో మన్నించితివి
యిగిరించేవు పైపైనె యిట్టిదివో వలపు. ॥పంత॥ 90

116-వ రేకు. సాళంగనాట

ఏమి చెప్పేది నీనేర్పు యెంతవాఁడవు
వామి వలపొక్కమాటే వారవట్టేవా ॥పల్లవి॥

దగ్గరి రాదంటాను తరుణినేల తిట్టేవు
సిగ్గులు వడఁగవద్దా చిన్నదానికి
వెగ్గళించే ఆట్టడుల వేమారుఁ బొంది పొంది
యెగ్గులు నెమ్మెలు నేఁడు యాడఁజూపేవా ॥ఏమి॥

ఉరుటుగాఁ జూడదంటాను విదనేల జంకించేవు
శిరసు వంచఁగవద్దా చిన్నదానికి
వెరవైన సతులతో వేమారు నవ్వి నవ్వి
యిరవైన అలవాట్లీడఁ జేసేవా ॥ఏమి॥

చన్నులవొత్తదంటాను సతినేల జరసేవు
చెన్నుమీర మొక్కవద్దా చిన్నదానికి
యిన్నిటా శ్రీ వేంకటేశ యీపెఁగూడి పురముపై
యెన్నికమీరఁ బెట్టుక యింపుచల్లేవా. ॥ఏమి॥ 91

శంకరాభరణం

ఎరవై దూరితిమి యిన్నాళ్ళదాఁకా నిన్ను
సరసములాడఁగాను సాదించేమా ॥పల్లవి॥

వల్లెవేసి కోడెలను వంచుకొనేయట్టి నీకు
చెల్లునెంత నీవు చేఁత చేసినా మమ్ము
వెల్లవిరిగా దొంగిలి వెన్నలు దినిననోట
పల్లదాలేమాడినాను పాటివట్టేమా ॥ఎరవై॥

మెండుగఁ జీరలుదీసి మెరసినచేతుల
దుండగాలెంత నించినా దోసమనేమా
అండనే పదారువేల అయాలు మోచిన నీమై
వొండె మాచన్నులుమోవనోపదనీనా ॥ఎరవై॥

గోవులచన్నులు నోర గుమ్మలాడిన నీమోవి
యీవల మాకియ్యఁగాను యెంగిలనేమా
శ్రీ వెంకటేశ నన్నుఁజేరి యిట్టె కూడితి
వావిరినెంతమెచ్చినా వలదనేనా. ॥ఎరవై॥ 92

ఆహిరి

ఏల పురుఁదువెట్టుక యింతనేసేవు నన్ను
మేలిమివాఁడవు నీవు మెంగదాన నేను ॥పల్లవి॥

విరహాన గాఁకరేఁగి వేసాలకుఁ జలిగాసి
దొరతనాలు సేసేటి దొడ్డవాఁడవు
గురువిందపూవులు కోరి మనసునఁ గోసి
వరుస నిన్నుఁ బూజించే వనితను నేను ॥ఏల॥

నారలు నాలివొలిచి నమ్మికలఁ దాదు వేఁడి
పోరచిని వల్లెవేసే పొట్టివాఁడవు
గారవపు నవ్వులనే కప్పురాలు నూరినూరి
సారెకు నీపైనఁ బూసే జలజాక్షిని నేను ॥ఏల॥

కలలోనుంకువపెట్టి కాఁగిటిలో నన్నుఁ గూడి
సొలసేటి శ్రీ వేంకటేశుఁడవు నీవు
పలచని చెమటల పన్నీటికాలువదెచ్చి
జలకములార్చేటి సకియ నేను. ॥ఏల॥ 93

దేసాళం

ఇరవైన సరసుఁడు యించుకంతలోఁ దెలుసు
సొరిదిఁదప్పక యిట్టె చూచితేనే చాలదా ॥పల్లవి॥

నగవులే నయమైతే నాటుకోవా ప్రియములు
తగవులఁ బెట్టఁగానే దాఁగీఁ గాక
అగడు సేయకరావె ఆతనినేల దూరేవే
మొగము చూచి చూచి మొక్కితేనే చాలదా ॥ఇరవై॥

కోరికలే కుప్పలైతే కొండంత గాదా వయసు
ఆరితేరఁగా వెగటయ్యీఁ గాక
పేరఁబెట్టకిఁక రావే పెనఁగనంతేశాలే
మేరతోనే వొకమాట మెచ్చితేనే చాలదా ॥ఇరవై॥

మాటలెల్లా మూటలైతే మనసులొక్కంత గాదా
పాటిసేయకుండఁగానే భ్రమసీఁ గాక

యీటులేక శ్రీ వేంకటేశుఁ డింతి నిట్టే కూడె
నీటుతోడనిఁకరావే నిలిచితేఁ జాలదా. ॥ఇరవై॥ 94

గౌళ

వనితల తలఁపులు వద్దికిఁ బారీ నీమీఁద
యెనయుమెక్కడనైనా యేమగాను సతుల ॥పల్లవి॥

చేతిసేసవడ్డవారు చేరియున్నారు నీవారె
ఆతల మరిఁ జెనకుమదిలాభము
లాతుగాఁ బదారువేలు లాయాలు నీనగరెల్లా
యీతలనింకాఁ గూర్చుమేదుగాను సతుల ॥వనిత॥

కలయఁ గొనినవారు కలరూరెల్లా నీవారే
అలరి మరిఁ గలయుమదిలాభము
తొలఁకే నందవ్రజపుదొడ్డే నీయందలాలు
యెలమినింకానుఁ దెమ్మా యేదుగాను సతుల ॥వనిత॥

ఉరము శిరసు పీఁపందున్నవారు నీవారె
అరయుమష్టమహిషులది లాభము
ధర శ్రీ వేంకటేశ నీతావెల్లా రాణివాసాలే
యిరవై మమ్మూనేలితివేదుగాను సతుల. ॥వనిత॥ 95

బౌళి

నేనింత సేసితినంటా నేరమెంచేవు గనక
తానే నన్నంటెఁ జుమ్మీ తప్పులేదు నాయందు ॥పల్లవి॥

పొద్దున నీయింటికి నీపొందులు సేయవచ్చితే
సుద్దులు చెప్పఁగ వచ్చీఁ జూడవె తాను
బుద్ధులెఱుఁగుదునంటా పొరుగుపొరచి యంటా
ఉద్దండానఁ బన్నులంటీ నోయక్కరో పీఁడు ॥నేని॥

నీమగఁడు బావంటా నే వద్దఁ గూరుచుండితేను
కామించి కౌఁగలించెను కానీవే తాను
నేమము వట్టితినంటా నేనే పేరటాలనంటా
ప్రేమమున మోవితేనె పెట్టఁగదే వీఁడు ॥నేవి॥

మాటాడఁ బనిగలిగి మరి నిన్ను లేపరాఁగా
యీటుగాఁ గూడె శ్రీ వేంకటేశుఁడే తాను
నీటు నీచెల్లెలనంటా నీమారు నేనంటా
గీఁటుచుఁ దమ్ములము పుక్కిట నించె వీఁడు. ॥నేవి॥ 96

117-వ రేకు. ముఖారి

ఇల్లురికి (?) పేరటములేల చెప్ప వచ్చేవే
పల్లదాన నీవుఁ గొంత పైకొసరా ॥పల్లవి॥

వలపులు చవియంటా వంతులకుఁ గొసరేవు
చెలి యీవిభుఁడు పెట్టుఁబెట్టా నీకు
కలికి నీకొద్దివారా కాచుకున్నారిక్కడను
నెలకొని భోగించ నీయంత నేరరా ॥ఇల్లు॥

నవ్వులే కలవంటా నంటునఁ దొడెక్కేవు
పవ్వళించి యీవిభుఁడు బాదిగెవాఁడా
జవ్వనులిక్కడివారు జాలిరొప్పనున్నారా
చివ్వన నీవలె సేవ సేయనోపరా ॥ఇల్లు॥

కావరాన నీవు గూడి కౌఁగిటనే పిసికేవు
శ్రీ వేంకటవిభుఁడు చిమ్మిలిబొమ్మా
యీవేళనే మమ్మిందరి నితఁడిట్టే కూడినాఁడు
వేవేలకు నీవంటివేడుకలే కావా. ॥ఇల్లు॥ 97

ఆహిరి

చెప్ప వేఁగు వచ్చెనా చేరి మీకెల్లా బుద్ధులు
చిప్పిలుచు వినివిని చిల్లులాయ మనసు ॥పల్లవి॥

పలుకులే వాఁడైతే పట్టవచ్చునా మఱి
అలుగులైనా వొరల నట్టుండుఁ గాక
యెలమినాతఁడాడఁగా నెట్టోరువ వచ్చునే
చెలులార వినివిని చిల్లులాయ మనసు ॥చెప్ప॥

చేరి వలపు వేఁడైతే చేతనంటవచ్చునా
సూరియుఁడైనా మొయిలు చొచ్చుఁగాక
కోరి యాతఁడు దిట్టఁగా గుట్టున నెట్టుండుచే
చేరువలు వినివిని చిల్లులాయ మనసు ॥చెప్ప॥

నవ్వులే నయములైతే నారొలువవచ్చునా
పువ్వులందే పిందెలును బుట్టుఁగాక
యివ్వల శ్రీ వేంకటేశుఁడెనసె నేమందునే
చివ్వన బూతులు విని చిల్లులాయ మనసు. ॥చెప్ప॥ 98

దేసాళం

ఇప్పుడేమి కడమా యెన్నాళ్ళకైనాను
అప్పులిచ్చే రమ్మనవే అల్లనాఁటినవ్వులు ॥పల్లవి॥

చిత్తమెఱిఁగినదాన చేరి కోపగించేనా
యెత్తి యిచ్చలాడఁగాక యింకా నేను
తత్తరమింతటిలోనే తనకేల రమణుఁడు
హత్తుకొను రమ్మనవే అల్లనాటి పొందులు ॥ఇప్ప॥

మొగము చూచినదాన మించి నేరాలెంచేనా
జిగిఁ దాను చెప్పినట్టు సేసేఁ గాక
తగని సిగ్గులదేలే తానాకు మేలువాఁడు
అగపడె (డీ?) రమ్మనవే అల్లనాఁటి వలపు ॥ఇప్ప॥

ఇంటికి వచ్చినదాననెగసక్కెము సేసేనా
పెంటలుగాఁ గాఁగిటిలోఁ బెనఁగేఁ గాక

దరిట శ్రీ వేంకటేశుఁడు తానే నన్నుఁగూడినాఁడు
అంటీననే రమ్మనవే అల్లనాటి మాఁటలు. ॥ఇప్పు॥ 99

రామక్రియ

ఆడినట్టే ఆడీ వీఁడు అద్దములో నీడవలె
జాడతోడ కన్నులనే సన్న నేసీనే ॥పల్లవి॥

కోరి జలకము కేళాకూళిలో నేనాడఁగాను
అరసి తానీఁద వచ్చినాడకే తాను
తారసిలి సిగ్గుతో నేఁ దామరమొగ్గలంటితే
సారపుఁగమలాలంటాఁ జన్నులంటీనే ॥ఆడి॥

చెంది పొదరింటిలోన చీర నేఁగట్టుకోఁగాను
అందిమ్మనీఁ బచ్చడము ఆడనే తాను
కందువ సిగ్గుతో నేను కమ్మఁజిగురు వట్టితే
ముందే నాచిగురుమోవి మోవిఁ బట్టీనే ॥ఆడి॥

అలసి నేనొకచోటనారగించఁ గూచుండితే
వలెనంటా నాపొత్తుకు వచ్చీనే తాను
అలరి సిగ్గుతోడ నేనట్టె చేయెత్తి మొక్కితే
యెలమి శ్రీ వేంకటేశుఁడిటుగూడి మొక్కీనే. ॥ఆడి॥ 100

మధ్యమావతి

వేగునంతానేల జాలి వెలువజోలి
సోగకన్నుల నాతనిఁ జూడఁగరాదా ॥పల్లవి॥

చలమే నీకు బలమా సరసములాడరాదా
వలచిన రమణుఁడు వద్దనుండఁగా
అలిగితేనేమాయ నప్పటికపుడె పోయ
చెలులు చెప్పఁగా సందుచేకొనరాదా ॥వేగు॥

పట్టినదే పంతమా పైకొని మాటాడరాదా
గుట్టుతో నీపతి చెంతఁ గూచుండఁగా
వొట్టుక దోసములేదు వొగి నీకుఁ బొద్దువోదు
పెట్టే గిలిగింతలకే బెట్టి నవ్వరాదా ॥వేగు॥

సిగ్గులే మూలధనమా చేరి పైకొనఁగ రాదా
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశుఁడలమఁగాను
యెగ్గులెల్లా నేఁడె జారె యెదుటఁ బ్రియములూరె
వెగ్గళించె నాస వెల్లవిరులు గారాదా ॥వేగు॥ 101

నాదరామక్రియ

వేగిరమా యిప్పుడేమి వేఁడి వలపు.
చేఁగదేరఁగా నీవే చేరి మన్నించేవు ॥పల్లవి॥

మాటలు నీతోనాడి మనసులు సోదించ
ఆఁటది నేరుచునా అంతేసి
పాటించి వూడిగాలునేసే బల్లిదురాలనై తేను
నీటున నీగుట్టెల్లా నీవే ఆనతిచ్చేవు ॥వేగి॥

సన్నలూ నీతోనాడి చాయకు నిన్ను దిద్దుకో
కన్నెలు నేరుతురా కపటాలను
అన్నిటా యిచ్చలాడి సుద్దాత్మురాలనై తేను
వున్నతి వోజకు వచ్చి వుబ్బున మెచ్చేవు ॥వేగి॥

మెల్లనే నిన్నుఁబొగడి మేరలు మీఱి నవ్వఁగా
యిల్లాంద్రతరమా యెందునైనాను
యిల్లిదె శ్రీవేంకటేశ యెనసితి విట్లయితే
పల్లదాన నెప్పుడూనుఁ బాయకవుండేవు. ॥వేగి॥ 102

118-వ రేకు. పాడి

అన్నిటాఁ గలికివై తే నౌదువు గాని
యెన్నరాదాతని ప్రియమియ్యకొనవే ॥పల్లవి॥

వసముగాని పతితో వాసులేల నెరపేవే
కసుగాటువలపుల కాయవు నీవు
రసములు చిందీనదె రమణుఁడు మాటలనే
విసువక ఆదరించి వినఁగదవే ॥అన్ని॥

మేటియైన విభునితో మేకులు చూపకువే
తేటవయసుల పూవుఁదీగెవు నీవు
మాటులేని మందు నూరీ మగఁడు నవ్వులనే
చాటుకుఁ దోకందుకొని సమ్మతించవే ॥అన్ని॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరునితో సిగ్గులు వడకువే
దేవరవంటి పట్టపుదేవివి నీవు
చేవదేర మన్నించి చేఁ (చీఁ జేఁ ?) తల నిన్నితఁడు
పూవువలె నిట్లనే భోగించవే. ॥అన్ని॥ 103

శ్రీరాగం

ఏల దాఁచేవింతలోనే యిందరిముందరా నేఁడు
చాల మెచ్చేఁగాని యాసతిఁ జూపరాదా ॥పల్లవి॥

చెంతల నేఁబిలిచితే చేరి వూరకున్నాఁడవు
పంతము దప్పినా పలికితేను
యింతలో నేమస్తునిగా నెవ్వతె సేసెనో నిన్ను
సంతోసించేఁ గాని ఆసతిఁ జూపరాదా ॥ఏల॥

అంకెలఁ జెక్కు నొక్కితే నట్టే తల వంచేవు
సుంకము వచ్చినా చూచితేను
పంకించ కెవ్వతె నిన్ను బమ్మచారిఁ జేసెనో
సంకెదేరిచేఁ గాని ఆసతిఁ జూపరాదా ॥ఏల॥

తనువు చేతనంటితే దాఁగి నన్నుఁ గూడితివి
అనువు నిన్నుఁ గొనేరా అట్టే వచ్చితే

యెనసి శ్రీ వేంకటేశ యెవ్వతె నీకు సేర్పెనో
చనవు చూచేఁగాని యాసతిఁ జూపరాదా. ॥ఏల॥ 104

కేదారగౌళ

ఎన్నఁడూ నలుగకుమీ యెదురుమాటాడకుమీ
పన్ని యీతని మనసు పట్టదే చెలియా ॥పల్లవి॥

మంచితనములకే మగలు లోనౌదురు
వంచనచేఁతలకే వలతురు
చంచలఁ బాడినందుకే సతమై కరఁగుదురు
అంచెల నింతులకివి అందములే చెలియా ॥ఎన్న॥

ఇచ్చకపు మాటలకే యెన్నఁడును బాయరు
పచ్చిమోవితేనెలకే పైకొందురు
యిచ్చినచనవులకే యీడుజోడై చిక్కుదురు
నిచ్చలుఁ గామినులకు నేరుపులే చెలియా ॥ఎన్న॥

తగులాయమైనందుకే తమకింతురెప్పుడును
నగవులతేటలకే ననుపౌదురు
నిగిడి శ్రీ వేంకటాద్రి నిలయునిఁ గూడితివి
తగిన సతులకివే తగవులే చెలియా. ॥ఎన్న॥ 105

ముఖారి

చెలులము నేమెందాఁకా చేరి విన్నవించేము
సొలసి విన్నుఁ జూడఁగ చులుకనె మనసు ॥పల్లవి॥

ఊడనేకతమాడఁగా వింతి విన్నుఁ గోపగించె
ఆడరాదా అందు గొంత ఆపెతోడను
వాడుమోవి వంచుకొనె వత్తివలెనాయ మేను
చూడరాధా ఆపెదిక్కు చులుకనె మనసు ॥చెలు॥

చెంగలించి నీవు రచ్చసేయఁగా నీతోవలిగె
అంగవించి వుండరాదా ఆకింటాఁ గొంత
కుంగి చేతిపైనొరగి గొబ్బున మెయి చెమరించె
చుంగుపయ్యదెత్తరాదా చుఱుకనె మనసు ॥చెలు॥

వలపంతటాఁ జల్లఁగా వనిత నిన్ను దూరీని
కలయఁ జల్లఁగరాదా కామినిమీఁద
యెలమి శ్రీ వేంకటేశ యిప్పుడాకెఁ గూడితివి
సుఖవు దెలుపరాదా చుఱుకనె మనసు. ॥చెలు॥ 106

శుద్ధవసంతం

నీకేమయ్యా నీకు నీవే దొడ్డవాఁడవు
చేకొని చెట్టపిచితే చేటఁదేసి వావులు ॥పల్లవి॥

తలపోఁతలొక్కటైతే తమకమినుమడాయ
నిలువుకు నిలువే నీబేరము
కొలిచినందే కొలిచి గోపికలకెల్లాను
వలపఁదీసితివిగా వలపులు నీవు ॥నీకే॥

నగవులు మానెఁడైతే ననుపులద్దెఁదేశాయ
నిగిడె నన్నిచోట్లా నీబేరము
అగడుగా నాఁగిచ్చి (?) అంగనలకెల్లాను
జిగి వడ్డిగొంటివి సిగ్గులెల్లా నీవు ॥నీకే॥

మోవితేనగ్గువలైతే ముదములు లాభమాయ
నీవు నన్నుఁ గూడినదే నీబేరము
భావించి శ్రీ వేంకటేశ పడఁతులకెల్లాను
వావాత నమ్మితివిగా వయసులు నీవు. ॥నీకే॥ 107

సౌరాష్ట్రం

నయగారి నీసుద్దులు పాకుఁ గొత్తలా
ప్రియములన్నియు దాఁచి పెట్టెఁ బెట్టవయ్యా ॥పల్లవి॥

మిక్కిలి నీవు మెచ్చఁగా మేనికి వెంగెమై తోఁచీ
దిక్కులవారు నవ్వేరంతేశాలయ్యా
చక్కెర యేదుగానైతే చవి మొగచాటు గాదా
వొక్కమారే యింతగద్దా వూరకుండవయ్యా ॥నయ॥

పూని సారెఁ బొగడఁగా పొందులకు వేఁగయ్యా
తేనె గారీఁ దీపుల నంతేశాలయ్యా
నూనె గొలచే కుంచము నునుపెక్కు మీఁద మీఁద
ఆనక మై దిగువారీనాయనాయనయ్యా ॥నయ॥

నగవులేదు గాఁగా (ఁగా) నాము గఱువేసీని
తెగరానిచోట్లు అంతేశాలయ్యా
పగటు శ్రీ వేంకటేశ పైకొంటివి కడపలో
అగపడె రతులు నీయాసలెంతేశయ్యా. ॥నయ॥ 108

119-వ రేకు. వరాళి

సరికి బేసికి మీచదుపఁదనాలు మించె
ఇరుగుపొరుగులను యిద్దరును జాణలే ॥పల్లవి॥

కలువల వేసితేను కమలాన వేసెనాపె
మలసి యెదమాటలు మఱియేఁటికి
పలువరుస చూపితే తలయెత్తి నిక్కెనాపె
యెలమిఁ దెలుసుకొంటిరిద్దరూను జాణలే ॥సరికి॥

పరగ చేత మొక్కితే పాపట దువ్వెనాపె
అరసి లేకలు వా (వ్రా ?) సి అంపనేఁటికి
పొరిఁ గస్తూరి చల్లితే పొంచి కుంకుమాపె చల్లె
యిరవు దెలుసుకొంటిరిద్దరూను జాణలే ॥సరికి॥

పచ్చడము గప్పుకుంటే పయ్యెద దెఱచెనాపె
ఇచ్చట సన్నలుసేయనీఁకనేఁటికి

మెచ్చితే శ్రీ వేంకటేశ మెయిలచ్చన చూపెనాపె
యెచ్చి లోలోనే కూడితిరిద్దరూను జాణలే. ॥సరికి॥ 109

శుద్ధవసంతం

ఇప్పుడుగాక మఱి యిఁకనెన్నఁడు
గుప్పెటి కానుకలందుకొనవయ్య ॥పల్లవి॥

పొలితి నీవద్దనుండి బుద్ధులెల్లాఁ జెప్పఁగాను
చెలఁగి పారుపత్యాలు సేయవయ్యా
పలుమారునాకె రాయబారాలకు నడవఁగ
కొలువులు సేయించుకొనవయ్యా ॥ఇప్పుడు॥

అంగనలిందరని నీకతివ లెక్క చెప్పఁగ
చెంగటఁ గళ దింపుచుఁ జెన్నొందవయ్యా
సంగతిగా నాపె యవసరములు చెప్పఁగాను
అంగీకరించి యట్టె ఆదరించవయ్యా ॥ఇప్పుడు॥

అక్కజమై సతి నీకు నడపము పట్టఁగాను
పెక్కు వీడేలింతులకుఁ బెట్టవయ్యా
యిక్కువతో శ్రీ వేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
మక్కువతోడుతనిట్టే మన్నించవయ్యా. ॥ఇప్పుడు॥ 110

ఆహిరి

నీతోడి విరహాసను నెలఁతమై నిన్నియును
కాతరించి బెదరీ సంగతి సేయవయ్యా ॥పల్లవి॥

కందువలఁ బొదివి జక్కవలను చవ్వుదువు
ముందుముందె తుమ్మెదల మూఁక గూర్తువు
విందుగా చకోరాలకు వెన్నెలలాపటింతువు
యిందుముఖి పిలిచీని యిట్టె రావయ్యా ॥నీతో॥

కలయ మాటాడి చిలుకలఁ బలికింతువు
పలుమారుఁ గోవిలలఁ బాడింతువు
అలర ముంగిటను రాయంచలనాడింతువు
యెలమినంగన విర్చి నిట్టె రావయ్యా ॥సీతో॥
నెయ్యము మీఱఁగ తేనియ పెరరేఁతువు
చెయ్యంటి మయూరముఁ జెలఁగింతువు
వొయ్యనె శ్రీ వేంకటేశ వొనగూడితివింతలో
యియ్యెడఁ గామిని విర్చి విట్టె రావయ్యా. ॥సీతో॥ 111

శ్రీరాగం

ఆకెఱఁగు నీవూ నెఱఁగుదదియె మాట
చేకానిక నీకిమ్మనె చెలియ నన్నిపుడు ॥పల్లవి॥
వెన్నెల బాయిటనుండి వెలఁదిపాట వింటాను
చన్నులపై నొత్తితివి చంద్రవంకలు
అన్నిటా నీపై వలపులవె తలఁపించునని
విన్నపము సేయుమనె వింతగా నన్నిపుడు ॥ఆకె॥
చవికెలోపలనుండి చదురంగమాడుతాను
వువిదకిచ్చితివి నీవుంగరము
జవళినదే నిన్ను సారెఁ దలఁపించునని
తవిలి నీకెచ్చరించఁ దరవిచ్చెనిపుడు ॥ఆకె॥
పానుపుమీఁదటనుండి పడఁతికౌఁగిటఁ గూడి
పూని మోవిమీఁదఁ గెంపులు నించితి
నాని శ్రీ వేంకటేశుఁడ ననుపవే రేఁచునని
మోనాన మఱవకుండా మొక్కుమనెనిపుడు. ॥ఆకె॥ 112

భైరవి

ఎంత వేగివదే వింతటిలోనే
చెంతనుండి యిప్పుడేల చెనకేవు నీవు ॥పల్లవి॥

మనసులోపలిమాట మంతనానఁ జెప్పేఁ గాక
యెనసి యిందరిలోననేలడిగేవు
పనులేమి గలిగినా పానుపుపైఁ జెప్పేఁ గాక
వొనర యాల వొరసేవు నీవు ॥ఎంత॥

వేడుకైన ముచ్చటలు వెనకఁ జెప్పేఁ గాక
ఆడుమని మఱియేల ఆనవెట్టేవు
పీడుయిచ్చినప్పుడే పనయాలు చెప్పేఁ గాక
జాదెఱఁగకిప్పుడేల జరసేవు నీవు ॥ఎంత॥

కందువైన ముచ్చటలు కౌఁగిటిలోఁ జెప్పేఁ గాక
గందమియ్యఁగానే యేల గరిసించేవు
ఇందునే శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి చెలినిట్టే
పొందులట్టే యిప్పుడేల బోధించేవు నీవు. ॥ఎంత॥ 113

మంగళకౌశిక

ఎందాఁకాఁ దెరలోన నేమి నేసేవు
చందమాయఁ బనులెల్లా చనవియ్యఁగదవే ॥పల్లవి॥

చిలుకలకొలికీ సిగ్గులు వడనేఁటికే
పలుకఁగదవే నీపతితోను
పిలిచి యాతఁడు నీకుఁ బ్రియములు చెప్పీని
అలుకలు దేరెనిఁక నందకు రాఁగదవే ॥ఎందా॥

వనముకోగిలా వట్టిజాగులేఁటికే
కనుఁగొనవే నీకాంతునిని
చనవిచ్చి యాతఁడు సరసములాడీని
మనసులు గలసెను మంతనమాడఁగదే ॥ఎందా॥

కొలని రాయంచా కొంత పీకేఁటికే
కలయఁగదే శ్రీ వేంకటేశ్వరుని

లలినేలీ నిన్నాతఁడు లాలించి కాఁగిలించి
వలపుల మితిమీరె వడదేర్చఁ గదవే. ॥ఎందా॥ 114

120-వ రేకు. ఆహిరి

ఏమి గట్టుకొనేవయ్య యిందువంకను
కామినులనింతసేయఁ గడు దోసమనరా. ॥పల్లవి॥

కమ్మి నీకు మోహించి కానుకియ్యఁగాని (ను ?) వట్టి
కొమ్మల నిమ్మపండ్లందుకొమ్మందురా
వుమ్మడిఁ జూచినవారు వొల్లనాలు గాఁగాను
యెమ్మెలకిప్పుడితఁడింతసేసెననరా ॥ఏమి॥

అప్పటినుండియు నేనాకు మడిచియ్యఁగాను
దెప్పరమీతమ్మ వొక్కతెకిడుదురా
కప్పి తోడివారిపైపై చప్పని వలపు గాఁగా
చిప్పిలి యీతేసి కాకు సేసెనితఁడనరా ॥ఏమి॥

కైకొని శ్రీ వేంకటేశ కౌఁగిటఁ గూడుండఁగా
ఏకదనొక్కతె మాటలాలకింతురా
ఈకడ విన్నవారెల్లా నిది మేలుదిగాఁగాను
దీకొని యీతఁడు తరితీపు సేసెననరా. ॥ఏమి॥ 115

నాట

వాఁడివో కంటిరటరే వన్నె [illegible]
పైడి [illegible]ముకటారుపరుజులవాఁడు ॥పల్లవి॥

పెద్ద[illegible]టమువాఁడు పీతాంబరమువాఁడు
వొద్దికఁ గౌస్తుభమణి[illegible]రమువాఁడు
ముద్దులమొగమువాఁడు ముత్తేలనామమువాఁడు
అద్దిగో శంఖచక్రాల హస్తాలవాఁడు ॥వాఁడి॥

అందిన కటిహస్తము వరదహస్తమువాఁడు
అందెల గజ్జెలఁ బాదాలమరువాఁడు
కుందణంపు యీ (?) మకరకుండలంబులవాఁడు
కందువ బాహుపురుల కడియాలవాఁడు ॥వాఁడి॥

నగవుఁజూపులవాఁడు నాభికమలమువాఁడు
మొగపుల మొలనూళ్ళ మొలవాఁడు
చిగురుమోము (వి ?) వాఁడు శ్రీ వేంకటేశుఁడు (వాఁడు)
తగు నలమేలుమంగ తాళిమెడవాఁడు. ॥వాఁడి॥ 116

గౌళ

బావయ్య మంచివాఁడవన్నిటా నీవు
వేనలి ముట్టి చెలిని వేడుక చేసేవు ॥పల్లవి॥

అందలమెక్కిన నిన్ను ఆకె గొలిచి రాఁగాను
పొందుగాఁ జన్నులొత్తేవు బొట్టనవేల
అందుకుఁగా వేరొక్కతె అట్టె నిన్ను సా[illegible]చితే
విందువలెనాపెచెక్కు వేలనొత్తేవు ॥బావ॥

కుంచెవేసేయట్టి యాపె కుచ్చులమీఁద మోచేత
అంచలనూఁదుకొనేవు ఆయాలు సోఁక
పొంచి వేరొక్కతె నిన్ను బొమ్మల జంకించితే
చంచుల మోవిచూపి సన్నచేసేవు ॥బావ॥

కాళాంజివట్టే సతికై దండ వట్టుకొని
గోలవై శ్రీ వేంకటేశ గో[illegible]
మేలుతో నలమేలుమంగ మెచ్చికాఁగలిం[illegible]
యీలీల నురముమీఁద నెక్కించుకొనేవు. ॥[illegible]॥ 117

సాళంగనాట

ఇట్టుండవలదా యిరవైన మోహము
వొట్టుకొనీఁ జెమటలు ఉవ్విళ్ళూరను ॥పల్లవి॥

తలపోసి తలపోసి తనువెల్లాఁ బులకించి
వలపులఁ బొద్దువుచ్చీ వనిత
నెలకొని పానుపుపై నిద్దిరించి నిద్దిరించి
కలలోన నిన్నుఁగూడీఁ గామిని ॥ఇట్టు॥

నీపదాలు పాడిపాడి నెయ్యమునఁ గరఁగుచు
రాపుగానానందించీ రమణి
చూపులనెదురుచూచిచూచి యంతలోనె తరి
తీపులనే తనిసీని తెఱవ ॥ఇట్టు॥

వచ్చివచ్చి నీతోడ వన్నెగా సరసమాడి
మెచ్చీనిదివో యలమేలుమంగ
యిచ్చకుఁడ శ్రీ వేంకటేశ నిన్నిపుడు గూడి
నిచ్చలు నిన్నుభోగించీ నీపట్టపుదేవి. ॥ఇట్టు॥ 118

రామక్రియ

రసికుఁడ తిరుపతి రఘువీరా
కొసరుగాదు నాలోని కూరిములు గాని ॥పల్లవి॥

వెలయ నీవిఱిచిన విల్లువంటిది గాదు
విలసిల్లు నాబొమ్మలవిండ్లు గాని
చెలఁగి తపసుచేసే చిత్రకూటగిరి గాదు
గిలుకొట్టు నాకుచగిరులు గాని ॥రసి॥

మేటియై నీవు వేసిన మెకముచూపు గాదు
మూటిదప్పని నాకనుచూపులు గాని
గాఁటమై నీవు సేతువుగట్టిన జలధి గాదు
చాటువ నాచెమటల జలధులు గాని ॥రసి॥

తగ నీవు గెలిచిన దనుజయుద్ధము గాదు
దగతోడి నామదనయుద్ధము గాని

నగు శ్రీవేంకటేశ కనకసతిపొందు గాదు
పొగడే సీతనైన నాపొందులు గాని. ॥రసి॥ 119

నాదరామక్రియ

రాఁగదవే యిఁకనేల రాపుబీరాలు
మాఁగినమోవితేనెకు మరిగిన దానవు ॥పల్లవి॥

సిగ్గులువద్దవారె పో చేతికి లోనౌదురు
యెగ్గులు వట్టేవారె పో యియ్యకొందురు
నిగ్గులనెంచి చూచితే నీకొలఁదివారా భువి
తగ్గక మరుతంత్రాల తగిలేటివారు (రలు ?) ॥రాఁగ॥

పట్టి పెనఁగే వారె పో పంతములెల్లా నిత్తురు
గుట్టుతోడనుండే వారే కూడుదురు
నెట్టన నెందరులేరు నీవలె పెచ్చురేఁగి
గట్టిగా మనసులు కరఁగేటివారలు ॥రాఁగ॥

అనుమానించేవారె పో ఆసలకు లోనౌదురు
తనిసినవారె పో తమకింతురు
చెనకి యలమేలుమంగ శ్రీవేంకటేశుఁడ నేను
మనవలెఁ గూడేవారే మచ్చికైనవారలు. ॥రాఁగ॥ 120

121-వ రేకు. దేసాళం

ఆలికి మగనికి నాఱడేఁటికే
తాలిమితోడ లోలో తనివందరాదా ॥పల్లవి॥

దొంతిఁబెట్ట వలపులు తోరవుబూజగుండలా
పంతాలు సంగడిఁ బార బండికండ్లా
యింతేసి మీరిద్దరును యేంటికిఁ బెచ్చు రేఁగేరు
యెంతకెంత నేసేరు యెనసివుండరాదా ॥ఆలి॥

మమతలు పేరఁబెట్ట మందలపాలా యేమి
తమకము తులదూఁచ త్రాసుచిప్పలా
[illegible]ద్దమా[illegible] సె[illegible] బెనఁగేరు
తిమురనేఁటికి మీలో [illegible]డరాదా ॥అలి॥

[illegible] మాటలాడ జంట జూడా[illegible] యివి
సిరులతోఁ బెనఁగఁగ జెట్టిసాదనా
గరిమె శ్రీ వేంకటేశ కాంతా నీవుఁ గూడితిరి
గరువాలేఁటికి నింకాఁ గలయఁగ రాదా. ॥అలి॥ 121

సామంతం

దవ్వుల వీఁగక దండకుఁ జేరరె
నువ్వుట్నూరుచు నొాదుగరె మీరు ॥పల్లవి॥

చెలువులు రాతిరి చేసిన చేఁతలు
చెలితో వేగిటు చెప్పె సతి
జలజలనంతలో జడివట్టెఁ జెమట
వెలఁదులు సురటి విసరరె మీరు ॥దవ్వు॥

కాంతుఁడేకాంతముగాఁ జెప్పిన కత
సంతోసమునఁ జెప్పె సకితోను
వొంతనె దొంతర పులకలు వొడమెను
వింతలుగాఁ దెరవేయరె మీరు ॥దవ్వు॥

శ్రీ వేంకటేశుఁడు చెందిన కలయిక
వావిరిఁ జెప్పె సవతితోను
చేవల నవ్వులు వెలవులఁ బొడమెను
భావించి మొక్కరె పలుమరు మీరు. ॥దవ్వు॥ 122

హిందోళవసంతం

ఓసుద్దులు చెంగట నేనుండఁగానె
తీయవా అకొమ్మను నీవిపుడు ॥పల్లవి॥

చేరి తూఁగుమంచమూఁచే చెలియ చనుమొనలు
తారుచు బొట్టనవేలఁ దాఁకించవా
కోరి సిగ్గువడి యాపె కుంచెవేయ వచ్చితేను
సారెకుఁ బోఁకముడి జారించవా యపుడు ॥చెప్ప॥

పీడెమియ్య రాఁగాను వెలఁదిని సన్నచేసి
కూడఁగూడ మీఁజేతులు గోరనొత్తవా
తోడనే వొద్దించుకుంటా దోసిటఁ బువ్వులియ్యఁగా
వేడుకనుంగరమాకెవేలఁ బెట్టవా ॥చెప్ప॥

కంటసరి వెట్టఁగాను కామినిఁ గాఁగిట నించి
గెంటక యాకెమోవి యెంగిలిసేయవా
యింటిలోన నన్నుఁగూడి యిదివో శ్రీ వేంకటేశ
అంటి పాదాలొత్తఁగా నీవాకెమర్మాలంటవా. ॥చెప్ప॥ 123

శ్రీరాగం

సూడువట్టేనని మిమ్ము సుదతి గాచుకున్నది
ఆడరాదీతగవు మిమ్మదిగేమయ్యా ॥పల్లవి॥

ఉవిదచన్నులు నీవు వుంట వింట వేసితేను
తవిలి పూబంతిఁ గొప్పు తరుణి వేసె
జవళి నీరెండు వద్దిసతిమీఁదఁ బడెనదే
తివిరి పంతమెవ్వరు దిద్దవలెనయ్యా ॥సూడు॥

కైరవదినాళమునఁ గాంతపై నీవూదితేను
వూరక నీపైఁ దమ్ములము మిసెనాపె
యీరెండు మిట్టించి యాయింతిమీఁదనె తాఁకె
తీరుగా నిచిక్కెవ్వరు తీర్చవలెనయ్యా ॥సూ

శ్రీ వేంకటేశ్వర గోరఁజిమ్మి యాపె గూడితేను
చేవ మీరఁ బాదమునఁ జిమ్మె నిన్నాపె

అవల రెండును వచ్చి అందనాపెకె తగిలె
కోవరపు పొందెవ్వరు గూర్చవలెనయ్యా. ॥సూడు॥ 124

రామక్రియ

నీవే జాణవైతే నిన్ను మెచ్చేను
ఆవలనెమ్మెలూరక ఆడుకోకువే ॥పల్లవి॥

చలువయినదెయ్యది చవులలోనేది చవి
తలఁపులోననేది దగిలియుండు
చెలఁగు మోమేమిట చిఱునవ్వెప్పుడు వచ్చు
వలపెరిఁగితే నిది వర్ణించవే ॥నీవే॥

ఆసలేమిట నిండు ఆయమేమిటఁ గరఁగు
బాసలెందాఁకాను పనికి వచ్చు
యీసులేరీతిఁ దీరు యింపులేగతిఁబుట్టు
వాసి నేర్పులు గలితే వర్ణించవే ॥నీవే॥

చింతలేమిటఁ బాయు సిగ్గులేవల్లఁ దీరు
పంతమెందుల వచ్చు పనిగొంటేను
యింతలో శ్రీవేంకటేశుఁడిటు నన్ను నిన్నుఁ గూడె
వంతుదానవైతేను వర్ణించవే. ॥నీవే॥ 125

ఆహిరి

ఇంత మాయకాఁడవౌత యెఱఁగనైతి నేను
పొంతల నాచే గందము పూయించుకొంటివి ॥పల్లవి॥

సారెకు నావలపు రచ్చలఁ బెట్టేనని కా
పోరుచు నాచీర కానె పోయుమంటివి (వి?)
వారి వీరిచేత నన్ను దూరించేనని కా
కేరుచు నాకొనగోర గీరించుకొంటివి ॥ఇంత॥

ఆడుకో నన్నునింత అలయించేనని కా
పేడుకతోఁ గమలాన వేయుమంటివి
జాడతోనింతేసి దోసాలు గట్టేనని కా
పీడక తొడపైఁ దొడ వేయించుకొంటివి ॥ఇంత॥
పందెమాడి నన్నునింత పచ్చి చేసేనని కా
చెంది నీమోవి యెంగిలి సేయుమంటివి
అంది శ్రీవేంకటేశ నన్నంటి పాయనని కా
ముందరనే నన్నుఁగూడి మొక్కించుకొంటివి. ॥ఇంత॥ 126

122-వ రేకు. పాడి

చుట్టమవో మఱి నీవు సూడుబంటవో
గుట్టుతోడనుండఁగానే గోరసేతురా ॥పల్లవి॥
నెలవుల నవ్వుతానే చేతిగోరఁ జిమ్ముదురా
పలువినయాలు చేసే పడఁతిని
కొలువు సేయించుకొంటాఁ గొప్పువట్టి తీతురా
వలపులు నెరపే నీవద్దిదానిని ॥చుట్ట॥
చల్లని మాటాడుతా చన్నులు విసుకుదురా
మెల్లనే పాదాలొత్తే మెలఁతను
కొల్లగా నాకందుకొంటాఁ గొంగువట్టి తీతురా
వుల్లము నీకొప్పగించి వుండేటిదానిని ॥చుట్ట॥
కన్నులను మొక్కుతానే కాఁగిట బిగింతురా
సన్నలఁ బ్రియము చెప్పే జవరాలిని
యెన్నఁగ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి చెలినిట్టె
మన్ననల విఱ్ఱవీఁగి మలసేటిదానివి. ॥చుట్ట॥ 127

ముఖారి

నేనూ వీదేవులనే వింతుకవుండుట మేలు
పేని పట్టి యిందుకేల పిలిచేవు నీవు ॥పల్లవి॥

మగువలకు నీకును మాపుదాఁకాఁ గొచ్చి కొచ్చి
తగవులు చెప్పనేల తడవనేల
వెగటుగా మీలోమీరు వేసాలకునలిగితే
పగటుతోనింతవాదఁబరచఁగనేలా ॥నేను॥

పోసరించి వూరివారి పొందులు సేయించి నీచే
బాసలు సేయించనేల పరచనేల
బేసబెల్లితనముల పెనఁగులాడఁగ మిమ్ము
తోసుకవచ్చి యడ్డము తూర నాకేలా నేను॥

అవ్వలిమోమైన మిమ్ము నాఁకలి గొంటిరంటా
బువ్వానఁ బెట్టఁగనేల పొదుగనేల
యివ్వల శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
రవ్వల మీరతులెల్లా రాఁపు సేయనేలా. ॥నేను॥ 128

నాదరామక్రియ

చెప్పరాదు నీవుండేటి చెలువములు
చిప్పిలీ నీమేననెల్లా సింగారాలు ॥పల్లవి॥

కతలుగాఁ బానుపుపై కాఁగిటఁ బెనఁగేవేళ
సతిచెమటే పన్నీటి జలకములు
యితవుగా లోలోన యెనసి వుండేటివేళ
గతిగూడ నవ్వేనవ్వు కప్పురకాపు ॥చెప్ప॥

సొలసి సొలసి నీతో జోడై వుండేటివేళ
తలిరుఁబోడిచూపులే తట్టుపుణుఁగు
వులుకనితమకాన పురమెక్కినట్టివేళ
నిలువుమేనికాంతి నీమేని సొమ్ములు ॥చెప్ప॥

అంగపురతులఁ గూడి అలసివుండేటివేళ
అంగనమోవితీపులే యారగింపులు

చెంగటనలమేల్మంగ శ్రీ వేంకటేశ నిన్ను
నంగవించి కూడె నీవే యఖిలభోగాలు. ॥చెప్ప॥ 129

హిజ్జిజి

ఎప్పుడును దొరలతో యేలాటములైనా మేలు
చప్పనైన నీచులతో సంగాతాలకంటెను ॥పల్లవి॥

జక్కవపులుగులు నీచన్నులకు నోడినాను
పెక్కుదేశములనెల్లాఁ బేరుపడెఁగా
నిక్కి తుమ్మెదలు నీనెరులకెన రాకున్నా
మిక్కిలి మొరసెననే మేకులైనాఁ గల్గెఁగా ॥ఎప్పు॥

చందురుఁడు నీమొగముతో సరిరాకున్నా లోలో
కుందుచునుపమలకు గుఱుతాయఁగా
నిందతోడ సింహము నీనడుముఁ బోలకున్నా
యెందుఁ దలఁపించుకొని యీడువెట్టుకొనెఁగా ॥ఎప్పు॥

అంచలు నీనడపుల అందములు రాకున్నా
యెంచి కవితలలోన నిరవాయఁగా
నించి శ్రీ వేంకటేశుఁడు నీకౌఁగిటఁ గూడినాను
పెంచెపుటురాన నిన్నుఁ బెట్టుకొనెఁగా. ॥ఎప్పు॥ 130

శ్రీరాగం

కంటిమి నేమీభాగ్యము కన్నుల తుదలను నీఁ (నేఁ) డిదె
జంటలు నీకివిద్దెలు సాజమె కదవయ్యా ॥పల్లవి॥

విందులమోవులయీవులు నీఁపుననావిన కుచములు
పొందులకొనగోరొత్తులు పొలఁతికి నీకమరె
చిందేటి (దెడి?) నెలవుల నవ్వులు సిగ్గుల మోముల వంపులు
కందువనుండెడి యీచెలికత్తియలకు నమరె ॥కంటి॥

తొడఁదొడ మోచినమేలము దోమటిపీడెపుటుదుటులు
జడిగొను చూపుల ననుపులు సతికిని నీకమరె
యెడనెడఁ బయ్యెదమఱఁగులు యెఱుఁగమిసేయు పరాకులు
అడియాలపుమీకొలువులయంగన్నలకు నమరె ॥కంటి॥

ఆయములంటినమఱపులు నడఁచియు నడఁచని వూర్పులు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యిద్దరికిదె యమరె
చాయల సన్నలపదవులు సరిఁదెరవాల్చిన నేర్పులు
పాయని నీవూడిగముల పడఁతుకలకునమరె. ॥కంటి॥ 131

ఆహిరి

బాపురే నేమెచ్చితిని భాగ్యమాయను
ఆపె భోగించినవి నీకందమాయను. ॥పల్లవి॥

వనిత చెక్కులవెంట వడిసే జవ్వాదినే
మినుకై నీమేనెల్లా మెఱుఁగాయను
పెనఁగులాడేటివేళ బెరసిన చెమటల
పనుపడి నీతమికిఁ బదనాయను ॥బాపు॥

రమణి కొప్పువిరులు రాలి నీపైఁ జిందఁగాను
సమరతివెట్ట దీరి చల్లనాయను
జమళి సరసమాడ చన్నుల కస్తూరిపూఁత .
అమరి నీవురమున కెడియాలమాయను ॥బాపు॥

పడఁతిమోవితేనెలు పలుమారు నీకియ్యఁగా
విడువని నీపొందుకు విందులాయను
అదరి శ్రీవేంకటేశ అట్టె నన్నునేలితివి
బడిబడినే మేలు పైకొసరాయను. ॥బాపు॥ 132

123_వ రేకు. సామంతం

దయ దలఁచేదిఁకఁ దనచిత్తము
నయముగా మాటాడితే నాభాగ్యము ॥పల్లవి॥

మొగము చూచి నేను మొక్కి నిలుచుండఁగానే
తగవులు నడపినాఁ దనచిత్తము
జిగితోఁ దనపాదాలసేవలు నేఁ జేయఁగాను
నగి యెంత మన్నించినా నాభాగ్యము ॥దయ॥

కలిమితోఁ దనకు నే కాపురము సేయఁగాను
తలఁపెంత గలిగినాఁ దనచిత్తము
పిలిచి యప్పటి నేనే ప్రియములు చెప్పఁగాను
నలిరేఁగి మెచ్చేది నాభాగ్యము ॥దయ॥

కనుఁగొని నేఁ దన్ను కాఁగలించి కూడఁగాను
తనివెంత సేసినాను దనచిత్తము
యెనసె శ్రీ వేంకటేశుఁడిచ్చకము నేనాడఁగా
ననుపై యిట్టేవుండేది నాభాగ్యము. ॥దయ॥ 1 33

రామక్రియ

ఊరకున్నానెఱఁగఁడు వొడులు సోదించ వచ్చి
కేరి వొక్కరొక్కరమే గెలువఁగలేమా ॥పల్లవి॥

అంకులచేతులు వట్టి యానలేల పెట్టీని
సంకెలేని కొయ్యకాఁడు జాజరకాఁడు
మంకుల గొల్లెతలము మందవారమెల్లాఁ గూడి
కుంకుమగుబ్బలనే కుచ్చి యెత్తలేమా ॥ఊర॥

చల్లచాదెలంటుకొని జాణతనాలాడీని
పల్లదపు గద్దరీఁడు బయకాఁడు
కల్లరి దొడ్డివారము కన్నెలమెల్లాఁ గదిసి
పల్లుసోఁకులనె మోవి పచ్చిసేయ లేమా ॥ఊర॥

తోడనె వెన్నదుబ్బలు తొడుకనేల వచ్చీని
వేడుకకాఁడు శ్రీ వేంకటేశుఁడు

కూడె మమ్ము రేపల్లెకొమ్మలెల్లానిఁక
పీడెపుఁ దమ్ములు వెట్టి వింతసేయలేమా. ॥ఊర॥ 134

కేదారగౌళ

ఓరుచుకోవే యెట్టయినా వువిద నీవు,
నేరుపరి నీవిభుఁడు నేఁడే వచ్చీనిదకు ॥పల్లవి॥

కలువల వేసితేనే కాముఁడు చుట్టము గాఁడా.
వెలయు విరహులకు వెగటుగాక
చలివెన్నెల గాసితే చందురుఁడు పగవాఁడా
పొలయలుకలవారే పొగడరుగాక ॥ఓరు॥

కొసరుచుఁ బాడితేనే కోయిలగుండెబెవరా
అసు (స ?) దు విరహులు కాదందురుగాక
ముసరితేఁ దుమ్మిదమూఁకలు దయలేనివా
విసిగిన కాముకులే వినలేరుగాక ॥ఓరు॥

వనము సింగారించితే వసంతుఁడు క్రూరుఁడా
వొనరని విరహులకొంటదుగాక
యెనసి శ్రీవెంకటేశుఁడేలె నిన్ను చిలుకలు
కినిసేవా పాంథులకు కేరడముగాక. ॥ఓరు॥ 135

మధ్యమావతి

అతఁడిచ్చిన చనవే అన్నిటా నీకు
గాతసేయకింతట మొక్కఁగరాదా నీవు ॥పల్లవి॥

సన్నచేసి రమణుఁడు సలిగె నీకిచ్చెనంటా
యెన్నిమాటలాడేవే యేమే నీవు
ఉన్నతినెందుకైనాను వోరిచినాతఁడంటా
మిన్నక నేఁడెంత మేరమీరేవే నీవు ॥అత॥

దొరతనమిచ్చి నీపొందులకు లోనాయనంటా
కెరలి యేమిటికి జంకించేవే నీవు
సిరుల నీచేఁతలెల్లాఁ జెల్లించీనంటాను
వొరసి గోరనేల వూఁచేవు నీవు ॥అత॥

కదిసి యాతఁడు మెచ్చి కాఁగిలించుకొనెనంటా
వుదుటుఁ జన్నులనేల వొత్తేవే నీవు
వెదకి యిటువంటి శ్రీ వేంకటేశుఁడేలెనంటా
ముదమున రతినెంత ముంచేవే నీవు. ॥అత॥ 136

శంకరాభరణం

దేవ నీవునికి తేటతెల్లమాయను
భావించ మాకుఁ గన్నులపండుగాయను ॥పల్లవి॥

పన్నీటిజలకములు భామకనుచూపులును
యెన్నికెఁ గూడుక నీమైనేరులై పారె
తిన్ననిచెమటలెల్లా తిరుమేననెల్లా నిండి
అన్నిటా ముత్యాలపెనుహారములాయ ॥దేవ॥

తెల్లని కప్పురకాపు తెలువనవ్వులు గూడి
వొల్లుగాని పువ్వులవోగులాయను
మెల్లనె నీవురూపుల (?) మించుల రవలురేఁగి
వొల్లనె తడిసూళ్ళవొత్తులాయను ॥దేవ॥

అంగంపుఁ బుణుగుకాపు అలమేలుమంగఁ గూడి
సింగారాలాయను మంచిసిరులాయను
ముంగిట శ్రీ వేంకటేశ మోహనపుమీకూటమి
సంగతిఁ బువ్వుదండల జాడలాయను. ॥దేవ॥ 137

ముఖారి

నీవే యింత సేతువట సేనియ్యకొనలేనా
పోవులై నీకే చింత పుట్టునని కాక ॥పల్లవి॥

తాపానఁ బొందింతువట తగనేఁబొరలలేనా
పాతముఁ నీకంటుననే భయముగాక
కోపగింతువట నీవు కోరి నేనోరువలేనా
దీపించనన్నిటా నీకుఁ దిట్టువాటని కాక ॥నీవే॥

ఆనకొలుపుదువట అలఁతకోపఁగలేనా
దాసులు నిన్ను నమ్మరింతానని కాక
మోసపుత్తువట నీమొరఁగుకు లోఁగాలేనా
వీసమంత నీదయకు వెలితని కాక ॥నీవే॥

కౌఁగలింతువట నిన్నుఁ గరఁగించ నేలేనా
చేఁగ నీచిత్తము దెలిసేనని కాక
దాఁగక శ్రీవేంకటేశ దక్కి నన్నుఁ గూడితివి
తూఁగలేనా నీకు సరి దొరవని కాక. ॥నీవే॥ 138

124-వ రేకు. నాదరామక్రియ

చిత్తగించవయ్యా చెలియసింగారాలు
కొత్తకొత్తబాగులై గుంపులు గట్టీని ॥పల్లవి॥

వలిపెపయ్యదలోన వడివెట్టు వలపులు
కలికి చన్నులై మించెఁ గాంతకును
కులుకుఁజూపులెల్లాను కూడపోయఁగానె కాదా
తలరాశై చీఁకటి దట్టపుఁ గొప్పాయెను ॥చిత్త॥

మనసులో కోరికలు మట్టుమీరి దైవారి
పెనుఁబులకలై నిండి పెరిగె మేన
పెనపరిమాటలెల్లా పెదవిపైనూరి వూరి
తనివోని యధరామృతములై నిలిచెను ॥చిత్త॥

జిగిమించు రతులలో చిమ్మిరేఁగి వేడుకలు
మొగమునఁ గళలై ముంచుకొనెను

తగిలి శ్రీ వేంకటేశ తతినీకెఁ గూడితివి
నగవులు నెలవుల నారుకొనఁ జొచ్చెను. ॥చిత్త॥ 139

భైరవి

ఎంతవాఁడవయ్య నీవు యేమని పొగడుదును
పొంతనే నీమేలక్కునఁ బోసి చూపవచ్చును ॥పల్లవి॥

గొంటరిసతులు నిన్నుఁ గొసరుదురింతెకాని
నంటున నీబాసలన్నీ నమ్మవచ్చును
వొంటిఁ జిక్కించుక నిన్నునొరయుదురింతెకాని
జంట నీమంచితనాలు చాటించవచ్చును ॥ఎంత॥

నాలికత్తెలు నీమాఁట నవ్వుదురింతెకాని
వాలాయించి మంత్రముగా వ్రాయవచ్చును
పోలించి మంచిగుణాలు బోధించవత్తురుగాని
మేలిమి నీకీర్తెల్లా మెఱయించవచ్చును ॥ఎంత॥

తక్కరికాంతలు నీతో తమకింతురింతె కాని
పెక్కు నీరతులు దొంతిఁ బెట్టవచ్చును
అక్కరతో శ్రీవెంకటాధిప నన్నేలితివి
వెక్కసపు నీమహిమ వెలయించవచ్చును. ॥ఎంత॥ 140

ముఖారి

ఇంకనేల దాఁచేవు యిన్నియు నెరుంగుదుము
కొంకు గొసరెల్లాఁ దీరె కోదెకాఁడా ॥పల్లవి॥

మచ్చికైన యీయింతిమాఁటలచవులఁ జొక్కి
వచ్చినదెరఁగమా వన్నెకాఁడ
యిచ్చగించి యేపొద్దు యీపెచన్నుఁగవకే
పచ్చారేది యెఱఁగమా పంతగాఁడా ॥ఇంక॥

నంటున యీపె నెలవి నవ్వుల పసఁ దగిలి
యింటనుండేదెఱఁగమా యెమ్మెకాఁడ
జంటల నప్పటిఁ గన్నుసన్నలకు లోనై
వెంట వచ్చేదెఱఁగమా వేడుకకాఁడా ॥ఇంక॥

దినదినమీపెమోవితేనెలకాసపడేవు
మనసు నేమెరఁగమా మాయకాఁడ
యెనసితి విటు నన్ను యిప్పుదె శ్రీ వేంకటేశ
ఘనుఁడ నిన్నెరఁగమా కతలకాఁడా. ॥ఇంక॥ 141

గుజ్జరి

నీవే విచారించుకొమ్మా నెఱజాణవు
యీవేళఁ జెలియమోహమిచ్చగించవచ్చును ॥పల్లవి॥

చెంతనుండి కొలువులు సేసేటిరమణితో
పంతమాడవద్దుగాని పనిగొనవచ్చును
మంతనాన నీతో మనవి చేప్పేవేళను
వింతసేయవద్దుగాని వీనులొగ్గవచ్చును ॥నీవే॥

కోరి నిన్ను వేఁడుకొంటా గుట్టుతోనున్న చెలిని
జేరఁదీయవద్దుగాని చెక్కునొక్కవచ్చును
వూరకైన వట్టితేనెలూర మాటలాడి చవ్వు
చారుసేయవద్దుగాని చవిగొనవచ్చును ॥నీవే॥

తాలిమితో కొఁగిటికి తమకించే వనితను
జాలిఁబెట్టవద్దుగాని చన్నులంటవచ్చును
యేలితివి శ్రీ వేంకటేశ యిన్నిటానీకెను
వేలుఁజేయవద్దుగాని ప్రేమ నించవచ్చును. ॥నీవే॥ 142

వరాళి

ఇప్పుడే యేల పెనఁగేవీకెతో నీవు
లప్పలకప్రమిచ్చి యలపు దీర్చవయ్యా ॥పల్లవి॥

కలకల నవ్వుతాను కాంత పరువున వచ్చి
బలిమిఁ గాఁగిట నిన్ను నలమఁగాను
వెలయంగఁ గొప్పు విడి విరులు జల్లున రాలె
ములువాడిగోళ్ళదువ్వెముతువవయ్యా ॥ఇప్పు॥

వొట్టువెట్టి పోకుమని వొడివట్టుకొని నిన్ను
దిట్టమై తెరలోనికిఁ దియ్యఁగాను
గుట్టునఁ బయ్యెదెడలి కుచములు గానవచ్చె
జట్టిగొని వూరడించి చక్కఁబెట్టవయ్యా ॥ఇప్పు॥

గయ్యాళితనముచూపి కళలంటి రతిసేసి
నెయ్యపుమోవితేనెలు నించఁగాను
చయ్యన శ్రీ వెంకటేశ సరులెల్లాఁ బెనగొనె
యియ్యెడఁ జిక్కుదీరిచి యేలుకొనవయ్యా. ॥ఇప్పు॥ 143

ఆహిరి

సిగ్గరి పెండ్లికూఁతుకు చెలియవింతసేతురా
తగ్గక నెలవి నవ్వు తతిగొనెను ॥పల్లవి॥

పువ్వుల వేసినవేటు పుప్పొడి నిండాఁ జింది
జవ్వని చన్నులమీఁద జాజుకొనెను
చివ్వన మైచెమరించి చిత్తడిచెమటతోఁడ
దువ్వటపుఁ బయ్యెదెల్లాఁ దొప్పఁదోఁగెను ॥సిగ్గ॥

పన్నీటఁ జిమ్మిన చిమ్ము పదను పైపైఁ గప్పి
కన్నెచెక్కులమీఁద కాఁకకమ్మెను
వున్నతితోఁ బులకించి వొగిఁ బోకముడి జారి
తన్నుఁదానె నిట్టూర్పులఁ దడఁబడెను ॥సిగ్గ॥

గందానఁ బూసినపూఁత కడగి లప్పలు గట్టి
యిందుముఖిమేల్మంగకింపులాయను

కందువ శ్రీ వేంకటేశు కౌఁగిటఁ బేంట్లు రాలి
సందడిరతులలోన సంగతాయను. ॥సిగ్గ॥ 144

125-వ రేకు. శ్రీరాగం

బొమ్మల జంకించెనంటా పొలఁతిని దూరేవు
క్రమ్మరనిందుకుఁగానె కరఁగీ లోలోపలను ॥పల్లవి॥

జక్కవ పిట్టలవంటి చన్నులమీఁద నీవు
వుక్కువంటి కొనగోరనూఁదవచ్చునా
లక్కవంటి మనసిది (సుది ?) లలన యిందుకుఁగానె
వొక్కరీతి సిగ్గువడి వున్నది లోపలను ॥బొమ్మ॥

తలిరాకువంటి మెత్తనిమోవిమీఁదను
ములువాడిదంతములు మోపవచ్చునా
కలువకామవంటి కామిని యిందుకుఁగానే
వులువచ్చి (?) చేఁతలతో వున్నది లోపలను ॥బొమ్మ॥

కదులేఁతతీగెవంటి కాయముమీఁద నిట్టే
అదరి నీగట్టియురమదిమితివి
యెడయక శ్రీ వేంకటేశ యిందుకుఁగాఁ జెలి
వుడివోని రతులతో నున్నది లోపలను. ॥బొమ్మ॥ 145

శంకరాభరణం

మరగి నాపొందె నీకు మాటుమందు
సరసవిద్దెమును సతులమె కామా ॥పల్లవి॥

వెన్నెలబాయట నీవు వెలఁదిఁ దలఁచుకొని
వన్నెకాఁడ విరహాన వడదాఁకేవు
నన్ను నాకెమారుగా మనసున నిలుపుకొని
చెన్నుమీరఁ గాఁక చల్లఁజేసుకొనరాదా ॥మరగి॥

సింగారపుఁదోఁటలోన చెలిని దవ్వులఁ జూచి
అంగపుఁజెమటనుస్సురస్సురనేవు
చెంగట నన్ను నాకె చెల్లెలిఁగా భావించుక
సంగడినలపార్చుక సంతోసించరాదా ॥మరగి॥

ఇందుకాంతవేదిపై నింతితోడ మాఁటలాడి
కందువలు గరఁగుచుఁ గాఁగలించేవు
పొందితివి నన్ను నాకె పోలికలకే నీవు
అందపు శ్రీవేంకటేశ అట్టే కానీరాదా. ॥మరగి॥ 146

పాడి

ఇంతటి నీ నోముఫలమేమి చెప్పేది (దే ?)
కాంతరో యిదె నిచ్చకల్యాణముగాదా ॥పల్లవి॥

మాట జవదాఁటని మగవాఁడు గలిగితే
ఆఁటదాని భాగ్యమేమని చెప్పేదే
యీటునసాతఁడుఁదాను యేకచిత్తమైవుండితే
చాటువకెక్కిన జన్మసాఫల్యము గాదా ॥ఇంత॥

వెంటవెంటఁ దిరిగేటి విభుఁడు గలిగితేను
యింటిలోనిల్లాలిపుణ్యమేమి చెప్పేదే
బంటువలెఁ బని సేసి పాయకాతఁడుండితే
అంటి మనోరథఫలమబ్బుటది గాదా ॥ఇంత॥

పక్కవాయకుండేటి ప్రాణేశుఁడు గలిగితే
యెక్కువైన సతిసౌఖ్యమేమి చెప్పేదే
ఇక్కడ శ్రీవేంకటేశుఁడిటు నిన్నూ నన్నుఁ గూడె
తక్కక మనకుఁ దాఁ బ్రత్యక్షమవుటగాదా. ॥ఇంత॥ 147

సాళంగనాట

తనకు బుద్ధిచెప్పేటి దాననా నేను
చనవున విన్నవించే సమ్మతించుమనవే ॥పల్లవి॥

బడివాయకుండితేను పాయమే కామధేనువు
యెదయని పతులకు నింతులకును
చిడిముడి మానితేను చిత్తమే తనచుట్టము
తడయక రమణునిఁ దలఁచుకొమ్మనవే ॥తన॥

వదలక కూడుండితే వలపే సామ్రాజ్యము
సదరానఁ బైకొనేటి జాణలకును
కదిసి వెత మానితే కాయమే నిధానము
యెదలోన తన్నేఁదానె యెరుఁగుకొమ్మనవే ॥తన॥

కందువలోనఁగూడితే కాఁగిలే కల్పతరువు
సందడిఁ బెనఁగ నేర్చే సరసులకు
యిందరిలో శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్నేలినాఁడు
మందలించి యిట్లానే మన్నించుమనవే. ॥తన॥ 148

కాంబోది

వేసాలు వేయఁగనేలే వేడుకకాఁదు
రాసులు వోశున్నవవే రచ్చలఁ దనబాసలు ॥పల్లవి॥

మంతనములేలాడీనే మగువలతో నెల్లాను
సంతలోని వలపుల జాజరకాఁదు
వింతలెవ్వరితోఁ జేసీ విద్యలన్నినెఱుఁగుదు
దొంతిఁ బెట్టుకున్నదాన తొంటితనసుద్దులు ॥వేసా॥

ప్రియముతో వావులేల పెనచీనే చెలులతో
బయలీఁతనగవుల బచ్చెనకాఁదు
నయముటెంత చూపీనే నాకుఁదెలుసునన్నియు
క్రయముగాఁ గొంటిఁ దనకందువమర్మములు ॥వేసా॥

జాదనింతులకు మోవిచవులేల చూపీనే
గాడిఁగట్టుకూటముల కతలకాఁదు

యీడనే శ్రీ వేంకటేశుఁడేలినాఁడు నన్నునిట్టే
కూడపెట్టుకొంటిఁ దనగురుతైన చేఁతలు. ॥వేపా॥ 149

బౌళి

ఏమని చెప్పఁగవచ్చు యింతా నీభాగ్యమే
వేమారునెంచి చూచితే వింతలై నిలుచును ॥పల్లవి॥

ధరలోఁ గప్పురమందరికిఁ జల్లనై యుండు
విరహులకైతేను వేఁడై యుండును
తరుణులకు నవ్వులు తగవినోదమైయుండు
కెరలించ నీకవే వెంగెములై పరగును ॥ఏమ॥

ఇమ్ముల సంపంగిపూవులిందరికితవై యుండు
తుమ్మెదలకైతేనే దొరయకుండు
కొమ్మలకు జంకెనలు కోరి సింగారాలై యుండు
వుమ్మడి నీకైతే మర్మాలొరయుచుండును ॥ఏమ॥

భూమికెల్లాఁ జందమామ పొసఁగించు వేడుకలు
తామరలకైతేనే తలవంపులు
కామించి శ్రీ వేంకటేశ గక్కన నన్నేలితివి
యీమేలు నీకైతేను యియ్యకోలై యుండను (?). ॥ఏమ॥ 150

126-వ రేకు. శంకరాభరణం

దొరవై తేనేమాయ దోసమా మీలో మీకు
యెరవులేనిచోటికి యితవులే కావా ॥పల్లవి॥

పలుమారునాపెనిట్టే పాటలు వాడుమనేవు
మెలుపున నీవు దండె మీటరాదా
చెలువుఁడవీమాటకు సిగ్గువదేవదియేమి
కలుపుకోలైన మేళగాఁడవు గావా ॥దొర॥

అంతలోనే పగడసాలాడుమనేవాకెను
యింతి యలసెఁ దాసికలె త్తియ్యరాదా
పంతాన నామోము తప్పక చూచేవదియేమీ
వంతుకుఁ బాగకాఁడవీవల నీవేకావా ॥దొర॥

పొందుగా పరిమళము పూయుమని పెనఁగేవు
గందము దీసిచ్చి పొదుగఁగరాదా
చెంది నన్నుఁ గూడితివి శ్రీ వేంకటేశ యేమీ
యిందుకునందుకు నీవే హితుఁడవు గావా. ॥దొర॥ 151

గుజ్జరి

తనిసినదాఁకా తానే తగులుఁ గాక
కనుఁగొన్నవారికేల కాఁతాళించఁగను ॥పల్లవి॥

యేడలేని సతులఁ దానెందరిఁ బెండ్లాడినాను
వాడవారికేమి వోదు వద్దనఁగను
జాడతోడ జవ్వనుల చన్నులాతఁడు మోచితే
వేడుకక త్తెలకేల వేఁగు వచ్చెనే ॥తనిసి॥

నారుకొన నెన్నికంకణాలు దాఁగట్టుకొనినా
వూరివారికేమిటికే వుప్పతించను
కోరి కొమ్మలచే మోవిగురుతులు సేయించుకొంటే
పేరటాండ్లకేమిటికే పెదవులు విరుచ ॥తనిసి॥

వరుసలు వెట్టుకొని వనితలఁ గూడఁగాను
పొరుగువారికినేలే బుద్ధిచెప్పను
యిరవై శ్రీ వేంకటేశుఁడితఁడిట్టే నన్ను నేలె
యెరవులవారికేలే యేఁకట చూపఁగను. ॥తనిసి॥ 152

గౌళ

ఇద్దరికి మీకుఁ దగునింతలేసి
బద్దులేల నెరపేవు బాఱెఁదేసి ॥పల్లవి॥

నెలకొన్న నేఁతలు నీవేమి నేసితివో
 నెలవుల నవ్వినాపె చేటఁదేసి
మలసి మలసి నీవు మర్మములెట్టంటితివో
 కలికిని సిగ్గులెల్లా గుంపెఁదేసి ॥ఇద్ద॥

సందడి మీకెటువలె సమ్మతులైనవో కాని
 కందువమాఁటలాడీని గాదెఁదేసి
మందలించి నీవెంత మరిగించితివో నేఁడు
 పొందులు చూపీనిట్టే పుట్టెఁదేసి ॥ఇద్ద॥

మంచముపై రతినెంత మనసు గరఁగించితివో
 వంచెఁ జూపులు నీపై వామెఁదేసి
యెంచఁగ శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టె
 నించి వలపులెల్లా నిలివెఁదేసి. ॥ఇద్ద॥ 153

బౌళి

నేనెఱంగనా నీనేరుపులివి
 నానాగతుల లాలించి నవ్వింతువు ॥పల్లవి॥

వెలి నీవేడనుండినా వెసనేఁదలఁచితే నా
 తలఁపులోననెయుండి దయసేతువు
లలినెంతపరాకైనా లక్షించి నిన్నుఁ జూచితే
 చలువమోవియొసగి చనవిత్తువు ॥నేనె॥

పాటించి నీపేరుకుచ్చి బయలుమాఁటలాడితే
 మాటలోనుగానే వచ్చి మన్నింతువు
నీటునఁ గొలువులోన నీకు నేవిట్టె మొక్కితే
 చోటు చూపి నాతోనే సుద్దులు చెప్పుదువు ॥నేనె॥

ఆతలిమోమైవుండఁగానట్టే చేతులు చాఁచితే
 చేతులనే సన్న సేసి చెనకుదువు

యీతల శ్రీ వేంకటేశ యిటు నన్నుఁ బెండ్లాడితి
రాతిరిఁ బగలు నన్ను రతులఁ జొక్కించితివి. ॥నేనె॥ 154

రామక్రియ

ఎదుటనేవుండి యాల యెలయించేవే
అదనఁ జేకొనఁగాను అలయకువే ॥పల్లవి॥

కలికి నీకన్నులు కడు సోగలు
మొలక చన్నులె ములుచేఁగలు
వెలయ వలచె నీవిభుఁడిందుకే
పిలిచీ సారెకునిఁకఁ బెనఁగకువే ॥ఎదు॥

నీలాలవంటివి నీకప్పునెఱిఁగురులు
తాలిమి నీనడపులు తగుఁగరులు
కాలమందె మోహించె నీకాంతుఁడిందుకే
కేలుచాఁచీ నీమీఁద జంకించకువే ॥ఎదు॥

మించిన నీచెక్కులద్దముల మించులు
పంచ మోవిచుంచులు బింబపుటంచులు
యెంచఁగ శ్రీ వేంకటేశుఁదేలె నిందుకే
కంచపురతి యొసఁగె కదుమకువే. ॥ఎదు॥ 155

సాళంగనాట

ఎగసక్కెఁడవు నిన్నునేమి చెప్పేము
నగితేనే నెలవుల నానఁబాలు చూపేవు ॥పల్లవి॥

చిల్లరలయ్యిన నీచేఁతలే కొత్తలుగాక
తొల్లిటివాఁడవేకావా దొరవు నీవు
గొల్లదాననైతేనేమి కొలువుకు వచ్చితేను
చల్లకుండలంటాను నాచన్నులంటేవు ॥ఎగ॥

అప్పటప్పటికిఁ బెట్టే ఆనలే వేరుగాక
యెప్పటిగుణాలేకావా యెంచితే నీకు
కప్పి దొడ్డివారమైతే కన్నులమొక్కినంతలో
పిప్పి మీఁగడున్నదంటా పెదవులానేవు ॥ఎగ॥

పత్తిలి నన్నేలితివి మన్ననలెన్నిచ్చినాను
పొత్తులకాఁగిలేకాదా భోగించేది
హత్తి శ్రీవేంకటేశ ఆలవారమైతేఁ జూచి
కొత్తపేయల గూడంటా కొప్పంటేవు. ॥ఎగ॥ 156

127-వ రేకు. గుండక్రియ

భావమెరఁగనివారు పచ్చెందురుగాని గోరు
తావులెరిఁగితే సురతపుసొమ్ము గోరు ॥పల్లవి॥

అలిగినవేళలనంటకుండాఁ జిమ్ము గోరు
వలపు నిలుపరాక వడిఁజాఁచేదొక గోరు
చలపట్టి వేరొకతె జగడము దీసే గోరు
బలిమి పంతానకుపచరించేది గోరు ॥భావ॥

శిరసువంపులలోని సిగ్గులు వాపేది గోరు
సరిఁ బరవశములెచ్చరించు గోరు
వొరసితే గురిసేసు నుబ్బుఁగవణపు గోరు
సరసమాడేవేళ చవిరేఁచు గోరు ॥భావ॥

సమ్మతించకుంటేఁ దాఁకి జంటకు లోఁజేసు గోరు
పమ్మి మనసుకుఁ జలివాపు గోరు
దిమ్మల వయోమదము తెలియని సాక్షి గోరు
కొమ్మ శ్రీవేంకటేశుతోఁ గూడే యిక్కువ గోరు. ॥భావ॥ 157

పాడి

నేనెఱఁగనా వోయి నీజాడలు
లేని మరుఁగులు వెట్టి కానీవు వలపు ॥పల్లవి॥

యింతిఁజూచి యారూపే య (మె ?) దలోనఁ బెట్టుకొని
చెంతనున్న సతులనుఁ జిత్తగించవు
మంతనాననాడిన మాటలు దలఁచుకొని
వింతవారిమాటలు వీనులఁబెట్టవు ॥నేనె॥

యెదుటనే ఆపెనవ్వు యెగవోసి దిగవోసి
కదిసెందరు నవ్వినాఁ గనుఁగొనవు
మొదలఁ గూడినభావములకు లోలోఁ జిక్కి
సుదతులెందరంటినా సొ.పులఁ గరఁగవు ॥నేనె॥

ఘనమైన చన్నుల కాఁగిలి యిట్టే మరిగి
పనిగొన్న తమకాన భ్రమసితివి
యెనసితివిటు నన్ను యింతలో శ్రీ వేఁకటేశ
ననుపుసతుల సన్నలకిచ్చగించవు. ॥నేనె॥ 158

దేసాక్షి

ఏమని వుండునొకో యీతని మనసులోన
వేమరుఁ జెలులు విన్నవించరె మీరైనను ॥పల్లవి॥

పంతమునఁ దనుఁ జూచే పరాకున నేను
మంతనానఁ గాఁగిలించ మఱచితిని
సంతసాన మాఁటలాడే సంబురముతోడనే
యింతలో ముత్యాలఆరతెత్త మఱచితిని ॥ఏమ॥

ననుపునఁ దనతోడ నవ్వేటివేడుకనే
మనవిఁ బ్రియము చెప్ప మఱచితిని
చెనకి పెండ్లిపీఁటపై నేసచల్లే సందడినె
పెనఁగి మోవివిందు పెట్టమఱచితిని ॥ఏమ॥

వొఱగి తనవద్దఁ గూచున్న మందెమేళాననే
మఱుఁగుగఁ దెరవేయ మఱచితిని

యెఱిఁగి శ్రీ వేంకటేశుఁడేలె నన్ను మన్నించి
నెఱవైన గురుతులు నించ మఱచితివి. ॥ఏమ॥ 159

ధన్నాసి

ఒక్కటి విన్నపమే వున్నమాటలిఁకనేల
యిక్కువతో రమణునికెరుఁగించఁ గదవే ॥పల్లవి॥

యెదమాటలాడేనంటే యెందాఁకాఁ దిరుగవచ్చు
నదుమఁ దనచిత్తము నాభాగ్యము
తదయక చూచేనంటే తనివి యెంతటఁ గల్గు
చిదిముడి నాచనవు చెల్లించుమనఁగదే ॥ఒక్క॥

యెలమిఁ బెనఁగేనంటే యెంతటఁ దీరీనాస
బలిమికాఁడు తాను భామను నేను
వెలయఁ బిలిచేనంటే వేళ యెట్టుగాఁ దెలుసు
తలకొని నను నిట్టే దయఁజూడుమనుమీ ॥ఒక్క॥

వెసఁ బెండ్లియాడేనంటే వేడుకకు విలువేది
వసమాయఁ దా నాకు వలపు నాది
యెసగి శ్రీ వేంకటేశుఁడేలె నన్ను దూరనేల
పొసఁగ నన్నిఁకనిట్టే భోగించు మన(వి) వే. ॥ఒక్క॥ 160

సామంతం

సందు సుదివలపుల జాజరకాఁడ
యిందరిపై నదియాసలేల చూపేవయ్యా ॥పల్లవి॥

వరుసకు వచ్చినాపె వద్దనే వుండఁగాను
యిరుగు పొరుగులాపె యేఁకారఁగాను
సరిఁ గానుకిచ్చినాపె సారెకుఁ జూడఁగాను
గొరబుగ నన్ను నేల కొంగువట్టేవయ్యా ॥సందు॥

సన్నలు సేసినయాపె సముకాననుండఁగాను
కన్నుల మొక్కినయాపె కాచుకుండఁగా
కిన్నరమీంట్లయాపె గిలిగింతలు సేయఁగా
చిన్నదాన నాపైనేల చేయిచాఁచేవయ్యా ॥సంద॥
ఇంటిలోననున్నయాపె యెదురులు చూడఁగాను
జంటయై పెండ్లాడినాపె సాదించఁగాను
నంటున శ్రీవేంకటేశ నన్ను నీకాఁగిటఁ గూడి
అంటి ముట్టి నన్నునెంత ఆవరించేవయ్యా. ॥సందు॥ 161

పాడి

ఔనే ఇది జాణతనమందుకు నేమెచ్చితిని
నానోరఁ బలికేనంటే నవ్వు వచ్చీఁ గాని ॥పల్లవి॥
కానుకగా తనకు నేఁగప్పురమంపితినని
ఆనవాలు చెప్పిపంపీనందుకేమే
పూని తా వలచినట్టి పొలఁతిఁ దోడితెమ్మంటే
దీనికి నేనియ్యకొని తేరాదు గాని ॥ఔనే॥
అదరి సొమ్ములిద్దరమట్టే మార్చుకొంటిమని
అడియాలమిచ్చి పంపీనందుకేమే
తడవి యేమైనాను తనకును నాపెకును
యెడనెడఁ బందుండఁ జోటియ్యరాదు గాని ॥ఔనే॥
రంగుగ నేఁ గూడినట్టి రహస్యపు వేళదని
అంగపుగురుతు చూపీనందుకేమే
యింగితాన శ్రీవేంకటేశుఁడాకె తన పొందు
కంగవించి సాకిరై తనకనరాదు గాని. ॥ఔనే॥ 162

128-వ రేకు. సామంతం

తనతో పంతములాడేదాననా నేను
పనులు పదిమారులు పచరించేవాఁడు ॥పల్లవి॥

వాడికమాటలఁ జొక్కి వలకు లోనైనవాఁడు
వోడక రాజ్యమేలించనోపినవాఁడు
జాడతో భూమెల్లా ముకుచాయనె యేలినవాఁడు
వేడుకఁ గంబసూత్రపువేసాలవాఁడు ॥తన॥

పసలేని యాసలకు బయలువాఁకేవాఁడు
ముసరుకొన్న చలాల మునిఁగేవాఁడు
సుసరాన నమ్మలేక సొంట్లు సోదించేవాఁడు
ముసలిఁ గన్యకఁజేసి మోహించినవాఁడు ॥తన॥

వెనక ముందరనేసి వెలఁదులఁ గూడేవాఁడు
కనుసన్నలఁ దిరిగే కలికి వాఁడు
అనిశము శ్రీ వేంకటాద్రిమీఁదటివాఁడు
ననుఁ గూడి నెలకొన్న నయగారివాఁడు. ॥తన॥ 163

శ్రీరాగం

అందమాయనయ్యనేఁడు అన్నిటా నీవిభవాలు
చందపురతులైనవి సంబంధాలు ॥పల్లవి॥

కోరి నీమోహపుసతి గుబ్బలవలెనున్నవి
వోరచి నీపెండ్లిలోని బూజగుండలు
చేరి యాపె కుమ్మరించే సిగ్గువలెనున్నది
వేరె యిద్దరినడుమ పేసిన తెర ॥అంద॥

నవిచిన యీలేమనవ్వువలెనున్నది
మునుకొని నీశిరసుముత్యాలసేస
చొనిపి యెదురుచూచే చూపులవలెనున్నవి
ఘనముగా వేసుకొన్న కలువలదండలు ॥అంద॥

జోడుగాఁ జెలియిచ్చిన సొమ్ములవలెనున్నవి
కూడినవేళ నీమేని గోరొత్తులు

యీడుగా శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
వేడుకవలెనున్నది విందుల నీమోవి. ॥అంద॥ 164

బౌళి

ఇందాఁకానెరఁగనైతి నీవుపాయము
కందువలంటినప్పుడు గాక లోనౌనటవే ॥పల్లవి॥

అదరి యెవ్వతోయింటికరిగేవేళ విభుని
వడిఁ జేపట్టి తీసితే వచ్చీనటే
బడినే యరిగి యాకెఁ బచారించి యానవెట్టి
కడుబలిమిఁ గూడినఁగాక వీఁడబ్బునటే ॥ఇందా॥

నలువంక సతులతో నవ్వులు నవ్వేటివేళ
పలుమారుఁ బిలిచినఁ బలికీనటే
యెలయించి వొక్కనినె యేకతమునకుఁ దీసి
యెలమిఁ జన్నులనొత్తకితఁడు చిక్కునటే ॥ఇందా॥

అత్తలవిందియ్యకొన్నయట్టి శ్రీ వేంకటేశుఁడు
పొత్తులకుఁ బిలిచితే భుజించీనటే
బత్తితోఁ గూడితిఁ దనపచ్చడము మునుఁగిడి
కొత్తయింతసేయక తానే కొంకుదేరునటవే (నటే?). ॥ఇందా॥ 165

ముఖారి

సుదతి సింగారాలు చూడరమ్మ చెలులాల
మదనుబలాల పూరుమలయవలెను ॥పల్లవి॥

జక్కవలె చన్నులై జంటవాయకుండఁగాను
పక్కనఁ గొండలతోడి పంగెమేఁటికే
నిక్కిచందురుఁడే మోమై విందుఁగళలుదేరఁగ
పుక్కటనద్దముతోడి పురుడేఁటికే ॥సుదతి॥

తుమ్మిదలే తురుమై తోదోపులాడఁగాను
సమ్మతిఁ జీఁకటితోడి సద్దయేఁటికే
నెమ్మదిని సింహమే నెన్నడుమై వుండఁగాను
వుమ్మడినాకసముతో వుపమేఁటికే ॥సుదతి॥

చిగురులే పాదములై చెలువములు చూపఁగా
పొగరుఁదామరలతో పొందులేఁటికే
జిగి నేఁడీయింతితోడ శ్రీ వేంకటేశుఁడు గూడె
తగునంటానెన్నైనావందాలు చెప్పనేఁటికే. ॥సుదతి॥ 166

పాడి

ఏల కొంగువట్టేవు యెమ్మెకాఁడా
నీలాగులిట్లానా నీటుకాఁడా ॥పల్లవి॥

గొల్లచల్ల నెత్తిఁబెట్టుకొని నీకువమ్మరాఁగా
చల్లులాడేవేమోయి జాజరకాఁడా
పుల్లలనొత్తిన పచ్చి పునుఁగు గని తేఁగాను
వొళ్ళ (ల్ల ?) నాకేల పూనేవు వుదుటుకాఁడా ॥ఏల॥

పదిలానఁ బాలపండ్లు పమ్యోదకోఁ గొంటా రాఁగా
అదేల పిసికేవోయి అగడీఁడ
పొదల పువ్వులుగోసి పొత్తరగట్టుకుండఁగా
వెదచల్లుదునా నాపై వేసాలవాఁడా ॥ఏల॥

వొలిసి పులిజూజము వొడిఁగట్టుకొని రాఁగా
అలరి నన్నాడించేవు అందగాఁడా
యెలమి శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నే మొక్కఁగా
అలమేవు కమ్మటినాసోదకాఁడా. ॥ఏల॥ 167

బౌళి

అన్నిటా భాగ్యవంతుఁడవవుదువయ్యా
పన్నినందుకల్లా వచ్చు భామ నీకువివ్వుడు ॥పల్లవి॥

పదఁతి మోహరసము పన్నీటిమజ్జనము
కదలేని యాపెసిగ్గు కప్పురకాపు
నిదుదకన్నుచూపులు నించినతట్టుపునుఁగు
తొడిఁబడ సులభాన దొరకె నీకిపుడు ॥అన్ని॥

కామినికెమ్మోవికాంతి కట్టుకొనే చంద్రగావి
ఆముకొన్న మోహకళలాభరణాలు
దోమటిమాటలవిందు ధూపదీపనై వేద్యాలు
కామించినటుపలెనె కలిగె నీకిపుడు ॥అన్ని॥

అలమేలుమంగనవ్వులంగపు పువ్వుదండలు
కలసి వురాన నీకే కట్టినతాళి
చలపట్టి యీకెరతి సకలసంపదలు
యిలనబ్బె శ్రీవేంకటేశ నీకు నిపుడు. ॥అన్ని॥ 168

129-వ రేకు. శ్రీరాగం

ఇట్టి నిన్ను నుతియిఁచ యెవ్వరితరములయ్య
నెట్టన పెక్కురూపాల నెలవై నీవుంటివి ॥పల్లవి॥

నిక్కి దేవుళ్ళు ముత్యాల నీపై వసంతమాడఁగా
చుక్కలలో చంద్రుఁడవై చూపట్టితివి
గక్కన మఱియు వడగండ్లవానలతోడి
'మిక్కుటపు తొలుకరి మేఘమవై యుంటివి ॥ఇట్టి॥

నిగ్గుగల ముత్యాలు నెలఁతలు చల్లఁగాను
బుగ్గలతో వారాశిఁ బోలితివి
అగ్గమై అప్పటినీఅంగములనంటితేను
తగ్గక బ్రహ్మాండాలు ధరించినట్టుంటివి ॥ఇట్టి॥

తడవెలమేల్మంగ ముత్యాలసేన చల్లఁగాను
పొడము మొగ్గల సురపొన్నఁ బోలితి

కడఁగి శ్రీ వేంకటేశ క్రమ్మరనెంచి చూచితే
వడియు నురుగుల కవ్వపుఁగొండఁ బోలితి. ॥ఇట్టి॥ 169

కన్నడగౌళ

ఎట్టు నమ్మి పొందులు నేసేరింతులు నీతోను
మట్టెరఁగి నీవె యిట్టే మన్నించవలెఁ గాక ॥పల్లవి॥

తొల్లిటిమాటలకుఁగా తొడరి సూడువచ్చేవు
మల్లాడి రాతికి మాఁకుమలసేవు
చల్లరీఁడవై యెందైనా జొరఁబారేవు కెరలి
పల్లటీఁడవై పడుచుపనులఁ దిరిగేవు ॥ఎట్టు॥

పిన్నవాఁడవై యుండి పెచ్చుపెరిగేవు సారె
కన్నవారితోనెల్లా కలహించేవు
పన్నియాఁటదానిచేత బాససేయించుకొనేవు
సన్నలఁ బక్షపాతాన సాము సేయించేవు ॥ఎట్టు॥

బతిమాలించి మతులు భ్రమయించఁ జేసేవు
రతికేళినే కడుఁగరాళించేవు
ఇతవై శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
చతురతల వలపు సాధించేవు. ॥ఎట్టు॥ 170

వరాళి

మేరమీరి నడచితే మెలుఁతలేల మానేరు
నేరుపులు కన్నవారె నెరపకుందురా ॥పల్లవి॥

వుద్దాలు వెట్టే యాపె వూడిగము సేయఁగాను
వొద్దఁ గూచుండుమనుచు వొడివట్టేవు
కొద్దిమీరనదిచూచి కుంచెవేసే ఆపెవచ్చి
వుద్దండానఁ గూచుమంటే వోపననవచ్చునా ॥మేర॥

గొడుగువట్టేయాపె కోరి బత్తిసేయఁగాను
కడుఁ బాదాలొత్తుమని కాఁగలించేవు
అదరి యీసుద్దివిని అడపముసతి వచ్చి
తడవి మోవడిగితే దాఁచుకొనవచ్చునా ॥మేర॥

సురటి విసరేయాపె చొచ్చి కొలువుసేయఁగా
తెరవేయి (యు ?) మని కూడి మరిగించేవు
ఇరవై శ్రీ వేంకటేశ యిందుకే నేనిటు వచ్చి
గరిమఁ బెండ్లాడితి కాదనవచ్చునా. ॥మేర॥ 171

శంకరాభరణం

ఏఁటికింకా నీవిభునినేల దూరేవే
గాఁటపు మదమునను గరిసించనేఁటికే ॥పల్లవి॥

కగ్గులేని జక్కవలు ఘనాలని పొగడితే
సిగ్గువడనేమిటికే చెలియ నీకు
నిగ్గుల తుమ్మిదలను నెట్టుకొని మెచ్చితేను
తగ్గి బొమ్మజంకెనల తాటించనేఁటికే ॥ఏఁటి॥

అడవిలోని సింహమును అట్టె చేతఁబట్టితేను
గుడిగొన నాయకునిఁ గొసరనేలే
తడవి లేఁదీగెల మొదళ్ళు గోరనొత్తితేను
వుడిగుడిగి నీపెదవులఁ దిట్టనేఁటికే ॥ఏఁటి॥

ఆరఁటులఁ జిగురులునాసపడి చూచితేను
వెరపుతోడుతఁ దెరవేయనేఁటికే
అరిది శ్రీ వేంకటేశుఁడలమేల్మంగవు నిన్ను
సరవిఁ గూడెను యింకా సాదించనేఁటికే. ॥ఏఁటి॥ 172

నాదరామక్రియ

చూడనొక్కఁడవుగాని సుద్దులెన్నైనాఁ గలవు
వేడుకలు దైవారె వెలఁదులిందరికి ॥పల్లవి॥

ఒక్కనీరూపమేకాదా వూరివారెల్లాఁ జూచితే
పెక్కులై మనసులోఁ బెనగొనేది
వుక్కున నీవాడినమాటొక్కటే కాదా యిందరి
వెక్కసపువీనులలో వింత వింతలైనవి ॥చూడ॥

చేసిన నీనవ్వే కాదా చెలులమర్మములకు
ఆసకొలిపి మోహాలంటించినది
పోసరించి నీమోవితీపులేకావా గొల్లెతల
వాసుల నోరూరించి వలలఁ బెట్టినవి ॥చూడ॥

నెలవి నీనవ్వేకాదా చిమ్మిరేఁచి యింతులకు
పులకలు మేనులఁ బొడమించేది
వెలయ నన్నేలితివి శ్రీ వేంకటేశ యిదె కాదా
కలయికలిందరికి కాంక్షలురేఁచినది. ॥చూడ॥ 173

హిజ్జిజి

ఎంత చనవిచ్చితివి యీపెకు నీవు
వంతులకు వట్టివళావళ్ళు నేసీనిపుడు ॥పల్లవి॥

పవళించి నీవుండఁగా పదఁతికొలువులోన
చెవిలోన విన్నపాలు నేసీనికె
తవిలి యొకతెపై పాదము నీవు చాఁచఁగాను
తివిరి వేళ్ళ చిటికె దియ్యవచ్చీ నీకును ॥ఎంత॥

వెలఁదులచే నీవు వీణె వాయింపించుకోఁగా
కిలకిల నవ్వు నవ్వి కెలసీనీపె
నెలవుగాఁ గప్పురము నీవొకతెకియ్యఁగాను
తొలుత నదుముదూరి దోసిలొగ్గీనిపుడు ॥ఎంత॥

అడపపుటింతిచేత ఆకు నీవందుకోఁగాను
వెడఁగుఁదనాన తెర వేసీనీపె

అధరి శ్రీ వేంకటేశ అంతలో నన్నేలితివి
బడివాయక తాను నీపానుపెక్కె నిపుడు. ॥ఎంత॥ 174

130-వ రేకు. శంకరాభరణం

కానవచ్చె నీసుద్దులు కడలనున్నవారికి
ఆనతియ్యవయ్యా మేమునందుకు మెచ్చేము ॥పల్లవి॥

చిలుకపలుకులకు చెవులొగ్గియాలించేవు
జలజాక్షిమాటలతో సరివచ్చెనా
తలుకొత్త (త్తు ?) తుమ్మెదలఁ దప్పక చూచేవిట్టె
యెలమినాకెకొప్పుతో యీడువచ్చెనా ॥కాన॥

చెంది జక్కవలమీఁదఁ జేతులు చాఁచేవు నీవు
యిందుముఖిచన్నులతో నీడువచ్చెనా
విందువలె హంసలవెంటవెంటఁ దిరిగేవు
పొందిఁ ఆకెనడపుల పోలికాయనా ॥కాన॥

బంతిఁ జెకోరములఁ దప్పక చూచేవిరీతి
కాంతకన్నులతోఁ దారుకాణ వచ్చెనా
యింతలో శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
వింతై నావలెనాకె గోవిలపాట వాడెనా. ॥కాన॥ 175

మాళవి

వట్టి దీమసములేలే వనిత నీకు
గుట్టుతోడి నీగుణమక్కునఁ జోసి చూపేవా ॥పల్లవి॥

అగ్గలపుఁదమకాన ఆతఁడు పిడెమిచ్చితే
వొగ్గి పిడికిటఁ బట్టుకుం (కున్న ?) దానవేమే
సిగ్గులీవేళనేఁటికే సెలవుల నవ్వులేలే
కగ్గి యాతనిమాఁటకుఁ గాదనఁగలవా ॥వట్టి॥

కదఁగి నీవేలనుంగరమాతఁడు వెట్టితే
వొడిలోనఁ జెయివెట్టుకుందానవేమే
వెడవెడమోనాలేలే వేసాలు చూపఁగనేలే
తొడరి యీతనియాన తోయంగఁ గలవా ॥వట్టి॥
శ్రీవేంకటేశుఁడు నేస శిరసుపైఁ జల్లితేను
కూవగాఁ గొప్పులో దాఁచుకొనేవేమే
యీవేళ నన్నేలి మఱి యీతఁడే నిన్ను నేలె
సోవలనీతనిమోవిఁ జొక్కకుండఁగలవా. ॥వట్టి॥ 176

పాడి

ఇదిగో నీతగవెల్లానిందులోనే కానవచ్చె
వుదుటు కోడెకాని వోజ యిట్టిదయ్యా ॥పల్లవి॥
భూమిఎల్లాఁ జాటించి పూవుదండ మెడవేసి
ప్రేమముతో నిన్నొకాపె పెండ్లాడెను
ఆమేలెరఁగవద్దా అప్పటిఁ బెండ్లాడితివి
యేమయ్యా మగవానికేడ పాటెయ్యా ॥ఇది॥
నయానఁ బందెమువేసి నడుమ మేనపడుచు
ప్రియపడి నిన్ను నిట్టె పెండ్లాడెను
క్రియ దెలియక వేరే కెలనఁ బెండ్లాడితివి
నయగారిపతినెట్టు నమ్మవచ్చునయ్యా ॥ఇది॥
వున్నతిఁ బుట్టినప్పుడే వురముపై నెలకొని
పిన్ననాఁడె నిన్నొకాపె పెండ్లాడెను
నన్నుఁ బెండ్లాడితివి నంటున శ్రీవేంకటేశ
యిన్నిటా వేడుకకానికేడ నేమమయ్యా. ॥ఇది॥ 177

గుండక్రియ

తొలుతనే వలచిన తొయ్యలి నేను
మలసి నిన్నుఁ గాదని మారుకొనవచ్చునా ॥పల్లవి॥

వేడుకతో నీమాటలు వినేదే మేలుగాక
జోడుగూడ నందుఁ గొంత సోదించనేలా
పీడెము చేతికిచ్చితే వేసుకొనుటే కాక
వూడిగము సేసే చెలివాడిఁ బెట్టనేలా ॥తొలు॥

ననిచి నీసేఁతలకు నవ్వేదే మేలుగాక
చెనకి యింతేసి గరిసించఁగనేలా
మొనపాదము చాఁచితే మొక్కేదే తగవుగాక
పెనఁగి అట్టె బటువుబిల్లవెట్టనేలా ॥తొలు॥

గుట్టుతో నీసన్నలకుఁ గూడేదే మేలుగాక
వట్టి సిగ్గుతోఁ దలవంచఁగనేలా
యిట్టె శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
బెట్టి (ట్టు ?) మోవితేనిచ్చితే పెరఁబెట్టనేలా. ॥తొలు॥ 178

శుద్ధవసంతం

ఇంతిఁ గరుణించవయ్యా యేల యేఁచేవు
చెంతనుండి నీకు బుద్ధి చెప్పేటివారమా ॥పల్లవి॥

చన్నుగుబ్బల మదము సమరతినైతేఁ గాక
కన్నులఁ జూచినంతనే కాంక్షదీరునా
కన్నెపాయపు సిగ్గులు కలయికలనుగాక
విన్న వినుకలినే విడిపించవశమా ॥ఇంతి॥

జవ్వనములో బిగువు సాములుసేసినఁ గాక
నివ్వటిల్లు మాటలఁ దనివి దీరునా
మవ్వపుమాయలగుట్టు మచ్చికచేఁతలఁ గాక
నవ్వినమాత్రములోనె నలి మాన్పవశమా ॥ఇంతి॥

గరిమ చేతులకసి కాఁగిటఁ గూడినఁ గాక
సరసములాడితే నాసలు దీరునా

సరి నిట్టె యేలితివి సతిని శ్రీ వేంకటేశ
తెరవేసికొన్నంతనే తెలియఁగవశమా. ॥ఇంతి॥ 179

శుద్ధరామక్రియ

ఇంతబాఁతిపడేవానినేల మాకుఁ దక్కరించ
చెంతనిదే వెన్నచిట్టిఁ జిట్టెఁదేసి వలపు ॥పల్లవి॥

చేలకొంగువట్టితి సి (తీసి సి?) గ్గువడఁగా మానము
వాలుకరెప్పలు వంచి వంచి చూచేవు
ఆలదొడ్డివారము నేమంతేసి యెఱఁగము
పాలదుత్త దుత్తెఁదేసి పట్టవయ్య వలపు ॥ఇంత॥

పెల్లుగ జేతులువాపి పెనఁగగానె గుబ్బలు
కొల్లలుగాఁ జేతఁబట్టి గోర గీరేవు
గొల్లెతలమెఱఁగము గొప్పజాణతనములు
చల్లదుబ్బ దుబ్బెఁదేసి చల్లేము వలపు ॥ఇంత॥

కాయపుమదము గారఁగానె శ్రీ వేంకటేశ
వోయఁగానఁ గూడి మరి వోదించేవు
నేయమ్మేవారము నవ్వనేరము వోసేమిదె
చేయిచాఁచు పెరుగుచిప్పఁ జప్పెఁదేసి వలపు. ॥ఇంత॥ 180

131-వ రేకు. భూపాళం

ఏటాసకియ్యకొనేవే యిప్పుడు నీవు
వాటలిమిమాటల వాదుకోపఁ గాని ॥పల్లవి॥

నెట్టన నీవు నన్నాడే నిందలెల్లాఁ దప్పదని
చుట్టి మరుగుడి వాసి చొచ్చి వెళ్ళేవా
నట్టనడుమ నేనైనా ననలయలుగులను
కిట్టి నానిజము మించ గెలిచేఁ గాని ॥ఏటా॥

ఆలాగువాఁడ నేనని చిలుకజోదుల
వాలు తిపుమిక్కిళ్ళకు (?) వడి నిల్చేవా
వాలాయించి నేనైనా నావల్లఁ గల్లలేకుండా
బాలకోవిలభూతముఁ బలికించేఁ గాని ॥ఏబా॥

ఇలనేఁ గపటినని యీపూవుఁ దేనెనీటను
నెలకొని నీవు మునిఁగి లేచేవా
కలసితి నేను శ్రీవేంకటపతినిపుడని
తొలుత నీచన్నుదిబ్బాలు దొడికేఁ గాని. ॥ఏబా॥ 181

మలహరి

ఏమి నేసెనే విభుఁడు యేఁటికి వేగిరించేవే
భామిని మీలపిల్లలఁ బాలువోసి పెంతురా ॥పల్లవి॥

ఇంతేసి జక్కవలను యేల గూఁట వేసేవే
పంతపువాఁడమ్మలేల పారాడించేవే
కాంతుల యద్దములను కవిసెనఁబెట్టనేలే
వింతగాఁ దుమ్మిదపిండు విరియించనేఁటికే ॥ఏమి॥

చిగురుటాకుల తేనె చింవనేల పోసేవే
మొగిచి పట్టఁగనేలే ముంపుఁదీగెలు
యెగసక్కెనకు బయలేల ముడివేసేవే
జగతిఁ గరికుంభాలు సారెకునూఁచుదురా ॥ఏమి॥

బలిమినరంట్లను పక్కనఁ బైఁ దోయనేలే
అలమి యంచులఁ బాతురాడింతురా (?)
అలమేలుమంగవు నీవాతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ
డెలమిఁ గూడితిరి మిక్కిలియే వేడుకలా (?). ॥ఏమి॥ 182

దేవగాంధారి

కొత్తలు నీచేఁతలు గోవిందరాజ
పొత్తులమగఁడవై భోగించేవిపుడు ॥పల్లవి॥

పాదములిద్దరిమీఁదఁ బంచివేసి చాఁచుకొని
సోదించి నీవిరుమెున సూదివైతివి
సాదించి యిద్దరుచేతిసన్నల నిన్నునొత్తఁగా
దాదాత వలపుదూఁచే తాసువలెనైతివి ॥కొత్త॥

కన్నుసన్నల నిద్దరికళలు రేఁచిరేఁచి
వన్నెసరసములకావడివైతివి
అన్నిటా నెలవులనవ్వాపెకు నీపెకునిచ్చి
పన్ని రెండుచక్రముల బండివైతివి ॥కొత్త॥

అందనె శ్రీ వేంకటేశ ఆదె గోవిందరాజవై
చందిదీర సిరికి భూసతికి నీవు
రెండుచేతుల యిద్దరికిఁ గాఁగిలిచ్చియిచ్చి
కొండుకజమళిపెండ్లికొడుకవునైతివి. ॥కొత్త॥ 183

శ్రీరాగం

రమణుఁడు చూచుఁగాని రమ్మనరె యీవేళ
తమితోనిట్టే దయ దలఁచుమీ యనరే ॥పల్లవి॥

వదనచందురునిపై వాసనకస్తూరిబొట్టు
చెదరుచున్నది చూడరే చెలులాల
పదరి రాహువు దన్నుఁ బట్టినట్టి పగదీర
పదిలాన తా మగుడఁ బట్టినయట్లుండె ॥రమ॥

చల్లఁగాఁ జెలి చెక్కులఁ జల్లిన కప్పురధూళి
జల్లన రాలీఁ జూడరే సతులాల
కొల్లలుగా నయనచకోరములు వెన్నెలలు
వొల్లనె తనిసి వెళ్ళనుమిసినట్లుండె ॥రమ॥

తుమ్మెదగుంపువంటి తొయ్యలినెరుల రాలె
కమ్మవిరులు చూడరే కాంతలాల

కొమ్మ శ్రీ వేంకటేశునిఁ గూడిన రతికి మెచ్చి
తమ్ముఁదామె నిండువసంతమాడినట్లుండె. ॥రమ॥ 184

శంకరాభరణం

పొంచి నాచన్నులంటేవు పోకముడి జారించేవు
నించే నీపొందులకు నేసూఁ బైకొసరా ॥పల్లవి॥

ఇందరు సతులలో నాయెచ్చుకుందులు చూడవు
సంవడిఁ గాలుదొక్కేవు సారెసారెకు
చందమైన నీపాదము సంతముద్రకోలాయ
యిందుకు నేమూ లోనై యిరవుకోవలెనా ॥పొంచి॥

జంగిలికాంతలనెల్లా సంగతులెంచక నీవు
యెంగిలిసేసేవు మోవి యేకముగాను
పంగించ నీనోరు బందెయెద్దుమోరాయ
కంగులేక కదుపునఁ గలపఁగవలెనా ॥పొంచి॥

కొలువుకాంతలనెల్లా కొంకక శ్రీ వేంకటేశ
కలగొన నీవురానఁ గాఁగిలించేవు
వలపుల నీమేను చలివందిలినీడాయు
చెలరేఁగి నిన్నుఁగూడి నేస చల్లవలెనా. ॥పొంచి॥ 185

సామంతం

ఏఁటికి గేలిసేసేవు యింతినింతలోననే
తేటల నీమోహానకు తేఁకువగావా ॥పల్లవి॥

తియ్యనిమాఁటలకు తేఁకువతోఁ జొక్కి చొక్కి
పయ్యెదవెట్టమరచి భ్రమసెఁ గాక
నెయ్యపు నీచేఁతలకు నీతోఁ బెనఁగఁగాను
చయ్యన గొప్పతురుము జారెనిట్టె కాక ॥ఏఁటి॥

నంటున నీవునవ్వే నను పైన నవ్వులకు
అంటి చెక్కుచేత వెరఁగందెఁ గాక
దంటతనమున నిన్నుఁ దప్పక చూచినందుకు
వొంటుచు నిట్టూర్పుల వుసురనెఁ గాక ॥ఏఁటి॥

కందువ నిన్నింతలోనె కాఁగిలించుకొన్నందుకు
మందలించి యిట్టె మారుమలసెఁ గాక
అందుకొని శ్రీ వేంకటాధిప కూడినందుకు
ముందుముందు నీకిదిగో మొక్కుమొక్కెఁ గాక. ॥ఏఁటి॥ 186

132-వ రేకు. భైరవి

ఆడనుందేమి తగవులట్టె చెప్పేవు
నీడల నిన్నియునాయ నీకడమే యిఁకను ॥పల్లవి॥

పలుకఁగ నేర్తువు పాదాలు గుద్దనేర్తువు
సొలసి వాకిలి దెరచుక రాఁగదే
అలుక దీర్చఁ గలవు ఆయములంటఁగలవు
బలిమి నీపతితోడపైఁ గూచుండఁగదే ॥ఆడ॥

పగడసాలాడుదువు పక్కన నవ్వింతువు
మొగము చూపీతనికి మొక్కఁగదవే
పొగడుదువిచ్చేరిఁగి పొద్దులు గొంతవుత్తువు
మగని మునుఁగుదీసి మంతనమాడఁగదే ॥ఆడ॥

పీడెము చేతికిత్తువు వెరపులు వాపుదువు
తోడఁబెండ్లికూఁతురవై తొక్కవే కాలు
యీడనె శ్రీ వేంకటేశుఁడింతలోనె నన్నుఁగూడె
జాడనేనంతెరఁగను సరసమాడఁగదే. ॥ఆడ॥ 187

గుండక్రియ

అందరు సంతోసించేరు యశోదమ్మ వినవమ్మ
కందువైన బిడ్డనిఁ గంటివోయమ్మా ॥పల్లవి॥

వనకేలి సేయఁబోతే వచ్చి మాఁకులెక్కీని
యెనసి జలకేలిలో యీఁదులాడీని
మునుపె మాకంటె మంచముపైఁదానె పంపుంకీని
ఘనుఁడైన యీకృష్ణునిఁ గంటివోయమ్మా ॥అంద॥

అంగడిబేరముగొంటే అమ్మవచ్చీఁ దానె మాకు
ముంగిటనాలఁ బిండితే ముంతవట్టీని
సింగారించుకొనఁబోతే చీరగట్టవచ్చీఁ దానె
కంగుదేరిన బిడ్డనిఁ గంటివోయమ్మా ॥అంద॥

కంచముమొదలనుంటేఁ గడియెత్తి పొ (త్తిఁబొ ?) త్తునను
కొంచి కన్నుమూసితేను కూడీఁ గాఁగిట
యెంచఁగ శ్రీ వేంకటాద్రినిరవై యాడేయట్టి
కాంచనమువంటి బిడ్డఁ గంటివోయమ్మా. ॥అంద॥ 188

నాట

పతిఁ బాసి విరహాన భ్రమయకువే నిన్ను
మతకానఁ దమిరేఁచి మన్నించె నితఁడు ॥పల్లవి॥

నిండుఁబున్నమగదే నీమోము - నేఁడు
యెండలేఁటికి నాయ యీవెన్నెల
కొండలే కదవె బాగులచన్నులు - యీ
గండుఁగోవిలకూఁత కారించీనటవే ॥పతి॥

కలికి బింబఫలముగదె నీమోవి
పలుకుఁ జిలుకలకేల పగలాయనే
అలులే తురుముగదే అదె నీకు
వలరాజు విలునారి వడిఁబెట్టీనటవే ॥పతి॥

మెఱుఁగుఁదీగె గదే మేను నీది
నెఱిఁబూవుటమ్ములేల నెగులాయనే

గుఱి శ్రీ వేంకటేశుఁడు కూడె నిన్ను
తఱితో మున్నిటిసుద్ది దలఁపించినటవే ॥పతి॥ 189

సామంతం

అప్పటినుండి సిగ్గుతో నవ్వులిమోమైవున్నది
చెప్పరాని ప్రియమెల్లఁ జెప్పఁగదవయ్యా ॥పల్లవి॥

వోపననఁగానె నీవు వొడివట్టి తీసితివి
పూపచన్నులు విసికి పొదిగితివి
కోపగించుకొనఁగానే కొనగోరనూఁదితివి
ఆపడఁతినిఁకనైనా నాదరించవయ్యా ॥అప్ప॥

చేతులెత్తి మొక్కఁగానె చెనకితివి మర్మము
యేతునఁ బెనఁగి అలయించితివి
కాతరించి తిట్టఁగానే కాఁగిట బిగించితివి
ఆతుమగా మాటలాడి ఆదరించవయ్యా ॥అప్ప॥

చాలుఁజాలుననఁగానె సంగడిఁ బెట్టుకొంటివి
యీలీల శ్రీ వేంకటేశ యేలుకొంటివి
మూలనున్నయాపెనింత ముంగిటను వేసితివి
ఆలినేల రట్టుసేసేవాదరించవయ్యా. ॥అప్ప॥ 190

పాడి

నేరుచుకొంటివే మేలు నేఁడే యింతేసి
మేరమీరి నేసినదే మేలుబంతిగాదా ॥పల్లవి॥

నేనాతనితో నవ్వితే నీవేమసేవే వోసి
కానీవే అన్నియునిఁకఁ గనుకొనేవు
దానికేమే మాటలేల దగ్గరి రావే వోసి
మైనము నూనమౌనటే మావువాఁకాను ॥నేరు॥

కాంతునికి నేమొక్కితే కాదనేవటే వోసి
యింత బలపంతురాలవెందు వొయ్యేవే
పంతములన్నియునేరుపరచేలేవే వోసి
యెంతతొండమున్నా దోమ యేనుగవునటే ॥నేరు॥

శ్రీ వేంకటేశుఁడు గూడే చింత నీకేలే వోసి
కైవశము తొల్లేనాకుఁ గదే ఇతఁడు
రావే అక్కచెల్లెండ్లము రవ్వమైతిమే వోసి
నీవు నీరడిచితేను నేఁడు రెండౌనటవే. ॥నేరు॥ 191

శ్రీరాగం

తిరువీధుల మెరసీ దేవదేవుఁడు
గరిమల మించిన సింగారములతోడను ॥పల్లవి॥

తిరుదండెలపై నేఁగీ దేవుఁడిదే తొలునాఁడు
సిరుల రెండవనాఁడు శేషునిమీఁద
మురిపేన మూఁడోనాఁడు ముత్యాలపందిరిక్రింద
పొరి నాలుగోనాఁడు పువ్వుఁగోవిలలోను ॥తిరు॥

గక్కన నయిదవనాఁడు గరుడునిమీఁదను
యెక్కను ఆరవనాఁడు యేనుగమీఁద
చొక్కమై యేడవనాఁడు సూర్యప్రభలోనను
యిక్కువఁ దేరును గుఱ్ఱమెనిమిదోనాఁడు ॥తిరు॥

కనకపుటందలము కదిసి తొమ్మిదోనాఁడు
పెనచి పదోనాఁడు పెండ్లిపీఁట
యెనసి శ్రీ వేంకటేశుఁడింతి యలమేల్మంగతో
వనితలనడుమను వాహనాలమీఁదను. ॥తిరు॥ 192

133-వ రేకు. మలహరి

ఇరుగుపొరుగువారు యేమందురే
అరసి నీపై వలపు అందరిపై బూతురా ॥పల్లవి॥

నిగ్గుల నీరమణుఁడు నీతో మాటలాడితేను
యెగ్గులు వేరొకతెపై నేలపెట్టేవే
వొగ్గుచు నిన్నాతఁడు వొడివట్టి తీసితేను
బగ్గన నాపెకొంగు పట్టించేవదేమే ॥ఇరుగు॥

తమకించి నిన్నాతఁడు తప్పక చూచితే నెదో (?)
రమణిని దెచ్చి ముందరను దోసేవే
సముకాన కొనగోర సారెనొత్త వచ్చితేను
అమర వేరొకతె మేనటు దాఁకించేవే ॥ఇరుగు॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు చేరి నిన్నుఁ గూడితేను
వావిరినాపెకునేల వంతువెట్టేవే
నీవలమేలుమంగవు నిన్నురమెక్కించుకొంటే
భూవనితఁ దెచ్చి అట్టే బుజమెక్కించేవే. ॥ఇరుగు॥ 193

బౌళి

ఓరుపు గలవారికి వోరుచుకొంటేనే మేలు
యేరితేను మలిగండ్లు యెంచులోను లేవే ॥పల్లవి॥

నారమణునిపైఁ జాడి నాతోనేమి చెప్పేరే
తేరకొన నాచేనేల తిట్టించేరే
గోరుమేననుండదంటా గురుతులేమి చూపేరే
తారి బియ్యము దంచితే తవుడు వెళ్ళకుండునా ॥ఓరు॥

భావమిద్దరికొక్కటే పగలేల పుట్టించేరే
ఆవేళ నాచే వెంగెములాడించనేలే
మోవనాదె (దియ?) తనిమర్మములేల తలఁపించేరే
భావించ రత్నాకరానఁ బచ్చిగుల్లలుండవా ॥ఓరు॥

గక్కన శ్రీ వేంకటేశుఁ గడునేల నవ్వించేరే
వొక్కటైతేఁ జన్నులచేనొత్తించేరేలే

పెక్కురతులలోనేల పిరివీకు సేయించేరే
గక్కన నీళ్ళ నీడ గానరాక మానునా. ॥ఓరు॥ 194

శ్రీరాగం

తనకే తెలుసునమ్మ తమకపు వేడుకలు
కొనచూపుల నవ్వీని గోవిందరాజు ॥పల్లవి॥

పడఁతులిద్దరు తనపాదములొత్తఁగాను
నడుమఁ గొడుకుఁగనె నగుతాఁ దాను
పొడమి కాంతలకుఁగా పురుషుఁడు బిడ్డఁగన్న
కొడిమెలు గట్టుకొనె గోవిందరాజు ॥తనకే॥

నేదదేరి యీచెలుల చేతిచెమటలఁ దోఁగి
పాదాలఁ గూఁతురుఁగనెఁ బైపైఁ దాను
ఆదిగొని మగవాఁడు ఆఁడువారికి వేఁకపై
సాదుఁదనము మోచెనిచ్చట గోవిందరాజు ॥తనకే॥

పెనఁగి లక్ష్మిభూముల ప్రేమపుటంగాలు సోఁకి
మనసున బిడ్డఁగనె మరిగి తాను
వనితలకు మగఁడు వరుసకానుపుగనె
కొనబు శ్రీ వేంకటాద్రి గోవిందరాజు. ॥తనకే॥ 195

హిందోళవసంతం

చేసినట్టు తాఁజేసె చేరి నేనూరకుండాన
యీసులెల్లా మానెనిఁక యేమనీనే తాను ॥పల్లవి॥

తనువుమీఁదటిరేక తప్పులు దిద్దఁగరాదు
మనసులోని నొప్పికి మందులేదు
కనుచూపుఁబోట్లకు గంట్లు చూపఁగరాదు
యెనసి యింకా నాతో యేమనీనే తాను ॥చేసి॥

మొగములోపలికళ మూసి దాఁచిపెట్టరాదు
చిగురుఁ గోరికలలో చేఁగలేదు
నగవులవెన్నెలలు నాములు చూపకపోవు
యెగసక్యములు గావు యేమనీనే తాను ॥చేసి॥

చిత్తములోపలి సిగ్గు చేతఁబెట్టి చూపరాదు
కొత్తజవ్వనమునకు గురుతులేదు
హత్తి శ్రీ వెంకటేశుఁడు అందుకే తా నన్నుఁగూడె
యిత్తల యీవలపులకేమనీనే తాను. ॥చేసి॥ 196

పాడి

ఏల నీవు సిగ్గువడేవింతలోనను
మేలిమియిల్లాల నీకు మించి నేనేకాదా ॥పల్లవి॥

ఎక్కడఁ దిరిగినా మాయింటికే వత్తువు నీవు
తొక్కుమెట్టాడి నిన్ను దూరనేఁటికి
పుక్కట తుమ్మిదకును పువ్వులెన్ని కలిగినా
తక్కినచుట్టపు పొందు తామరే కాదా ॥ఏల॥

తలఁపు నీకేడనున్న తనువు నాపై వేతువు
చెలరేఁగి నిన్ను రట్టుసేయనేఁటికి
సొలసి చల్లగాలికి చోట్లెన్ని గలిగినా
మలయఁ బేరైనచోటు మలయాద్రిగాదా ॥ఏల॥

నింద నీకెంత మోచినా నీవె నన్నుఁ గూడితివి
కందువ నీగుణాలు పొగడనేఁటికి
యెందరు శ్రీ వెంకటేశ యింతులు గలిగినాను
యిందిరను నీయిల్లు నా యెదలోనె కాదా ॥ఏల॥ 197

సౌరాష్ట్రం

శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి చెలి యలమేలుమంగ
వోవరిగా నెలకొని పురముపైనున్నది ॥పల్లవి॥

పొంచి వచ్చ (చ్చె?) మైననాఁటి పొలసుకంపులు వాయ
సంచులఁ బన్నీట మజ్జనమార్పరే
అంచెఁ గూర్మవరహములైనట్టి సొగటుదీర
మించఁ గప్పురధూళి మెత్తరే మేనను ॥శ్రీ వేం॥

నరసింహపుగదరు నాఁటివామనపుజిడ్డు
పరశురామునిగబ్బు పచ్చిపీదను
పరిమళముగట్టిన బంగారుగిన్నెఁ దెచ్చి
పొరిఁ దిరుమేనఁ దట్టుపునుఁగిట్టి నించరే ॥శ్రీ వేం॥

గొల్లముంజురాచజడ్డు కోరి బుద్ధుడైన సిగ్గు
చొల్లుగుఱ్ఱపు నూఁగురొచ్చులు మానునా (నఁగా?)
ఇల్లిదె శ్రీ వేంకటేశుఁడీరూపై తానున్నవాఁడు
యెల్లపూదండలు సొమ్ములెక్కించరే. ॥శ్రీ వేం॥ 198

134-వ రేకు. భైరవి

వారిధివంటిది యీవలపేకాదా
వారకము నీకునాకు వలపేకాదా ॥పల్లవి॥

సుద్దులెల్లా విని నన్ను సోదించక తొలుతే నీ
వద్దికి రప్పించినది వలపేకాదా
పొద్దువొద్దునకు నీభోగములే మరిపించి
వద్దన్నాఁ బోనియ్యదు యీ వలపేకాదా ॥వారి॥

మేడెపు రతుల నిన్ను మెప్పించే అంతలోనే
వాడికె నవ్వు నవ్వించె వలపేకాదా
పీడెము చేతికిప్పించి వెంటవెంట నీపొందుల
వాడలెల్లఁ దిరిగించె వలపేకాదా ॥వారి॥

కలసి శ్రీ వెంకటేశ కౌఁగిట నీమనసెల్లా
వలవదీసినది యీవలపేకాదా

సులభమై లోలోని చూపులతీగెలనే
వలలొడ్డించినది యీవలపేకాదా. ॥వారి॥ 199

శంకరాభరణం

ఆతఁడే యెరుఁగును అంకెలైన తగులు
చేతిలోనే వున్నదిది చెప్పరాని తగులు ॥పల్లవి॥

మలసి చూచినచూపు మనసులో తగులు
తలఁపులోపలిచింత తనువుకుఁ దగులు
వెలయుమేని సోఁకులు వేడుకకుఁ దగులు
అలరు వేడుకలే అన్నిటికిఁ దగులు ॥ఆత॥

చిమ్ముచు నవ్విన నవ్వు సిగ్గులకుఁ దగులు
కుమ్మరించు సిగ్గులే తక్కుల తగులు
వుమ్మడి తక్కులెల్లా వొక్కటికిఁ దగులు
యిమ్ముల నొక్కటైతేనే యిరవాయఁ దగులు ॥ఆత॥

మచ్చికమాటలన్నియు మంతనాల తగులు
నిచ్చలు మంతనములు నిండురతి తగులు
చెచ్చెర నీతగులు నా శ్రీ వేంకటేశుఁ గూడె
పచ్చిదేఁచిన కూటమి పంతముల తగులు. ॥ఆత॥ 200

కాంబోది

ఎగసక్కెలు నేర్చిన యింతులము
తగవెరిఁగిన మంచితనమే మేలును ॥పల్లవి॥

పందేలకు నీవు నాతో పగడసాలాడఁగాను
మందెమేళాన నేమైనా మాటాడుదుము
అందుకుఁగా నీవప్పుడారడిఁ బెట్టఁగవద్దు
ముందుముందె దొరతనమునునుండే మేలును ॥ఎగ॥

తెగడి నీతోఁ బిల్లదీపులాడఁ బిలిచేవు
జిగిమించనేమైనాఁ జేతుము నిన్ను
వెగటుగా నీవప్పుడు వేసాలు సేయవద్దు
వొాగి గుట్టుతోడనూరకుండుటే మేలును ॥ఎగ॥

వడి సరసాన నాతో వానగుంటలాడఁగాను
బెడిదమై చెయివట్టి పెనఁగుదుము
కడఁగి శ్రీ వేంకటేశ కలిసితివి మాటకే
విడువక మాతోడి వేడుకలే మేలును. ॥ఎగ॥ 201

గుజ్జరి

సొరిది మీసరితెలు చూతుముగాక
అరిది మమ్మేల సాకిరడిగేరు మీరు ॥పల్లవి॥

చెలిమికాఁడవు గాన చెలి నీకుఁ బెట్టెఁ దమ్మ
మలసి నవ్వులు నవ్వ మాకేలా
బలిమికాఁడవుగాన పట్టి నిన్నుఁ దియ్యఁగాను
అలరి యద్దాలు రానంతమాకేలా ॥సొరిది॥

చేకొద్దివాఁడవుగాన చెప్పె నీకుఁ బనులెల్లా
మాకు నిన్ను గేలిసేయ మరియేలా
పైకొన్నవాఁడవుగాన పడఁతి రాకొట్టుగొట్టె
కైకొని మీమాటలవంకలు దిద్దనేలా ॥సొరిది॥

మేనవాఁడవటుగాన మెడగట్టుకొనిపించె
తానె అలమేలుమంగ తమకమేలా
పూని శ్రీ వేంకటేశుఁడ పొందుగా మమ్మేలితివి
కానిలే మిమ్మెరిఁగితి కదమలింకేలా. ॥సొరిది॥ 202

కన్నడగౌళ

వెలఁది నిన్నిదకే విచ్చేయి మనె
బలిమి సేసినది యప్పటియానవాలు ॥పల్లవి॥

కొంగువట్టి నిన్నుఁదీసి కొనగోరు మేననూఁది
అంగన సన్న సేసినదానవాలు
పుంగరాలవేళ్ళ నీవొడిగట్టుకొని మోవి
యెంగిలిగాఁ జేసినది యిదియానవాలు ॥వెలఁది॥

గుబ్బలురమున నూఁది కొల్లునను నవ్వునవ్వి
అబ్బురము సేసినది ఆనవాలు
పుబ్బు నీకుఁ బొడమించి వొగి బొమ్మల జంకించి
నిబ్బరము చూపినది నీకు నానవాలు ॥వెలఁది॥

కాయజకేలిని నిన్ను కన్నులనె మెచ్చిమెచ్చి
ఆయములు సోఁకించినదానవాలు
చాయల శ్రీ వేంకటేశ సతిఁ గూడితివి నీవు
యేయెడనెన్నటికి నిదే యానవాలు. ॥వెలఁది॥ 203

సౌరాష్ట్రం

తెలిసినవారికిది తేనెకంటెఁ దీపులు
వలసితేఁ జేకొనవే వనితరో నీవు ॥పల్లవి॥

నేరిచినవారికి నీడవంటిది మోహము
నేరనివారికి నెండ వెన్నెలవంటిది
కూరిమి గొసరితేను కోపము చెల్లదిందుకు
మేరమీరినఁ దమలో మెచ్చువలెఁ గాని ॥తెలిసి॥

వోపినవారికి వయసోడబేరమువంటిది
వోపనివారికి వేఁటవుచ్చువంటిది
చేపట్టి తీసితేను సిగ్గులువడఁ దగదు
పైపైఁ గూడిన బాఁతిపడవలెఁ గాని ॥తెలిసి॥

కూడినవారికి రతి కొట్టిన పిండివంటిది
కూడనివారికి కలగూరవంటిది

యీడుజోడై శ్రీ వేంకటేశుఁడిదె నిన్నుఁగూడీ
వేడుకతోఁ జెప్పినట్టు వినవలెఁగాని. ॥తెలిసి॥ 204

135-వ రేకు. శ్రీరాగం

ఎవ్వరునేమి చెప్పిన యేఁటిమాట
వువ్విళ్ళూరఁ జిత్తగించుటొక్కటేమాట ॥పల్లవి॥

చేయిచాఁచి మీఁద సిగ్గువడేయట్టుగాను
ఆయము సోఁకనాడినదదివో మాట
పాయపువయసు నీది పచ్చివెచ్చిగాఁజేసి
యీయకోలు నేసినది యిదివోమాట ॥ఎవ్వ॥

మంకుఁదనము దీరిచి మనసెల్లఁ జొక్కించి
అంకెకు రప్పించినది అదివోమాట
లంకెల సరివెనఁగి లాగులెల్లఁ జూపి నిన్ను
నింకాఁ గొసరుచున్నదిదివో మాట ॥ఎవ్వ॥

చిప్పిలఁ గాఁగిటఁగూడి శ్రీ వేంకటేశ్వర నిన్ను
అప్పటినాస రేఁచినదదివో మాట
దప్పిదేరఁ గూడితిమి దాయక పాయక మన
మెప్పుడు నిట్లానుండేదిదివో మాట. ॥ఎవ్వ॥ 205

భైరవి

వద్దనేమా నేము వలసిన పనులకు
యిద్దరునేకమై మాకు యేల లోఁగేవే ॥పల్లవి॥

ముచ్చట నేమడిగితే మొఱఁగు మాటలాడేవు
బచ్చించి యాల నేరెదుఁబందులమ్మేవే
యిచ్చకానకాతనితో యిన్నినియ్యకొని వచ్చి
తచ్చనకు మాముందర తగవులాడేవే ॥వద్ద॥

మొగము నేము చూచితే మోసులువార నవ్వేవు
తగువసంతపునీట దైలు వోసేవే
అగపడి నీవిభునికంకెల్లాఁ జెప్పి వచ్చి
పగటుతో మాముందర బయలీఁదించెవే ॥వద్ద॥

అందాలు నేమెఱిఁగితే ఆయములు దాఁచేవు
గొందినే చెరువుకు మూకుడు మూసేవే
విందువలెనట్టి శ్రీ వేంకటేశుఁగూడి వచ్చి
చెంది మాముందరనేల సిగ్గులు వడేవే. ॥వద్ద॥ 206

బౌళి

ఏల చెప్పేవు నీసుద్దులు యెందాఁకా మాతోను
పాలుమాలకింతలోనే బమ్మచారివైతివి ॥పల్లవి॥

ఎలమి గొల్లెతలను ఉన్నాళ్ళు పొంది పొంది
తొలఁగి మధురలోన దొరవైతివి
కొలఁది ఆవులఁగాచి గొల్లవాఁడవైయుండి
వలవంత నేఁడు రాచవాఁడవైతివి ॥ఏల॥

వేడుకలకింటింట వెన్నదొంగిలి నేఁడు
ఆడ ద్వారకలో సోమయాజివైతివి
వోడక రుక్మిణీదేవినూరకే యెత్తుకవచ్చి
పాడితోనగ్రపూజకు పాత్రుఁడవైతివి ॥ఏల॥

రక్కసుల కాఁపురాలు రచ్చలకెక్కఁ జెరిచి
పెక్కుధర్మాలు నిలిపి పెద్దవైతివి
చిక్కువాసి నన్నుఁగూడి శ్రీ వేంకటాద్రిమీఁద
దిక్కుల నిందరిపాలి దేవరవునైతివి. ॥ఏల॥ 207

వరాళి

మేలే జాణవౌదువు మెత్తినే నిన్ను
మేలు వానివలపులమేడలోనే వున్నది ॥పల్లవి॥

పలుకవే పతితోను పదవే సకినలే
పలికీనతఁడు పందే పట్టిమంచాస
చిలుకవే నవ్వులు నెలవుల నదియేలే
బలిమిఁ జిలుక తనిపంజరాననున్నది ॥మేలే॥

రూపుఁజూపవే నీవు రొచ్చులుగఁ జేరి తొల్లే
రూపులెల్లానద్దములో రూడినున్నవి
తీపుల మోవియ్యవే తెలుసుకోవే నీవు
కోపులఁ దరితీపులు కొంగుపైఁడై వున్నది ॥మేలే॥

మొక్కవే ఆతనికి మోహము రెట్టించ నేఁడు
మొక్కఁబోయినదేవర మొదలే తాను
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశుఁడిట్టే కలసెఁగదే
యెక్కువ కాఁగిటిలోన యిరవాయఁ గదవే. ॥మేలే॥ 208

ఆహిరి

సంతలోని జాణవు జాజరలో వాఁడవు
వింతలేదు నాకు నీకు విన్నపమిదయ్యా ॥పల్లవి॥

గొల్లచల్ల పుల్లన గున్నచింత చల్లన
వొల్లనె మా పొందులకు నోపుదువా
చల్లదుబ్బదుబ్బెడు సాదించితే వలపులు
తెల్లవారె మా గుట్టు తెలుసుకోవయ్యా ॥సంత॥

దొడ్డిగంపలప్పెఁడు తొలిపాలు చిప్పెఁడు
వొడ్డారపు మాతో పొందుకోపుదువా
జిడ్డుదేరి దుత్తెఁడు చిత్తములోనిరతులు
తెడ్డెఁదేసి మోవితీపు తెలుసుకోవయ్యా ॥సంత॥

మందావులు కల్లలు మాకులెల్లా మొల్లలు
వొందిలి మాతోడి పొందుకోపుదువా

కందువ శ్రీ వేంకటేశ కలసితివిదే నన్ను
దిందుపడే మానవ్వులు తెలుసుకోవయ్యా. ॥సంత॥ 209

కన్నడగౌళ

నవ్వవయ్య యిఁకను నయగారాలునేనేను
యివ్వలఁ బంతమిచ్చితి నిఁకనేల అలుక ॥పల్లవి॥

చెక్కుచేతనూఁదితేనే చేరి కోపగించేవు
మొక్కేమయ్య యింతనుండి ముందరికిని
చక్కగుణమెరఁగక సరసమాడితి నీతో
యిక్కువలు దెలిసితి మిఁకనేల అలుక ॥నవ్వ॥

చన్నులు దాఁకించితేనే సాదించ వచ్చేవు
యెన్నఁ బాదాలొత్తేమయ్య యింతనుండి
సన్న దెలియక నీకు జవ్వనము చూపితిని
యిన్నియు నేరుచుకొంటిమిఁకనేల అలుక ॥నవ్వ॥

అంది కాఁగలించుకొంటే ఆసలకుఁ బెనఁగేవు
పొందేనయ్య యింతనుండి భోగమెరిఁగి
అందపు శ్రీ వేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
యింద విదె మొక్కితిమిఁకనేల అలుక. ॥నవ్వ॥ 210

136-వ రేకు. దేసాళం

రట్టైతిమన్నిటాను దిట్టవు నీవు
గుట్టుతోడనుండఁగాను కొసరకు నీవు ॥పల్లవి॥

తగవి నీచేఁతకు నేఁ దలవంచుకుండఁగాను
నగకుమీ సారెసారె నాతోనీవు
అగడై తొల్లే నేను అలనై వుండఁగాను
మొగముచూచి అప్పటి మొక్కకుమీ నీవు ॥రట్టై॥

అంతటా నేనీతో పొలయలుకతోనుండఁగాను
అంతలోఁ గొంగువట్టి తియ్యకుమీ నీవు
చెంతలనిట్టే నేను సిగ్గువడి వుండఁగాను
బంతినెడమాటాడి అంపకుమీ నీవు ॥రట్టై॥

పైకొని యేపొద్దు నేఁ బానుపుపైనుండఁగాను
వాకుచ్చి పేరునఁ బిలువకుమీ నీవు
చేకొని కూడితివిదె శ్రీవెంకటేశ నన్ను
యీకొలఁదిమన్ననలే యిమ్మీ నీవు. ॥రట్టై॥ 211

నాదరామక్రియ

ఎరఁగవా వోయి నీవు యేల నన్ను నడిగేవు
తరితీరుకాణై వుండు తరితీపువలపు ॥పల్లవి॥

వచ్చీరాని పదమువంటిదివో వలపు
తచ్చనమాటలవంటి తమి వలపు
పచ్చనితీగెవలఁ (లె?) బారేది వలపు
యిచ్చకపు చల్లగాలి యీఁతువచ్చు వలపు ॥ఎరఁగ॥

వలరాయని గరిడి వంటిదివో వలపు
పిలిచి బిడ్డనిచ్చిన ప్రియమిది వలపు
చెలరేఁగే ముంజేతిచిలుకవో వలపు
విలువు నూరువండేటి మొలకవో వలపు ॥ఎరఁగ॥

వనములో వసంతమువంటిదివో వలపు
మనసులో నెలకొన్న మర్మమువో వలపు
యెనసితివి శ్రీవెంకటేశ నీవు నన్నునిట్టె
కనుఁగొంటిమిద్దరికిఁ గాణాచి వలపు. ఎరఁగ॥ 212

హిజ్జిజి

ఏమని వాదఁబరచేవింకా నన్ను
అముక రెంటదెప్పరాలాయఁబో వలపులు ॥పల్లవి॥

ఆరమణికి నీవు అంపిన సొమ్ముఁలీడకుఁ
జేరెను తబ్బిబ్బుగాను చీట్లతోనే
పోరుకుఁ జాలకిందుకుఁ బుత్తెంచిన విడెమిదే
కూరాకువలెనాయ కోపపు నాచేతను ॥ఏమ॥

ఆయింతిని దాఁగివుండుమంటే నెరఁగక తానే
మాయింటికి వచ్చి చెప్పె మతకమెల్లా
మాయలకనుచరించ మరి నావద్దికి రాఁగా
యీయెడఁ బాయిటఁబడెనిదివో నీతరుణి ॥ఏమ॥

ఆపెను సన్నసేయఁగా నందనున్న నన్ను నోఁకె
యేపున నీకొనగోరు యెచ్చరికగా
పైపై నన్నుఁగూడితివి బాపురె శ్రీవేంకటేశ
చూపులఁ దనిసి యాకె చుట్టమాయ నీకును. ॥ఏమ॥ 213

పాడి

నీవలెనింత గర్వించనేరనే నేను
యీవలనావలఁ దానే యిందుకేమిసేసేవే ॥పల్లవి॥

ఉద్దండాన నిన్నాతఁడు వొడివట్టి తీసెనంటా
పెద్దరికమెందాఁకఁ జెప్పేవే నీవు
వొద్దికతో నాకైతే వుంగరమిచ్చినాఁడు
యిద్దరము నిద్దరమే యిందుకేమి సేసేవే ॥నీవలె॥

జక్కవకుచాలమీఁద చందురుల నించెనంటా
చొక్కుచుఁ జెలులకేల చూపేవే నీవు
అక్కరతో నాకైతే అచ్చువేసి యేలినాఁడు
యెక్కుడు మనపంతాలు యిందుకేమి సేసేవే ॥నీవలె॥

కప్పి నిన్నునింతలోనే కాఁగలించుకొనెనంటా
చిప్పిలుఁ జెమటలనేల చిమ్మిరేఁగేవే

వొప్పుగ యీ శ్రీ వేంకటోత్తముఁడు నన్నుఁగూడె
యెప్పుడు మనసొక్కటే యిందుకేమి నేసేవే. ॥నీవలె॥ 214

కేదారగౌళ

తానె తలఁచుకొని తగిలి మన్నించీఁ గాని
మోనముతో మోముచూపి మొత్తమున రావే ॥పల్లవి॥

మున్నిటి తనమాటలు ముదులకించి రావే
అన్నిటా తనసన్నలు అడిగి రావే
చన్నులు నేలమోవ సాగిలి మొక్కి రావే
వున్నతిని చేకానికె వొద్దఁబెట్టి రావే ॥తానె॥

అప్పుడు నేఁగన్నకల ఆతనితోఁ జెప్పి రావే
వొప్పుగాను మనసంతయు నొరసి రావే
విప్పుచుఁ బెదవులను వినయము చూపి రావే
అప్పటి గోడగురుతు నటు వ్రాసి రావే ॥తానె॥

సంగడినుండినవారి సాకిరివెట్టి రావే
కంగులేక తనబుద్ధి కైకొని రావే
చెంగటికి తానే వచ్చి శ్రీ వేంకటేశుఁడు గూడె
సంగతాయనని మెచ్చి సరసకు రావే. ॥తానె॥ 215

భైరవి

సిగ్గులేల లోనికి విచ్చేయవయ్య
అగ్గమాయ నావంటిదే ఆపెయు నీకిపుడు ॥పల్లవి॥

మఱఁగుకు రావయ్య మంచిమేలు సుద్దిచెప్పే
మెఱసి నీవెంత మెచ్చు మెచ్చేవో కాని
తఱి తెరమఱఁగింతే తాఁకుకాణించఁగవచ్చు
యెఱఁగి వలచి వచ్చెనేమౌనో కాని ॥సిగ్గు॥

చేయిచాఁచఁగదవయ్య చేకానుకొకటి ఇచ్చే
ఆయమెరిఁగెంతముదమందేవో కాని
పాయని చుట్టరికాలు పదితళించఁగ వచ్చు
చాయల నీగురుతులు సరివచ్చివున్నవి ॥సిగ్గు॥
పెనఁగక వుండవయ్య పేరు నీవీఁపున వ్రాసే
ననిచి నీవందుకెంత నవ్వేవో కాని
ఘనుఁడ శ్రీ వేంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
యెనసిన నానీడే యిందాఁకా నేనన్నది. ॥సిగ్గు॥ 216

137-వ రేకు. రామక్రియ

నీవెరఁగవటవయ్యా నెలఁతకు గర్వమని
ఆవల నీవలనట్టే ఆదేవు గాక ॥పల్లవి॥
ఆఁటదానికిని సిగ్గే అంతటా నిండినసొమ్ము
నాఁటుకోఁజూచే చూపే నమ్మినసొమ్ము
మేఁటి మురిపెములే మిక్కిలి దాఁచినసొమ్ము
వాఁటపు నెలవినవ్వే వన్నెలసొమ్ము ॥నీవె॥
కాంతకును గుట్టుతోడి గంభీరమేసొమ్ము
యెంతైనాఁ బదరకుండుటెక్కువసొమ్ము
పంతపుమాటలాడుటె భావము నిండినసొమ్ము
మంతుకెక్కెసణఁగులు మాయనిసొమ్ము ॥నీవె॥
తరుణికిఁ బతితోడి తరితీపులేసొమ్ము
బిరుదురతులె చాలాఁ బెట్టినసొమ్ము
నిరతి శ్రీ వేంకటేశ నీతోఁ బెనఁగుటే సొమ్ము
సరుస మంచముపై రాజసమే సొమ్ము. ॥నీవె॥ 217

ఆహిరి

ఆపోలికానో కాదో అట్టె నీవు చూచుకొమ్మా
పూఁపలై వలపులెల్లా పూచినట్లున్నది ॥పల్లవి॥

తగులుకొనెనో మెడఁ దరుణిచూపులెల్లా
అగపడి కల్వదండలై వున్నవి
చిగురుఁబాదాల నిగ్గు జెదగట్టెనో అప్పటి
తగి యల్లదె తులసిదండవలెనున్నది ॥అహో॥

చిక్కుకొనెనో నొసలఁ జెలియనగవులెల్లా
అక్కర ముత్తెపునామమై నీకున్నది
జక్కవచన్నులనీడ సరి నీయందునంటెనో
నిక్కి నీచేతుల సంకుఁ జక్కురాలై వున్నవి ॥అహో॥

మొలచెనో నీవురాన మించి యలమేలుమంగ
మలసి తానే కౌస్తుభమణియైనది
అలరి శ్రీవేంకటేశ కలసెనో తా భూసతై
నిలిచి శ్యామవర్ణము నీమేనై వున్నది. ॥అహో॥ 218

ముఖారి

అంతటఁ దనవుదుకారును అయినట్టయ్యీఁ బంతము
చెంతల నావిన్నపమిది చేకొనుమనఁగదవే ॥పల్లవి॥

పొందులు సేసేదెల్లా పోరాటముకొరకేనా
యిందుకునేమీననఁ దను నింటికి రమ్మనవే
కొందరుసతులను జూపుచు కోపము రేఁచఁగనప్పుడు
ముందుగనేమని యంటినొ మొక్కితి నేననవే ॥అంత॥

యెనయుచు నవ్వినదెల్లా యెగ్గులు పట్టుటకేనా
వెనకటివిఁకఁ దడవేనా పీడెము గొమ్మనవే
వనితలయిండ్ల వాకిట వదిఁ దా రచ్చలుసేయఁగ
మొనగోరటు సోఁకించితి మొక్కితి నేననవే ॥అంత॥

సొలసిన కౌఁగిటిరతులివి సూదులువట్టుటకేనా
అలమేల్మంగను నేనే అలను తనకనవే

యెలమిని శ్రీవేంకటేశుఁడు యె(శుఁడె?)వ్వతె సుద్దులో తలచఁగ
మొలనూలునఁ దనువేసితి మొక్కితి నేననవే. ॥అంత॥ 219

నాదరామక్రియ

ఏమని నుతించవచ్చు యీతనిప్రతాపము
కామించి యీరేడులోకములెల్లా నిండెను ॥పల్లవి॥

యీవల దేవుఁడు రథమెక్కితేను దైత్యులెల్ల
కావిరిఁ జక్రవాళాద్రికడకెక్కిరి
భావించి చక్రమీతఁడు పట్టితే నసురలెల్ల
ధావతితోఁడుతను పాతాళముపట్టిరి ॥ఏమని॥

గరుడధ్వజము హరి కట్టెదురనెత్తించితే
పరువెత్తిరి దానవబలమెల్లను
గరిమపీతేరిబండికండ్లు గదలితేను
ఖరమైన దైత్యసేన క్రక్కదలి విరిగె ॥ఏమని॥

ధృతి శ్రీ వేంకటేశుఁడు తిరువీధులేఁగితేను
కుతిలాన శత్రులు దిక్కులకేఁగిరి
తతినలమేల్మంగతో తన నగరు చొచ్చితే
సతమై బలిముఖ్యులు శరణము చొచ్చిరి. ॥ఏమని॥ 220

శ్రీరాగం

రమణినూరడింతువు రావయ్య నీవు
తమకించి తన్నుఁదానె తల్లడించీనిదివో ॥పల్లవి॥

అప్పుడు నిన్ను సొలసియాడి యాలాడితినంటా
దప్పిదేరే మోవితోఁడఁ దలఁకించీఁ జెలి
కొప్పువట్టి తియ్యఁగాను గోరు నిన్నుఁ దాఁకెనంటా
అప్పటి లోలోనె వుస్సురస్సురనీ నిదివో ॥రమణి॥

వెంగేన నిమ్మపంటను వేసేలవేసితినంటా
కంగి మనికితపడి కరఁగీఁ జెలి
ముంగిటఁ బెనఁగఁగాను యెంగిలిమోవంటె నంటె (టా?)
పొంగుఁజెమటలతోఁ దాఁ బొంగిలీనిదివో ॥రమణి॥

పుబ్బునఁ జనుమొనలనొత్తేల వొత్తితినంటా
అబ్బురానఁ జిన్నఁబోయి అలసీఁ జెలి
గబ్బి శ్రీవేంకటేశుఁడ కాఁగిట నిన్నటుగూడి
గుబ్బలొత్తెనంటా నీకుఁ గొంకి మొక్కీనిదివో. ॥రమణి॥ 221

వరాళి

ఇసుకపాతర యిందుకేది కడగురుతు
రసికుఁడ నన్నునింత రవ్వశాయనేఁటికి ॥పల్లవి॥

బయలువలెనుందును పట్టరాదు వలపు
మొయిలువలెనుండును ముద్దశాయరాదు
నియతములేదింమకు నేరిచినవారిసొమ్ము
క్రియ యెరుంగుతా నన్నుఁ గెరలించనేఁటికి ॥ఇసుక॥

గాలివలెఁ బారుచుండు కానరాదు మనసు
పాలవలెఁ బొంగుచుండు పక్కననణఁగదు
యేలీలా గెలువరాదు యెక్కితే యేనుగగుజ్జు
లోలోనె మమ్మునింత లోఁచి చూడనేఁటికి ॥ఇసుక॥

వెన్నెలే కాయుచునుండు నింతగాదు వయసు
అన్నిటా వసంతరుతువై యుండుఁ బోదు
వున్నతి శ్రీవేంకటేశుఁడుండనుండఁ జవి పుట్టు (ట్ట?)
మన్నించె యింక మారుమాటలాడనేఁటికి. ॥ఇసుక॥ 222

138-వ రేకు. యాలపదాలు - దేసాళం

మేడలెక్కి నిన్నుఁ జూచి - కూడేననే యాసతోడ
వాడుదేరి వుస్సురందురా - వెంకటేశ
యాడనుంటివిందాఁకానురా ॥ ౧

పిక్కటిల్లు చన్నులపై - చొక్కపు నీవుంగరము
గక్కన నేనద్దుకొందురా - వెంకటేశ
లక్కవలె ముద్రలంటెరా ॥ ౨

దప్పిగొంటివని నీకుఁ - గప్పురముపారమిచ్చి
ముప్పిరి నీ విరహానను - వెంకటేశ
నిప్పనుచు భ్రమసితిరా ॥ ౩

నిండఁబూచిన మానిపై - గండుఁగోవిల గూయఁగా
నిండిన నీయెలుఁగంటాను - వెంకటేశ
అండకు నిన్ను రమ్మంటిరా ॥ ౪

వుదయచందురుఁ జూచి - అదె నీపంజని నవి
యెదురుకోనే వచ్చితిరా - వేంకటేశ
బెదరి మారుమోమైతిరా ॥ ౫

మిన్నక కేళాకూళిలో - వున్న తమ్మివిరులు నీ
కన్నులంటాఁ జేరఁబోఁగాను - వెంకటేశ
పన్ని మరునమ్ములాయరా ॥ ౬

ఆనిన తుమ్మిదలు నీ - మేనికాంతిఁ బోలునని
పూనిచేతఁ బట్టఁబోఁగాను - వేంకటేశ
సూనాస్త్రుని వేగులాయరా ॥ ౭

కందువ మై చమరించి - గందవొడి చల్లుకొని
పొంద నిన్నుఁ దలఁచితిరా - వేంకటేశా
అంది చొక్కుమందులాయరా ॥ ౮

బొండుమల్లెపానుపుపై - నుండి నిన్నుఁ బాడి పాడి
నిండుజాగరములుంటిరా - వెంకటేశ
యెండలాయ వెన్నెలలు రా॥ ౯

నిద్దిరించి నీవు నాకు - వొద్దనుండఁ గలగంటి
చద్దివేఁడి వలపాయరా - వేంకటేశ
సుద్దులింకా నేమి సేసేవో॥ ౧౦

మల్లెపూవు కొనదాఁకి - ఝల్లనను బులకించి
వుల్లము నీకొప్పించితిరా - వెంకటేశ
కల్లగాదు మమ్ముఁ గావరా॥ ౧౧

జోడుగూడి నీవు నేను - నాడుకొన్న మాటలెల్లా
గోడలేని చిత్తరువులై - వెంకటేశ
యీడా నామతిఁ బాయవురా॥ ౧౨

అద్దము నీడలు చూచి - ముద్దుమోవి గంటుండఁగా
కొద్దిలేని కాఁకతోడను - వెంకటేశ
పొద్దువోక తమకింతురా॥ ౧౩

పావురముఱెక్కఁ జీటి - నీవొద్దికిఁ గట్టియంపి
దేవరకే మొక్కుకొందురా - వెంకటేశ
నీవిందు రావలెనంటాను॥ ౧౪

బంగారు పీఁటపైనుండి - ముంగిటికి నీవురాఁగా
తొంగిచూచి నిలుచుండఁగా - వెంకటేశ
యెంగిలిమోవేలడిగేవు॥ ౧౫

దంతపుఁ బావాలు మెట్టి - పంతాన నేను రాఁగాను
యింతలో బలిమిఁ బట్టేవు - వెంకటేశ
అంత నీకుఁ బ్రియమైతినా॥ ౧౬

పట్టుచీరకొంగు జారి - గుట్టుతో నేనుండఁగాను
వట్టినవ్వులేల నవ్వేవు - వెంకటేశ
దిట్టవు నీయంతవారమా ॥ ౧౭

కొప్పువట్టి తీసి నీవు - చెప్పరాని సేఁత సేసి
తప్పక నేఁ జూచినంతలో - వెంకటేశ
చిప్పిలేల చెమరించేవు ॥ ౧౮

బొమ్మల జంకించి నిన్ను - తమ్మిపూవున వేసితే
కమ్మియేల తిట్టుదిట్టేవు - వెంకటేశ
నిమ్మపంట వేతునటరా ॥ ౧౯

నెత్తమాడేనంటా రతి - పొత్తుల పందేలు వేసి
వొత్తి నీవే వోడే వేలరా - వెంకటేశ
కొత్తలైన జాణవౌదువు ॥ ౨౦

వున్నతి శ్రీ వెంకటేశ - మన్నించి కూడితివిదే
నన్నునెంత మెచ్చు మెచ్చేవు - వెంకటేశ
కన్నులపండువలాయరా ॥ ౨౧

చిలుకలు మనలోన - కలసిన యట్టివేళ
పలుకు రతిరహస్యాలు - వెంకటేశ
తలఁచినేఁ దలపూఁతురా ॥ ౨౨

నీకు వలచిన వలపు - లాకలొత్తె నామతిని
వాకున నేఁ జెప్పఁ జాలరా - వెంకటేశ
లోకమెల్లానెరిఁగినదే ॥ ౨౩

పాయము నీకొక్కనికే - చాయగా మీఁదెత్తితిని
యీయెదఁ గైవాలకుండను - వెంకటేశ
మాయింటనే పాయకుండరా ॥ ౨౪

ముమ్మాటికి నీబాసలే - నమ్మివున్నదాన నేను
కుమ్మరించరా నీకరుణ - వెంకటేశ
చిమ్ముఁజీఁకపెల్లిఁ బాయను. ॥ ౨౫ [1] 223

కేదారగౌళ

నీవింత యలుగుదురా నివ్వెరగుతోనుందురా
మూవంక పీఁగీ వాఁడె మొక్కెదువో యంటాను ॥పల్లవి॥

వాకిటనున్నాఁడు వాఁడె వనిత నీరమణుఁడు
తూకొని నీవెదురువత్తువో యంటాను
చేకొని చాఁచీ వాఁడె చేయి నీమీఁదనతఁడు
యీకడఁ గైదండ నీవిత్తువో యంటాను ॥నీవిం॥

తప్పక చూచీ వాఁడె తరుణి నీమోముదిక్కు
చొప్పుగా మారుకుమారు చూతువంటాను
వొప్పుగఁ బవళించని వొద్ద నీవునట్టె వచ్చి
దప్పిదేరఁ బవళించి తమకింతువంటాను ॥నీవిం॥

మాటలాడీనదె వాఁడె మర్మములు సోఁకఁగ
కోటులుగ నీవు పలుకుదువంటాను
గాఁటమైకూడెను శ్రీవేంకటపతి యిదె పీఁడె
మేటివై పురముమీఁద మెరతువంటాను. ॥నీవిం॥ 224

139-వ రేకు. గుజ్జరి

ఏఁటికి మంకుఁదనము యీవేళను
గాఁటాన నొరఁబరచీఁ గానిమ్మనఁ గదవే ॥పల్లవి॥

చలము సాదించఁబోతే చప్పనౌను బ్రియము
బలిమి సేయఁగఁబోతే పలచనౌను

1. ౨౧-వ చరణమే కడపటి ముద్రాచరణముగానుండునని తోఁచెడిని. అందు 'శ్రీ వేంకటేశ' శబ్దము పునరుక్తముగానున్నది. అర్థమందును ఈ శృంగారసంకీర్తనలో నెల్ల తప్పకయుండు భోగపరిణతియు విబద్ధమైనది.

పిలువఁగ రాకున్న బెట్టుగా వేసటపుట్టు
చెలఁగి నీరమణుఁడు చెప్పినట్టు సేయవే ॥ఏఁటి॥

యెదురుమాటాడితే యెగసక్యమౌ పొందు
పదరితే కడుఁగడుఁ బాటి చాలదు
పొదుగఁగ నూరకున్న పోరచి కాఁకలు రేఁగు
అదన నీపతిమతి ఆస యీడేరించవే ॥ఏఁటి॥

చేవల్లకు రాకుండితేఁ జిగిరించు పంతము
భావించక లోఁచితేను పచ్చిదేరును
యీవేళఁ గూడె నిన్నునింటికిఁ దానే వచ్చి
శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు చెనకీని నవ్వవే. ॥ఏఁటి॥ 225

సౌరాష్ట్రం

చేసినట్టేసేసుఁగాక చెప్పేదేమి
సేసవెట్టినట్టి తనచేతిలోనిదానను ॥పల్లవి॥

వేడుకకు వెలలేదు వెన్నెలకుఁ గాటువోదు
ఆడనీవే తనమాటకడ్డము లేదు
గోడ గడుగవచ్చునా కొసరఁగనీఁకనేల
కూడిన తనసతుల గుంపులలోనిదానను ॥చేసి॥

జవ్వనము పొల్లవోదు చలిగాలి బొందువోదు
నవ్వనీవే తనవావి నడుమఁబోదు
గవ్వ వొరయవచ్చునా కక్కసించ నీఁకనేల
కువ్వగాఁ బోసిన తనకొలువులోదానను ॥చేసి॥

తియ్యవిల్లు చప్పగాదు దీకొన్న వలపు వోదు
యియ్యనీవే తనమోవికెంగిలిలేదు
పయ్యదంటి శ్రీ వేంకటపతి నన్నునిదె కూడె
యియ్యెడఁ దాఁ బవళించే యింటిలోనిదానను. ॥చేసి॥ 226

పాడి

అనక పోరాదుగాని అండనుండ (డు?) వారము
నిను నీవెఱఁగలేవు నీకేడ వలపు ॥పల్లవి॥

ఆఁటదానిఁ గంటే పతి ఆదరించనే వలె
వేఁటకానివలెనుంటే వేడుకేడది
గాఁటానఁ గొలువునేయఁగా గద్దెమీఁదనుండి
నీటుతోనే సాదించేవు నీకేడ వలపు ॥అనక॥

పాసివున్న సతిఁగంటే బాఁతిపడి నవ్వవలె
మాసటీనివలెనుంటే మచ్చికేడది
ఆసపడి చూడఁగాను అట్టె మలఁగుపైఁబండి
నీసుద్దులే చెప్పేవు నీకేడ వలపు ॥అనక॥

తరుణికూటమిగంటే దప్పిదేర్చనేవలె
తరకానివలెనుంటే తమియాడది
అరిది శ్రీవేంకటేశ ఆపె నిన్నుఁ గూడఁగాను
నెరపేవు సిగ్గులే (ల) నీకేడ వలపు. ॥అనక॥ 227

హిందోళం

నేరములెంచేదెల్లా నిన్నా నేను
నేరిచి మాటాడేది నీతోనా నేను ॥పల్లవి॥

కపటాలు గలవంటా కల్లరివి నీవంటా
నెపములెన్నేడల్లా నిన్నా నేను
వుపమల దాననంటా వొరపులు నేర్తునంటా
నిపుణత మెరసేది నీతోనా నేను ॥నేర॥

యెక్కడనో వుంటివంటా యెరపులవాఁడవంటా
నిక్కపుబాసడిగేది నిన్నానేను

చక్కనిదాననంటా చలము సాదింతునంటా
నెక్కొని నవ్వునవ్వేది నీతోనా నేను ॥నేర॥

మట్టున నడవుమంటా మాయింటికి రమ్మంటా
నెట్టనఁ గొంగువట్టేది నిన్నానేను
గట్టిగ శ్రీ వేంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
నిట్టూర్పుతో నలసినది నీతోనా నేను. ॥నేర॥ 228

బౌళిరామక్రియ

నాకే వలతువోయి నరహరి
చేకొని నేనెరుఁగుదు చెప్పకు నరహరి ॥పల్లవి॥

నగేవు నామోము చూచి నరహరి నీ
నగరెల్లా సతులే నరహరి
నగములు మాచన్నులు నరహరి
పగటున నిన్ను నాఁటీఁ బట్టకు నరహరి ॥నాకే॥

నలుగడఁ జూచి చూచి నరహరి మోవి
నలినలిసేతురా నరహరి
నలఁగనియ్యకు కొంగు నరహరి
బలిమినెవ్వరెవ్వరు పట్టిరో నరహరి ॥నాకే॥

నానారతులఁ గూడి నరహరి కడు
నానఁబెట్టేవు వలపులు నరహరి
మానక శ్రీ వేంకటేశ మందెమురాయఁడవై
పూని నన్ను మన్నించి పొందేవు నరహరి. ॥నాకే॥ 229

శంకరాభరణం[1]

ఏఁటిమాఁటలాడేవే[2] యెందాఁకా నీవు వోరి[3]
వాఁటముగ యిట్టే వట్టి[4] వళకులాడకురా ॥పల్లవి॥

---

1. తా. వెం. ౧౫౫. తోడిరాగం. 2. దేవు. 3. 'వోరి' లేదు. 4. 'వట్టి' లేదు.

పయ్యెదలో వాలెనవే పట్టియ్యవే జక్కవల
కొయ్యకాఁడ కావుర కుచములివి [1]
ముయ్యనేఁటికే అట్లైతే మొరఁగక [2] చూపఁగదే
యియ్యెడఁ బైఁడి [3] బిందెలెట్లు చూపవచ్చురా ॥ఏఁటి॥

వొడిలోన దాఁగెనదే వొప్పగించవే సింహము
గడుసుకాఁడ కాదది నడుమింతేరా [4]
విడిచి సోదసీవే విచ్చనవిడినట్లైతే
సుడిసి ఆకసమెట్లు సోదనగానేవురా [5] ॥ఏఁటి॥

కుచ్చెలలోపల దాఁగె [6] కొమ్మ నెమళ్ళ నీవే
అచ్చపు నడపులింతే [7] అవిగావురా
కుచ్చి శ్రీ వేంకటేశుఁడ గురుతేది [8] అట్లైతే
యిచ్చఁగూడితివి గురుతెటు చూపవచ్చురా. [9] ॥ఏఁటి॥ 230

140-వ రేకు. శ్రీరాగం

గుట్టుగలవాఁడు గన కొసరఁడాతఁడు నిన్ను
రట్టడితనమున నాఱడి సేయకువే ॥పల్లవి॥

యెండమావుల నీరు యేకతపు పొలయలుక
వండఁగ వండఁగ నట్లు వలపులెల్ల
కొండల నున్నని చూపు గొనకొన్న వెడయాస
అండనుండే విభుని నలయించనేలే ॥గుట్టు॥

గుంటిమీఁదటివాన కొనబు సరసపుటాన
వెంటవెంట తోడిసీడ వేడ్కతగులు

---

1. రా సంకోచములింతే. 2. మొనసిచూప. 3. యెడ నాపైఁడి. 4. కావురా వానడుమింతే. 5. ఆకాశమెట్లు సోదనియ్యవచ్చురా. 6. కుచ్చెల మరగుఁబొచ్చెకొమ్మ. 7. నడపుగాని అవిగాదరాట? 8. వేంకటనాథ గురుతెఱిగి అ. 9. గూడితిమి గురుతు లేలరా యిందులకు.

పంటవండిన పొల్లు పాసివుండినకాఁక
జంటఆయిన పతినింత సడిఁబెట్టనేలే ॥గుట్టు॥

బేగడపసిఁడి నిగ్గు బీరపుబిగువులివి
లాగవేగపుగోరి లాంచనములు (?)
వేగదేరఁగఁ గూడె శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు
యీగతి నితనినింక యెలయించనేలే. ॥గుట్టు॥ 231

శంకరాభరణం

ఎన్నఁడు లేనిగురుతులివె నీమేనఁ గంటిమి
సన్నల యీసుద్దులెట్లు చవిసేసేవే ॥పల్లవి॥

చెదరెను నీకురులు చెమట చెక్కుల నిండె
యెదు (ది ?) రి మెచ్చఁగ నర్థమేమి చెప్పేవే
వదలె నీమొలనూలు వాడెను నీకెమ్మోవి
పొదలి యిందుకెట్లా బొంకఁగలవే ॥ఎన్న॥

కంకణాలు వదలెను గందపుఁబూఁత చిప్లె
వంకలొత్తి యిందుకెట్టు వాదించేవే
సుంకుమోపెఁ బలుకులఁ జూపులఁ గొత్తలు దోఁచె
సంకెలేక యివియెట్లు సటలనేవే ॥ఎన్న॥

మోమునఁ గళలు నించె (దె ?) ముక్కున నిట్టూర్పురేఁగె
యీమాటకుత్తరమెట్లిచ్చేవే మాకు
ఆముక శ్రీ వేంకటేశుఁడన్నిటాను నిన్నుఁగూడె
ఆమని సెలవినవ్వులాఁపనెట్లు వచ్చునే. ॥ఎన్న॥ 232

కాంబోది

ఎంతసంతోసమోకాని యేమి చెప్పేది
వింతలైన వలపుల విడిదాయఁ దాను ॥పల్లవి॥

అమరనాదరించి చెప్పంపిన నీమాటవిని
చెమటలచెలమాయఁ జెలియ
గమకపు నీముద్దుటుంగరపు గురుతుచూచి
గములైన మెఱుఁగులగని యాయ మొగము ॥ఎంత॥

అలరనాసరేఁచ నీవంపిన విడెము చూచి
పులకలపోగాయఁ బొలఁతి
వలనై పొందికల నీవ్రాలకమ్మలు చూచి
పలచని నవ్వుల పండుగాయ మోవి ॥ఎంత॥

కదఁగి శ్రీ వేంకటేశ కాఁగిట నీవు నించితే
కడు సిగ్గులకొండాయఁ గలికి
వుడివోని నీరతుల వొడఁబడికలఁ జెంది
అడియాలమైన మణిహారమాయను. ॥ఎంత॥ 233

ముఖారి

ఏంతవాఁడా తానేమి వేమఱుఁ జెప్పించుకొన
బంతినే తరితీపులు పచరించవలెనా ॥పల్లవి॥

తనమాటే నామాట దగ్గరి రమ్మనవే
యెనసియునేదమాటలేలాడించీని
మనసుకు మనసే మరి తారుకాణగదే
చెనకి పొందులు యింకాఁ జేసి చూపవలెనా ॥ఏంత॥

అక్కడదే యిక్కడ నాఅందనుండుమనవే
పెక్కుప్రియములెల్లాఁ జెప్పించఁగనేల
చొక్కమైన చూపుకు చూపులే గురిగదే
పక్కన నింకా నొడఁబరచఁగవలెనా ॥ఏంత॥

యీవలఁ దానే నేను యిప్పుడె కూడుమనవే
శ్రీ వేంకటేశుఁడేల సిగ్గువడీని
వావులకు వావులే వలపించెఁగదవే
వేవేలుగా మన్నించె వేఁడుకొనవలెనా. ॥వింత॥ 234

కేదారగౌళ

ఒక్కరికిఁ జెప్పరాదు వూఁకొనరాదు
పక్కననేమనినాను పైఁడికతవంటిదే ॥పల్లవి॥

ఆరెఁ దేరె నెదమాటలాడించ మీతోనేలే
చేరి తానే యడిగితేఁ జెప్పేఁ గాని
గోర గీరితే నీరయ్యీ గుట్టుననుండనియ్యరే
మేర మీరితే నతని మెప్పించేఁ గాని ॥ఒక్క॥

వక్కణగా నాకుమీఁద వా (వ్రా ?) సి పంపనేలే న
దిక్కునఁ జూచితేఁ దనకే తెలిపేఁ గాని
వొక్కటంటే రెండయ్యీనూరకే వుండనియ్యరే
వెక్కసమైతేఁ దనతో వెలయించేఁగాని ॥ఒక్క॥

తప్పులెంచి అందరిచేఁ దగవులఁ బెట్టనేలే
యిప్పుడే యేకతమైతే యెంచేఁగాని
వుప్పు చిందినుమడయ్యీ వొనరె (ర ?) నుండఁగనీరే
కప్పి శ్రీ వేంకటేశుఁ గాఁగిలించేఁగాని. ॥ఒక్క॥ 235

బౌళిరామక్రియ

ఎక్కడ నేరిచితివే యేడలేని వేసాలు
వెక్కసాలేల చేతి విడెమియ్యఁ గదవే ॥పల్లవి॥

మువ్వంకల నీకునీవె మురిగేవు సారెసారె
నవ్వులకాడినమాట నాటెనటవే

పవ్వళించి అప్పటి నీపానుపుపైఁ బొరలేవు
పువ్వుల వేసినపోటు బొప్పిగట్టెనటవే ॥ఎక్క॥

కప్పుచుఁ బయ్యదకొంగు కడునొద్దించుకొనేవు
తప్పక చూచినచూపు తాఁకె నటవే
తిప్పి తిప్పి చూచేవు తేరకొనఁ జన్నులపై
కప్పురము చల్లితే కసుగందె నటవే ॥ఎక్క॥

కినిసి యంతటలోనె కిందుపడి మొక్కేవు
వొనరఁ గాఁగిలించితే వొత్తెనటవే
యెనసి శ్రీ వేంకటేశునెదురుగాఁ గొసరేవు
చెనకితే మేనిమీఁద జీరవారె నటవే.[1] ॥ఎక్క॥ 236

141-వ రేకు. మాళవిగౌళ

ఒక్కరియెంగిలి సొత్తుకొకరాసపడుదురా
దక్కని సొమ్ములకును తానేల వచ్చీని ॥పల్లవి॥

పయ్యదంటి నీవు నన్నుఁ బైకొనఁగా వచ్చి యీపె
కయ్యమడువఁ దనకుఁ గలదా పని
ఇయ్యడనేకతమున యిద్దరమునుండఁగాను
దయ్యమువలె నిప్పుడు తానేల వచ్చీని ॥ఒక్క॥

చెంది నీవు నాతొడపై శిరసువెట్టుకుండఁగా
సందు చొచ్చి చూడనేమి సమ్మందము
సందుసుడివలపుల సదమదమై వుండఁగా
దందు పసురమువలె తానేల వచ్చీని ॥ఒక్క॥

నిగిడి శ్రీ వేంకటేశ నీవు నన్నుఁ గూడితేను
తగునని పొగడఁగఁ దనకేమి

1. బ్రాకెట్లగల అక్షరములు చిలుముదినుటచే రేకులలో సందిగ్ధములు.

మొగము చూచుకొని ముచ్చట నీతో నాడఁగా
తగిలి పొత్తులుపరె తానేల వచ్చినే. ॥ఒక్క॥ 237

సౌరాష్ట్రం

ఎట్టు దరియించవచ్చును యిటువంటివెల్లఁ జూచి
బట్టబయలీఁదించఁగా భ్రమసినట్టయ్యాని ॥పల్లవి॥

పమ్మి నీమేనిమీఁదట పచ్చిచెమట గారఁగా
నమ్మికలియ్యఁగనే పో నవ్వు వచ్చీని
చిమ్ముచు వెంగెమాడితే సిగ్గులుపడక నీవు
నెమ్మదినూఁకొనఁగానే నివ్వెరగయ్యాని ॥ఎట్టు॥

పోదిగా నీపెదవికెంపులు రేఁగ మాటలాడి
ఆదరించఁగానె పో అదరీ మేను
ఆదెస నేరమెంచితే అందాలు సేసుక నీవు
వాదుకు రాకుండఁగా నివ్వల సోద్యమయ్యాని ॥ఎట్టు॥

మేరతో ఆఁడుసొమ్ములు నీమెడఁ బెట్టుకొని వచ్చి
సారెఁ గాఁగలించఁగా బో చలమెక్కీని
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి ననునిట్టె
గారవించఁగా నప్పటిఁ గరుణ వుట్టీని. ॥ఎట్టు॥ 238

బౌళి

బొనే జాణక త్తెవు అన్నిటా నీవు
యేనిగె గుజ్జొఁగదే యెక్కినవారికిని ॥పల్లవి॥

ఇంతవాసి గలదానవేల నవ్వితివే ముందు
చెంతఁ బెట్టనికోటపై చెలఁగవద్దా
వంతులకు నీవెంత వలపించుకొనినాను
పంతపు విభుఁడు కిందుపడునా నీకు ॥బొనే॥

యెగ్గుపట్టేటిదానవు యేల రమ్మంటివే ముందు
వొగ్గి పీడనిగంటవై యుండఁగరాదా
అగ్గలమై నీవెంత అట్టె బాసగొనినాను
సిగ్గులాతఁడు ప్రియము చెప్పునా నీకు ॥బొనే॥

యెలయించేటిదానవు యేల మొక్కితివే ముందు
అల కదలనికంబమై యుండరాదా
బలిమి శ్రీవెంకటేశుఁగలసి యెంతవుండిన
బలువుఁడీతఁడు తడఁబడునా నీకు. ॥బొనే॥ 239

శంకరాభరణం

నీవె విచ్చేయవయ్య నేరుపరివిందుకెల్ల
నీవనిత యలుకలు నేము దిద్దఁగలమా ॥పల్లవి॥

మాఁటవోరువఁగలేని మంకు దానిఁ గేరడాలు
యేఁటికినాడితివయ్య యింతలో నీవు
వాఁటమై పారెఁ గన్నీటివరదలు చన్నులపై
నీఁటున నింతటెలుక నేము దిద్దఁగలమా ॥నీవె॥

కాఁకకోరువఁగలేని కాంతకుఁ గోపమురేఁచి
సోఁకింతురా కొసగోరు చురుకనను
వేఁకపు నిట్టూరుపులు విసరీ హారములపై
యేఁకటనింతేసి పనులేము దిద్దఁగలమా ॥నీవె॥

రవ్వకోరువఁగలేని రమణితో జూజాలాడి
నవ్వుదురా శ్రీవేంకటనగవిహార
పువ్వులు కొప్పువి రాలె పొందితే బుజాలమీఁద
నివ్వటిల్లు మీవోజలు నేము దిద్దఁగలమా. ॥నీవె॥ 240

శ్రీరాగం

ఏల కొనఁబెట్టేవే యెందాఁకా మాటలు
నాలితో వండినకూడు నను(బాయే కాదా ॥పల్లవి॥

పెక్కువనితలమీఁది ప్రియము గలవానికి
యెక్కుడిది మోహము నీవేమి చెప్పేవే
వొక్కమాఁటె సారెసారెనొట్టుకొని చవిగొంటే
మొక్కలానఁ బంచదార మొగచాటుగాదా ॥ఏల॥

గాఁటపునతులఁబొంది కాయాలైన వానికి
యేఁటికిఁ గరఁగి గుండె యెమిచెప్పేవే
మేఁటియై మేనినిండా మితిలేక పెట్టుకొంటే
నీఁటున బంగారైన నిండా వేఁగుగాదా ॥ఏల॥

ఊరఁ జుట్టపు శ్రీవేంకటోత్తముఁడైనవానికి
యేరీతిఁ దమిరేగినేమి చెప్పేవే
యీరీతి నన్నునేలె యింకాఁ గొసరితేను
పేరఁబెట్టితే పాలు పెరుగేకాదా ॥ఏల॥ 241

గౌళ

తరుణిమేనికిని నీతనువె మాటు
నిరతపుటాసకు నిండుఁజూపె మాటు ॥పల్లవి॥

చెలియసిగ్గులకు చెక్కుచేయే మాటు
పలుకులకును మోవిపండె మాటు
నెలకొన్న చింతలకు నివ్వెరగే మాటు
బలుజవ్వనమునకు పయ్యదే మాటు ॥తరుణి॥

ముంచిన నవ్వులకును మొక్కలివే మాటు
మంచి నడపులకును మట్టెలే మాటు

వంచిన శిరసునకు వాలుఁగొప్పే మాటు
కొంచని చనులకు కొనగోరె మాటు ॥తరుణి॥

పొందుల రతులకును పుక్కిటివిడెమె మాటు
అందిన వేడుకకు నాయములె మాటు
విందుల వలపులకు వేవేలు రతులె మాటు
యిందుముఖికై శ్రీవేంకటేశ నీ యింపె మాటు. ॥తరుణి॥ 242

142 వ రేకు. గుజ్జరి.

తెలిసినవాఁడవు ధీరుఁడవిన్నిటా నీవు
చలము సాదింతురా సతులతో నీవు ॥పల్లవి॥

అప్పటి మానవు మాటలాపెతో నీవు
కప్పురమిచ్చినమీఁద గలదా వాదు
చెప్పరాని తిట్టుదిట్టి చేయెత్తి మొక్కేను
వొప్పుగొనవద్దా మఱి వొరప్లేమిటికి ॥తెలిసి॥

తలవంచుకున్నాఁడవు తరుణియెదుట నీవు
సెలవి నవ్వినమీఁద సేతురా యింత
కలువపువ్వులవేసి కౌఁగలించుకొంటేను
అలుకదీరఁగవద్దా ఆనలు మరేఁటికి ॥తెలిసి॥

బింకములు నెఱపేవు ప్రియురాలి యెదుటను
సంకెలు దీర్చినమీఁద చలమేఁటికి
అంకెల శ్రీవేంకటేశ అలయించి నిన్నుఁగూడె
మంకులు మానఁగవద్దా మదము మరేటికి. ॥తెలిసి॥ 243

సామంతం

ఇందవయ్య కానుకయిచ్చె నీకుఁజెలియ
మందలించేనింటికాడ మగువతో నిన్నును ॥పల్లవి॥

కలువరేకులవాఁడి కాంతచూపులనున్నది
వలరాజు నమ్ములకు వాసనే కాని
చలిపేఁడి వలపులు చన్నులకొనల నవే
చెలువుఁడ నీవిఁకనేల సేసేవు జాగులు ॥ఇంద॥

ననిచిన చిగురెల్లా నాఁతిమోవినె వున్నది
వనముల మాఁకులెల్లా వట్టివే కాని
మనసుమర్మములెల్లా మాటలతుదలఁదోఁచె
ఘనుఁడవు యిఁకనేల కప్పేవు తమకము ॥ఇంద॥

నిండుమేఘము మెరుఁగు నెలఁతమోమున నిదే
వుండు మింటననే పేరు వొక్కటే కాని
కొండల శ్రీవేంకటేశ కూడితిరిద్దరు నేఁడు
గండికాఁడ యిఁకనేల కాదనేవు మాటలు. ॥ఇంద॥ 244

పాడి

ఏల నన్నునొరసేవు యిన్నేసిచేఁతలను
చాలుననేనా మోవి చప్పఁజేతుఁగాక ॥పల్లవి॥

పంతములాడేనా పరాకున నీవుండితే
చింతదేర నీసేవ సేసేఁ గాక
వంతులడిగేనా నిన్ను వనితలలోన నుంటే
దొంతరవలపులను తొప్పఁదోఁగింతుఁ గాక ॥ఏల॥

కన్నులఁ దిట్టేనా గక్కన నీవు రాకుంటే
చన్నులనే వొత్తి నిన్ను సాదింతుఁగాక
విన్నపాలు సేసేనా విచ్చనవిడినే వుంటే
కిన్నర మీఁట్లలోనే గిలిగింతుఁగాక ॥ఏల॥

కపటాలు సేసేనా కాఁగలించుకోకుండితే
వుపమ వీడేనకుఁ జేయొగ్గింతుఁ గాక

యిపుదె శ్రీవేంకటేశ యిట్టె నన్నుఁగూడితివి
అపలాపించేనా నేనట్టె మెత్తుఁగాక. ॥ఏల॥ 245

శ్రీరాగం

తానిటువంటివాఁడా తనగుణమిదిగాదు
పూని యీ వెరపు మతిఁబుట్టించినదెవ్వతె ॥పల్లవి॥

కొత్తకొత్తవలపులు కొంతకొంత నెరపుతా
వత్తునంటాఁ జెప్పించపవలెనా నేఁడు
యిత్తలఁ దా వింతవాఁడా యెవ్వరన్నా వద్దనేరా
చిత్తములోనింత కొంకఁజేసినది యెవ్వతె ॥తాని॥

వేఁడివేఁడి తమకము వేసివేసి తనచేయి
వాఁడి నాచన్నులమోపవలెనా నేఁడు
పేఁడుకొనేమా చలము భేదమా తనకు నాకు
వోఁడిమి తనకునింత బుద్ధిచ్చినదెవ్వతె ॥తాని॥

ముద్దుముద్దుమాటల ముంచి ముంచి బాసలిచ్చి
వద్దనుండి గోరగీఁథవలెనా నేఁడు
అద్దుక శ్రీవేంకటేశుఁడన్నిటాఁదా నన్నుఁగూడె
తిద్దినట్టి తనపాలిదేవరైనదెవ్వతె. ॥తాని॥ 246

ముఖారి

కంటకములాడనేల కాఁతాళమేఁటికి నీతో
మంటదీర నా పనులు మానివుండేఁ గాక ॥కంట॥

కోపగించేనా నీతో కొప్పువట్టి తీసితేను
యేపున ముడుచుకొనేనేమాయను
పైపై దొరలతోడి పంతాలకు నేమిపని
ఆఫరాకై వానగుంటలాడుకొనేఁ గాక ॥కంట॥

కమ్మటిఁ దిట్టేనా నిన్ను కాలు నీవు దొక్కితేను
యెమ్మెలేక తీసికొనేనేమాఁయను
దిమ్మరి విభునితోడ దీకొనేవాదులేల
యిమ్ములఁ జిక్కలైనానెంచుకొనేఁ గాక ॥కంట॥

పక్కన నొట్టువెట్టేనా పచ్చడము గప్పితేను
యిక్కువలు గరఁగేను యేమాయను
నిక్కి శ్రీవేంకటేశుఁడ నిన్నుఁగూడి కొంకువద్దా
చక్కనైతి నీమోవి చవిచూచేఁగాక. ॥కంట॥ 247

భైరవి

ఓరుపే నేరుపు సుమ్మీ వువిదలకు
మారుకోకు మగవాని మనసు మెత్తనిది ॥పల్లవి॥

చలము సాధించవద్దు చనవే మెఱయవే
చెలువుఁడాతఁడే నీచేతఁ జిక్కని
బలుములు చూపవద్దు పకపక నగవే
అలరిన జాణతనమందులోనే వున్నది ॥ఓరు॥

పగలు చాటఁగవద్దు పైకొని మెలఁగవే
సొగిసి అతఁడే నీసొమ్మై వుండీని
తగవులఁబెట్టవద్దు తమకము చూపవే
అగపడ్డ నీ పంతములందులోనే వున్నవి ॥ఓరు॥

మొక్కలమేమియునొద్దు మోహములు చల్లవే
నిక్కి శ్రీవేంకటేశుఁడు నిన్నుఁగూడెను
తక్కులఁ బెట్టఁగవొద్దు దయలు దలఁచవే
అక్కజపు నీరతులు అందులోనే వున్నవి. ॥ఓరు॥ 248

143 వ రేకు. సౌరాష్ట్రం

పొత్తులమగువలకుఁ బోవునా యింక
యిత్తలఁ గూడుండుదము యీడకిట్టేరావే ॥పల్లవి॥

మచ్చరము నాకేలే మగఁడు మొదలనే
మచ్చికచేసి నిన్ను మన్నించునట
వెచ్చనూర్పు నీకేలే వెరపులింకానేలే
కుచ్చినేనూఁ గాఁగిలించుకొనేఁ గాని రావే ॥పొత్తుల॥

వెంగెమాడ నాకేలే విభుఁడు వేడుకపడి
సింగారించి నిన్ను రట్టుసేసుఁ దానట
ముంగిటనే కొంకనేలే ముసిముసి నవ్వులేలే
సంగడిబూవానకు చలివాసీ రావే ॥పొత్తుల॥

పెనఁగఁగ నాకేలే ప్రియుఁడు లోలోనె వచ్చి
కనుసన్న సేసి నిన్నుఁ గలపునట
నను శ్రీవేంకటేశుఁడు నవ్వుతానిట్టెకూడె
తనిసిన రతులు చింతనసేసే రావే ॥పొత్తుల॥ 249

దేసాళం

ఇద్దరము నిద్దరమే వోవోయి
వద్దుసుమ్మీ వట్టిపంతాలోవోయి ॥పల్లవి॥

యెఱఁగవా మాగుట్టు యేమోయి మమ్ము
ఉఱక గుట్టరసేవు వోవోయి
యెఱికెతనా నీకు యేమోయి - మాపై
వొఱగుంటే నేమాయనో వోవోయి ॥ఇద్ద॥

యెప్పటికెప్పటి సుద్దులేమోయి - నీపై
నుప్పరాలెగసీఁ జన్నులేమోయి

యిప్పలేర్లులాయ (?) మోవి యేమోయి
వొప్పన గొనుమీ నేఁడు వోవోయి ॥ఇద్ద॥

యెమ్మెలు మనలోనేల యేమోయి
వుమ్మగిలీ వలపులు వోవోయి
యిమ్మల శ్రీవేంకటేశ యింతలోనె కూడితిమి
వొమ్మె(?)గా జాణతనాలో వోయి. ॥ఇద్ద॥ 250

దేసి

మేలయ్య నీచేఁతలు మెచ్చితినయ్య
తాలిమిలెస్సపనాయఁ దగవరివపుదువు ॥పల్లవి॥

పడఁతిఁ బిలువనంపి పగడసాలాదేవు
వుడుగకీపరాకులకోపునా ఆపె
యెడసి పానుపుమీఁద యెదురుచూచీఁ జెలియ
నడుమ మామోముచూచి నవ్వేవిక్కడను ॥మేల॥

కొమ్మను లోనికినంపి కొలువున్నాఁడవు యీడ
వుమ్మగిలు నీకాఁకలకోపునా ఆపె
చెమ్మఁ జెమటలతోడ చేసన్న సేసేనబల
పమ్మి మాకునుడిబడి పనులుచెప్పేవు ॥మేల॥

దోమతెర వేయించి తొంగిచూచేవిందరిని
వోముచు నీవేసాలకోపునా ఆపె
ఆముకొని శ్రీవేంకటాధిప నిన్నింతి గూడె
వేమారు మమ్మిక్కడను వీడేలడిగేవు ॥మేల॥ 251

మాళవిగౌళ

ఎవ్వరినేల తడవేవీడ వారేమిసేతురు
జవ్వనపాయముమీఁద సడివేయవే ॥పల్లవి॥

మందలించి మాతోనేల మాటలకు వచ్చేవు
కందువలు పతినడుగవే నీవు
అంది వుండఁబట్టకుంటే ఆతని నిన్నుఁగూర్చిన
ముందరి మరునికే మొరవెట్టవే ॥ఎవ్వ॥

యిల్లురికి మాతోనేల యీసడించ వచ్చేవు
చెల్లుబడాతనిమీదఁ జేయవే నీవు
పల్లదమంత గలిగితే పైపై నెడమాటలాడే
తెల్లమైన నీచెలులఁ దిట్టవే నీవు ॥ఎవ్వ॥

సంగడిఁ గూచుండి నీవు సణఁగులేల రాల్చేవు
బంగించి యీతనిఁ దప్పువట్టవే నీవు
రంగై శ్రీవేంకటేశుఁడు రమించెనీతఁడు నాతో
అంగడిజాణతనములాడవే నీవు ॥ఎవ్వ॥ 252

కేదారగౌళ

నిక్కము నాబదుకెల్ల నీచేతిది
ఘక్కువలు నెరవేరె మఱి యేఁటిమాటలు ॥పల్లవి॥

తలఁపు నాలోనిది తగవు నీచేతిది
వలపు పదారేండ్లవయసుది
నిలువెల్లఁ జెమరించె నీవొద్దనుండాన
చెలులింకనేమని చెప్పేరు బుద్ధులు ॥నిక్క॥

సిగ్గులు నామేనివి చెనకు నీగోళ్ళది
తగ్గనియాసలు మనతమకమువి
వెగ్గళించెఁ బులకలు వేడుకలు గనమాయ
కగ్గుదేర నేమని కానుకలిచ్చేను ॥నిక్క॥

చన్నులు నావురమువి చనవు నీకాఁగిటిది
పన్నిన పరవశాలు భావరతివి
అన్నిటా శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁగూడితివి
యెన్నిలేవు నీగుణాలు యెదురేది నీకు ॥విక్క॥ 253

కన్నడగౌళ

నీకెరవుగాను నేను నీవునాపెఁ గూడితేను
రేకగా నీళ్ళడచితే రెండయ్యీనా యెపుడు ॥పల్లవి॥

నేరుపున నాపెతోడ నీవే మాటాడరాదా
చేరి నేఁబిలువఁబోతే సిగ్గువడీని
సారెఁ బ్రియముచెప్పినా సవతుల నమ్మదురా
పేరనిపాలఁ దోడంటుపెట్టితేను పేరునా ॥నీకె॥

పంతాన నీవేకతాన బలిమిసేయఁగరాదా
చెంతలనేఁ జేవట్టితే సిగ్గువడీని
యింతటి మావంటివారి యిచ్చకాలియ్యకొందురా
కొంతైనా నినుముతోఁ గూడునా కనకము ॥నీకె॥

వల్లెవేసి యాపెఁగూడి వావులు చెప్పుకోరాదా
చెల్లెలవంటేఁ దాను సిగ్గువడీని
యిల్లిదె శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁగూడితివి
వొళ్ళఁబెట్టిన సొమ్ములు వొద్దికెఁగూడుండవా. ॥నీకె॥ 254

144 వ రేకు. శ్రీరాగం

బాపుబాపు నాతపసు ఫలియించెను
యేపున నీచెప్పినట్టే యిఁకనుండే నేను ॥పల్లవి॥

మచ్చరము నాకుఁదీరె మనసెల్ల నొక్కటాయ
నచ్చులనాపె నీతో నవ్వఁగాను

విచ్చనవిడిఁజ(జె?)లఁగు వెంగెమాడ నిన్నుమఱి
యిచ్చకురాలనై నీకు యిఁకనుండే నేను ॥బాపు॥

వేడుకలు నాకుఁబుట్టె వెరపులిన్నియుఁ బాసె
కూడా నీతొడపైనాపె కూచుండఁగాను
వోడక సిగ్గువిడువు పుల్లసాలాడ నిన్ను
యీడనె సతమై నీకు యిఁకనుండే నేను ॥బాపు॥

తారుకాణ నాకువచ్చె దయపుట్టె నాలోన
చేరి కాఁగిలించి యాపె చెనకఁగాను
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యిటునన్నుఁ గూడితివి
యీరసము మానెఁ బాయకిఁకనుండే నేను. ॥బాపు॥ 255

గుజ్జరి

ఒక్కటే విన్నపము వొచ్చెములేనిమాట
యెక్కువగా నిందరిలో నేలవయ్య మమ్మును ॥పల్లవి॥

యెగదిగఁబోసితేను యెంతేసినేరవు నీవు
జిగిఁ బనిగొనేవారిచేతిదేకాక
బిగిసి కామినులకుఁ బిండంతే నిప్పటి నీవు
యెగసక్కెములు మాని యేలవయ్య మమ్మును ॥ఒక్క॥

ఇచ్చకములాడితేను యేపని సేయవు నీవు
కొచ్చికొసరేటివారి కొలఁదేకాక
నిచ్చలుఁ గామినులకు నీరుకొద్దితామెరవు
యెచ్చరికతోడ నిఁకనేలవయ్య మమ్మును ॥ఒక్క॥

యియ్యకోలై నడచితే నెందరిఁ గూడవు నీవు
నెయ్యానఁ బెండ్లాడేవారి నేమమేకాక
కొయ్యవై శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నన్నునిట్లే
యెయ్యెడఁ బాఁపలే పిందెలేలవయ్య మమ్మును ॥ఒక్క॥ 256

సామంతం

ఆఁటదానిబలువిది ఆడుకోనేమున్నది
కూటములు గలిగితే కొంగువట్టి తీసును ॥పల్లవి॥

కూరిమిగలుగు సతి కోపగించుకొంటేను
పేరడికన్నీరు నించు ప్రియునితోను
ఆరీతి నాఁడికత్తెయైతే మఱియొకతె
నేరుపుతోడ నూరకే నెటికవిరుచు ॥ఆఁట॥

యేఁపిన విభుఁడువచ్చి యెదుట నిలిచితేను
దాపుగఁజేయెత్తిమొక్కి తలవంచును
రావుతోడ వేరొకతె రాజసమైనది యైతే
తీపులమోవిమీఁద తిట్టులెల్లాఁదిట్టును ॥ఆఁట॥

ఆసపడ్డ మగువను ఆయములంటితేను
నేసవెట్టి లోనౌను సిగ్గుతోడను
యీసుదీర శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁబోఁటిదైతే
వాసికి నిన్నుఁగూడి వలపెల్లా నింతును. ॥ఆఁట॥ 256

శ్రీరాగం

నెపములన్నియు నీవు నేరిచినవే
కపటాలు మాయెడను గడించకువయ్యా ॥పల్లవి॥

చిగురువంటిది మేను శిలవంటిది మనసు
మొగసక్యములు మాతోనేలయ్యా
నగవువంటిది తమి నాముువంటిది వలపు
తగవులఁబెట్టి మాతో తక్కించకువయ్యా ॥నెప॥

అద్దమువంటి వయసు అమ్మువంటికోపము
సుద్దుల మా మనసేమి సోదించేవయ్యా

పొద్దువంటిదడియాస పూఁసవంటిది గుణము
గద్దించి పమ్మేల నీవు కైకొలిపేవయ్యా ॥నెప॥
చుట్టమువంటిది పావి సూదివంటిది చూపు
చెట్టవట్టి మమ్ము నేల చెనకేవయ్యా
యిట్టె శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
పట్టిన పంతమువక్కఁ బదరకువయ్యా. ॥నెప॥ 258

కాంబోది

ఏమిగాఁ జూచితివి నన్నెంతసేసేవయ్య నీవు
కామించి రతులలోనే కనేవు నాజాడలు ॥పల్లవి॥
చిన్నారి పొన్నారినాటి చీరలలో సిగ్గులా
కన్నెనైన నామంచి కనుచూపులు
వెన్నలు దొంగిలేనాటి వెఱ్ఱిగొల్లెతలలో నీ
సన్నల (లా?) నాతోడి నీసరసాలు ॥ఏమి॥
పసులఁ గాచేనాటి బాఁపెతల విందులా
ముసరే తుమ్మెద నామోవితీపులు
సిసువవై యెమునలోని చీఁకటి నీతప్పులా
యెసఁగిన నాతోడి యియ్యకోలుఁ జాఁతలు ॥ఏమి॥
బలిమి రుక్మిణిఁదెచ్చి పైకొన్న నీకూటమా
చెలరేఁగినట్టి నా నేసపెండ్లి
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
అల పదారువేలతో అంకెలా నాలంకెలు. ॥ఏమి॥ 259

శంకరాభరణం

నీవాడినదే మాట నేఁజేసినదే చేఁత
యీవిధాన మనలోన యెరవులు గలవా ॥పల్లవి॥

చిత్తమెల్ల నీసొమ్ము సిగ్గులివి నాసొమ్ము
మత్తిలి పూవుటమ్ములు మరునిసొమ్ము
కొత్తగా నీవు నేను కుప్పలుసేసుకొంటిమి
ఇత్తల నీకును నాకు హెచ్చుకుందులున్నవా ॥నీవా॥

మొక్కులెల్ల నీపాలు మోవినవ్వు నాపాలు
చిక్కియెడమాటలు చెలులపాలు
తొక్కుమెట్టుగాను మనము దొరయఁ బంచుకొంటిమి
కక్కసించి చూచితేను కడమలిందున్నవా ॥నీవా॥

వినయాలు నీచేతివి వేగిరాలు నాచేతివి
అనువైన యాసలు పాయముచేతివి
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కలిసితిమింతలోనె
చనవుల రతులలో జంపులు మరున్నవా. ॥నీవా॥ 260

145-వ రేకు. బౌళి

ఇందరూను జూడఁగానే యింతసేతురా
చెందమ్మిరేకుల కొన చేపలాయ నేఁడు ॥పల్లవి॥

చేరి సిగ్గువడఁగానె చెయిపట్టి తీసేవు
సారెకును మగవానిజాడగా యిది
తేరకొన మెత్తనైతే దిగఁబడేదన్నమాఁట
యేరా నీవల్లఁగంటిమిదివో నేఁడు ॥ఇంద॥

గద్దించి జంకించఁగానె కళలంటఁ జూచేవు
వొద్దనున్న రమణుని వోజగా యిది
అద్దుకొని మాఁటలలోనంటు బచ్చలన్నమాట
తిద్దినీవద్దనున్నది తేరకొన నేఁడు ॥ఇంద॥

పయ్యద దొలఁగఁగానె పట్టేవు కుచములు
నెయ్యపు విటునికెల్ల నేర్పుగా యిది

గయ్యాళిరతిఁ గన్నదే కందికుడుమన్నమాట
నియ్యందే శ్రీ వేంకటేశ నిజమాయ నేఁడు. ॥ఇంద॥ .261

శుద్ధవసంతం

పోపో నీకిదియేమి పొద్దువోదు
తీపులు చూపి మమ్ముఁ దియ్యకురా యిఁకను ॥పల్లవి॥

ఒల్లనివాఁడవు మమ్మునూరకేల పిలిచేవు
మల్లాడి మాపై మనసు మరవరాదా
బల్లిదురాలాకెగొన్న బాసదప్పినాఁ దప్పీ
పల్లదాననిఁక నీవు పట్టకురా మమ్మును ॥పోపో॥

ఇంటికి రానివాఁడవు యేడనైన నవ్వనేల
వెంటనే మాతో తగులు విడువరాదా
గొంటరై యిందుకునాపె కోపగించినా కోపించీ
అంటి ముట్టి సరసములాడకురా యిఁకను ॥పోపో॥

పంతపువాఁడవు మమ్ము పట్టి కౌఁగిలించనేల
అంతయు నాపెనే పోయి అడుగరాదా
చెంతనే శ్రీవెంకటేశ చేకొని నిన్నుఁగూడితి
వింతకంటె రతినలయించకురా నీవు. ॥పోపో॥ 262

పాడి

ఊరకున్న వారినేల వుప్పటించేవే
దూరులేక దూరితేను దోసముగాదా ॥పల్లవి॥

ఎక్కడికెక్కడి సుద్దులేదో మనసునఁబెట్టి
చక్కఁ జూడనై తినంటా సాదించేవు
వొక్కటిపై వొక్కటివేళూరకె వాదడిచితి
అక్కరతోఁ జేయివట్టితే అపరాధమా ॥ఊర॥

పనిలేని పనులకు పంతములెక్కించుకొని
చనవుననవునంటా సాదించేవు
అనుమానములకుఁగా అట్టెవాలలు వేసితి
నినుఁ గాగలించితేనే నేరమాయనా ॥ఊర॥

తమకమెడలేనిది తనువునఁ బెట్టుకొని
సమమోహము లేదంటా సాదించేవు
భ్రమదీర శ్రీవెంకటపతినంటా నన్నుఁగూడి
జమళిఁ బాయవు నేఁడు సంతోసించితివా. ॥ఊర॥ 263

దేసి

ఏల మమ్ముఁ దడవేవు యింకానయ్యా
యేలితివి నాఁడె నాఁడె యెరుఁగుదుమయ్యా ॥పల్లవి॥

చిత్తములో చింతలెక్క చిగురులు గోసేవారు
అత్తి నిన్ను వెదకేరు అదిగోవయ్యా
వొత్తిలి నవ్వులు నవ్వి వొడుళ్ళు నించేవారు
బత్తులు సేసేరు నీకుఁ బైకొనవయ్యా ॥ఏల॥

మించులమాటల మంద మిరియాలు చల్లేవారు
అంచుల నిన్నుఁబిలిచేరాలకించవయ్యా
పొంచి నీతో జాళెలేక బొమ్మరాలు వేసేవారు
ముంచి చేతులు చాఁచేరు మొగిఁజూడవయ్యా ॥ఏల॥

తోడనెసరెత్తి లేళ్ళఁ దోలేటియట్టివారు
యీడనే విందులు చెప్పేరియ్యకోవయ్యా
కూడితి శ్రీవెంకటేశ గొబ్బున నిదె నేఁడు
వాడికెగా కొంతగొంత వారిమెచ్చవయ్యా. ॥ఏల॥ 264

సౌరాష్ట్రం

బలు నీ నేమము చూచి ప్రత్యక్షమయితి నీకు
అలమి నాకాఁగిటనే అనుభవించవయ్యా ॥పల్లవి॥

కొమ్మచన్నులకౌఁగిలి కొండలమీఁది తపసు
సమ్మతిమాటలే మంత్రజపములు
పన్ని (మ్మి?) న నిట్టూర్పులే ప్రాణాయామములు
నెమ్మది మాకూటములె నిండుయోగాలు ॥బలు॥

సారె సారె పీదేలు శాఖా (కా ?) హారములు
సారమైన సిగ్గులు పైపై సన్యాసాలు
ఆరయఁ బరవశాలు అందిన బ్రహ్మానందాలు
తీరనితనుభోగాలు దేవపూజలు ॥బలు॥

బొడ్డు హోమపుగుంటలు పొంగుఁజెమటలు నేయి
అడ్డములేని సరసాలాచారాలు
వెడ్డువెట్టి కూడితి శ్రీ వేంకటేశ నన్నునిట్టె
వొడ్డిన తమకములే వున్నతపదవులు. 265

నాదరామక్రియ

అందుకంటే గెలిచితివౌనే నీవు
సందడినెప్పుడు నీవు చనవులిచ్చేవో ॥పల్లవి॥

కూరిమి నీయెలుఁగులు కోవిలకూఁతలును
వోరలేకవి (కన్ని ?) చందాలొక్కటందురు
ఆరితేరి ఆరునెల్లకైనాఁ బలుకవవి (కునవి ?)
పేరుకొన్నా నీవైతే బీరానఁ బలుకవు ॥అందు॥

కమ్మిన నీకన్నులును కలువపూవులును
నెమ్మదిని వొక్కతోటునీడలందురు
పమ్మి వికసించును మాపటికవి నీవైతే
వుమ్మడి నే వొద్దనుంటే వొక్కింతాఁ జూడవు ॥అందు॥

అంది నీచేతులుఁ దీగెలవి వొక్కసరందురు
కందువనరదునవి కౌఁగలించవు (చును ?)

చెంది కూడితివిం (నిం?) తలో శ్రీ వేంకటేశుఁడనని
ముందునేనంటితేఁ గాని మొనగోరు మోపవు. ॥అందు॥ 266

146-వ రేకు. భైరవి

ఏమిసేతువు నీవు యిందరికిఁ గలిగినదే
నీమనసుకిచ్చకమే నేర్తు నేనయ్యా ॥పల్లవి॥

తగులు గలవారికిని తమకములె చెలరేఁగు
యెగసక్కెమాడినా యెగ్గులేదు
పగటు నగవులె కాని భయమించుకా లేదు
అగడుసేసిఁక నిన్ను నాడనేలయ్యా ॥ఏమి॥

ఆసగలవారికిని అంగములెరఁగరావు
దోసమని పుణ్యమని తోఁచదొకటి
వేసటించుకలేదు వెంటవెంటనె తిరుగు
కోసి రాచిఁక నిన్నుఁ గొసరనేలయ్యా ॥ఏమి॥

చవులు గలవారికిని సమరతులె పనులగును
దివములును రాత్రులు (లును?) తెలియదెప్పుడును
ఇవలనిదె శ్రీ వేంకటేశ ననుఁ గూడితివి
జవళి నీతో మాకు చలములేలయ్యా. ॥ఏమి॥ 267

కేదారగౌళ

ఇంతవాఁడవు గాకున్న యిన్నినేల సేసేవు
చెంతల నీసరితెలు చూచేనింతేకాక ॥పల్లవి॥

వొట్టుక నేనేమనిన వూరకే వున్నాఁడవు నీ
గుట్టుతోడిచేఁ తలకు కొసరా యిది
యిట్టె నే నెంతసేసినా యించుకాఁ గోపగించవు
తిట్టమై చిన్ననాఁడె సాదించితివో యిది ॥ఇంత॥

తప్పక చూచితే నవ్వే తలవంచుకుండేవు
హొప్పుగా నీవొళ్ళఁ గలవోజా యిది
తప్పు నీపై మోపినాను తగినంతే నవ్వేవు
చప్పఁగాని నిజగదుసుఁ (?) జదువా యిది ॥ఇంత॥

కందువ నేఁగూడఁగాను కలకల నవ్వేవు
దిందుపడ్డ నీ తరితీపా యిది
అందగాఁడ శ్రీ వేంకటాధిప నన్నుఁ గూడితి
విందుల నీ విటరాచవిద్దెలా యివి. ॥ఇంత॥ 268

బౌళి రామక్రియ

మేలుగా నీ మేకులు
వాలుఁజూపులట్టే పంచేవు ॥పల్లవి॥

చెంది నిన్నాతఁడు చెనకఁగా యేమే
కందువలంటక కసరేవు
యిందులోనే కొన్నియెమ్మెలా విదె
మంది యిమ్మనఁగ నలసేవు ॥మేలు॥

పేరుకొని నిన్నుఁ బిలువఁగా యేమే
కూరిమి గొసరక కొంకేవు
నేరుచుకొంటివే నిన్నిట్లా పతి
గోర గిరితేను గొణఁగేవు ॥మేలు॥

నిండుఁగాఁగిట నించఁగా చన్నుఁ
గొండలనొత్తక గునిసేవు
అండనే శ్రీ వేంకటాధీశుఁడు గూడె
మెండుకొనఁగానే మించేవు. ॥మేలు॥ 269

శుద్ధవసంతం

చిత్తము వచ్చినట్లా సేతువుగాక వోరి
పొత్తుల నీబాసలకు పూఁటయేది ॥పల్లవి॥

రొ ప్పైకును రేవేది రుచిగాను చేకాక
వొట్టిన నీ కోరికలకొడియేది
వెట్టికిని వెలయేది వివరించి చూడఁబోతే
గుట్టుతో నీవిద్యలకు గురియేది ॥చిత్త॥

చక్కెరకు మొదలేది సంతసించుకొంటగాక
మిక్కిలి నీనవ్వులకు మేర యేది
చుక్కలకు లెక్కలేవి చూచుటింతేకాక నీ
అక్కజపు సుద్దులకు అవుఁగాములేవి ॥చిత్త॥

కప్పుర విడెములోన కారమెంచఁ జోచేది
గుప్పేటి నీఁకాగిటిలోఁ గొసరేది
అప్పుడె శ్రీ వేంకటేశ ఆలమేలుమంగ నేను
దప్పిదీరఁ గూడితివి తతియెంచనేది. ॥చిత్త॥ 270

శ్రీరాగం

వనితపాలికిని దేవరవు నీవు
వనమె జవ్వనమింందె వరమియ్యవలెను ॥పల్లవి॥

ముదితకు నీతోమాట మోహనమంత్రము
చదరపు నీవురము జపశాల
మదిలోన నీరూపు మరవని ధ్యానము
వదలరాదిఁక నీవు వరమియ్యవలెను ॥వనిత॥

పడఁతికి నీశయ్య బలుపుణ్యక్షేత్రము
వొదలిచెమట నీపై హోమకృత్యము
అదరుమోవితేనెలు ఆరగింపు న (ని?) వేద్యాలు
వదిఁ జేకొనిఁక నీవు వరమియ్యవలెను ॥వనిత॥

కామినికి నీకూటమి ఘనదివ్యయోగము
నేమపుఁ బరవశము నిజానందము

ఆముక శ్రీ వేంకటేశ ఆపె నీవుఁ గూడితివి
వాములుగా నింకానిట్టే వరమియ్యవలెను. ॥వనిత॥ 271

పద్యమావతి

ఏల నాతోఁ గరాళించి యిది (చేవిది ?) వో తప్పు
యీలకూరకుప్పు ఛాలదిదివో తప్పు ॥పల్లవి॥

మరఁగున నాపె నీతో మాటలెల్లఁ జెప్పఁగాను
యెరఁగక వింటిమి యిదివో తప్పు
మెరయఁగ సరసము మీఁదమీఁదనాడఁగాను
యెరుకతో వద్దనుంటిమిదివో తప్పు ॥ఏల॥

చెక్కు నొక్కి ఆపె నీతో చేఁతలెల్లాఁ జేయఁగాను
యెక్కుడుగా నవ్వితిని యిదివో తప్పు
వక్కణించి నీతోఁ దన వలపులు చెప్పఁగాను
యిక్కువలు గరఁగితి యిదివో తప్పు ॥ఏల॥

మెచ్చి తనచన్నులు మీఁదనట్టె మోపఁగాను
యెచ్చరిక నేసితిని యిదివో తప్పు
నచ్చుల శ్రీ వేంకటేశ నన్ను నీవు గూడఁగాను
హెచ్చి తన్నునడిగితి యిదివో తప్పు. ॥ఏల॥ 272

147-వ రేకు. కేదారగౌళ

ఎప్పుడును గుట్టుతోడి యిల్లాండ్లము నేము.
వొప్పుగ సిగ్గు విడువనోజగాదు మాకును ॥పల్లవి॥

మాటమాటలను నీకు మనసిచ్చి మెచ్చి యాపె
కాటుకకన్నులఁ జూచి కరఁగించీని
తేటలు నేరుచునాపె తేలించనోపునాపె
యేఁటికి యవ్వరిపొందులేమిటాఁతి యిఁకను ॥ఎప్పు॥

చేయివేసి చేయివేసి చెక్కునొక్కి చేత మొక్కి
మాయపు నవ్వులు నవ్వి మరిగించీని
చాయలకు వచ్చునాపె సరసములాడునాపె
ఆయనాయ వున్నసుద్దులాడనేల యింకను ॥ఎప్పు॥

వలపులు చల్లిచల్లి వాడికెగా నిన్నుఁగూడి
యెలయించనేర్చునాపె యిన్నిటానాపె
అలరి శ్రీ వేంకటేశ అప్పటి నన్నుఁగూడితి
తొలుతటిసుద్దులేల దొమ్ములేల యింకను. ॥ఎప్పు॥ 273

మాళవిగౌళ

ఇన్నిటా నీవేకరాజ్యమేలుదు గాక
మన్ననకాంతవైతివి మరి యాలే వెలితి ॥పల్లవి॥

ఈతల నీరమణుఁడు యేపొద్దు చూచిననిల్లే
చేతికి లోనై యుండగఁ చింతలేలా
కాతరపుఁజెలులెంత కాతాళించి దూరినాను
యేతులనుందువుగాక యింకనేలే వెరవు ॥ఇన్ని॥

చెప్పినట్టల్లాఁ జేయ చేరి యాతఁడు గలఁడు
చిప్పిల నీవు చెయినేసుకోనేలే
పుప్పతిల్లి సవతులు వొరసి యెంత చూచినా
నెప్పుననుందువుగాక నీకేలే వెరవు ॥ఇన్ని॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు చేకొని నిన్నుఁ గూడి నీ
భావములోనుండఁగాను పదరనేల
వేవేలకునిందరును వెగటువాయ మొక్కరి
చేవ మీరి నీచేఁతలే చెల్లెనేలే వెరవు. ॥ఇన్ని॥ 274

పాడి

తొల్లి నేఁజేసిన గురుతులంటానేలాదేవు
తెల్లమిగనింక నీవు తెలుసుకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

మచ్చికనెవ్వతో నీమంచిరూపు గోడ వ్రాసి
నచ్చుల చూపులు నీమై నాఁటించఁబోలు
ఇచ్చట నీతనువుననింతటా రేకలు నిండె
చెచ్చెర మీఁదటిమాఁట చింతించుకోవయ్యా ॥తొల్లి॥

పొంచి మరెవ్వతో నిన్నుఁ బొందుగా మాఁకునఁజేసి
చుంచుల నీమోవి చవిచూడఁబోలును
అంచల నీయధరాననవిగో కెంపులు నిండె
దించి ఆవాచ్చాలు నీవే తీరుచుకోవయ్యా ॥తొల్లి॥

బత్తితో నెవ్వతో నిన్ను బయలు దలఁచి యాడ
వొత్తి కాఁగిలించుకొని వుండఁబోలును
ఇత్తల శ్రీ వేంకటేశ ఇటు నేఁ గాఁగిలించితి
హత్తి నిందలాడితి నీకవి యేఁటికయ్యా. ॥తొల్లి॥ 275

మధ్యమావతి

పంతపుఁ జెలులలోన భాగ్యము నాది
యింతటిదాననై రూఢికెక్కితి నేనమ్మా ॥పల్లవి॥

పవళించి వుండినాను పాదము నామీఁదనే
కవగూడనుండినాను కాఁక నామీఁద
అవలఁ బరాకై యున్న హస్తము నామీఁదనే
యివల నాపతిమోహమేమి చెప్పేనమ్మా ॥పంత॥

తలవంచుకుండినాను తలఁపు నామీఁదనే
పలుకకుండిన నాసబాస నామీఁద
కొలువులోనుండినాను గురుతు నామీఁదనే
యెలమి నాపెద్దరికమేమి చెప్పేనమ్మా ॥పంత॥

పనిగలిగుండినాను పక్షము నామీఁదనే
మనవి వింటానున్నా మర్మము నామీఁద

అనువై శ్రీ వేంకటేశుఁడన్నిటాను నన్నుఁగూడె
యినుమడించె వలపులేమిచెప్పేనమ్మా. ॥పంత॥ 276

పాడి

తనకేమి విచారమే తా నిన్నిటా బలువుఁడు
మనసునఁ బెట్టి మమ్ము మన్నించుమనవే ॥పల్లవి॥

యేళ్ళవెనుకచాలు యెదుటనే ఫలియించె
రాళ్ళపై నడపులు రట్టుకెక్కెను
తాళ్ళపై చప్పుడుకు తగనిమూకలుగూడె
నీళ్ళపైఁ జొప్పులనె నెరవేరెఁ బనులు ॥తన॥

కొండపైఁ బుట్టినవాడు గొప్పయమ్మ మొనఁ దీరె
యెండ పంటివానికులమేలె లోకము
వెండిశికరమువాని వెత్తియావి తుదముట్టె
వండనికూటివారికి వైపాయఁ బనులు ॥తన॥

పాముశిరసుపై సొమ్ము బలురామరాజ్యమాయ
దోమటివిందులవాదు దొడ్డవారైరి
నేమముతోనుండనీవె శ్రీ వెంకటేశుఁడు దాను
తామసములెల్లఁ బాసె దక్కెనిఁకఁ బనులు. ॥తన॥ 277

వరాళి

నిన్నుఁ బాసియు నీపతి నీవద్దనున్నాఁడనంటా
పన్ని నీరూపుదలఁచి భావరతి సేయును ॥పల్లవి॥

పట్టెమంచముకోటిగుబ్బలు నీచన్నులంటా
పట్టి పట్టిచూచి మోమప్పళించుకొను (ను?)
అట్టె చిన్నిమలగు అదియె నీమేనంటా
బెట్టి (ట్టు?) కాఁగలించుకొని బిగియించు సారెకు ॥నిన్ను॥

మడిచి యిచ్చినయాకు మగువ నీమోవంటా
పెడ(తిచేనందుక చప్పరించును
ముడిచిన మేలుకట్టు మొల్లలదండలు నీ
కడగంటి చూపులంటా ఘాత(బైపై(జూచును ॥నిన్ను॥
కప్పిన దుప్పటికొంగు కాంత నీపయ్యదంటా
తప్పితారి బలిమిని తన్ను(దానె తీసును
చెప్పరానిమోహముతో శ్రీ వేంకటేశు(డు గూడె
యిప్పుడిట్టె నీవురా(గా ఇదే నిజమాయను. ॥నిన్ను॥ 278

148-వ రేకు. గుండక్రియ

చెలువు(డ చూడుమా యీ చెలియసింగారము
మెల(గి మెల(గి మంచిమేలెల్లా(గూడెను ॥పల్లవి॥
గక్కన సంపెంగపూవు కలువలు దామరయు
నొక్కట నీచెలిమోమై యొనగూడెను
పక్కన వజ్రములును పగడాలు నీలములు
అక్కరతో(గూడుకొని అందుకే తోడాయను ॥చెలు॥
కొండలును దీగెలును గుహలోని సింహమును
మెండుకొని యీవనితమేనాయను
గండు(దుమ్మిదల చేరు(గనకము శంఖమును
అండనె పొత్తుగలిసి యందుకు(దోడాయను ॥చెలు॥
చిగురును సరంట్లు చిత్తజుబండికండ్లు
తగనింతిపిరు(దు(బాదాలు(దొడలై
నిగిడి శ్రీ వేంకటేశ నీకు మంచివస్తువుల
వగలలమేలుమంగ వనితయై కూడెను. ॥చెలు॥ 279

వరాళి

నెలమూ(డు శోభనాలు నీకు నతనికి(దగు
కలకాలమును నిచ్చకల్యాణమమ్మా ॥పల్లవి॥

రామనామమతనిది రామవు నీవై తేను
చామన వర్ణమతఁడు చామవు నీవు
వామనుఁడందురతని వామనయనవు నీవు
(ప్రేమపు (ం) (మీ?) యిద్దరికి పేరుబలమొకచే ॥నెల॥

హరి పేరాతనికి హరిణేక్షణవు నీవు
కరిఁ గాచెఁ దాను నీవు కరియానవు
సరిఁ దా జలధిశాయి జలధికన్యవు నీవు
బెరసి మీ యిద్దరికిఁ బేరుబలమొకచే ॥నెల॥

జలజనాభుఁడతఁడు జలజముఖివి నీవు
అలమేలుమంగవు నిన్నలమెఁ దాను
ఇలలో శ్రీ వేంకటేశుఁడిటు నిన్నురాన మోచె
పిలిచి పేరుచెప్పెఁ బేరుబలమొకచే. ॥నెల॥ 280

మంగళకౌశిక

ఆదిమపురుషునియండ నదే
సోదించి చూచిన సుదతై నిలిచె ॥పల్లవి॥

పున్నమచంద్రుఁడు పొడచెనల్లదివో
పన్నిన తుమ్మెదపౌఁజులవే
సన్నపుమదనుని శంఖమునల్లదె
యెన్నిక వట్టఁగ నింతై తోఁచె ॥ఆది॥

జక్కవపులుగులు జడిసీనల్లవె
తెక్కుల నిరుదెసఁ దీగెలవే
యిక్కవబయలదె యిసుకదిబ్బలవె
చక్కఁజాడగా సతియై తోఁచె ॥ఆది॥

సరిననంట్లు రాజనపుఁ బొట్టలవె
వెరవున తామరవిరులునవే

శృంగార సంకీర్తనము

...టేశ్వరుఁ గాంచి ||అది|| 281

మరిగిన యలమేల్మంగై తోఁచె.

దే...

...ందనళినాక్షి ||పల్లవి||

నవజవకట్టి నీకుఁ జవి సేసిని

శృంగారరసము చెలియ మొకంబున

సంగతి వీరరసము గోళ్ళ

రంగగు కరుణారసము పెదవులను ||నవ||

అంగపుఁ గుచముల నద్భుతరసము

చెలి హాస్యరసము సెలవుల నిండి

పలుచని నడుమున భయరసము

కలికి వాఁడుఁగన్నుల బీభత్సము ||నవ||

అలబొమ జంకెన (ల) నదే రౌద్రంబు

సతిరతిమరపుల శాంతరసందదె

అతిమోహము పదియవరసము

ఇతవుగ శ్రీ వెంకటేశ కూడితివి ||నవ|| 282

సతమై యీపెకు సంతోసరసము.

కేదారగౌళ

ఎట్టి బాలుఁడు పుట్టెనే యశోద నీకు ||పల్లవి||

వుట్టిపడినింతలేసికోపనమ్మ నేను

సారెఁ జంకనిదుకొంచే చన్నులకే చెయి చాఁచీ

నీరీతి పీనినెత్తుకోనిందుకే నేను

కోరి తొడలపైనిదుకొని బాల్పేయఁగా నవ్వీ ||ఎట్టి||

ముద్దుపెట్టుకొనఁబోతే ముంగు[illegible] పట్ట[illegible]
వొద్దికి రా స[illegible]డు ఓయమ్మ నేను
గద్దించి చెక్కునొక్కి [illegible]
చద్దివేఁడి వీనిపొందు చాలు (?) [illegible] విభువఁడు
అప్పలప్పలనఁబోతే నంగమెల్లా మరపించీ
ఇప్పుదేమి నేసుకొంటినిస్పీ నేసు ॥ఎట్టి॥
అప్పఁడు శ్రీ వెంకటేశుఁడన్నీఁ దానె యెరుఁగు
చిప్పిలి యాచేఁతలెల్లిఁ జెప్పఁజాల నేను. ॥ఎట్టి॥ 283

శంకరాభరణం

తినరాని కొనరాని దేవలోకపుఁబండు
మనసునఁ దలఁచితే మరిగించే పండు ॥పల్లవి॥
పంటకెక్కి పాలవెల్లిఁ బండిన పాలపండు
తొంటిగొల్లెతల మోవి దొండపండు
అంటుకొన్న మేనిచాయ అల్లునేరేడుఁబండు
ముంటిసింహపుగోళ్ళ ముండ్లపండు ॥తిన॥
ఇచ్చల వేదశాస్త్రాలు దెచ్చిన పేరీఁతపండు
తచ్చిన దైత్యమారి దేవదారుఁబండు
పచ్చిదేర మెరసిన బండిగురువిందపండు
యిచ్చవలెనన్న వారియింటనంటిపండు ॥తిన॥
తెమ్మగా మునులపాలి తియ్యనిచింతపండు
తె (తి?) మ్మల సిరివలపుఁదేనెపండు
యిమ్మల శ్రీ వెంకటాద్రినింటింటిముంగిటిపండు
కొమ్మల పదారువేల గొప్పమామిడిపండు. ॥తిన॥ 284

149-వ రేకు.

సామంతం

నీ విభుఁడు వచ్చుదాఁక నిచ్చలాన నుండే (ద?) వే
[illegible]

పూయకు కస్తూరి మేనఁ బొద్దుగూఁకెఁ జీఁకటంటా
నోయమ్మ చందురుఁడుదయించెను (చీని ?)
చాయల వెన్నెలదాఁకి చల్లజంపు యెండలంటా
ఆయెడ నీవు వేఁగఁగ నదిచూడలేమే ॥నీవి॥

గందము పుయ్యకువే కలికి నీకుచములే
చందనపుఁ గొండలంటాఁ జల్లీ గాలి
అందులో పూవుతావి దాఁకి అమ్మ మొనలంటెనంటా
మందమై మేనుమరవఁగ మందులుదేలేమే ॥నీవి॥

వద్దేలే కుంకుమలు వసంతపుఁ జిగురంటా
నద్దితేఁ గోవిల భూతమని లోఁగేవు
నిద్దపు శ్రీ వెంకటాద్రినిలయుఁడిట్టె కూడె
యిద్దరి మీవలపులు యింక నెంచలేమే. ॥నీవి॥ 285

ముఖారి

ఉవిదకు వొకపైతే వొకటిగాదు
వివరించి చూడవయ్య విరసముగాదు ॥పల్లవి॥

చెమటల యేరు వారి చింతలచెరువు నిండె
కమలాక్షికిది వానకాలముగాదు
జమళిఁ జంద్రోదయమై చకోరములు దనిసె (సి ?)
అమరె శారదసమయమునూఁ గాదు ॥ఉవిద॥

కన్నీటిమంచు గురిసి కరపల్లవాలు ముంచె
కన్నెకిది హేమంతకాలము గాదు
వెన్నెల నవ్వుచల్లితే వెళ్ళె జాజిపులకలు
విన్నకన్నశిశిరపువేళయుఁ గాదు ॥ఉవిద॥

వలపులు చిగిరించె వసంతఋతువుఁగాదు
వెలసె విరహపెండ వేసవి గాదు

అలమేలుమంగఁ గూడితపుడె శ్రీ వెంకటేశ
మలయు నీమన్ననలు మరపేరాదు. ॥ఉవిద॥ 286

రామక్రియ

ఒకటిఁ బోలిచిన వేరొకటి మరి తోఁచీని
సకలముఁ బోలిచేము సతిసింగారములు ॥పల్లవి॥

కలువలుఁ జకోరాలు గండుమీలుఁ దామరలు
చలిముత్తెపుఁ జిప్పలు సతికన్నులు
అలులు నీలపుమణులంధకారము మేఘము
నలుపులరాశివో నలినాక్షితురుము ॥ఒకటి॥

జక్కవలు నిమ్మపండ్లు సరిఁ బూగుత్తులుఁ గొండ
లెక్కువ మరుమిద్దెలు యింతిచన్నులు
చుక్కలు సురపొన్నలు సూదివజ్రాలు గోళ్ళు
అక్కరయేనుఁగతొండాలరంట్లే తొడలు ॥ఒకటి॥

సోగతీగెలు తూండ్లు సుదతి బాహువులివె
చేగ చిగురు లత్తిక చెలిపాదాలు
యీగతి శ్రీ వేంకటేశ యింతి నీవురముమీఁద
బాగుగ నమరి పైఁడిపతిమఁ బోలినది. ॥ఒకటి॥ 287

సాళంగనాట

తనమతి నామతి తారుకాణ గాఁబోలు
వనితకు నాకునొక్కవలపే కాఁబోలును ॥పల్లవి॥

పొలఁతిరూపము మతిఁ బొలసినట్టాయ నాకు
తలఁపులో నాకె నన్నుఁ దలఁచఁబోలు
కలసి యాయింతి నన్నుఁ గాఁగలించినట్టాయ
కలలోననాడ నన్నుఁ గలయంగఁ బోలును ॥తన॥

వనజాక్షిచూపు నాపై వడిఁ జల్లినట్టాయ
జునిగి యాకె యెదురుచూడఁబోలును
యెనసి యామగువ యెలుగైనయట్టాయ
అనుఁగుఁజెలితో నన్ను నాడుకొనఁబోలును ॥తన॥
అంగన అప్పుడే నా అంద నుండినట్టాయ.
రంగుగ నావద్దికిఁబెట్టి రాఁబోలును
చెంగటఁ గూడితినిట్టె శ్రీ వేంకటేశుఁడ నేను
పంగెననిద్దరికొక్క ప్రాణమే కాఁబోలును. ॥తన॥ 288

వరాళి

ఒకటికినుమడాయ వువిద నీబలఁగము
వొకఁడింతె మరునికి వొడుగనేమిటికి ॥పల్లవి॥
గండుమీలవంటివి నీకన్నులు కంతునికైతే
గండుమీరనొక్కటెక్కెమే కలఁగకువే
అండనే వొంటితామర అతనిబాణముగాని
రెండుదామరలు నీరిచ్చలహస్తములు ॥ఒక॥
చిలుకల తేరింతే చిత్తజునకు నీకైతే
చిలుకల పలుకులు నేనానేన
అలులనారివిల్లు అతనికైతే నీకు
అలుల బొమ్మలవిండ్లవె రెండు గదవే ॥ఒక॥
చిగురుఁగైదువ మరుచేతిదింతే నీకయితే
చిగురుఁబాదాలు రెండు చింతయేఁటికే
తగిలి యాతఁడు యేకతానవే వుండుఁ గాని
నిగిడి శ్రీ వేంకటేశు నీవు గూడితివి. ॥ఒక॥ 289

పాడి

ఇదివో యింతట వరంబీవయ్యా
కదిసి ప్రత్యక్షంబు గావయ్యా చెలికి ॥పల్లవి॥

తరుణి నినుఁ బెడఁబాసి తపము సేయఁగఁ దొడఁగె
విరహంపు నులిగురుల విరిజడలతో
అరమోడ్పు కనుఁగొనల ఆనందములతోడ
బరువైన నిట్టూర్పు పవనముతోడ ॥ఇది॥

ముదిత నినుఁ దలపోసి మునిమార్గమునఁ జెలఁగె
మొదల నివ్వెరపాటుమోనంబుతో
వదలని పులకగముల వనవాసములతోడ
అదనెరఁగని నిరాహారంబుతోడ ॥ఇది॥

ఉవిద నీతోఁగూడి యోగంబు సాధించె
వివరంబుతోడ శ్రీ వెంకటేశ
నవకమగు రతుల నానావిధంబులతోడ
కవగూడియున్న చిరకాలంబుతోడ. ॥ఇది॥ 290

150-వ రేకు. రామక్రియ

భ్రమయికు చెలువుఁడ పలుమారు నీ
తమకపు పట్టపు తరుణినింతే ॥పల్లవి॥

నినుఁగని వొకచెలి నిలువునఁ గరఁగెను
కనకపుబొమ్మె కాఁబోలు
అనువున నదిగాదయితే మెదలునా
మినుకన మెరచిన మెరుఁగింతే ॥భ్రమ॥

పొలఁతి నీయెదుటఁ బులకించెనొరపు
గల పుష్పలతిక గాఁబోలు
తలఁచకుమటువలెఁ దగదట్లైతే
చెలఁగి పలుకునా చిలుకింతే ॥భ్రమ॥

పడఁతి నీయురముపై నెలకొనెనదె
కడఁగిన హారము గాఁబోలు

కడపట శ్రీ వేంకటపతి గాదది
జడిసెటి నీ శ్రీసతి యింతే. ॥భ్రమ॥ 291

శంకరాభరణం

వలపులు వలపుల వయ్యాళి
చలమరి మరుఁడును సమేళి ॥పల్లవి॥

నెలఁత మోమునకు నీకనుచూపులు
నిలువున ముత్తెపు నివాళి
కొలఁదికి మీరిన గురుకుచములకును
తొలఁకు నీమనసు దువాళి ॥వలపు॥

వనితనిండు జవ్వన గర్వమునకు
ఘనమగు నీరతి కరాళి
వెనకముందరల వెలఁదిమేనికి నీ
పెనఁగు గోరికొన పిసాళి ॥వలపు॥

పడఁతికోరికల భావంబునకును
కడుఁగడు నీతమి గయాళి
చిడిముడి మగువకు శ్రీ వేంకటపతి
విడువనికూటపు విరాళి. ॥వలపు॥ 292

వరాళి

ఎరఁగను కపటాలు యెరిఁగి మరతురా
చిరుతపాయముదాన చిత్తము నీకెట్టిదో ॥పల్లవి॥

మలసి కోపింతుఁగాని మాటాడకుండలేరా
అలసి జంకింతుఁగాని ఆలుగలేరా
తలఁపె తెగుదు (?) గాని దగ్గరకుండఁగలేరా
సిలుగు నామోహమిది చిత్తము నీకెట్టిదో ॥ఎరఁగ॥

నేరములె యెంతుఁగాని నిన్ను మెచ్చకుండలేరా
దూరి పలుకుదుఁగాని తొలఁగలేరా
అరసి మొక్కుదుఁగాని అవ్వలిమోము గాలేరా
చేరిన నాభావమిది చిత్తము నీకెట్టిదో ॥ఎరఁగ॥
పచ్చిగా నవ్వుదుఁగాని పంతమియ్యకుండలేరా
గచ్చుల నీవంటితే నే కాదనలేరా
విచ్చలు శ్రీ వెంకటేశ నిన్నుఁ గూడితినిదే
చెచ్చెర నాగుణమిది చిత్తము నీకెట్టిదో. ॥ఎరఁగ॥ 293

శ్రీరాగం

సారెసారెకును నేల జంపుమాఁటలు
ఆరెఁ దేరెఁ బదరోరి అరదైతిఁకు (తిఁక ?) ను ॥పల్లవి॥
ఆరాము దొరవని ఆడకున్నఁ బోదు నిన్ను
చూడఁ జూడ నీమోవేల చుక్కలాయరా
తోడ నేఁగోరితి వెంట తొడుకులైనట్లాయ నీ (?)
జాడలెల్లఁ గంటి వింటి చాలుఁజాలుఁ బదరోరి ॥సారె॥
మొదల నే నెరఁగక మోసపోతిఁగాక నే
కదిసి యేపొద్దు వద్దఁ గాచుకుండనా
యిది మింగినకడికి యింకఁ జవులెంచనేల
చెదర నీపంతమెల్లఁ జెల్లెఁజెల్లెఁ బదరోరి ॥సారె॥
సిగ్గులెల్లఁ దీరెఁదీరె శ్రీ వేంకటేశుఁడ నేఁడు
వెగ్గళమై నీనాసంది వింతలేలరా
దగ్గరి కూడినమీఁద తలపోఁతలింకనేల నే
నగ్గలమై నీ నా కోపమారెఁదేరెఁ బదరోరి. ॥సారె॥ 294

బౌళిరామక్రియ

ఏమనఁ గలదే యిందుకును
ఆమనినాఁడే ఆదఫధలాయ ॥పల్లవి॥

తరచగు తురుమున దాకొనె మేఘము
మెరుఁగుల కన్నులు మెరిచె నిదే
వరదల చెమటల వానలు గురిసెను
తెరవకు దప్పులు దీరకపోయ ॥ఏమ॥

పొలుపగు తనువునఁ బులకలు మొలచెను
నులిఁ గోరికలెన్నులు వెడలె
బలిమిఁ గుచంబులఁ బాలు గొనియెనిదె
తలిరుఁబోఁడి మతిఁ దనియకపోయ ॥ఏమ॥

కాంతను శ్రీ వేంకటపతి గూడఁగ
బంతిరతుల వైభవమలరె
అంతట నరగొరలన్నియుఁ దీరెను
దొంతిమదములకుఁ దుదలేదాయ. ॥ఏమ॥ 295

కేదారగౌళ

చెప్పుతుమాఁటలివేల చెలులలోన మిమ్ము
మెప్పించరాదు మీలో మీకే తెలుసును ॥పల్లవి॥

చాలుకొన్న జంకెనల జగడాలు మీ
వేలికొనగోళ్ళలో విగడాలు
పాలుపుఁ గోపపు చూపుపగడాలు యివి
మేలుమేలు మీలో మీకే తెలుసును ॥చెప్పు॥

కింకల మాటలలోని కిసరులు మీ
వుంకువకాఁకలలోని వుసురులు
కొంకనికూరిమిలోని కొసరులు మీ
మంకుల మత్సరములు మనసులే యెరుఁగును ॥చెప్పు॥

పూనిన మీవలపుల పొంతనాలు నేఁడు
మానరాని కూటముల మంతనాలు

కోనల శ్రీ వేంకటేశ కొమ్మకు నీకు మీ
మేనులు సోఁకినరతి మీకే తెలుసును. ॥చెప్ప॥ 296

151-వ రేకు. శ్రీరాగం

ఎంతని చెప్పుదు నీలేమజవ్వన
మంతయు నెరుఁగు నంగజుఁడు ॥పల్లవి॥

మిన్నెల్లా నిండెను మెరుఁగులే చెలి
కన్నుల మించులు గలుగఁగా
పున్నమవెన్నెల పోయెఁ జోటులేక
సన్నముగాఁ జొచ్చె చందురుఁడు ॥ఎంత॥

దిక్కుల నింతటఁ దిమిరము గప్పె
నిక్కి కొమ్మకొప్పు నెగడఁగా
చిక్కి రాతురుల చీఁకటి చెదరి
చుక్కల రాసులు చూపట్టెనే ॥ఎంత॥

ఇంతలో శ్రీ వేంకటేశు కౌఁగిటికి
నింతికుచగిరులెదుగఁగా
వంతలఁ గొండలు వానలఁ గరఁగి
యింతలింతలాయె నిన్నియును. ॥ఎంత॥ 297

శంకరాభరణం

ఒకటి కొకటి పైనొరపాయ
చికురభరములో చిడిముడియాయ ॥పల్లవి॥

జలజపువదనకు చాయలకన్నులు
జలజపురేకులు సహజములే
నలువునఁ జనుపక నాసికమొకటే
కలసి కదంబపు కలబెరికాయ ॥ఒకటి॥

పెనుగజయానకు పిరిఁదిబటువులే
మొనకుంభస్థలములు దొరసె
చెనసి అందుపై సింహపునడుమే
వెనక ముందరికి విరసములాయ ॥ఒకటి॥

నిరతి బాహులతల నెలఁత కుచములే
విరిపూ (వు) గుత్తుల విధమమరె
ఇరవుగ శ్రీవేంకటేశుని కూటమి
పరిమళములలోఁ బరిమళమాయ. ॥ఒకటి॥ 298

కన్నడగౌళ

అయ్యోయేమనవచ్చునాసాస నీపతి
యేయెడఁ (యెయ్యెడ?) బాయకపోయనేమవునోయమ్మా ॥పల్లవి॥

కోవిలకూఁతలు విని కొమ్మ విలిచీనంటా
దావతితో రమణుఁడు దగ్గరఁబోయి
ఆవలనొక నెమలి అంతలోనేఁగఁగఁ జూచి
వేవేగ చెలియంటా వెంటఁ గూడఁబారె ॥అయ్యో॥

కీరము వేరొకచోటఁ గెలయుచునుండఁగాను
చేరఁబోయె సతియందుఁ జెలఁగీనంటా
నీరులోతామరమీఁద నిండుఁదుమ్మిదలఁ జూచి
కోరి యింతిముఖమంటాఁ గొలనిలో దుమికె ॥అయ్యో॥

చెంతఁబావురాలమోఁత చెలిమంతనములంటా
సంతసానఁ బొదరింటి చాయకేఁగెను
అంతలో శ్రీవేంకటేశుఁడలమేల్మంగఁ గని
వింతరతులను గూడి విఱ్ఱవీఁగెను. ॥అయ్యో॥ 299

శ్రీరాగం

ఎవ్వరికిఁ బోరాదు యెదిరిఁజేసిన ఫలము
దివ్వెయై చేచేత దిష్టమౌఁగాని ॥పల్లవి॥

వేమారు విరహులను వెతలఁ బెట్టిన ఫలము
కామునికి నేఁటేఁటఁ గనలవలసె
దీమసపుఁ గోవిలలు తెగువఁ బలికిన ఫలము
ఆమనియెడలదాఁక నణఁగుండవలసె ॥ఎవ్వ॥

చందురుఁడు కాముకుల జాలిఁబెట్టిన ఫలము
కుందుచును నెలనెలకుఁ గొవరవలసె (?)
మందానిలుండెదిరి మనసుగలఁచిన ఫలము
కందువగు శేషునికిఁ గాటియ్యవలసె ॥ఎవ్వ॥

రావమున దంపతుల రవ్వసేసిన ఫలము
తావిసంపెఁగకలులు తలఁకవలసె
శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు చెలియనిటు గూడఁగా
భావమున నిన్నియును బంతమీవలసె. ॥ఎవ్వ॥ 300

ముఖారి

ఎడమాటలిఁకనేల యేమనీనే
అడుగవే చేముంచేదప్పుడో యిప్పుడో ॥పల్లవి॥

విరహమే వేఁడి విరులే వాఁడి
యెరవుల రమణుఁడు యేమనీనే
దరిఁ దొక్కెఁ దలఁపు దట్టమాయ వలపు
తరవాతిపనులింకఁ దనకో నాకో ॥ఎడ॥

తత్తరమే తరవు తాలిములు గరవు
యిత్తల రమణుఁడు దానేమనీనే
వొత్తివచ్చె మరపు వుడివోయ వెరపు
మొత్తమిఁ దనకు నాకు మునుపో వెనకో ॥ఎడ॥

పట్టినదె పంతమో పాయమిది సంతమో
యిట్టె శ్రీవెంకటేశుఁ డేమనీనే

రట్టుకెక్కెఁ గాఁగిలి గుట్టెల్ల రతికెక్కె
[illegible]ట్టిగానె తానునేను చలి (ల ?) మోఁఖలి (ల ?) మో ॥ఎద॥ 301

మాళవిగౌళ

కొమ్మల జవ్వనములు కోరువట్టేవా
కమ్మర మాకోరికలు గాదెఁబోసేవా ॥పల్లవి॥

నామనసరయనేల నన్ను నీవారయనేల
యేమీ మాకుచగిరులెంతలెంతలాయనేమి
లేమల చక్కఁదనాలు లెక్కవా (రా ?) సేవా ॥కొమ్మ॥

ఎక్కువ నాకనుసోగలెంతలెంతలాయనేమి
కక్కసించి యందులో సుంకముగొనేవా
చక్కని నాగోళ్ళవి సరిగాని బేసిగాని
పక్కన నాతో నీవు పందెమాడేవా ॥కొమ్మ॥

చెంతలఁ గూడితి నన్ను శ్రీవెంకటేశ నా
సంతసపుమోవి లంచముగొనేవా
మంతనాలు నెరపేవు మరురాజ్యపదవికి
యింతటికి నన్నుఁ బట్టమేలించేవా. ॥కొమ్మ॥ 302

152-వ రేకు. హిందోళ వసంతం

చెప్పనేల నీగుణాలు చెలువుఁడ చాలుఁజాలు
వుప్పుదినుటాఁ గాక వుపతాపమా ॥పల్లవి॥

కంటిఁ గంటి నీచేఁత కన్నులతుదలనే
వెంటనే వీనులనింక వినవలెనా
కంటకములాడ నిన్ను ఘనుఁడ నేనోపనోప
గింపెల (?) నవ్వులలోన గిలిగింతలా ॥చెప్ప॥

విరహాన నీకుఁగా నే వేదనఁబొందుట గాక
వెరవెరఁగక నీతో వెళ్ళనాడేనా

నెరజాణవిన్నిటాను నీవేడ నేనేడ
వులిసిన మీఁదనింక వుడుకులునా ॥చెప్పు॥

బెట్టుగాఁ గాఁగిట నిన్ను బిగియించుకొంట గాక
నట్టుకొట్టి మోవిమీఁద నసికాట్ల (ట్లా?)
గుట్టుతో శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నన్నునిట్లే
చెట్టవట్టి తీసి యింకాఁ జేసన్నలా. ॥చెప్పు॥ 303

శంకరాభరణం

ఇంకనేసుద్దులు యెరఁగమిదే
సంకె లేనికోర్కె సఫలంబాయ ॥పల్లవి॥

నిలువునఁ బులకలు నిండఁగ నిండఁగ
పొలఁతి వలపు పూవక పూచె
పొలయుచు నీపేరు కిన్నెర మీటఁగ
కలికిచనుఁగవలు కాయక కాచె ॥ఇంక॥

పనివడి ప్రియములు పలుకఁగఁబలుకఁగ
ననుపుమోవి పండక పండె
ఘనమగు కాఁకల కడు చెమరించఁగ
వొనర నవరసములొలుకక వొలికె ॥ఇంక॥

సుడిగొని నీపలు సోఁకఁగ సోఁకఁగ
వడిగొని మై మరవక మరచె
యెడయక శ్రీవేంకటేశ నినుఁగలసి
పొడవుగ నిను చెలి పొగడక పొగడె. ॥ఇంక॥ 304

రామక్రియ

ఇంతలోనివాఁడా తానిస్సీ వీఁడు
పంతమెల్లఁ గంటిఁజాలు పదవే వీఁడు ॥పల్లవి॥

అలిగి నాతో మాటలాడనివాఁడు నా
చిలుకతో మాటలాడీ చీచీ వీఁడు
నలువంక నాతో నవ్వనివాఁడు నా
చెలితో నవ్వఁగనేలే చెల్లఁబో వీఁడు ॥ఇంత॥

వొద్దనె నామోముచూడకుండినవాఁడు నా
అద్దమేల చూచీనే అయ్యో వీఁడు
అద్దో నాకుచములు అంటనివాఁడు నా
ముద్దుఁ గిన్నెరకాయలు ముట్టెనే వీఁడు ॥ఇంత॥

పొత్తుమాని వున్నవాఁడు పొదిగి నాయడపము
పొత్తుయేల కలసీనే పోపో వీఁడు
యిత్తల శ్రీవేంకటేశుఁడింత నేసి నన్నుఁగూడె
తత్తరపువాఁడు గదే తగునే వీఁడు. ॥ఇంత॥ 305

సాళంగం

ఇంతివల్ల (ల?) నె పో యింతేసి
మంతనంబులే మరపై నిలిచె ॥పల్లవి॥

కొండల పొడవుల కోరికలింతికి
నిండుఁగుచములై నెరిఁబెరిగె
పండిన జవ్వనభారము తరపయి
మెండుకొనఁదొడఁగె మీఁదటనెట్లో ॥ఇంతి॥

ఎరగొని చెమటల యేరుల కతమున
పిరిఁది యిసుకదిబ్బలు వొదలె
తిరముగ మాటల తీపులకతమున
తెరలక యధరపుతేనెలు వడిసె ॥ఇంతి॥

వెలయ వలపు మది వెదలువెట్టఁగా
పులకననలు యింపుల మొలచె

కలగాని శ్రీవెంకటపతి గూడఁగ
వెలిగోరిమణులు వేవేలాయ. ॥ఇంతి॥ 306

శంకరాభరణం

వరుసకు మాపటంత వచ్చేఁ గాని
గెరను దాఁటకువోయి కేశవరాయ ॥పల్లవి॥

చేసన్న చాలదా చెట్టవట్టి తియ్యనేల
అసలనెదురుచూచే ఆఁటదానికి
రాసీఁ గుచములవి రాయడిఁబెట్టకువోయి
నేసకొప్పుగంటుజారెఁ జెన్నరాయా ॥వరుస॥

పదపంట చాలదా బలిమిసేయఁగనేల
కదియఁగఁ దమకించే కామినికిని
చెదరెఁ గస్తురిబొట్టు చెరఁగు విడువవోయి
అదె నామై చెమరించె హరికృష్ణరాయ. ॥వరుస॥

కాఁగిలిదే చాలదా కన్నుల మొక్కఁగనే (నేల?)
నాఁగువారే ననుపుల ననుఁబోఁటికి
ఆఁగి కూడితివి నన్ను అలసితి రతులలో
వీఁగేవు చెప్పల్లి శ్రీవేంకటరాయా. ॥వరుస॥ 307

పాడి

ఒకరికొకరి అన్యోన్యము చూడరే
సకలమునెరిఁగిన సరసులె వీరు ॥పల్లవి॥

చెలిచంద్రముఖమువిరుల నాయకుఁడు
కలువలకన్నులఁ గడుఁ జూచె
చెలువ సూర్యతేజవుఁ బతిని మరల
జలజాక్షంబుల సతియును జూచె ॥ఒకరి॥

తారని బింబాధరితో రమణుఁడు
కోరి చిలుకపలుకులఁ బలికె
తోరపు మేఘపుతురుము విభునితో
ఆరయ మయూరయానయుఁ బలికె ॥ఒకరి॥
పడఁతిదేహలత ప్రాణనాథుఁడిటు
వొదలి చెమటచెరువులఁ దడిపె
కడఁగిన శ్రీవేంకటగిరిపతితోఁ
దడవి సింహమధ్యయునొనఁగూడె. ॥ఒకరి॥ 308

153-వ రేకు. దేసాళం

ఇద్దరినేలేననీఁ బో యెనయదమ్మా యీ
సుద్దులేల యీడకే తాఁజొచ్చి రానీవమ్మా. ॥పల్లవి॥
ఒప్పుగనాకెను నన్నునొక్కటిసేయఁ బనిచీ
వుప్పులోఁ గప్పురమేల వొద్దమ్మా
అప్పటి నావుసురుల నాకెవుసురులఁ దన్ను
దప్పిదేర విసరేము తనకేమోయమ్మా ॥ఇద్దరి॥
మూలనాకెచేత నాకు మొక్కించఁ బలిచీని
పాలలోనఁ బులుసేల పదవమ్మా
ఆలినామైకాఁక నాకెమేని కాఁకలను
కాలపువరుసఁ జలిగాయిమనవమ్మా ॥ఇద్దరి॥
తానాకె మానితినని తారుకాణించఁ బిలిచీ
తేనెలోనఁ దీపులేల తెలిసెనమ్మా
పూని శ్రీవేంకటపతి బుజ్జగించి నన్నుఁగూడె
తానె యాకెఁజూపెనిందాఁక సటకమ్మా. ॥ఇద్దరి॥ 309

శంకరాభరణం

ఘనుఁడవు నీమహిమ గన్నవారెవ్వరు
మినుకుల కొంతకొంత మెచ్చుటింతేకాని ॥పల్లవి॥

జలధినీరు సొచ్చి సారెసారెసీఁదవచ్చు
ములుగుచుఁ గొండైన మోవవచ్చును
యిలయెల్లనెత్తవచ్చు నేరుపైనఁ గావచ్చు
బలిమి నీచిత్తమే పట్టరాదుగాని ॥ఘన॥

ఆకసమింతంతని యంటికొలవఁగవచ్చు
చేకొని ఘోరతపము సేయవచ్చును
రాకాసులఁ జంపవచ్చు రామలఁగలయవచ్చు
ఆకడ నీగుట్టు తెలియఁగరాదు గాని ॥ఘన॥

పట్టరానివ్రతములు పట్టించి సేయించవచ్చు
గట్టి రాయైనాఁ గడుఁ గరఁచవచ్చు
ఇట్టె శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁగూడితివి
దిట్ట నీనాలోన భేదించరాదుగాని. ॥ఘన॥ 310

భైరవి

నిన్నుఁ బాసినకతాన నెలఁతకింతేసి పుట్టె
కన్నులఁ జూచితివింకఁ గావవయ్య చెలిని ॥పల్లవి॥

జలములోపలఁ బుట్టె జలజమందురు గాని
జలజాస్యమున నేత్రజలములుబ్బె
అలయగ్ని నీటిచే నారునందురు గాని
వెలయఁ జెమటనీరు విరహాగ్నినిగిరె ॥నిన్ను॥

ఇంపులఁ దీగెఁ బూవులెసఁగునందురు గాని
తంపి (?) పూవులనదివో తనులత
సంపెంగకు తుమ్మెదలు జరగునందురు గాని
సంపెంగ ముక్కునవాలె జాలియలినెరులు ॥నిన్ను॥

మించె మేఘముమీఁద మెరుఁగనందురు గాని
నించుఁ జెలిమెరుఁగుపై నీలమేఘము

అంచల శ్రీవేంకటేశ అతివ నీవు గూడఁగా
యెంచఁగ నీమన్ననలనెక్కుడాయఁ గాని. ॥నిన్ను॥ 311

తెలుఁగు కాంబోధి

ఎరుక చెప్పే నీయిన్న యెల్లానెరుఁగుదు
మెరుఁగైన సొమ్ములిచ్చి మెచ్చవయ్య నన్ను ॥పల్లవి॥

చేతికి కల పలము చెప్పే రావయ్య నీకు
ఘాతలఁ బరాంగనలఁ గాఁగిలింతువు
ఈతలఁ గన్నులమేలిటు చెప్పే రావయ్య
సూతకపు మానము ు (?) చూడఁగలదిఁకను ॥ఎరుక॥

మోవిలక్షణాలు నీకు మోవఁజెప్పే రావయ్య
చావనొక్కరాకాసిచన్ను దాగితి
వావిరి నీపాదముల వ్రాఁతల జయము చెప్పే
బావిమడుగునవొక్క పాముఁ దొక్కితివి ॥ఎరుక॥

ఇంగితాకారపుభాగ్యమిటు చెప్పే నీవురాన
నంగన మోహించి పాయకయున్నది
తంగని శ్రీ వేంకటేశ తలఁపు చెప్పే నన్నుఁ
బొంగుచుఁ గూడి యిట్టె పోననేవయ్యా. ॥ఎరుక॥ 312

నాదరామక్రియ

కాంతయైతే నీకుఁ జేసీ కమలముపైఁ దపము
వంతుల రమణుఁడవు వరమియ్యవయ్యా ॥పల్లవి॥

కూటువ నీయింతికనుఁగొనలఁ బోలుదుమని
నీటనే తపము నేసీ నీరజములు
చాటి కొమ్మతురుముతో సరివచ్చేమని మింట
మీటుఁదపములు నేసీ మేఘములు ॥కాంత॥

మెండగు చెలినడుము మించేమనుచు నేఁడు
కొండలఁ దపాలు సేసీ కోరి సింహాలు
అండ నీసతిచన్నుల అందములకు వనాల
చండిఁ దపములు సేసీఁ జక్రవాకాలు ॥కాంత॥

యీవనితపాదముల యీడుకుఁగా చిగురులు
దావతిఁ దపాలు సేసీ తరువులపై
శ్రీ వేంకటేశ నీవు చెలినిట్టే కూడుమని
భావజుఁడు తపియించీఁ బంచాగ్నినడుమ. ॥కాంత॥ 313

వరాళి

ఒరయుచు నురమున నునిచితివీకె నీవు
అరయఁ గాంతారత్నమన్నిటాఁ గనక ॥పల్లవి॥

మాటలాడి చూచితేనే మంచివైదూర్యాలు రాలీ
గాటపుఁజూపుల మాణికాలు రాలీని
మూటగాఁగ నవ్వితే ముత్యాలు రాలీని
కూటువ నీసతి రత్నకోమలి గనక ॥ఒరయు॥

బడినడుగడుగుకుఁ బద్మరాగములు రాలీ
జడిసి పొలసినఁ బచ్చలు రాలీని
పడఁతి చేవిసరినఁ బగడాలు రాలీని
నడుమ నీసతి యంగనామణి గనక ॥ఒరయు॥

కుంకుమచెమటల గోమేధికాలు రాలీ
సంకుగోరికొన వజ్రాలు రాలీని
పొంకపుఁబుష్యరాగాలు పొంగి నీకూటమిని
ఇంక శ్రీ వేంకటేశ నీయింతి రత్నాంగి గాన ॥ఒరయు॥ 314

154-వ రేకు. భైరవి

చెల్లెఁ జెల్లె నీచేఁత శింగరి ని
వుల్లమెల్లఁ దక్కఁగొంటినో శింగరి ॥పల్లవి॥

చిక్కని నీనవ్వుచూచి శింగరి నే
నొక్కపై నీకు మొక్కితినో శింగరి
చెక్కులఁ జెమటగారె శింగరి నీ
వుక్కుగోరు సోఁకనీకు వో శింగరి ॥చెల్లె॥

చిరుత నిట్టూర్పుల శింగరి నిను
నొరసీఁబో నాకు చాలు (?) వోశింగరి
సిరుల నిట్టమాపు శింగరి ఎ
వారపు నాచేతఁజిక్కెనో శింగరి ॥చెల్లె॥

చేవదేరె నీమోవి శింగరి నే
నోవరిలోఁ గూడఁగానె వో శింగరి
శ్రీ వేంకటాద్రిమీఁది శింగరి
వోవమన సిగ్గుదేరెనో శింగరి. ॥చెల్లె॥ 315

ముఖారి

అలుగుత లేదు సుమ్మీ అప్పుడు నీతో
యెలమి నోరమణుఁడ యేమనివుండితివో ॥పల్లవి॥

ఎదుట నీవుండఁగాను యేఁపే మరుఁడో యంటా
అదివో గుండెబెదరి అవ్వలిమోమైతి
కదిసి చెయివేయఁగాఁ గమ్మచిగురుటమ్మంటా
నుదిరిపడి వెరచి వుస్సురంటిని ॥అలుగు॥

మలసి చూడఁగఁ జల్లె మంత్రపువెన్నెలలంటా
తొలఁగి పయ్యద నామైఁ దుడుచుకొంటి
పలికి మాటాడఁగాను పంపుదుఁ జిలుకలంటా
నిలువున వెరగంది తలవంచుకొంటిని ॥అలుగు॥

కాఁగిట నీవు గూడఁగాఁ గలలోని భ్రమతలంటా
కాఁగిన కుచములతోఁ గన్నుమూసితి

సోగల నీకొనగోరి సోఁకులనిన్నిఁ దెలిసి
బాగుల శ్రీ వెంకటేశ పైకొంటిని. ॥అలుగు॥ 316

ముఖారి

ఎటువంటి తమకమో యెదుటనల్ల దె చూడు
యిటు నీచిత్తముకొలఁదిఁక నేమి యంపునో ॥పల్లవి॥

కాంత నిన్నుఁ బిలువ నీకడకు నన్నంపి యట్టె
కాంతుఁడ నీపేర లేకలూనంపె
దొంతిగా నావెంటనె తొంగలిచూపులనంపె
యింతట విచ్చేయకున్న యిఁకయేమి యంపునో ॥ఎటు॥

కామిని నాచేత నీకుఁ గానికంపె తోడనే
మైమరచి యీడకుఁ దా మనసూనంపె
కోమలపుమాఁటల కోవిలయెలుగులంపె
యేమిట విచ్చేయకున్న నిఁకనేమి యంపునో ॥ఎటు॥

ఉంగరమానవాలంపె వువిద వాయువేగాన
అంగపు నిట్టూర్పుగాలి అదివో అంపె
తంగక శ్రీ వెంకటేశ తన నడపులు నంపె
యింగితాన నిదెకూడె యిఁకనేమి యంపునో. ॥ఎటు॥ 317

శ్రీరాగం

బుద్ధి చెప్పవే పతికిఁ బొద్దొక వింత వలెనా
వొద్దనుండే యింతసేపు వుపచారాలేలే ॥పల్లవి॥

నిమ్మపండియ్యఁగ వచ్చి నెట్టన నావురమున
నిమ్మపండ్లు రండవే నేనేమి సేసేనే
తమ్మిపువ్వియ్యఁగ వచ్చె దాకొని నాపాదముల
తమ్మివిరులు రెండవె తనవి నాకేలే ॥బుద్ధి॥

నీలము గానుక యిచ్చి నిక్కిన నాతురుమున
నీలములైన్నననివే నేనేమి వేసేనే
యేలే యద్దము నాచేతికిచ్చి నాచెక్కులివే
మేలిమి యద్దాలు రెండు మించేది గానఁడా ॥బుద్ధి॥
నిగ్గుముత్యాలియ్య వచ్చి నేఁడు నామేనిచెమట
నిగ్గుముత్యాలై వూరీ నేనేమి సేసేనే
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశుఁడంతలోనే నన్నుఁగూడి
వొగ్గి మోవియిచ్చి రతులనోలలార్చెఁ జాలదా. ॥బుద్ధి॥ 318

రామక్రియ

చిత్తగించి యేఁటికో విచ్చేసితి గాక
హత్తి నన్ను బుజ్జగించేవన్నిటా జాణవయ్యా ॥పల్లవి॥
సరసమాడఁగ నీకు సతి శూర్పనఖ గద్దు
పొరిఁ జన్నిచ్చి పెంచఁగఁ బూతకి గద్దు
పొరసి కామించి నిన్ను భోగించఁ గుబ్జ గద్దు
తిరిగి మాయింటికి రాఁదీరునటవయ్యా ॥చిత్త॥
అంది నీకుఁ గావఁబో నావులమంద గలదు
కుంది వయ్యాళికి రాతిగుజ్జము గద్దు
అందపుబోయిఁడవుగా నర్జునుని బండి గద్దు
దిందుపడి యీడకు రాఁదీరునటవయ్యా ॥చిత్త॥
సారెఁ బవళించఁ బాలజలనిధి నీకుఁ గద్దు
పోరచి దానమడుగ భూమి గద్దు
చేరి నిక్కినిక్కిచూడ శ్రీవేంకటాద్రి గద్దు
తేరి నన్నుఁ గూడితివి తీరునటయ్యా. ॥చిత్త॥ 319

కాంబోధి

ఇంచరి (లి?) భావము నీవే యెరుఁగుదాకె యెరుఁగు
యింధుకుఁగా నింత సేయనేమిటికయ్యా ॥పల్లవి॥

సుదతి నిన్నుఁ గోపానఁ జూడకొక్క మాను చూచె
అదె యొక్కమానితో మాటాడె నొలసి
పదరి పరవశానఁ బట్టెనొక్క మానికొమ్మ
వొదిగి యొకమానిపై నుస్సురనెను ॥ఇంద॥

మానిని యొకమానిపై మదనరాగము చిమ్మె
ఆనిన పూఁదేనె యొక్కమానఁ జిలికె
పూనిన నీబాసలకు నొకమానిపై నవ్వె
తానుదుకు దీర నొకమానిపొంతఁ బాడెను ॥ఇంద

అంత నీవు దగ్గరితే అందు మాను చేతనంటె
కాంత నీమారొకమాను కాలఁదన్నెను
ఇంతలో శ్రీవేంకటేశ యింతి నీవు గూడఁగను
వింతగా నీతరువుల విరులు నీకిచ్చెను. ॥ఇంద॥ 32(

155-వ రేకు. హిందోళవసంతం

ఒకటి గలిగినచోట నొకటి లేదు
వికటంపుటలుకేలె విభుఁడెదుట నీఁడె ॥పల్లవి॥

ఉవిద నీమోము చంద్రోదయంబై యుండి
నివురు నీ నవ్వువెన్నెల గాయదు
చివురుమోవి వసంతసిరి దొలఁకి యుండియును
యివలఁ గోవిలలేల యెలుఁగియ్యవే ॥ఒకటి॥

వనిత నీ నిండుజవ్వనవనము గలిగియును
మినుకు నడపులకరులు మెదలవేలే
ఘనమైన చన్నుజక్కవలు మితిమీరఁగా
చెనసి నివ్వెరగుమతి చీఁకటిఁకనేలే ॥ఒకటి॥

మెలుఁత నీ నెఱిఁదురుము మేఘంబు గలిగియును
తొలఁకు మెరుఁగులకళలు దోఁచవేలే

ఎల్లమితో శ్రీ వేంకటేశుఁడింతటఁ గూడె
కలదెల్ల గర్వమై ఘటియించనేలే. ॥ఒకటి॥ 321

శ్రీరాగం

చల్లలమ్మేదానవు అచ్చపుమగనాలవు
మల్లడిమాపొందులేల మరిగేవు నీవు ॥పల్లవి॥

కమ్మి పున్నమవెన్నెల గాదెఁబోసికొంటివటే
యెమ్మెకే వెలవి నవ్వేవేపొద్దును
తమ్మిరేకులెల్లాఁదెచ్చి దాఁచుకవుందానవటే
కుమ్మరించేవు కన్నులఁ గుచ్చికుచ్చి మీఁదను ॥చల్ల॥

చిలుకపలుకులెల్లఁ జేన విత్తుకొంటివటే
వొలికేవు పెదవుల నొకటొకటే
కులికి చిగురులెల్లఁ గోసితటే మావాకిట
వెలయ నీయడుగుల వెదచల్లేవు ॥చల్ల॥

సోగతీఁగెలెల్ల నీసొమ్మటే నీచేతులను
భోగవుఁ గాఁగిట నన్నుఁ బొదిగేవు
యీగతి నే శ్రీ వేంకటేశుఁడ కూడితి నిన్ను
జాగులేల యిక్కడనే సతమై నిలువవే. ॥చల్ల॥ 322

మధ్యమావతి

వెలఁది చక్కఁదనము వేరొకటి గాదు సుండి
చెలులార చూడరమ్మ చెప్పరాదు వింతలు ॥పల్లవి॥

చెందమ్మిరేకులలోనఁ జేరి తుమ్మెదలు వాలె
కందువఁ జెలికినవే కన్నులాయను
చందమై వొకతీగెపై జక్కవపిట్టలు వాలె
గొందినవే యెంచిచూడఁ గుచములాయను ॥వెలఁది॥

నిండుఁజందురునిమీఁద నీలముల గని వుట్టె
కొండవంటి చెలికవే కురులాయ ౦
పండుటరఁటులమీఁద బలుసింహము వె యెక్కె
మెండగు నెన్నడుమై మించెనిదె యిప్పుడే ॥వెలఁది॥

పచ్చని చిగురుమీఁద పగడపుఁబండు వండె
అచ్చపుఁ జెలియకదె అధరమాయ
ఇచ్చకుఁడై శ్రీవేంకటేశుఁడింతలోఁ గూడె
నిచ్చకల్యాణములై నిలిచె నిన్నిటను. ॥వెలఁది॥ 323

దేసాళం

ఏల వెరచేవే నీవు యిదివో నీపతివచ్చె
జాలివాయ నిన్నుఁగూడి సంతసమిచ్చీని ॥పల్లవి॥

నీరధిలోఁ బుట్టినట్టి నీరుచిచ్చైన పూవు
నూరిపోసినట్టి పామునోరిలో కడి
మారుతో నగ్నిఁబడిన మాకులలో భూతము
యీరీతి విరహులకెగ్గుసేయకుందురా ॥ఏల॥

తల్లిదండ్రి వెంచనట్టి తగుఁబలుగాకి చూర
చల్లుఁ బుప్పొడి చొంగిలిన జాజరకాఁడు
మల్లాడి చెట్లమీఁద మధువుట్టిన పాత్ర
వెల్లిగా మంచిగుణాలు వీనికింక వచ్చునా ॥ఏల॥

వంగి వంచనేర్చిన వడిఁదియ్యని గుణము
ముంగిట నిందరి చిత్తముల వేలుపు
ఇంగితాన శ్రీ వేంకటేశు నిన్నుఁ గూడఁజేసి
రంగన నీపాలింటికి అందరూను హితులే. ॥ఏల॥ 324

ఆహిరి

ఇదె వీఁడె చూడవే యించుక మాటాడవే
యెదురై కూడితిరి మీరిఁకనేలె యలుక ॥పల్లవి॥

తామెరలు వికసించె తరుణి నేఁడు నీమోము
 తామర వికసించదు తగునటవే
 తామెరకుఁ జుట్టము ధరణిపై సూర్యుఁడు
 నీమోముదామెరకు నీవిభుఁడు చుట్టము ॥ఇదె॥

కలువలు వికసించె కలికి నేఁడు నీకన్నుఁ
 గలువలు ముకుళించఁ గారణమేమే
 కలువలచెలికాఁడు కందువచంద్రుఁడు నీ
 కలువకన్నులకు నీకాంతుఁడెపో చుట్టము ॥ఇదె॥

వనములు వికసించె వనిత నేఁడు నీజ
 వ్వనము వికసించవైపాయనే
 వనదేవతం ముకైతే వసంతుఁడు నీకు మిం
 చినవనదేవతైతే శ్రీవెంకటేశుఁడు. ॥ఇదె॥ 325

శంకరాభరణం

ఎంతజాణ నీచెలియనేమని పొగడవచ్చు
 దొంతులమాఁటలలోనే దోమటి దొడికెను ॥పల్లవి॥

మెట్టిన చమ్మాళిగలు మించఁ బారితెంచి నిన్ను
 పట్టితీసి మొలనూలు పైపై చెలి
 అట్టె కోపాన నీవు ఆఁపలేక పెనఁగఁగ
 తిట్టెన (?) నీమోవి గంటి తెగి వేసెనప్పుడే ॥ఎంత॥

వంచిన పయ్యదకొంగు వల్లెవాటు వేసుకొని
 కొంచక నీమొగమెత్తి కొనగోరను
 ఇంచుకంత నీవందుకు యియ్యకొనకుండఁగాను
 ముంచి నిన్నుఁ దనచనుమొనలనాఁగిని ॥ఎంత॥

వాకునిండా కస్తూరివాసనలు చల్లి చల్లి
 యేకతమాడి చెలి యిప్పుడే నీతోను

యీకడ శ్రీ వేంకటేశ యియ్యకొని కూడఁగాను
లోకము మెచ్చేటి నిన్ను లోను సేసుకొనెను. ॥ఎంత॥ 326

156-వ రేకు. వరాళి

ఏమని పొగడవచ్చునిట్టి యింత సింగారము
నేమముతో రమణుఁడ నీభాగ్యమాయను ॥పల్లవి॥

కమలముమీఁద రెండుకలువలు వికసించె
జమళినందువల్లనే సంపెఁగ పూచె
తమితో నాకొట్టఁగొనఁ దగదొండపండు వండె
అమరనిన్నియుఁగూడి అతివమోమాయను ॥ఏమ॥

కన్నెయరఁటులమీఁద కంతునిరథము వాలె
పన్ని సింహమొకటి యాపై నెక్కెను
సన్నలనామెకముపై సరి జక్కవలు వాలె
ఇన్నియుఁ గూడఁ గూడ నింతిరూపమాయను ॥ఏమ॥

అంటెఁ గొమ్మలురెండు హంసలతోఁ బొందుసేసె
పొంచి బిసాలు సంకముపొత్తు గూడెను
నించి శ్రీ వేంకటేశుఁడ నీసందిటఁ బట్టఁగా
మెంచక వేపురముపై నిందిరాదేవాయను. ॥ఏమ॥ 327

శ్రీరాగం

ఇంత యేల బిగువు యిది చెప్ప తగవు
సంతకూటపుమాటలు చాలునయ్య నీవు ॥పల్లవి॥

పట్టినదే పంతమా పడతిఁ బిలువరాదా
చుట్టమవో నీవు లేక సూడుబంటవో
యెట్టయెదురనున్నారు యెదమాటలాడలేము
రట్టుపొలకమ్మ కెక్కె (?) యిట్టిరావయ్యా నీవు ॥ఇంత॥

చెల్లినంతాఁ జేఁతా చెలియఁ జేకొనరాదా
యెల్లగా నవ్వులకో యిదే నిజమో
తెల్లవారె సిగులనే తెగి మిమ్ము దూరలేము
అల్లమే సొంటిగాదా అవునయ్య నీవు ॥ఇంత॥

ఆడినదే యాటా ఆకెఁజక్కఁజూడరాదా
వీడుదోడువయసులు వేడుకో వెట్టో
కూడనే శ్రీవేంకటేశ యింతిఁ గూడితివి నీవు
వోడలు బండ్లవచ్చు వుండవయ్య నీవు. ॥ఇంత॥ 328

బౌళి

హరి యేమనెనే అలిగెనో
విరహినై నేనుండఁగా యేలరాఁడాయ[1] ॥పల్లవి॥

మరలి మరలి తన్ను మాటలఁ గొసరను
యిరవైన విభుఁడేమనెనే
తరుణులే వచ్చితిరి తానాడనున్నాఁడు
యెరవెరవై తానేమనెనే ॥హరి॥

వాకిటికిందాఁక వచ్చి తిరిగెనట
యేకారణమిది యేమనెనే
రాకలఁ బోకల రాతిరాయనిదె
యీకడఁ దుదమాఁటేమనెనే ॥హరి॥

తలపులో ప్రియము తానే యెరుఁగును
యెలుఁగెత్తొకమాఁటేమనెనే
బలిమి శ్రీవేంకటపతి దా విచ్చేసి
యిల ననుఁగూడెను యేమనెనే. ॥హరి॥ 329

1. ఈ పాదమున యతి భగ్నమైనది. "వేళరాఁడాయ" అని పాఠమందునా? వేళ = సమయమందు.

బౌళి

ఇందాఁక నెరఁగము యీవింత సతి
కందు వాసె శ్రీకాంతావిభుఁడ ॥పల్లవి॥

సుదతికి నీరాక సూర్యోదయమై
వదనకమలమిటు వడిఁ జెలఁగె
పొదలిన నీనవ్వుపున్నమవెన్నెలకు
కదిసి చకోరపుకన్నులు దెలిసె ॥ఇందా॥

వనితకు నీచూపు వసంతకాలమై
వెనకఁ బలుకుఁగోవిలలాదరె
మినుకు నీతనువుమేఘకాంతులకు
పనివడి పులకలపైరులు దేరె ॥ఇందా॥

సతికి నీపొందులె జలధిమథనమై
రతినధరామృతరసమబ్బె
ఇతవై శ్రీ వెంకటేశ నీవు చెలిఁ
దతిఁ గూడఁగ మరుతంత్రము గెలిచె. ॥ఇందా॥ 330

పాడి

ఏమి సేతు ముచ్చటకు యెవ్వరు గలరు నాకు
యేమీననకూరకున్న యెగ్గుపట్టుఁగా ॥పల్లవి॥

అడుగుదునో వానినాడనేల వుంటివని
అడుగఁబోనలుగుఁగా అందుకతఁడు
తుడుతునో వానిమేనఁ దొరిగే వేఁడిచెమట
చిడిముడి వాఁడిందుకు సిగ్గుపడుఁగా ॥ఏమి॥

విసరుదునో సురటి విభునియలపు దీర
విసరఁబో అవియును వెంగెమౌఁగా

కొసరుదునో తినగుట్టు నేఁగనినదాఁకా
ఇసుమంతపనికి మనసు నొచ్చేఁగా. ॥ఏమి॥

నవ్వుదునో రమణుఁడు నాతోఁ గరఁగినవేళ
నవ్వేఁటో ఆతనిమేలు నామేలుగా
రవ్వగా శ్రీ వేంకటాద్రిరాయఁడిట్టె నన్నుఁగూడె
యివ్వల మోవియిత్తునో యిచ్చగించఁగా. ॥ఏమి॥ 331

శంకరాభరణం

పోపో అదేఁటిమాట పొద్దువోదా
మాపుదాఁకానదే కాక మరియేఁటిమాటలే ॥పల్లవి॥

గుత్తులపూవులు నీవు కోవయ్య కానికె ఆ
గుత్తులేల నీచనుగుత్తులీరాదా
జొత్తులైన లతలవే చూడవయ్య మాటలేల
హత్తి నీబాహులతలు అవె కంటినే ॥పోపో॥

పండుబలమిదివో పట్టవయ్య సూడిదె
పండులేల నీమోవిపండె కాక
మెండగుఁ దామరలు మీఁదవేనేఁ జుమ్మీ
దండి నీచేతులె రెండుతామరలు గావా ॥పోపో॥

కప్పురమిచ్చే నీకుఁ గైకోవయ్యా ఆ
కప్పురాలు నీనోరికతలెకావా
యిప్పుడె శ్రీ వెంకటేశ యిటుగూడితి నేఁ
డిప్పుడా అల్లప్పుడెపో యెరఁగవు గాని. ॥పోపో॥ 332

157-వ రేకు. ముఖారి

అలిగినవేళ విభుఁడంటితేఁ గోపమే తోఁచు
తెలుసుక నీలోనే తేరుకోవే చిత్తము ॥పల్లవి॥

వేసవికాలమునాఁడు వేడుకైన వెన్నెలతే
యీసుల విరహవేళ నెండలై తోఁచు
వాసితోఁ దానేరిపిన వన్నెచిలుకమాటైన
పాసినదంపతులకు పగిలించు మర్మము ॥అలిగి॥

సోవఁ దనమేవమున్న సొంపుల జవ్వనమైన
కోవిలకూఁతలవేళ గొరబై తోఁచు
పూవులు తాఁ గొప్పులోన పూఁచి ముడిచినవైన
కావిరిఁ దానొంటినుంటే కంతునమ్ములౌను ॥అలిగి॥

ప్రతిలేని తనలో ప్రాణపుటూరుపైన
రతినలసినవేళ రంపమై తోఁచు
యితవై శ్రీ వేంకటేశుఁడింతలోనె నిన్నుఁగూడె
సతమై యీవిరసాలే సరసములాయెనే. ॥అలిగి॥ 333

శుద్ధవసంతం

బలిమిసేయక నీవు పదవమ్మా
చెలియ నామనసు చేకొనవమ్మా ॥పల్లవి॥

వనుపు లేనిచోట నవ్వుటకంటెను
జునిగి వాదులుడుచుటె సుఖము
మనసు రానిచోట మాటలాడుకంటెను
మునుపనే తనలోని మోనమే సుఖము ॥బలిమి॥

ప్రేమలేనిపతిఁ బిలుచుటకంటెను
సోమరై వేగించుటె సుఖము
కామించనిరతిఁ గరఁగుటకంటెను
ఆమాటు కంభమునలముటె సుఖము ॥బలిమి॥

ఒల్లమి సరిఁ గూచుండుటకంటెను
చల్లఁగఁ దొలఁగుటె సమసుఖము

ఎల్లగ శ్రీ వేంకటేశుఁడు నన్నుఁ గూడె
కొల్లగని వివే కోరుట సుఖము. ॥బలిమి॥ 334

మధ్యమావతి

చేసినట్టల్లాఁ జెల్లె నేఁతలు నీకు
గాసిఁబెట్టకిఁక నన్నుఁ గరుణించవయ్యా ॥పల్లవి॥

చెప్పినట్టు సేయఁగానె చెరఁగేల పట్టేవు
తప్పు వెంచననఁగానె తడవనేల
కొప్పువంచి మొక్కఁగానె గుంపెనపంతాలేల
ముప్పిరి దప్పులు దేర మోవియ్యవయ్యా ॥చేసి॥

సరసములాడఁగానె సాదించనేల వచ్చేవు
కెరలించకుండఁగానె కేరడమేల
పరగ నేఁ బండఁగానె బలిమి సేయఁగనేల
గరిమ నాకోరినట్టు కాఁగలియ్యవయ్యా ॥చేసి॥

కూడి రతి సేయఁగానె కొసరేల చూపేవు
వీడెమందుకొనఁగానె వేసాలేలా
పాడితో శ్రీ వేంకట పట్టపలమేల్మంగను
జాడతో నింకాను నేసలు చల్లవయ్యా. ॥చేసి॥ 335

కాంబోధి

నీవిభుని ప్రియములు నెట్టనఁ జేకొనఁగదే
కావలసిన మేలెల్లాఁ గాచుకున్నది ॥పల్లవి॥

తనంతనయ్యేపనికి తమకించఁ బనిలేదు
వినవలసినందుకు వేసరవద్దు
మనసు నమ్మినందుకు మరివిచారములేల
కొనసాగేయందులకుఁ గోపమేఁటికి ॥నీవి॥

ఆస గలిగినచోట అంటు విడువఁగరాదు
వాసితోడి పొందెపుడు వంచించరాదు
యీసులేక పెనఁగితే యియ్యకొనకుండనేల
చేసూటిని మెలఁగఁగ చెప్పించఁ జనదు ॥నీవి॥

కూటపుమాటలాడఁగఁ గొసరేదందము గాదు
నీటునఁ గాఁగలించఁగ నేరమెక్కఁడు
యీటున శ్రీ వేంకటేశుఁడేలె నిన్నునింతలోనె
సాటికి బేటికి మీలో జంటలిఁకఁ బాయవు. ॥నీవి॥ 336

సామంతం

ఏమని పొగడుదమె యీచెలిచక్కఁదనము
యీమేఁటి యలమేల్మంగ యెక్కుడై తానిలిచె ॥పల్లవి॥

అరచంద్రుఁడుఁ జకోరాలద్దాలు సంపెఁగయు
ధర శింగిణులు శ్రీలు తలిరులును
అరుదుగాఁ దుమ్మిదలు నందముగాఁ గూడఁగాను
మరుతల్లి యలమేలుమంగమోమై నిలిచె ॥ఏమ॥

బిసములు శంఖమును పెనుఁజక్రవాకములా
కసము నీలపుఁజేరు కరికుంభాలు
పొసఁగ నివెల్లానొకపోఁడిమై నిలువఁగాను
మసలక అలమేలుమంగమేనై నిలిచె ॥ఏమ॥

అనఁటులంపపొదులు నబ్జములు ముత్తేలు
పొనరి వరుసఁ గూడి వుండఁగాను
ఘనుఁడైన శ్రీ వెంకటేశునురముమీఁద
పనుపడలమేల్మంగ పాదములై నిలిచె. ॥ఏమ॥ 337

గౌళ

తనసేవ నేఁజేయనా తగవు దప్పఁగాఁ గాక
చెవకీఁ దానిందుకేపో సిబ్బితయ్యీ నాకు ॥పల్లవి॥

కడుఁ దమకాన నేను కస్తూరి నూరఁగాను
తడఁబడ నామీఁదఁ బాదము చాఁచీని
బెడిదమై అఁటదాని పెండెము వెట్టుకున్నాఁడు
చిడిముడి నిందుకేపో సిబ్బితయ్యీ నాకు ॥తన॥

పొందుగా నేను గొజ్జంగ పువ్వుదండ గుచ్చఁగాను
చెంది నాబుజముమీఁదఁ జెయివేసీని
మందెమేళాన నెవ్వతో మచ్చెలు వేలనున్నవి
చిందువందనేఁతకేపో సిబ్బితయ్యీ నాకు ॥తన॥

పొలుపుగా నేఁదట్టుపునుఁగు వాసించఁగాను
అలమీ శ్రీవేంకటేశుఁడంతలో నన్ను
మొలనూలేడదో వురమునఁ బెట్టుకున్నాఁడు
చెలరేఁగి కూడఁగానే సిబ్బితయ్యీ నాకు. ॥తన॥ 338

158-వ రేకు. హిందోళం

చెలులము నేము బుద్ధి చెప్పనోపమాకెకు
అలరి నీవాపెను మాఁటాడించవయ్యా ॥పల్లవి॥

మక్కువతో నాపె నీవు మాటలాడేవంటాను
పక్కనఁ బాన్పుపై నీకె పవళించె
వెక్కసాన నింతలోన విచ్చేసితివీడకు
నెక్కొని నీవే యిఁక నిద్రలేపవయ్యా ॥చెలు॥

తతితో విందాకెయింటఁ దగనారగించేవంటా
అతివ బోనమెల్లా చల్లారఁబెట్టెను
అతివేడుకనింతలో నాఁకలిగొంటివనేవు
కతగా నీవే వడ్డించఁ గైకొలుపవయ్యా ॥చెలు॥

కందువనాపెతో నేఁడు కాఁపురము సేసేవంటా
వొందిలిఁ దలుపు మూసుకున్నది చెలి

అందుకె శ్రీ వేంకటేశ అండకేఁగి కూడితివి
చెంది నీవె వాకిలాపెచేఁ దెరపించవయ్యా. ॥చెలు॥ 339

శంకరాభరణం

ఎంత తమకమో చెలికేమి చెప్పేది
వింతవింత వేడుకలు వెల్లివిరిసీని ॥పల్లవి॥

జారినపయ్యదతోడ సగము చన్నులు చూపి
నేరుపుల మాటలాడీ నెలఁత నీతో
కూరుములు గొసరుతా గోరఁజెమట చిమ్ముతా
తారుమారై వలపుల తన్నుఁదానెరఁగదు ॥ఎంత॥

కడుఁగొప్పు దువ్వుకొంటా కరమూలములు చూపి
వెడయాస నవ్వు నవ్వీ వెలఁది నీతో
నిడువాలుఁజూపులతో నిన్నుఁ దానొరసుకొంటా
తడఁబాటుచిత్తముతో తన్నుఁ దానెరఁగదు ॥ఎంత॥

బిగ్గెనొడ్డాణము గట్టి పిరిఁదిబటువు చూపి
అగ్గలమై కాలుదొక్కీనతివ నీతో
నిగ్గుల శ్రీ వేంకటేశ నిన్నుఁగూడి మొక్కుమొక్కి
తగ్గని కోర్కులతోడ తన్నుఁ దానెరఁగదు. ॥ఎంత॥ 340

గౌళ

ఆతని తలఁపు మీరే అడుగరే చెలులాల
కాతరములేని సిగ్గరిదాన నేను ॥పల్లవి॥

మలసి యాతనితోను మారుమాటాడేనటవే
తలకొన్న మొగమోటదానను నేను
కలువలఁ దాఁకవేసి గద్దించేనటవే
నలువంక మెత్తని మనసుదానను నేను ॥ఆత॥

జఱసి యతని జంకించఁగఁ గలనటవే
　తఱితోడ వలచినదానను నేను
　వెఱవక చెయివట్టి వెసఁ దియ్యగలనటే
　కఱకరిలేని యిచ్చకపుదాన నేను ॥అత॥

అంచల నాసలు చూపి యలయించేనటవే
　మంచితలఁపలమేలుమంగను నేను
　ఇంచుకంతా శ్రీవెంకటేశు మీరేనటవే
　వంచనసేయని చనవరిదాన నేను. ॥అత॥ 341

రామక్రియ

నీవోజ నేనెరఁగనా నెపాలేల చెప్పేవు
　వేవేలకు నాకు వింతవాఁడవా ॥పల్లవి॥

ఎప్పుడు నామోహమెరఁగవా నీకక్కడ
　కప్పి యెంతపని నీకుఁ గల్గెనో కాక
　నెప్పున మాయింటికి నీవు రానివాఁడవా
　అప్పటి నేచుట్టాలు మాటాడుతా నీకుండిరో ॥నీవో॥

మలసి నన్ను నీవు మరచేటివాఁడవా
　చెలులెవ్వరు పరాకుసేసిరో కాక
　తలఁపు నామీఁద నీకుఁ దగిలివున్నదే కాదా
　సొలసేవారిమొగాలు చూడనందుండితివో ॥నీవో॥

వరుస నన్నుఁజేపట్టి వదలుదువా నీవు
　యిరవై నీచిత్తాననేమెంచేవో కాక
　నిరతి శ్రీవేంకటేశ నేనలమేల్మంగను
　కరుణించితి విప్పుడు గలయ వేళాయనో. ॥నీవో॥ 342

పాడి

ఎప్పుడూ మేలువాఁడవే యెరుఁగుదు నిన్ను నేను
　కప్పి వోరువనియ్యవు కాంతలే నన్నును ॥పల్లవి॥

ఆవేళ నీవురావని అలుగఁదలఁతుఁ గాని
భావించితే నామనసు పట్టలేను
నీవంకఁ దప్పేమీలేదు నేనెంచి చూచితేను
తావుకొన్న నాలోని తమకమే కాని ॥ఎప్పు॥

చేముట్టిపెనఁగవని చింతఁ దలవంతుఁ గాని
నీమోము చూడక నే మానలేను
కామించి నీగుణాలలో కడపలు మరిలేవు
ప్రేమపు నాకోరికలు పెనగొనీఁ గాని ॥ఎప్పు॥

పరఁగఁగ బరపుపై పంతాననుండుదుఁ గాని
సరిఁ గాఁగిటికి చేయి చాఁచకుండలేను
అరిది శ్రీ వెంకటేశ అలమేల్మంగ నేను
గరిమెనేలితివేలొ కాఁతాళింతుఁ గాని. ॥ఎప్పు॥ 343

హిజ్జిజ్జి

ఇంతవాఁడవు గాఁగానే యిందరు మోహింతురు
సంతసానఁ జెలఁగుదు సరసుఁడవు నీవు ॥పల్లవి॥

విరహావేళ నెంతేసి వెంగెములాడుదు నిన్ను
యెరవు లేక వోరుతువిన్నియు నీవు
సరసమాడే యపుడు సారెనలయింతు నేను
విరసము లేకుందువు వేడుకతో నీవు ॥ఇంత॥

కొసరేటి తరినెంత గోరనూఁదుదు నిన్ను
అసముతో నవ్వుదువందుకు నీవు
పొసఁగఁ బరాకైనచో పూబంతినివేతు నిన్ను
సుసరాన వేఁడుకొని చొక్కించుతువు నీవు ॥ఇంత॥

సరిఁ గూడేయెడనెంత జంకింతు నిన్ను నేను
గరిమనెంత మెత్తువు కాఁగిట నీవు

నిరతి శ్రీ వెంకటేశ నేనలమేల్మంగను
మరిగితి నేను కడు మన్నింతువు నీవు. ॥ఇంత॥ 344

159-వ రేకు. మంగళకౌశిక

మఱచితినంటా నీవు మమ్మెంత బుజ్జగించేవు
యెఱిక గలచోట యెట్టుండినా యేమి ॥పల్లవి॥

అక్కడే పరాకైతే అట్టే యెచ్చరింతుఁ గాక
దిక్కరించి నిన్ను సాదించేనా నేను
మక్కువ నూరకుండితే మాట నేనాడింతుఁ గాక
చిక్కించుక గొరబులు సేసేనా నిన్నును ॥మఱ॥

పెలుచవై రాకుండితే పిలువనంపుదుఁ గాక
చలమున నీతోను వేసరుకొనేనా
తలవంచుకుండితేను తమకము రేఁతుఁ గాక
తలుపుమాటుకుఁ బోయి తరితీపు సేసేనా ॥మఱ॥

పవళించివుండితేను పాదములొత్తుదుఁ గాక
ఇవల వాసులు వంతులెంచఁ జూచేనా
వివరించి నన్నిట్టె శ్రీ వెంకటేశ కూడితివి
నవమైన నీచేఁతలు నవ్వించవా నన్నును. ॥మఱ॥ 345

మాళవిగౌళ

నీకునింతి వలచుటే నీవెరఁగవా
చేకొని యీకెదిక్కు చిత్తగించరాదా ॥పల్లవి॥

వెక్కనొక్కి ఆపె నిన్ను చెయివట్టి తియ్యఁగాను
యెక్కడ పరాకు సేసేవేమయ్యా నీవు
యిక్కువలు గోరనంటి యింటికిఁ బిలువఁగాను
గక్కననేమి నవ్వేవు కానిమ్మనరాదా ॥నీకు॥

వేడుకతోడ సారెకు విందులు పీకుఁ జెప్పఁగా
అదేవు జూజాలిప్పుడే అదేమయ్యా
వీడెము చేతఁబట్టుక వెనక నిలుచుండఁగా
పాడితివి పాటలప్పటనుండి నీవు ॥నీకు॥

పానుపువరచుకొని పడఁతి సన్న సేయఁగా
కానుకలందుకొనేవు కాంతలచేత
మోనాన నలమేల్మంగ మొక్కి నిన్నుఁ గాఁగలించె
తానకమై యేలితివింతట శ్రీ వేంకటేశ. ॥నీకు॥ 346

కేదారగౌళ

మేలుమేలు ఖుందుకిట్టే మెచ్చితి నిన్ను
తాలిమితో నిన్నీరీతి దక్కించుకొనెఁ గా ॥పల్లవి॥

మంతనాననేపొద్దు మాటలాడేవా పెతోను
ఇంత వలపించెఁగా యింతి నిన్ను
పొంతనే నీవెంగిలిపొత్తు గలపుకొంటివి
పంతాన నిందుకొగ్గించి భ్రమయించెఁగా ॥మేలు॥

తతిగొని చూచేవు తరుణిమొకమే నీవు
బతిమాలింపించెఁ గా భామ నిన్ను
సతముగాఁ బానుపుపై జంటవాయనియ్యదు
మతిఁ దనకాఁగిలి మరగించుకొనెఁ గా ॥మేలు॥

చెలరేఁగి విడేలకు చేతులు చాఁచేవు నీవు
అలవాటు సేసెఁగా అంగన నిన్ను
అలమేలుమంగ ఆకె అట్టె శ్రీ వెంకటేశ్వర
నలిఁ గూడితివి నీచే నన్ను నెలిఁపించెఁ (?) గా. ॥మేలు॥ 347

వసంతం

ఇటులా నేము సేసేమా యిల్లాండ్లము నేము
తటుకన నీమదిలోఁ దడఁబడకిఁకను ॥పల్లవి॥

యేడనైనా గయ్యాళియైనది [1] చనవు గలితే
ఆడరానిమాఁట నిన్నాడుఁగాక
వేడుకకత్తెయినది విచారించకందరిలో
పీడెమిచ్చి కాలుఁజేయి వేసును నీమీఁదను ॥ఇటు॥

మందెమేళమైనది మరగితే నీమేన
చిందరవందరసేఁత సేయుఁగాక
అందునిందు రట్టడియైనది వెరవులేక
చెంది నీబుజాన మోము చేర్చుకొని నవ్వును ॥ఇటు॥

సారెకు దిట్టైనది సంగడిఁ బెట్టుక వుండితే
చేరి రతివేళఁ గక్కసించుఁ గాక
ఆరీతి శ్రీవెంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
కోరి నన్నునేలితివి కొంకకాపె మెచ్చును. ॥ఇటు॥ 348

దేసాళం

ఏల వెరచేవు నమ్మ యేమీననదాపె నిన్ను
తాలిమితో మాటాడితే తప్పులన్నీఁ దీరును ॥పల్లవి॥

చెలి పిలువనంపఁగా సింగారించుకొనేనంటా
యెలమితో జరపులనేల పెట్టేవు
వెలయలేకలంపెను (పితే?) వేలఁ దగిలించుకొని
సొలపుల మమ్మునేమి సుద్దులడిగేవు ॥ఏల॥

భామ నీదిక్కుచూడఁగా పనిగలవానివలె
వేమారుఁ దలవంచేవు వీదిలోనుండి
తామరగొని వేసితే తగఁజేతఁ బట్టుకొని
ప్రేమముతో మాకునెంత ప్రియాలు చెప్పేవు ॥ఏల॥

1. ఈ పాదమున యతి భంగము. "యేడ" కు ప్రతిగా "యాడ" అను రూపమున్నచో సరిపోవును. కాని వేఱెక్కడను ఆరూపమిందు కానరాదు.

అలమేలుమంగను అదరిపాటువలెను
కలసేవాకెను శ్రీ వేంకటేశ్వర
యేలమినెదురుచూచెనిందాఁకా నీకుఁగాను
వెలినాకెకేమి విన్నవించకుమనేవు. ॥ఏల॥ 349

శంకరాభరణం

చెల్లునయ్యా యీచేఁతలు చెలియకు నీకును
చిల్లరచెనకులకు సిగ్గేయానందము ॥పల్లవి॥

సతులకుఁ బతులకూ జవ్వనమే భాగ్యము
రతివేళలనెల్లా రహస్యమే వేడుక
తతితో మనసులకు తలపోఁతే పండుగ
సతమైన మోహాలకు సరసమే సౌఖ్యము ॥చెల్లు॥

వొట్టిన తమకములకొద్దనుండుటే ఫలము
ముట్టినయాసలకు మోముచూపే తనివి
పట్టరానికోరికకు పచ్చిమాటే శోబనము
చిట్టకపుచేఁతలకు చిరునవ్వే లాభము ॥చెల్లు॥

నసుపైన కూటమికి నాటుగోరే సింగారము
పెనఁగుటకు కాఁగిటిబిగువులే సంపద
యెనసితివి శ్రీ వేంకటేశ యలమేల్మంగను
చనవులకును మోవిచవులె సామ్రాజ్యాలు. ॥చెల్లు॥ 350

160-వ రేకు. కేదారగౌళ

ఇప్పుడు మాఅక్క వింటే యేమనునో యిందుకు
దప్పిదేర సారెనేల తడవేవు మమ్మును ॥పల్లవి॥

పంతముతోఁ గూచుండఁగా పనిగద్దు రమ్మనేవు
యెంతలేదు ఆపని నేనెరిఁగినదే

సంతోసాన నీమొగము చక్కఁజూడుమనేవు
దొంతరలుగా నేనెప్పుడూ తొల్లే చూచినది ॥ఇప్పు॥

తొరలి యప్పటి నన్ను నీతోడుత నవ్వుమనేవు
గరిమ నీచేఁతలకుఁ గడు నవ్వుదురు
మరుమాటలు నాతో మక్కువనాడుమనేవు
అరసి నీవాడితివి అవే నామాటలు ॥ఇప్పు॥

కొలఁది మీరఁగ నాకూటమికిఁ బెనఁగేవు
అలమేల్మంగఁ గూడితివదియె నారతి
యెలమి శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునేఁడు
బలిమిఁ దొల్లే యేలుబడిదానఁ గానా. ॥ఇప్పు॥ 351

నాదరామక్రియ

ఎవ్వతెకో యీకెయంటా యెంతేసి తుటారించితి
చివ్వన నిందుకుఁగాను చిన్నఁబోకు మీఁకను ॥పల్లవి॥

ఆపెపై బత్తిగలితే నప్పుడే చెప్పవలదా
చేపట్టి నేనిచ్చకము నేసుకుందును
యీపాటి నీదేవులైతే నింటికిఁ దెచ్చుకోవద్దా
చూపెట్టుకో వొక్కమనసుననుందును ॥ఎవ్వ॥

తగులు నీకుఁ గలితే తారుకాణించవలదా
పగటున నేసూ వోదఁబడియుందును
నగినవాఁడవా పొందు నడపఁగ వలదా
తగినట్టు తగవులు తప్పక నేనుందును ॥ఎవ్వ॥

చుట్టరికము గలితే నాకుఁ జూపఁగవలదా
వొట్టుకొని సంతోసాన నూరకుందును
నెట్టన శ్రీ వెంకటేశ నేనలమేల్మంగను
గట్టిగా నన్నేలితివి కానిమ్మని వుందును. ॥ఎవ్వ॥ 352

పాడి

ఎక్కడ పరాకు నీకు యిటుచిత్తగించరాదా
పక్కనఁ బిలిచితేఁ జాలు బత్తిగలదానికి ॥పల్లవి॥

కడనుండి రమణుఁడు కన్నులఁ జూచినఁజాలు
అడియానఁ బొరలేటి ఆఁటదానికి
చిడిముడితోఁ గొంత సెలవుల నవ్వినఁ జాలు
యెడసియుండి రతులకేఁకరేటిదానికి ॥ఎక్కడ॥

మలసి మగఁడేపాటి మాటలాడినాఁ జాలు
చెలరేఁగి కడు వలచినదానికి
నెలకొని ముందట నిలుచుండినాఁ జాలు
సొలసి యెట్టయెదురు చూచేటిదానికి ॥ఎక్కడ॥

ఇచ్చగించి నాయకుఁడు యింటికి వచ్చినాఁ జాలు
కచ్చుపెట్టి ప్రేమము గలదానికి
కొచ్చి శ్రీ వెంకటేశ కూడితివలమేల్మంగ
నిచ్చట నీవుంటేఁ జాలునింపుగలదానికి. ॥ఎక్కడ॥ 353

కాంబోధి

మగవాఁడిది యెరిఁగి మఁనవలనేలవచె
నిగిడి వోరమణుఁడ నీచిత్తమిఁకను ॥పల్లవి॥

వినయమే చూపును విభుఁడెంత జరసినా
చనవున గర్వించదు జాణైనది
పెనఁగులాడదు యెంత బెట్టిసరసమాడినా
మనసు రామెలఁగును మర్మఁమెరిగినది ॥మగ॥

మచ్చికలే నెరపును మగఁడెంత పరాకైనా
కొచ్చి నేరాలెంచదు గుణియైనది

రచ్చలోఁ జెప్పుకొనదు రతికెంత పిలిచినా
విచ్చనవిడి భోగించు వెరవరియైనది ॥మగ॥

గక్కనఁ గాఁగిటనించు కాంతుఁడెంత బిగిసినా
వుక్కుమీరి యలుగదు వొద్దికైనది
యిక్కడ శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
యిక్కువలు గరఁగించు యితవరియైనది. ॥మగ॥ 354

సాళంగనాట

ఎక్కడ పరాకు యిదివో నీకు
మిక్కిలిఁ జేసితివి నమ్మినయెడ మేకు ॥పల్లవి॥

కలికి పొంచి నిన్నుఁ గలయ
వెలలేని వలపులు వెలయ
సులభుఁడవా నీవు సొలయ
మెలుపున నవ్వీని మేనెల్లానలయ ॥ఎక్క॥

ముచ్చటతోడ మొక్కీ మొదల
కచ్చుపెట్టి కుచములు గదల
పచ్చిదేరీ మదనసంపదల
మచ్చరము లేదీకెకు మాటలతుదల ॥ఎక్క॥

వెక్కసముగా వేసీ విరుల
చక్కఁగా దిద్ది తన సరుల
యిక్కువ శ్రీ వేంకటేశ యీకె యలమేల్మంగ
చెక్కునొక్కీ నిన్నుఁగూడె చెదరినకురుల. ॥ఎక్క॥ 355

మంగళకౌశిక

అటుగాన నీచేఁతలమృతములె నీకు
యెటువలెనైనా మీకిద్దరికిఁ దగును ॥పల్లవి॥

మొక్కలాన నడచినా ముఱిపెములై తోఁచు
చక్కఁదనములు గల జలజాక్షులు
కక్కసించి మాటాడినా కామమంత్రమై తోఁచు
వెక్కసపుజవ్వనాన విఱవీఁగేవారలు ॥అటు॥

అలవోకగా నవ్వీన (నా ?) ఆయములు గరఁగ (గు ?) ను
వలపించ నేరిచిన వనితలు
తలకొని జంకించినా తరితీపులై యుండు
నిలిచి జంటవాయని నెరజాణలు ॥అటు॥

వాడివట్టి పెనఁగినా వాతఁబాటులై మించు
కడువిలాసాలతోడి కామినులు
అదరి శ్రీ వెంకటేశ అలమేలుమంగ యీకె
తడయక కూడెనిదె తగవందురిందరు. ॥అటు॥ 356

161-వ రేకు. శ్రీరాగం

ఏఁటికిఁ బొద్దు గడపేవిటు మాతోను
చోటిచ్చి యాపెను రతిఁ జొక్కించరాదా ॥పల్లవి॥

చెలిమి సేయఁగ నేర్చు చెప్పనేర్చు బుద్ధులెల్లా
పిలిపించి యాపెనొద్దఁ బెట్టుకోరాదా
నిలిచి కొలువు సేసు నీమన్నాలు దానెరుఁగు
చలివాయ మాటలాడి చనవియ్యరాదా ॥ఏఁటి॥

చెనకి నిన్ను నవ్వించు సిగ్గులుదేర్చునాపె
యెనసి వూడిగాలు సేయించుకోరాదా
వినయాలు సేసుఁ గడు వేడుకలు నీకు రేఁచు
వొనరఁ బానుపుపైఁ దోడుండుమనరాదా ॥ఏఁటి॥

మరిగించుకొనునాపె మనసురా మెలఁగును
సిరులఁ జుట్టరికము సేయరాదా

నిరతి శ్రీ వెంకటేశ నేనలమేలుమంగను
సతి నన్నేలితివా పె సమ్మతిసేయరాదా. ॥ఏఁటి॥ 357

సామంతం

ఇట్టుండవలదా యెనసి సంగాతము
వొట్టి వొకటొకటికొద్దికలాయ ॥పల్లవి॥

కలువరేకులే మంచికన్నులుగాఁగా
చెలిమొగము మెరసి శశియాయ
వెలయ బొమలు మరువిండ్లుగాఁగా
నలి సంపెగవిరి నాసికమాయ ॥ఇట్టు॥

సతతముఁ గుచములు శైలములుగాఁగ
అతివకరంబులు లతలాయ
తతిగొను నాభియె తగుబిలముగాఁగ
మితిమీర నడుము మృగపతియాయ ॥ఇట్టు॥

పొగరు జఘనము (లు) పులినము (లు) గాఁగ
మగువపదములు తామరలాయ
సొగిసి శ్రీ వెంకటేశుఁడు మగఁడుగాఁగ
తగిలినవలపే తలపోఁతలాయ. ॥ఇట్టు॥ 358

కన్నడగౌళ

ఏమయ్యా నీవెరఁగవా యింతిగుణమెల్లాను
కామించి నీదేవులాయఁ గడమలు గలవా ॥పల్లవి॥

సతులెంతైనా దీమసమే చూపుదురుగాక
తతిఁ దమవాసి వన్నె దప్పఁగలరా
పతి యెట్టు నడపినాఁ బరిణామింతురుగాక
బతిమాలి సవతుల పంగెనకుఁ జొత్తురా ॥ఏమ॥

వెట్టిన దొరతనమే నెరపఁ జూతురుగాక
గుట్టువిడువ నేర్తురా గుణవతులు
దట్టపుమానముతోనే తగుదురై వుందురుగాక
తొట్టి సిగ్గులు విడుతురా యెప్పుడును ॥ఏమం॥
వెలలేని పంతముల విఱ్ఱవీఁగుదురు గాక
అలసి లోఁగుదురా అందరిలోన
యెలమి శ్రీ వెంకటేశ యీకెనిట్టె మేలితివి
బలిమి మానుదురా నిబ్బరమైన రతిని. ॥ఏమ॥ 359

భైరవి

ఇంత సేసినవాఁడవు యిదె నీవె కదవయ్యా
వింతలుగా సారెసారె విఱ్ఱవీఁగీఁ దాను ॥పల్లవి॥
పొలఁతి గుబ్బలమీఁది పొగడపువ్వులదండ
చెలఁగి యాపెకు నీవిచ్చితివా వోయి
చెలులతోఁ జెప్పుతాను చెంగటిసవతులకు
పలుమారుఁ జూపి యెమ్మె పచరించీఁ దాను ॥ఇంత॥
పెదవిపై గానవచ్చె పెద్దకప్పురపు లప్ప
అదన నీవంపితివా ఆపెకు నేఁడు
వుదుటునఁ జవిగొంటా వొద్దనుండే యింతులను
యెదుట నోరూరించి యెలయించీఁ దాను ॥ఇంత॥
అందపుఁ జెక్కులమీఁదనంటి బేంట్లు రాలీ
గందము వూసితివా కాంతకు నీవు
ముందె నన్నుఁగూడితివి మోహాన శ్రీ వేంకటేశ
చిందినరజములెల్లా చేతనెత్తీఁ దాను. ॥ఇంత॥ 360

కాంబోధి

ఏమిసేతుఁ జెప్పవయ్యా యెందుకౌదును
వేమరు నామొగమోట విడువఁగఁ గలనా ॥పల్లవి॥

చెక్కులు నొక్కితివంటా చేరి వేఁడుకొంటివంటా
పక్కన నీసతులకుఁ బంతమిత్తురా
మిక్కిలి వలపునాది మీఁద మదనుఁడు పోది
చొక్కమారు విన్నుఁబాసి వోరువఁగఁ గలనా ॥ఏమి॥

తమ్మటి నవ్వితివంటా కన్ను గిరిపితివంటా
దొమ్మికాంతలతోడఁ బొత్తు గలతురా
నమ్మితి నే నీబాస నాదే మదినడియాస
యెమ్మెలకైనా నీతో యెదురాడఁగలనా ॥ఏమి॥

సరసమాడితివంటా చనవులిచ్చితివంటా
సరివారికి మొక్కి వంచనసేతురా
గరిమ శ్రీ వెంకటేశ కాఁగిలి నన్నింతసేసె
అరసి నన్నేలితివి అవుఁగాదనఁగలనా. ॥ఏమి॥ 364

శంకరాభరణం

ఆడఁగల మాటగాఁగానాడితిఁగాక
పాడిపంతాలిందులోన పచారించనేఁటికే ॥పల్లవి॥

మనసునఁ గలితేనే మాటలాడనింపు వుట్టు
చనవులు సతమైతే సంతోసమౌను
పెనఁగఁగఁ జోటిచ్చితే ప్రియములు గడునిందు
ఘనుఁడు తానేమన్నాఁ గాదనేనటవే ॥ఆడ॥

ఆసగలిగినచోట అన్నిటాఁ గొసరఁదగు
వేసట లేనిపొందు వెగటుగాదు
వాసితోడిమెలఁకువ వలపు దానె పుట్టించు
నేసవెట్టేఁ దనమాట చెల్లెనని యనవే ॥ఆడ॥

పరగ నవ్వు నవ్వితే పనులెల్లాఁ జేకూరు
తరితీపులై తేనే తమిరేఁగును

యిరవై శ్రీ వేంకటేశుఁడింతలోనే నన్నునేలె
సరసమెంతాడినాను సమ్మతి నాకవవే. ॥ఆద॥ 362

162-వ రేకు. సామంతం

పిలిచీ రాఁగదవే ప్రియుఁడు నిన్ను
బలిమి సేసినంతనే పనులెల్లా దక్కునా ॥పల్లవి॥

కలసి మెలసి వుంటే కాపురమిదేరుఁ గాక
పెలుచుఁదనానవుంటే ప్రేమ వుట్టునా
నెలఁతకు మగనితో నేస్తమే మంచిదిగాక
అలుకలు నెరపితే నట్టే విసుగరా ॥పిలిచీ॥

మాటలు సారెనాడఁగా మనసు చెనయుఁగాక
జూటుఁదనాన నుండితే సొంపు గల్గునా
మేటిజవ్వనపువారు మేలుమీఁదివారుగాక
బూటకము చూపితేను పొందులు వొసఁగునా ॥పిలిచీ॥

సరసములాడఁగానే చవులు గానిపించుఁగాక
యెరపరికములైతే యెబ్బిది గాదా
సిరుల నిన్నేలె నేఁడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు
మరిగి పాయకుండితే మచ్చికలు రేఁగవా. ॥పిలిచీ॥ 363

ముఖారి

గద్దించి నేఁడు కొత్తలు గడించేఁ (చీఁ ?) గాక
వొద్దికై మందెమేళాననుండమా తొల్లి ॥పల్లవి॥

వొంటి నేఁజెనకితేను వొరపులు వట్టీని
నంటునఁ దాను నేను నవ్వమా తొల్లి
వెంటవెంట నెరసులు వెదకీనప్పటివచ్చి
అంటీ ముట్టీ సరసములాడమా తొల్లి ॥గద్దించి॥

కందువ నాచన్నులు దాఁకఁగా దప్పక చూ (ప్పఁజూ?) చీని
అంది కమలాల వేట్లాడమా తొల్లి
ముందు నాయెంగిలిమోవి మోవ మాటాడితివనీ
విందుపొత్తులు గలసి వెలయమా తొల్లి ॥గద్దించి॥
బీరమునఁ దనతోడఁ బెనఁగితివని యాడీ
కూరిమితోఁ గాఁగలించుకొనమా తొల్లి
యీరీతి శ్రీ వేంకటేశుఁడిన్నిటా నన్నేలినాఁడు
చేరి చుట్టరికాలెల్లాఁ జేయమా తొల్లి. ॥గద్దించి॥ 364

పాడి

ఎప్పుడూఁ దగులాయమె యెంతైనాఁ బోదు
తప్పదు నాయకుఁడిందు తానే వచ్చీని ॥పల్లవి॥
పట్టి పెనఁగితేనేమి పంతములాడితేనేమి
గట్టిగా మేనరికము గల్గవారికి
వొట్టువెట్టితేనేమి వొరసి పైకొంటేనేమి
చుట్టరికమియ్యకొన్న సులభపువారికి ॥ఎప్పుడూ॥
తప్పక చూచితేనేమి తలపంచుకొంటేనేమి
అప్పసము వలచిన యట్టివారికి
కొప్పువట్టితేనేమి కొనగోరూఁదితేనేమి
వొప్పుగ సరసమాడే వొద్దికైనవారికి ॥ఎప్పుడూ॥
చేసన్న చేసితేనేమి సిగ్గులువడితేనేమి
యీసులేక మెలఁగేటి యింటివారికి
వేసరక యీతఁడె శ్రీ వేంకటేశుఁడు నన్నేలె
పాసివుండరాదు నేరుపరులైనవారికి. ॥ఎప్పుడూ॥ 365

కేదారగౌళ

తెలిసితి నిపుడు నీతెరఁగెల్లాను
నిలుకడతో నన్నునిట్టె మన్నించవయ్యా ॥పల్లవి॥

మనసొక్కచోఁ బెట్టి మాటలాడఁబోతేను
పెనఁగులు వడుఁగాని బెంబడిరాదు
ననుచనిచోటను నంటుసేయఁ దలఁచితే
అనుమానమె కాని అమరికరాదు ॥తెలిసి॥

చేతులొకతెపైఁ జాఁచి నెలవుల నవ్వితేను
కాతరమై తోఁచుఁగాని కాంక్షదీరదు
యేతరితనాలకు యెన్నియీవులిచ్చినాను
నీతులెన్నుదురు గాని నిజమని నమ్మరు ॥తెలిసి॥

దిక్కులాలించుకొంటా బత్తితోఁ గాఁగిలించితేను
తక్కులందురుగాని తగులనరు
యిక్కడ శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునేఁడు
మక్కువలు నిండుఁగాని మరివేరుగాదు. ॥తెలిసి॥ 366

కన్నడగౌళ

ఆతనితోనేల పంతాలాడేవే నీవు
యేతరివాఁడు గుట్టుతోనెడయఁగ నేర్చునా ॥పల్లవి॥

సరసమాడినవాఁడు సంగడిఁ గూచుండుఁగాక
పరగ వట్టిసిగ్గులు వడునటవే
వరుసతో మాటాడినవాఁడు చెయిచాఁచుఁగాక
శిరసువంచి చింతతో చిక్కువడునా ॥ఆతని॥

మొగముచూచినవాఁడు మోహించి పైకొనుఁగాక
బిగిసి వట్టిబీరాలు పెంచునటవే
తగుల వలచువాఁడు తమకమె చూపుఁగాక
అగడైన అడియాసలణఁచఁగఁ గలఁడా ॥ఆతని॥

చేపట్టి కూడినవాఁడు చేరి మోవియిచ్చుఁగాక
చాపలాన రతులకు జడియునటే

యేపున శ్రీ వెంకటేశుఁడిట్టె నిన్నుఁగూడె నేఁడు
కాఁపురములీదేరె గరిసించనోపునా. ॥అతని॥ 367

రీతిగౌళ

ఏల సిగ్గులు వడేవు యిందరిలోన
పాలిండ్లు చూపి నాపె బాఁతిపడివున్నది ॥పల్లవి॥

దీకొని మోమైనాను దిట్టించి చూడరాదా
నీకు మొక్కినాపె యిట్టె నిలుచున్నది
మైకొని వూరకే మంచిమాటైనానాడరాదా
ఆకుమడిచిచ్చినాపె ఆసపడియున్నది ॥ఏల॥

ఆసుకొని పరిణామమైన నడుగరాదా
కానుకలిచ్చినయాపె కాచుకున్నది
నానఁబెట్టి సెలవుల నవ్వైనా నవ్వఁగరాదా
పూని సన్నసేసినాపె పొలయుచున్నది ॥ఏల॥

కొంగువట్టి రతులకు గుదుతు చెప్పఁగరాదా
వుంగరమువట్టినాపె వొద్దనున్నది
చెంగట శ్రీ వెంకటేశ చేరి నన్నుఁ గూడితివి
యింగితమెరిఁగినాపె యెదుటనే వున్నది. ॥ఏల॥ 368

163-వ రేకు. బౌళిరామక్రియ

చిత్తగించవయ్యా యీపెచెలువములు
కొత్తలుగా మోవిచిగురు చెంగలించెను ॥పల్లవి॥

జలజలోచన నిండుజవ్వనవనములోన
మొలకనవ్వువెన్నెల మోసులెత్తెసు
వలరాజనెడి తోఁటవాఁడు పోదిసేయఁగాను
పులకజాజిననలు పూచక పూచెను ॥చిత్త॥

కాంతనెరిఁగురుల చీకటిపొదరింటిలోన
వింతతుమ్మెదగూండ్లు విరివాయను
చెంత గాలియనే తపసి నెలవై యుండఁగాను
అంతటా నానందకళలాని నిండుకొనెను ॥చిత్త॥

సతివలపుల పెద్దజలజాకరములోన
తతిఁ గన్నులమీలు దండములాయను
అతివ యలమేల్మంగ యాకె శ్రీ వెంకటేశ్వర
గతిఁగూడ మోహనమరందములు గురిసె. ॥చిత్త॥ 369

మధ్యమావతి

చెలులెల్లాఁ జూచి సంతోసించి మెచ్చి పొగడేరు
కలిగె మీకు మేలము కలకాలము ॥పల్లవి॥

చెలియ నీవద్దనుండి నెలవి నవ్విన నవ్వు
వెలలేని వలపుల వెన్నెలపువ్వు
అలవోక నీమీఁదనంటఁ జూచినచూపు
తలకొన్న జవ్వనమదము తరితీపు ॥చెలు॥

పొంచి నీదేవులు నీతోఁ బూఁచి యాడినపలుకు
వంచి తీసిన మరువాఁడిచిలుకు
అంచ నీయెదుటఁ బచరించిన సింగారము
పంచలఁ బదారువన్నె బంగారము ॥చెలు॥

వనిత నీతోఁబెనఁగి వలలఁబెట్టిన యాస
మునుకొన్న తమితోడి ముత్తెల నేస
చనవిచ్చి శ్రీ వెంకటేశ్వర యీకెనేలితివి
చెనకురతిమెండు చెరకునఁ బండు. ॥చెలు॥ 370

భైరవి

నేనే వింతగాని నీచుట్టాలవేయివి
కానుకగా నేఁదెచ్చితే కడు వెంగమనేవు ॥పల్లవి॥

కప్పురము నేనిచ్చితే కనరుదురా
దప్పికి నెవ్వతో నీకు దాఁచినది
తెప్పిర సురటి వీచితే జంకింతురా .
వొప్పుగా నాపేరూపు వొనర వ్రాసినది ॥నేనే॥

పానుపు పరచితే సిగ్గువడుమరా యిందాఁక
నీనెలఁత యెవ్వతో నిద్రించినది
పూని గందమిచ్చితే వొల్లనందురా
మేననాకె పూసుకొని మిగిలినది ॥నేనే॥

సారెఁ బువ్వుల వేసితే సాదింతురా
కూరిమినీసతిపెద్దకొప్పులోనివి
చేరి నన్నుఁగూడితివి శ్రీ వేంకటేశ్వర
వారిదాననే నేను వచ్చి పెండ్లాడితిని. ॥నేనే॥ 371

శ్రీరాగం

వెలఁదిసింగారము వింతవింతబాగులాయ
చెలువపువిభుఁడవు చిత్తగించవయ్యా ॥పల్లవి॥

తేఁటులు పువ్వులుండినచోటికి వచ్చుఁగాక
తేఁటులలోఁ బువ్వులెట్టు తిరమాయను
గాఁటపు చందురురాక కలువలు గోరుఁగాక
వాఁటమై చంద్రునిలోఁ గల్వలు తావుకొనునా ॥వెలఁది॥

చివ్వనను సంపెంగ చిగురుపై బూచుఁగాక
పువ్వుకొనఁ జిగురు దాపుగనుండునా
పువ్విల్తురఁ గొండలపైనుండుఁగాక సింహము
కొవ్వుమీరి సింహము కొండలుదా మోచునా ॥వెలఁది॥

అల మరుతేరిపైనంపపోదులుండుఁ గాక
అలరుల పోదులు తేరునఁ గలవా[1]
ఇలిమి నీలానకు బంగారు గమ్యోఁగాక
నెలవై శ్రీ వేంకటేశ నీలము గమ్యోనా (?) ॥వెలఁది॥ 372

శంకరాభరణం

గుట్టు చేసుకొని పతిఁ గూడి మాడి యుండరాదా
చుట్టిచుట్టి యిప్పుడెంత చొప్పులెత్తేవే ॥పల్లవి॥

మొగలిరేకులు వంగి ముంగురుల జారెనంటా
మొగసక్కెలాతని నీపేలాడేవే
నగుతా నీతోడనానలు సారెఁ బెట్టుకోఁగా
సొగిసి మచ్చములేల చూపవచ్చేవే ॥గుట్టు॥

కడు నొసలికస్తూరి కరఁగి మోవంటెనంటా
జడిసి యీతనినేల సాదించేవే
పడఁతుల సాకిరులు పలుమారుఁ దెలుపుకోఁగా
వేడవెడగానేల వెంగేలాడేవే ॥గుట్టు॥

చెమట రేఁగి రెంటెము చిప్పిలఁ దడిసెనంటా
జమళి శ్రీ వేంకటేశు జంకించనేలే
తమితోఁ గాఁగిటఁగూడి తానె వచ్చి వేఁడుకోఁగా
నెమకుచు నిట్టె యింత నీటులు చూపేవే. ॥గుట్టు॥ 373

కేదారగౌళ

చిత్తగించు నీవికెకు సింగారము
బత్తిసేసెనాపె నీకుఁ బాయనిసింగారము ॥పల్లవి॥

---

1. ఈ పాదమున 'తేరునందు' అని పాఠమున్నచో యతి కుదురును. పొదులు—గలవా యను పదములందేదాని లకారమైనను ప్రాసయతిని సమకూర్పవచ్చును. గాని, పాదపు పూర్వోత్తరార్ధముల విభాగమునకు వలసిన యక్షరవిన్యాసము సమకూడునట్లు తోఁచదు.

చెలియమోమునకును చిరునవ్వు సింగారము
చిలుకుఁ జూపు కన్నుల సింగారము
కలితంపుఁజెక్కులకు కళలు సింగారము
లలిమీర నొసలికలకలు సింగారము ॥చిత్త॥

ఉన్నతపుచన్నులకు నొరపు సింగారము
చిన్ననడిమికి నారు సింగారము
అన్నువచేతులకు నొయ్యారిగోళ్ళే సింగారము
తిన్ననిమెడకు తోగతీరు సింగారము ॥చిత్త॥

నవకపుఁబాదాలకు నడపు సింగారము
చివురుమోవికి మించు సింగారము
తివిరి శ్రీ వేంకటేశ తెరవఁగూడితి విట్టే
సవరనిమేనికందచందమే సింగారము. ॥చిత్త॥ 374

164-వ రేకు. సౌరాష్ట్రం

ఔనో కాదో యీతగవులడుగవే రమణుని
కానుకలెంత యిచ్చినా కంటకమై వుండును ॥పల్లవి॥

మనసురానిసతి మంచిమాటలాడినాను
విని విని పతికది వెంగెమై తోఁచు
ననుపు లేనియాకె నవ్వులెన్ని నవ్వినాను
కినిసి యాతనికి కేరడమై వుండును ॥ఔనో॥

ఎరవెరవైనయాకె యిచ్చకము సేసినాను
విరసానవాతనికి వెగటై తోఁచు
పొరపొచ్చెమైనయాకె పొదుగఁగ వచ్చితేను
గరిమ నాతనికిని కదిమినట్లుండును ॥ఔనో॥

వెగటైనయాపె యెంత వేడుకలు చూపినాను
యెగసక్కెపువానికి యెగ్గులై వుండు

తగు శ్రీ వేంకటేశుఁడు తానె వచ్చి నన్నుఁ గూడె
మగఁడైన యాతనికి మర్మము గరఁగును. ॥ఔనో॥ 375

దేసాళం

అదేల నవ్వేవంటానదిగేవప్పటి నన్ను
సుదతులలో నిన్నుఁ జూచి నవ్వరాదా ॥పల్లవి॥

ఇంటింటికేఁగి వచ్చి యిందరు నీవారంటా
నంటు చూపి మాటాడఁగా నవ్వరాదా
దంటయైన చెమటలచేఁ దడిసిన పచ్చడము
అంటించి చేతికియ్యఁగా నందుకు నవ్వరాదా ॥అదేల॥

వెలఁదుల పొత్తులను విందులారగించి వచ్చి
నలిఁ జవులు చెప్పఁగా నవ్వరాదా
కొలువుకాంతలిచ్చిన గొప్ప నిమ్మపండ్లెల్లా
లలి నీచేనుండఁగా మెల్లనె నవ్వరాదా ॥అదేల॥

పడఁతులకుఁ గప్పురబాగాలు నీవు వెట్టఁగా
నడుమనుండిన నాకు నవ్వరాదా
యెడయక శ్రీ వెంకటేశ నన్ను నేలితివి
కడమలేని రతులకింకా నవ్వరాదా. ॥అదేల॥ 376

శ్రీరాగం

ఇందుకుపాయము నీవు యెటు సేసేవో
యిందరిలోపల నిన్ను నేమీననకున్నది ॥పల్లవి॥

అక్కడిబాగాలు దెచ్చి అతివకు నియ్యఁగాను
పక్కననొల్లననదు పట్టదు చేత
మొక్కలపుటల్కఁ గొంత మొకదాకిరి గొంత
నిక్కముగా నీకుఁ జూపి నివ్వెరగందినది ॥ఇందు॥

ఊరివారి చిల్కదెచ్చి వొడిలో నీవు వెట్టఁగా
నేర్చుపదు మాటలు దాని విసువదు
అరితేరిన సిగ్గుగొంత ఆసపాటు మరికొంత
కూరిమి లోలోఁదలఁచి గుట్టుతోడనున్నది ॥ఇందు॥
సవతుల కానికలు సంగడి నీవిడఁగాను
తివిరి కోపగించదు దిష్టించదు
యివల శ్రీవేంకటేశ యింపుగొంత తెంపుగొంత
కవగూడి అన్నిటాను కైవసమయినది. ॥ఇందు॥ 377

హిజ్జిజ్జి

మంకుగొల్లవారై తేనే మానములేదా
బింకమున నాతోనెంత పెనఁగులాడేవు ॥పల్లవి॥
కాఁపురము నేసేదానిఁ గలువపువ్వుల వేసి
రాఁపు నేసి మమ్ము నేల రచ్చఁబెట్టేవు
పూఁపచన్నులు పయ్యెదఁ బొదిగి దాఁచుకుండఁగా
చూపుమన్ని మమ్మునెంత సోదించేవు ॥మంకు॥
సిగ్గుతోడనున్నదానిఁ జేతులు వట్టి తీసి
కగ్గుదేర నెంత నవ్వి కాకు నేసేవు
వొగ్గి తేనెమోవి చేతనూరకే మూసుకుండఁగా
వెగ్గళించి యెంగిలిగావించనేల వచ్చేవు ॥మంకు॥
పానుపుపైనున్నదానిపక్కఁ బండి కౌఁగిలించి
మేను ముట్టి నన్ను నెట్టు మేర మీరేవు
పూని శ్రీవెంకటేశుఁడ పొంచి తెరలోనుండఁగా
ఆనవెట్టి రతినెంత అలయించేవు ॥మంకు॥ 378

పాడి

విచ్చేయరాదా వెలఁదిఁ జూతువుగాని
హెచ్చిన తమకముతో నింటిలోననున్నది ॥పల్లవి॥

తలఁచిన తలఁపులు తరుణియురమునను
మొలచెను మొలకలై మొగిఁ జన్నులు
వలచిన వలపులు వడియుచుఁ జెక్కులను
జలజలఁ జెమటలై జడివట్టెనిదివో ॥విచ్చే॥

కోరినకోరికలెల్లాఁ గొనసాగి శిరసున
పేరడిగాఁ బెరిగెను పెనుఁదురుమై
నేరిచిన నేరుపులు నిండా మోవితేనెయై నో
రూరఁజొచ్చె నీసతికినొద్దికతోనిదివో ॥విచ్చే॥

ననిచిన ననుపులు నాతిని నీవు గూడఁగ
గొనకొనీ గోరితాకుల లతలై
అనిశము శ్రీవేంకటాధిప యీరీతినే
దినదినమును మాకు దిష్టమాయనిదివో. ॥విచ్చే॥ 379

దేసి

కొమ్మకదకు విచ్చేసి కోరినవరమీరాదా
యెమ్మెల మానసతపమీకె చేసీని ॥పల్లవి॥

వెన్నెలయెండలలోన విరహతాపానఁ జెలి
పన్ని మిక్కుటమైన తపము చేసీని
చెన్నుమీరఁ బరచిన చిగురుఁగత్తులమీఁద
యెన్నరాని వుగ్రతపమిదె చేసీని ॥కొమ్మ॥

మొనసి చెమటఁ దలమునుకల నీటిలోన
పనివడి నీకుఁ దపము చేసీని
ఘనమైన నిట్టూరుపుగాలిలోనఁ జెలించక
యెనలేని ఘోరతపమిదె చేసీని ॥కొమ్మ॥

బాయిటనె తనమేని పచ్చిజవ్వనవనాన
పాయక నీరతికిఁ దపము చేసీని

నీయింట శ్రీ వెంకటేశ నిన్నుఁగూడెలమేల్మంగ
యీయెడ మోహనతపమిదె చేసీని. ॥కొమ్మ॥ 380

165-వ రేకు. భైరవి

చేఁతలు నీవిచూచి సిగ్గయ్యీ మాకు
కాతరమింకానెంతే కతకారి నీకు ॥పల్లవి॥

నీడనుండె యలసేవు నిన్ను నీవె సొలసేవు
చేడెరో నీమగఁడు చూచీనంటాను
పాడిపాడి చొక్కేవు పలుమారు నిక్కేవు
యేడ నేరుచుకొంటివే యెమ్మెలాఁడి నీవు ॥చేఁత॥

వేసాలకే మురిసేవు వెస ముద్దుగురిసేవు
పోసరించి యాతఁడు పొగడీనంటా
ఆసలు గడు రేఁచేవు అట్టె సిగ్గులు దాఁచేవు
మాసుద్దులు వినరాదా మాయదారి నీవు ॥చేఁత॥

బొమ్మలనె జంకించేవు పొందులనె లంకించేవు
కమ్మి శ్రీ వేంకటేశుఁడు కైకొనీనంటా
నెమ్మది నన్నేలనాఁడు నేనలమేల్మంగను
సమ్మతించ నేరుతువే నటకారి నీవు. ॥చేఁత॥ 381

బౌళిరామక్రియ

ఆతఁడేమనునో యని అనుమానించఁగనేల
చేతికిఁ గానుకియ్యవే చెప్పేఁ దానె సుద్దులు ॥పల్లవి॥

వలవనేర్చినవాఁడు వట్టిజాలిఁ బెట్టఁడు
పలుకనేర్చినవాఁడు బాసదప్పఁడు
కలయనేర్చినవాఁడు గర్వములు చూపఁడు
పిలువవే యతని నాప్రేమ తానె యెరుఁగును ॥ఆత॥

మనసెరిఁగినవాఁడు మరి జవదాఁటఁడు
తనవాఁడైనవాఁడు వింతలు సేయఁడు
ననుపు గలుగువాఁడు నవ్వినానెగ్గుపట్టఁడు
వినయానఁ దోడితేవే విభుఁడన్నీ నెరుఁగు ॥అత॥

ఆసలుగలవాఁడు అట్టె జోలిసేయఁడు
వాసిగలవాఁడు తనవారిఁ బాయఁడు
సేసవెట్టెఁ దానె వచ్చి శ్రీ వేంకటేశుఁడు గూడె
రాసికెక్కె దినమును రప్పించవే ఆతని. ॥అత॥ 382

కాంబోధి

ఏమిసేసితిమి నిన్ను యేల తడవేవు మమ్ము
మోము చూచితే నీకు మొక్కరాదా యేమి ॥పల్లవి॥

మచ్చరాన వెంగెముగా మాటలాడరాదు గాక
యిచ్చకములాడితేను యెగ్గాయేమి
కొచ్చి మూతులుగిరిపి గుంపించవద్దుగాక
మెచ్చి తలవూఁచితేను మేలుగాదా యేమి ॥ఏమి॥

చేరి నీపైఁ దప్పువేసి చేయిచాఁచరాదు గాక
కోరి పాదాలొత్తితేను కోపమా యేమి
భీరముతోనొడివట్టి పెనఁగఁగ వద్దుగాక
కూరిమిఁ గొంగువట్టితే కొరతా యేమి ॥ఏమి॥

సరి నీకు మనసు దాఁచఁగరాదు గాక
తెరవేసి కూడితేను దిగ్గుడా యేమి
యిరవై శ్రీ వేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
విరులవేసి నవ్వితే వెగటా యేమి. ॥ఏమి॥ 383

పాడి

ఆపె చేసిన చేఁతకు అమరునా నీమేలు
మోపులు గట్టేవు యింతి మునుకొన్న సుద్దులు ॥పల్లవి॥

చుట్టపు వరుసనాకె సుద్దులెల్లా నిన్నడిగి
అట్టె కప్పురము మోవి అంది యిచ్చెను
ముట్టి పయ్యదకొంగు నీముంతేతఁ జుట్టుకొని
బట్టబయలీఁదించేవు పడఁతిచన్నులను ॥ఆపె॥

మంచితనముననె మచ్చికలు నీకుఁ జూపి
అంచగమన భాగాలు అంది యిచ్చెను
ముంచిన వేడుకతో మునివేళ్ళ శిరసెత్తి
అంచలఁ దేలించేవు అంగనచూపులను ॥ఆపె॥

ఒడఁబాటుతోఁ గూడి నిన్నొరసినలమేల్మంగ
అడియాలమగు సొమ్ములంది యిచ్చెను
తొడఁదొడ మోఁచు కాలుదొక్కి శ్రీ వెంకటేశ
పడియించేవు చెమట వనిత దేహమున. ॥ఆపె॥ 384

సామంతం

పుట్టిన మాటలివి భూమిలోనను
చట్టపు సిగ్గులతోడ తానేల నవ్వీనే ॥పల్లవి॥

తుమ్మిదలు బెదరెను దొండపండు గంటివడె
కొమ్మలాల చూడరే యీకొత్తలు నేఁడు
యిమ్ముల నీసోద్యములిందరమునాడుకొంటే
తమ్మికంటి యిందుకుఁగా తానేల నవ్వీనే ॥పుట్టిన॥

జల్లన ముత్యాలు రాలె చందురుఁడుదయమాయ
యిల్లదివో వినరె వోయింతులాల
చల్లఁగా నేమిదిచూచి సంతోసించుకొంటేను
దల్లాళితనముతోడ తానేల నవ్వీనే ॥పుట్టిన॥

కలువలు చెంగలించె కన్నెజాజులు ననిచె
లలిమీరి వోభామలాల మెచ్చరే

అలమి శ్రీ వెంకటేశుఁడాడనున్నాఁడంటిమింతే
తలపోసి తలపోసి తానేల నవ్వీనే. ॥పుట్టిన॥ 385

మాళవిగౌళ

అనతిమ్ము నాతోను అనుమానము గలితే
నేనిక్కడనుండఁగానో నేమముచూపేవు ॥పల్లవి॥

ఆసపడి వచ్చివున్న అంగనఁ జేకొనకుంటే
దోసమనే మాట నీవు తొల్లి వినవా
వాసిగల బొమ్మచారివలెనే వూరకుండేవు
బాసిచ్చి వచ్చితివో యేపడఁతికైనాను ॥అన॥

చుట్టమై వచ్చినాపెకుఁ జోటియ్యకుండితేను
వట్టి నిష్ఠూరముగాదా వరవాతను
ముట్టక తపముచేసే మునివలెనె వుండేవు
గుట్టుతోడనుండేనని గుణముగైకొంటివో ॥అన॥

గరిమ మొక్కవచ్చిన కాంతఁ గౌఁగిలించకుంటే
యెరవెరవై తోఁచదా యెవ్వరికైనా
దొరవై శ్రీ వేంకటేశ గురునివలెనుండేవు
సరినన్నేలితివి నాసమ్మతి గావలశో ॥అన॥ 386

166-వ రేకు. కేదారగౌళ

ఏమోయని యెంచకుమీ యిందరిలోన నీవు
కామించిన జాడసుమ్మీ కలికి యిన్నియును ॥పల్లవి॥

కొమ్మ నీపయ్యదలోనికుచముల మాఁపు సుమ్మీ
నిమ్మపండ్లెగరవేసీ నీరమణుఁడు
రమ్మని చేతులఁ జూపరాక సుమ్మీ సన్నగాను
తమ్మిపూవులను వేసీ దవ్వులనే తాను ॥ఏమో॥

విద్రుపుమెరుఁగుల నీచెక్కులమారు సుమ్మీ
అద్దముల నీడచూచినప్పటిఁ దాను
వుద్దండాన నిన్ను గోరనూఁదిన భావము సుమ్మీ
కొద్దిమీరి గేదంగిరేకులనె చిమ్మీని ॥ఏమో॥

పులసి నిన్నుఁ గూడినమారు సుమ్మీ నీవంపిన
చెలికత్తెఁ గాఁగిలించె సిగ్గుదేరను
కలసెను నిన్ను శ్రీ వెంకటేశుఁడీడకు వచ్చి
అలయించలేక సుమ్మీ ఆయములంటీని. ॥ఏమో॥ 387

సౌరాష్ట్రం

పడఁతిచందములు నీభాగ్యమాయను
యెడయకాపెకు నిట్టె యేకచిత్తమాయను ॥పల్లవి॥

కొలువులోఁ గొప్పువీడి కొమ్మ చక్కఁబెట్టుకోఁగా
వలుదచన్నులు గానవచ్చెనదివో
చెలఁగి రెంటికిఁగాను సిగ్గువడి యెం (యం?) తలోనే
బలిమి నీపచ్చడము పైఁగప్పుకొనెను ॥పడఁతి॥

తొంగ మేను చెమరించి కట్టుఁజీర తొప్పఁదోఁగి
వింతగాఁ దొడలకాంతి వెలిఁబడెను
చెంతనేమీననరాక శిరసు వంచుకొని
మంతనాన నీమలఁగుమాటునఁ గూచుండెను ॥పడఁతి॥

అలమేల్మంగ పులకలంగమున నుబ్బఁగాను
బలిమిఁ గుచ్చుల జారి పచ్చిదేరెను
అలరి అందుకునిందుకొఁగాదనఁగ రాక
నెలవై శ్రీ వేంకటేశ నిన్నుఁ గాఁగిలించెను. ॥పడఁతి॥ 388

దేసాళం

ఏమి నీకు తమకమో యెరఁగ నేను
వాములాయ పులకలు వట్రువ నాచన్నుల ॥పల్లవి॥

చేరి యాల పట్టేవు నాచేఁకట
యేరా యెంతలేదు నీయేఁకట
ఆరజము సేయకు మమ్మందరిలోన
చేరెఁడేసి కురిసె నీచెమట నామేన ॥ఏమి॥

సూటిగానేమి చూచేవు చొక్కపుమోవి
తేటగానందున్నది తియ్యనితావి
యేఁటికి రేఁచేవు సారెనితె నాసిగ్గు
గాఁటపు నానగవులె కప్పురపు ముగ్గు ॥ఏమి॥

కందువమేలిదివో నాకాఁగిట
విందు నీసుద్దులెల్లా భావించి లోఁగిట
చెంది నీచింతలో శ్రీ వెంకటేశ
సందడినొండొంటితో చన్నులు రాశె (శ?). ॥ఏమి॥ 389

నాదరామక్రియ

మన్నించి నన్నేలుకోర మచ్చికతోడ
యిన్నిటా జాణఁడవు నన్నిట్టె యీడ ॥పల్లవి॥

మక్కువతో నీకుఁగొంటి మరులు
వెక్కసమై రాలీఁ గొప్పువిరులు
కక్కసించీ మరునంపగరులు
యిక్కువఁ జెయిచాఁచర యివెకుచగిరులు ॥మన్నిం॥

పొదలెను మనలోని పొందులు
పదరాన నదరీ నీసందులు
మదమెత్తించీ వీడేల మందులు
పెదవిపైనివె నీకు పేరతేనెవిందులు ॥మన్నిం॥

ముందరనె మొక్కే నీకు మొక్కులు
అంది నీకు నాకూటమినవె చొక్కులు

ఇందరిలోఁ గూడితివి యిట్టె శ్రీవెంకటేశ
సందధించీఁ బాదముల సరసపు తొక్కులు. ॥మన్నిఁ॥ 390

శ్రీరాగం

ఏమి గావలెనో నీకునిదివో ఆపె
ఆముకొని చక్కఁజూడవయ్యా నీవిపుడు ॥పల్లవి॥

సొలసి సొలసి నిన్నుఁ జూచినల్లాడనుండి
కలువరేకులవంటి కన్నులాపె
పిలిచీనప్పటి నిన్నుఁ బేరుకొని సారెసారె
నలిరేఁగి నెలవుల నవ్వులాపె ॥ఏమి॥

సందడిలోననె నీకు సన్నలుసేసీఁ దాను
పొందుల నీమేనమాపుపోలికలాపె
కందువలనుండి పోఁకకాయలను నిన్నువేసి
చిందెడి చెక్కులమీఁదిచెమటలాపె ॥ఏమి॥

చిత్తజకేలికినిట్టె చేతులుచాఁచీ నీపై
కొత్తకొత్తమెరుఁగుల గుబ్బలయాపె
యిత్తల శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్నునేఁడు
పొత్తుగలసీ నీతో పోరచి యాపె. ॥ఏమి॥ 391

శంకరాభరణం

వెలఁదిభావము నీకు విన్నవించితి
యెలమినాపె వలపులేమి చెప్పేదిఁకను ॥పల్లవి॥

నిరతముఁ బ్రేమతోడ నీవు చేసినచేఁతలు
తరుణికినేపొద్దు తలపోఁతలు
సరవినీవు దీసిన చన్నులపైగీఁతలు
సిరుల జవ్వనపు లచ్చెనవాఁతలు ॥వెలఁది॥

చతురుఁడ నీవు మున్ను చల్లినయట్టిశాసలు
అతివకు పాయని అధియాసలు
యితరులెరఁగఁగానె యిచ్చిన నీబాసలు
తతి సవతులకు సదా గోసనాసలు ॥వెలఁది॥

వొలిసి నీవాడిన వొడఁబాటుమాటలు
చెలికి వీణలో వాయించే పాటలు
యెలమి శ్రీ వెంకటేశ యీకె నిట్టె కూడితివి
అలమోవితేనెవూటలమృతపుఁ దేటలు. ॥వెలఁది॥ 392

167-వ రేకు. శ్రీరాగం

అంగనకు నీకుఁబొందు అధరామృతపు విందు
అంగవించి సరసములాడ నిదే సందు ॥పల్లవి॥

మనసులొక్కటులాయ మర్మములొండొంటి రాయ
తనివోని వలపులు తగులుసేయ
ఎనసి మీరున్నవారు యింపులకిదే తీరు
చెనకి మీలో మీకు చెల్లదిఁక దూరు ॥అంగ॥

తలపోఁతలొనఁగూడె దట్టపు సిగ్గులు వీడె
యెలమి మీకోరికలు యీడుజోడాడె
పులకలు నిండె మేన పొసఁగదు తొల్లిటాన
చెలరేఁగెనిద్దరికిఁ జెమటల సోన ॥అంగ॥

మెగమునఁ గళలెక్కె ముచ్చటలెల్లా దక్కె
సొగసైన రతుల చొక్కులు నిక్కె
నిగిడి శ్రీ వెంకటేశ నెలఁతఁ గూడితివిదె
మొగమోట నీకునీపె ముందరను మొక్కె. ॥అంగ॥ 393

బౌళిరామక్రియ

ఇంతిరో నీపతిని నీవేమి సేసినానేమాయ
కాంతునివద్దికి రావే కడు సిగ్గులేఁటికి ॥పల్లవి॥

కూడి వున్నచోటను కుచ్చితము వద్దుగాని
ఆడరానిమాటలన్నీ నాడవచ్చును
వేడుకే కలిగితేను వేసరుకోవద్దుగాని
జాడతోడ బొమ్మలను జంకించవచ్చును ॥ఇంతి॥

కూరిమిగల పట్టున గుట్టుసేయవద్దుగాని
నారుకొననెంతైనా నవ్వవచ్చును
మేరతోడిపొందులకు మేకు చూపవద్దుగాని
భీరపుసమరతులఁ బెనఁగఁగ వచ్చును ॥ఇంతి॥

చనవుగల యెడను చలములు వద్దుగాని
వెనుకొని విరులను వేయవచ్చును
చెనకి నన్నిదె కూడె శ్రీవెంకటేశుఁడు
పెనఁగఁగ వద్దుగాని భోగించవచ్చును. ॥ఇంతి॥ 394

వరాళి

ఉపకారముచేయుట ఊహించుకోవద్దా
కపటము గలిగితే కాదనుటగాక ॥పల్లవి॥

చన్నులమీఁదిపయ్యెద జారఁదీసీనంటాను
కన్నుల జంకించేవు కాంతుని నీవు
వున్నతపు జక్కవలు వుమ్మడిఁజిక్కివుండఁగాను
యెన్నఁగ బాయిట వేయుటెగ్గా యిది ॥ఉప॥

కొప్పు సంపెంగపువ్వులు కుమ్మరించెనంటాను
అప్పుడె యాతని దూరేవౌనే నీవు
తప్పకుండా నెరితుమ్మెదలకును జిక్కకుండా
వొప్పుగాఁగ దులుపుట వుచితము గాదా ॥ఉప॥

మునుకొని నీకొకముడి విడిచెనంటాను
యెనసి శ్రీవెంకటేశునేల తిట్టేవే

ఘనకరికుంభములు కట్టుగాడినుండఁగాను
కని మరఁగు దీయుట కడు నేర్పు గాదా. ॥తివి॥ 395

నాగవరాళి

ఆతనిచిత్తమెట్టిదో అదెరఁగను
నీతితోడ నడపితే నెట్టుకొనే నేను ॥పల్లవి॥

చలపట్టవద్దుగాని చనవిచ్చి మన్నించితే
చెలరేఁగి యెంతైనా సేవచేసేను
అలుగఁగనోపఁగాని ఆసవెట్టి చెనకితే
నలువంకనెంతైనా నవ్వే నేను ॥ఆతని॥

కపటము వద్దుగాని కడుఁబొందు సేసితేను
యెప్పుడైనా తనమాటకియ్యకొనేను
నెపమెంచనోపఁగాని నేరుపున లాలించితే
వుపమలఁ దనచేఁతకొడఁబడే నేను ॥ఆతని॥

మచ్చరము వద్దుగాని మంచితనానఁ గూడితే
మచ్చికఁ దన్నునిట్లా మరిగే నేను
తచ్చనలకోపఁ గాని తగిలి శ్రీ వేంకటేశుఁ
డిచ్చట నన్నేలినాఁడు యిరవైతి నేను. ॥ఆతని॥ 396

సామంతం

ఇల్లాలైనదానికి యివి గుణాలా
మెల్లనె గుట్టుతోడనె మెరతురు గాక ॥పల్లవి॥

కాతరించి సారె సారెఁ గడు సరసమాడేవు
ఆతనికి నీవు దొల్లి ఆలవా యేమి
యేతుల మాటలాడి యిట్టె నవ్వించేవతని
జాతికత్తవా నీవు జాణతనాలాడను ॥ఇల్లా॥

సముకాన నీవిట్టే చనవులు నెరపేవు
తమితోడఁ బోరానిచుట్టమవా యేమి
చెమటలు గారఁగాను సేవలెల్లాఁ జేసేవు
అమరఁగ మూడిగపు అంగనవా యీడను ॥ఇల్లా॥

పతివద్దనందరికి పనులెల్లాఁ జెప్పేవు
సతతమునదికారిసానివా నీవు
తతి శ్రీ వెంకటేశుఁడు తగ నన్నుఁ గూడె నేఁడు
కతకారిదానవా చక్కఁటులు చెప్పఁగను. ॥ఇల్లా॥ 397

ముఖారి

చెప్పుమని యడిగినఁ జెప్పదు మాతోనిదె
చొప్పులు నీకె తెలుసు సోదించుకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

చిత్తరుపటము చూచి చెలి లోలోఁ దలపోఁచి
చిత్తడిచెమటతోడ సిగ్గువడెను
యిత్తల నీవందులోన నేమి వ్రాసితివో కాని
అత్తి నీవాపెనే యింకానడుగవయ్యా ॥చెప్పు॥

బొమ్మలపెండెము చూచి పొలఁతి యేమీననక
వుమ్మడినే నవ్వునవ్వుచున్నది యిట్టె
చిమ్ముల నేమిభావాలు సేయించితివందులోనె
నెమ్మదినందలిమేలు నీవడుగవయ్యా ॥చెప్పు॥

పట్టినసురటి చూచి పడఁతి శ్రీ వెంకటేశ
గట్టితమకాన నిన్నుఁ గాఁగిలించెను
గుట్టుననందేమి మేకులు గడించితివో
అట్టునిటునాపెతలఁపడుగవయ్యా. ॥చెప్పు॥ 398

168-వ రేకు. మాళవిగౌళ

ఇంకనేల వట్టిజోలి యిందులోనే వున్నది
తెంకినే ఆపెకిన్నియుఁ దెలుపఁగరాదా ॥పల్లవి॥

కన్నుచూపే (పులే?) వాండ్లైతే కడునొడ్డించుకోనేది
వెన్నెలలే వేండ్లైతే విచారమేది
కన్నె నిన్నడుగుమనెఁ గరుణించి యికను మా
విన్నపము వినాడకు విచ్చేయరాదా ॥ఇంక॥

నవ్వులే నాముకెక్కితే నయమైన మందులేవి
పువ్వులే పోటుకువస్తే బుద్ధులేవి
జవ్వనిపెట్టె ఆడుమనె సముకమే యిద్దరికి
దవ్వులేల యించుకంత దగ్గరి రారాదా ॥ఇంక॥

చల్లగాలి పగలైతే సందిమాటలికనేవి
వల్లెతాడు వలపైతే వద్దననేది
ఇల్లిదె శ్రీవేంకటేశ యింతి నీకుఁ జెప్పించె
లొల్లిఁ గూడితివికను లోనసుండరాదా. ॥ఇంక॥ 399

నాదరామక్రియ

ఇందుకేల వ (కేవ?) లచితి మింతులము
పందెపుమరుపూబంతులము ॥పల్లవి॥

మలకలయిన నీమాటలు
మెలయింపులకును యేటలు
పలుమరుఁ బాడేటి పాటలు
తెలిగన్నులకును తేటలు ॥ఇందు॥

నడుమంత్రపు నీనగవులు
తడవినవారికి తగవులు
బెడిదపుఁ జూపుల బిగువులు
యెదయనియాసల యెగువదిగువలు ॥ఇందు॥

1. యలఇంపులకును యాఁటలు — అని రేకులోని పాఠము.

కలయు నీకాఁగిటి కరఁగులు
తెలియఁగలుగు రతితెరఁగులు
కలసితి శ్రీ వేంకటపతి ననునిటు
మలసిన మర్మపు మరఁగులు. ॥ఇందు॥ 400

ఆహిరి

వద్దు చలమింతటను వనితఁ గావఁగరాదా
ముద్దసేసి తమకము మూలఁబెట్టుకొనేవా ॥పల్లవి॥

కోరికలు పెడరేఁచి గుట్టుననున్నాఁడవు
ఆరీతినలయింతురా ఆఁటదానిని
రారాదా యిఁకనైనా రమణిపానుపుపైకి
వూరనిచ్చి విరహము వుట్టఁగట్టేవా ॥వద్దు॥

చెమటవుట్టఁ జెనకి సిగ్గుననున్నాఁడవు
చిమిడింతురా మనసు చెలియకును
జమళినింతిచన్నుల సాములు సేయఁగరాదా
వుమరఁబెట్టి వలపు వాడినించుకొనేవా ॥వద్దు॥

కాఁగిలించి కరఁగించి కన్నులు మూసుకొనేవు
దాఁగిలిముచ్చిమేఁటికి తరుణితోను
వీఁగక శ్రీ వేంకటేశ వెలఁదిఁ గూడితివిక్తే
మాఁగనిచ్చి మోవితేనె మరిఁ గొసరేవా. ॥వద్దు॥ 401

సాళంగనాట

ఇందులోనె వున్నదిదె యింతి తమకములేల
గొందినే కోరికలెల్లా కొమ్ములేకిగిర్చెను ॥పల్లవి॥

చెలి నీకడకు రాఁగా చెమటలఁ దొప్పఁదోఁగె
వలపులు వానలేనివరదాయను

ఎలమి నీరాకలకెదురులు చూడఁగాను
వెలయఁగ దీపె లేకే వెలుఁగు గాన్పించేను ॥ఇందు॥

వెదకుతానే నిన్నువెలఁది కాఁకలఁ బొందె
యెదుటఁ బొద్దువొడవకేంత గానెను
ఇదె నీపైయాసలనిట్టె మేను పులకరించె
వెదవెట్టక ససులు వేవేలు మొలచెను ॥ఇందు॥

నీరతికిఁ జేయి చాఁచి నిట్టూర్పుల నిండెఁ జెలి
కోరి యాస గాలిలేక తూరుపెత్తెను
సారె శ్రీ వెంకటేశుఁడ చన్నుల నిన్నునొత్తి
బోరునఁ దా జాళెలేని బొమ్మరాలువేసెను. ॥ఇందు॥ 402

బలహంస

కదుఁ జుట్టమవు నీవు కావంటినా
యెదయక నన్నునిట్టె యేలుమంటిఁ గాక ॥పల్లవి॥

చెక్కునొక్కి నీవు నాచేయిమీఁదఁ జేయి వేసి
తక్కక నవ్వులు నవ్వఁగాఁ దగదంటినా
వొక్కతెపైఁ బెట్టి మాట వొక్కొక్కటి తడవఁగా
వక్కణించనంతేసి వద్దంటిఁ గాక ॥కదు॥

ఏపున నావద్దనుండి యింత కలసి మెలసి
కాఁపురము సేయఁగాను కాదంటినా
చూపి మోపి యాదోవారి సొమ్ములు మేనఁబెట్టుక
రాఁపులుపేయఁగా నందుకోపనంటిఁ గాక ॥కదు॥

చన్నులురమున రాయ సారెఁ గాఁగలించుకొని
యెన్నిచేఁతలు సేసినానేఁటికంటినా
అన్నిట శ్రీ వేంకటేశ అలమేల్మంగనే నేను
మన్నించి కూడితివిది మానవంటిఁ గాక ॥కదు॥ 403

బౌళిరామక్రియ

ఇందుకే నేఁ జింతించేను యెటువలెనున్నాఁడవో
సందడిపెండ్లింఁడ్లాయ సరుస నీబతుకు ॥పల్లవి॥

చెంతలనాపె నీపైఁ జెయి చాఁచఁగాను
వంతుకుఁ జెయి చాఁచితినివ్వల నేనుండి
యింతుల మిద్దరమును యిరువంకలానుండఁగా
సంతకూటమాయను చక్కని నీమేను ॥ఇందు॥

ఆకడనాకె నీకు నాకుమడిచియ్యఁగాను
యీకడ నేనూ నీకునిచ్చితినిట్టే
కైకొని యిద్దరునూడిగము నీకుఁ జేయఁగాను
కాకువడి కలగూరగంపాయ నీనోరు ॥ఇందు॥

గక్కననాపె నిన్నుఁ గాఁగిటఁ గూడఁగాను
వొక్కటై నేనూనట్టే వొనరఁగాను
యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యెనసి యిద్దరివల్లా
అక్కర సురిపేకళ్ళమాయను నీవురము. ॥ఇందు॥ 404

169-వ రేకు. మధ్యమావతి

మించెనివె సింగారాలు మెలుఁతలాల
పంచబాణు సవరణ పరగినయట్లు ॥పల్లవి॥

నలినాక్షికన్నులనడుమనీనాసికము
చెలఁగి యమరెనె వోచెలులాల
కలువల బొమ్మవిండ్లఁ గంతుఁడేయఁగాఁ జూచి
యెలమి సంపెగపువ్వు యెదచొచ్చినట్లు ॥మించె॥

ముదితకుచాంతరమునను యీరోమరాజి
అదివో యంత చూపట్టెనంగనలాల

కదిసి పెటలుగుండ్లు కంఠనాళమున మరుఁ
డెదిగించఁ బొగబాణమెదచొచ్చినట్లు ॥మించె॥

శ్రీసతి పిరుఁదుచెంత శ్రీ వెంకటేశునురము
ఆనరినెట్టుండెనో అంగనలాల
రాసి మధ్యరంగానఁ జక్రాలు మరుఁడొనరింప
యీసుదీర హరిగె దానెదచొచ్చినట్లు. ॥మించె॥ 405

దేసాళం

అంగనచెలువు చూడవయ్యా నీవు
సంగడిసింగారాలు సతమై నిలిచెను ॥పల్లవి॥

వెంటనె చంద్రుఁడు గదు వెన్నెల గాయఁగాను
వొంటిఁ జీఁకటి వెనకకొదిగినట్లు
నంటున నేఁడీచెలియ నవ్వుమోముతోనుండఁగ
అంటి పీఁపునఁ దురుము అందమై నిలిచెను ॥అంగ॥

చెలరేఁగి సింహము చేరి యెక్కితే భారాన
వెలికిఁ గరికుంభాలు వీఁగినయట్లు
మెలుఁత సన్నపునడిమితోఁ జెలఁగఁగాను
బలిమిఁ బిరుఁదు కిందుపడి తా నిలిచెను ॥అంగ॥

కోవిల వేడుకఁ జవిగొనఁగా లేఁతచిగురు
శ్రీ వెంకటేశ్వర చిల్లులైనట్లు
నీవింతిఁ గూడఁగా నాపెనేరుపుల మాటలతో
వావాత మోవికెంపులు వరుసలై నిలిచె. ॥అంగ॥ 406

శ్రీరాగం

చిత్తజు వేఁడుకొనరే చెలియలాల
తత్తరించి పతిమీఁది తలపోఁతనున్నది ॥పల్లవి॥

అతివపై మదనుఁడు అనలాస్త్రమేయఁబోలు
కతలుగ విరహాగ్నిఁ గాఁగీనదే
యితవుగా వరుణాస్త్రమేయఁబోలునప్పటిని
తతిఁ జెమటవానలఁ దడియుచునున్నది ॥చిత్త॥

అమరగ నంతలో వాయవ్యాస్త్రమేయఁబోలు
వుమరఁబడి నిట్టూర్పులొగి రేఁగెను
జమళిఁ గూడఁగ నట్టె శైలాస్త్రమేయఁబోలు
భ్రమసి చనుఁగొండలు బాయిటఁ గాన్పించెను. ॥చిత్త॥

మునుకొని పంతాన సమ్మోహనాస్త్రమేయఁబోలు
మనసు పరవశాన మరపందెను
అనిశము రక్షగా నారాయణాస్త్రమేయఁబోలు
ఘన శ్రీవేంకటేశుఁడు కాఁగిటిలోఁ గూడెను. ॥చిత్త॥ 407

కేదారగౌళ

ఇద్దరి భావములును యెంచగ నలవిగావు
వొద్దికలై సింగారాలు వొడ్డినయట్లుండెను ॥పల్లవి॥

చెలువపు రమణుఁడు చెమట పైఁ జిమ్మితేను
జలజలఁ జెమరించి సకి యెట్లుండె
నెలవై లావణ్యజలధిలో స్వాతివానచే
బలిసి ముత్యాలపంట పండినట్లుండెను ॥ఇద్ద॥

సరసపు నాయకుఁడు జాజిమొగ్గలు వేసితే
తరుణి మైపులకించి తానెట్టుండెనే
మరిగి పాయపుచేన మన్మథాస్త్రపు మొలక
పొరి వసంతుఁడు చల్ల పొదలినట్లుండెను ॥ఇద్ద॥

శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు చెంది మోవి యిచ్చితేను
యీ వనితమోము కళ యెట్టుండెనే

పోవులై మోహపు నిండుఁబున్న మనమ్మృతముల్పి
అవేళఁ జంద్రకళలానివయట్లుండెను. ॥ఇద్ద॥ 408

నాదరామక్రియ

ఇంకానేఁటికి జోలి యిదె నీ భాగ్యమాయ
పొంకపు రతుల నిట్టె భోగించవయ్యా. ॥పల్లవి॥

మదిరాక్షిచన్నులనే మందరగిరులు మోవ
చెదరని యారనే శేషునిఁ బూఁచి
ముదమున లావణ్యసముద్రము మరుఁదు దచ్చె
అదె అధరామృతము అవధరించవయ్యా ॥ఇంకా॥

అతివమోముఁజంద్రుఁడనేటి సానబిల్లకు
తతి జడి(ద?)యనేటి సూత్రము చుట్టి
అతనుఁడు చూపులయమ్ములు సానఁబట్టితే
సతమై మోహపుఁబొడి సారె రాలీఁ గోవయ్యా ॥ఇంకా॥

పడఁతిపిరుఁదనేటి బండికండ్లతోడను
తొడలనే కలహంస నడలఁ గట్టి
యెడయక శ్రీవేంకటేశ నిన్నెక్కించె మరుఁ
డడరి వలపు బండ్లవచ్చె పీకయ్యా. ॥ఇంకా॥ 409

సాళంగనాట

రావయ్య చూతువుగాని రమణిలాగు
దైవార నిన్నే మతిని దలఁచినట్టున్నది ॥పల్లవి॥

వెలఁది నిన్నుఁబాసి విరహాగ్నిచేఁ గాఁగి
వొలిసి కేళాకూళిలో నోలలాడఁగా
వలరాజుకరవాలు వసంతుఁడనేటి కమ్మరి
పెలుచగ వాఁడిపదను పెట్టినయట్టున్నది ॥రావ॥

సతి నీపై తమకాన చంద్రకాంతశిలమీఁద
ఇతవుగాఁ బవళించి యింపొందఁగా
రతిరాజునిజకీర్తిప్రతిమఁ జంద్రవిధాత
తతి మెరుఁగువెట్టితే తళుకన్నట్టున్నది ॥రావ॥
ఇంతి నీవు గూడేటప్పుడెడలేని పూదండలు
చెంతలఁ జుట్టుకొనఁగా శ్రీ వేంకటేశ్వరా
కంతుని తోఁటపూఁదీగె గాలియనే దోహళ్ఞుఁ
దంతటఁ బుట్టించఁ జేసినటువలెనున్నది. ॥రావ॥ 410

170-వ రేకు. నాదరామక్రియ

చిత్తగించవయ్య యీచెలిని నేఁడు
పొత్తుల వలపులిట్టె పోదిసేసినట్లు ॥పల్లవి॥
మగువ నీకు మొక్కి మాయింటికి రమ్మని
జిగిఁ దన శిరసుపై జేతులు మోడ్చి
వొగి చంపకనాసికమున్నదని యళులకు
వెగటుగాఁ దామరలు వేగు చెప్పినట్లు ॥చిత్త॥
వెలఁది నిన్నుఁ బిలిచె విడెము చేకొనుమని
నెలవుల నవ్వు గండస్తలులు మోవ
అల తాటంకరవులున్నవని కనుఁగల్వలకు
వెలయ మోముఁజంద్రుఁడు వేగు చెప్పంపినట్లు ॥చిత్త॥
కన్నె శ్రీ వెంకటేశుఁడ కాఁగిలించి యేలుమని
చన్నులు బిగ్గెనదిమి (మె?) సందులంటను
వున్నవి యానమయూరాలొద్దనె పామునకు (?)
విన్నపముగాఁ గొండలు వేగుచెప్పినట్లు. ॥చిత్త॥ 411

వరాళి

ఆతఁడేమి నీవేమి అవుఁగాములిందులోనేమి
కాతరపుఁ దమకము కలదె యిద్దరికి ॥పల్లవి॥

మించుఁదేనె పెదవిపై మిరియాలు చల్లుదురా
పంచదార చల్లుదురు పైపైఁగాక
మంచిమాటలాడవే మరి వెంగేలేమిటికే
కంచపుఁబొత్తువలపు కలనెనిద్దరికి ॥అత॥

కలువకన్నుచూపుల కాఁకలు చల్లుదురా
చలువవెన్నెలతేట చల్లుటగాక
కలయ సన్న సేయవే కడు జంకించనేఁటికే
కలికి సిగ్గులపొత్తు కలదె యిద్దరికి ॥అత॥

పచ్చిగుబ్బలటు చూపి పంతాలు చల్లుదురా
కొచ్చి మెరుఁగులు చల్లఁగూడుఁగాక
ఇచ్చట శ్రీ వెంకటేశునెనసితివి రట్టేల
గచ్చుల పీడేలపొత్తుకలదె యిద్దరికి. ॥అత॥ 412

శ్రీరాగం

చెలులు గనుఁగొనరె యీసింగారము
నిలువెల్ల రతికళలు నిండుకొనుమాడ్కి ॥పల్లవి॥

అతివవురమున కంఠహారములు కడుఁ బెక్కు
తతిఁ గట్టుకొన్నచందంబమరెను
కతలుగా ముఖచంద్రుఁగని చన్నుజక్కవలు
క్షితిఁ బాయకుండ లంకెలఁ బెనఁచినట్లు ॥చెలు॥

సుదతినెన్నుదుటఁ గస్తూరినామము వెలయ
చెదరకుండఁగ దీర్చిన (రిచిన?) భావము
పొదినూర్పుగాలిచప్పుడుకుఁ గనుచకోరాలు
కదలకుండఁగఁ గట్టుకంభమో యనఁగా ॥చెలు॥

నెలఁతశిరసున విరులు నించుకొనె నీసొబగు
కలిగి శ్రీ వేంకటేశుఁ గదిసి వుండి

కలికి నాసిక చనుపకము తావికి (ని) కురుల
అలులు వోకుండ వలలమరించుగతిని. ॥చెలు॥ 413

పాడి

ఎవ్వరికిఁ దమసొమ్ము లెంత తీపులో
నివ్వటిల్ల ఘీవఁక నెరసె నీసుద్దులు ॥పల్లవి॥

ఈకడనింతికంఠపు తెలుఁగుఁ గోవిలలకు
మేకొని చిగురాకులు మేపినయట్లు
ఆకుమడిచి మడిచి అంది నీవియ్యఁగాను
దాకొని చిగుపటడిదము దాఁచె మరుఁడు ॥ఎవ్వ॥

నెలకొని యీవనితపలుకుఁ జిలుకలకు
యెలమి బింబఫలములిచ్చిన యట్లు
పలుమారు నీమోవిపండు చవిచూపఁగాను
కలపండ్లు గోటరానఁ గప్పెను వసంతుఁడు ॥ఎవ్వ॥

కంధువతో నీమగువకనుఁజకోరములకు
అంది వెన్నెలవిందులానించినట్లు
చెంది శ్రీ వెంకటేశుఁడ చిరునవ్వు నవ్వఁగాను
యెందువెంటఁ దిప్పి కళ(దిప్పిఁ గళ?)లిదివో చందురుఁడు. ॥ 414

దేసాళం

అందుమీఁదనాలఁ గాచేవతిమంకుఁ దనము
సందుల వంకలొత్తితే చాయకు వచ్చీనా ॥పల్లవి॥

వెన్నతోఁ బెట్టిరి నీకు వేడుకకారితనము
చిన్ననాఁడె గొల్లెతలు చెప్పఁగనేల
పన్ని కడమదొడమ పాలలో నూరి పోసిరి
నన్నల బుద్ధి చెప్పితే చక్కనుండేవా ॥అందు॥

పెనుగుతోడఁ బొదిగి పెట్టిరి దుష్టుఁదనము
పెనుగఁ బెరుగ నాఁడె ప్రియురాండ్లెల్లా
నిరతిని వలపులు నేతితో లోనికిచ్చిరి
వొరసి నేనేమనినా వోజకు వచ్చేవా ॥అందు॥

మోవితేనెలోఁ బెట్టిరి మోహపునాలితనము
శ్రీ వెంకటేశ్వర నాఁడె చెలులెల్లాను
కూవలుగా నేరుపులు గుబ్బలలో హత్తించిరి
యీవల నన్నుఁ గూడితి వికఁ నెడ సేవా. ॥అందు॥ 415

దేసి

వింతగా నానతీవయ్య వినే నేను
పంతానఁ దాను విన్నపము లెట్టుసేసెను ॥పల్లవి॥

నెలవుల నవ్వుతాను చెక్కుగోర గీరుతాను
మలసి నీతో నాకె మాఁటలాడెను
వలపులు చల్లుతాను వడిఁగొప్పు దువ్వుతాను
సొలసి మరేమని సుద్దులెల్లాఁ జెప్పెను ॥వింత॥

సిగ్గులు నెరపుతాను చెమట దుడుచుతాను
దగ్గరక యేమికతలు చెప్పెను
అగ్గలమై మొక్కుతాను ఆయములంటుతాను
తగ్గక యెం (యెం ?) తవడి తలపోసుకొనెను ॥వింత॥

సురటి విసరుతాను సొమ్ములు చక్కఁబెట్టుతా
అరసి కౌఁగిటనే ప్రియము చెప్పెను
ఇరవై శ్రీ వెంకటేశ యిట్టు నన్నుఁ గూడితివి
నిరతి నీచుట్టమేల నిన్నొడఁబరచెను. ॥వింత॥ 416

171-వ రేకు. శంకరాభరణం

చెలులాల యీభావము చెప్పఁగ నలవిగాదు
వలపుల పంటవండి వలసినట్లున్నది ॥పల్లవి॥

వనితచెక్కుచేతితో వజ్రాలకమ్మ వారయ
ఎనసి చింతించేభావమెట్లున్నది
పునతావసూర్యుఁడును కమలబాణమును
తనపై దండెత్తనేకాంతమాడినట్టున్నది ॥చెలు॥

పమ్మిన నిట్టూర్పులు పళ్ళెపుమోవినొరయ
యిమ్ములఁ గందినభావమెట్టున్నది
చిమ్మిరేఁగి చల్లగాలి చిగురుటడిదమును
కొమ్మను సాదించ పొత్తుగూడినట్టున్నది ॥చెలు॥

దిట్ట శ్రీ వెంకటేశురతివేళ కాంతకు
యిట్టె బొమ్మలపైఁ గురులెట్టున్నది
తొట్టి మరువింప్లను తుమ్మిదలు యీకెతోడి
చుట్టరికానకు వచ్చి జోడైనట్టున్నది. ॥చెలు॥ 417

పాడి

ఎరిఁగిన పనులకు యేఁటికి నింక
నెరవాదై మెరసేది నీగుణమే కా ॥పల్లవి॥

నెలవి నవ్వఁగనేమి చెక్కునొక్కఁగానేమి
నెలకొని కరఁగేది నీమనసే కా
బలిమి సేయఁగనేమి పైకొని మొక్కఁగనేమి
నిలిచి సత్యమాడేది నీనాలికే కా ॥ఎరిఁగి॥

బెట్టువెనఁగఁగనేమి ప్రియము చెప్పఁగనేమి
నెట్టుకొని వుండేది నీతనువే కా
యిట్టిట్టనఁగానేమి యెదుటనుండఁగనేమి
నిట్టచూపు చూచేవి నీకన్నులే కా ॥ఎరిఁగి॥

సమ్మతించఁగానేమి సంగడికి రాఁగానేమి
నెమ్మది చెవుల వినేది నీతగవే కా

యిమ్మల శ్రీ వెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
నిమ్మలము నేనేది నీ కరుణే కా. ॥ఎరిఁగి॥ 418

శుద్ధవసంతం

ఇద్దరిభావములను యీడుజోళ్లాయ నిదె
అద్దుకొని తులఁదూఁగినట్టి చందమాయను ॥పల్లవి॥

తళుకన నీవిప్పుడు తరుణిఁ జూచితేను
తొలఁకి చెక్కుచెమట దొరుగఁజొచ్చె
లలి మీరి ఆమెరుపులతో యీతురుము మేఘ
మలరి వానగురిసినట్టిచందమాయను ॥ఇద్ద॥

చదురుమాఁటల నీవు జలజాక్షిఁ బిలిచితే
పొదిగొని నిలువెల్ల బులకించెను
కదిసి ఆమాఁటలగాలికి యీమైఁదీగె
అదనుగూడ ననిచినట్టిచందమాయను ॥ఇద్ద॥

నసుపై శ్రీ వెంకటేశ నవ్వి నీవు గూడితేను
దొనసి కామినిచిత్తమెల్లఁ గరఁగె
పొనరి ఆవెన్నెలకీమనసనే చంద్రకాంత
మనువుగాఁ గరఁగినయట్టి చందమాయను. ॥ఇద్ద॥ 419

బౌళిరామక్రియ

ఎటువంటి పందెగాఁడె యితఁడు
అటమటలనే ఆటలన్నీ గెలిచీని ॥పల్లవి॥

ఆసతో నేఁబగడసాలాడఁగానె పిడికిటి
పాసికలు దీసి తానప్పటి వేసెనే
యీసుతోడ తనపాళి యింటిసారె దాఁకితేను
రాసి యట్టట్టుండెనంటా బాసచేసీనే ॥ఎటు॥

అందనూఁటుకొన్న కాయలట్టె నేఁ బరాకైతే
పందెనంటాఁ బదదొబ్బి పట్టనియ్యఁడే
చందితోడ నాపయ్యెద జార నే వేసిన బొరా
వొందాకనెత్తమనుచు వోరచూపీనే ॥ఎటు॥
జోడుగూడుకొని వచ్చి సొరిది నేఁ దాఁకితేను
జోడు తానంటాఁ గూడి చొక్కించెనే
యీడులేని శ్రీవెంకటేశుఁడిచ్చకానకోడి
వీడెము పందేనకిచ్చి వేడుకచేసినే. ॥ఎటు॥ 420

నాదరామక్రియ

ఎదురుబడి కాఁగిళ్ళ యేరులాయ మీవలపు
అదనుఁ బదనుఁగూడి అదుసాయ వలపు ॥పల్లవి॥
చిక్కనిచెమటలను చిప్పిలీని వలపు
చొక్కపుకరఁగులను జొబ్బిలీని వలపు
చక్కనిసరసముల జాలువాలీ వలపు
తెక్కుల మచ్చికలచే దిగి (ఁదీగె?) వారీ వలపు ॥ఎదు॥
జవ్వనముకళల రసములుబ్బీ వలపు
నివ్వటిల్లుకోరికల నీరుకమ్మీ వలపు
రవ్వల తమకముల వువ్విళ్ళూరీ వలపు
చివ్వనఁ దరితీపుల జిడ్డుకట్టీ వలపు ॥ఎదు॥
సంతపురతులనే పాలుగారీ వలపు
బంతిమోవులనె కడుఁ బచ్చిదేరీ వలపు
ఇంతలో శ్రీవెంకటేశ యెనసి మీరుండఁగాను.
దొంతరచుట్టరికానఁ దొప్పఁదోఁగీ వలపు. ॥ఎదు॥ 421

కేదారగౌళ

కాఁక నీవు రేఁచఁగాను కన్నవారినేల దూరీ
వీఁకపుఁగోరికతోడ విఱ్ఱవీఁగీని ॥పల్లవి॥

కోమలి నిన్నుఁ బాసి కోవిలకూఁతలు విని
వేమరు కోపానవుంట వింట వేసీని
ఆమనిచిగురు చూచి అంతలోనే వేసారి
దోమటికొనగోరి కత్తులు చాఁచీని ॥కాఁక॥

వెన్నెలతేటలు చూచి విసుగుచు వెళ్ళఁజల్లీ
కిన్నెరకాయల ముంచి కిమ్ముఁలకును
తిన్ననిమేఘము చూచి తిట్టుచు నీరెల్లఁగార
చన్నపుటల్లికామల చాఁచి పిలిచీని ॥కాఁక॥

తుమ్మెదమూఁకలఁ జూచి దూరుచు తురుములోని
కొమ్మసంపెంగవిరులఁ గొని వేసీని
నెమ్మది శ్రీ వెంకటేశ నీవింతలోఁ గూడఁగాను
కమ్మి మరుబలములఁ గని నవ్వీని. ॥కాఁక॥ 422

172-వ రేకు. శంకరాభరణం

ఆవధరించఁగదయ్య అన్నిరసములు నీవు
తివురుచునబ్బెనిదె తేనెమోవిరసము ॥పల్లవి॥

చెలియచక్కఁదనాన శృంగారరసము
వెలయ బొమజంకెనల వీరరసము
కలయు రతికాంక్షలను కరుణారసము
అలరు మైపులకలను అద్భుతరసంబు ॥అవ॥

తరుణిసరసములను తగుహాస్యరసము
పరుషంపువిరహాన భయరసంబు
బెరయు నిబ్బరములను బీభత్సరసము
గరిమ మరుయుద్ధాన ఘనరౌద్రరసము ॥అవ॥

వనితఆనందముల వడిశాంతరసము
ననుపుమంతనములను నవరసములు

యెనలేని శ్రీ వేంకటేశ నీతోఁ గూడి
దినదినవినోదాల తిరమాయ రసము. ॥అవ॥ 423

కాంబోధి

నావొళ్ళ(వల్ల?) దోసములేదు నాఁటి నీపుణ్యములింతే
పూవులు నా కొప్పులలోవి పొంది నీపై రాలెను ॥పల్లవి॥

యెవ్వతె తిట్టు దాఁకెనో యిదె నీకు నాతమ్మ
పవ్వలిఁచి వుండగానె పైఁబడెను
యివ్వల నప్పటి మరి నెవ్వతె దీవించెనో
దవ్వుల నీవుంటే నాపాదము దాఁకెను ॥నావొ॥

ఉమ్మడి నెవ్వతె గోరుకుండెనో నీవెంట్రుకలు
కెమ్ములనే నాపిడికిటఁ జిక్కెను
పమ్మిన యెవ్వతె తపఃఫలమో నామెట్టెలతో
కమ్మి నీ కంఠహారాలు కట్టువడెను ॥నావొ॥

వారించి యెవ్వతె యేదేవరకు మొక్కెనో నా
గోరు దాఁకి నీమేను జీరలాయను
యీరీతి శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
చేరెవ్వతెమంత్రానసో చెంది నా కిందైతివి. ॥నావొ॥ 424

హిజ్జిజి

పడఁతికిని నాయకుఁడ బలుతొడవు లిచ్చితివి
యెడనెడలఁ జూచినను ఇన్నియునుఁ దొడవు ॥పల్లవి॥

జలజాక్షి మేనికిని జవ్వనంబిది దొడవు
పొలువుఁ గన్నులకు చూపులు దొడవు
నెలకొన్న శిరసునకు నిలువుఁదురుమే తొడవు
కలికియీచెక్కులకు కళలు దొడవు ॥పడఁతి॥

ఘనకుచంబులకు నీగట్టితనమే తొడవు
వొనరునడిమికి నాభి వొప్పుఁ దొడవు
అనువైన పిరుఁదులకు నందలి బటువు(లు) దొడవు
పెనుఁదొడల కచటఁ బందిన మెరుఁగు దొడవు ॥పద(తి॥

చిగురుఁబాదంబులకు చెంగావియే తొడవు
తగు రూపునకు మంచితనము దొడవు
జిగి నీపెఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడ
నగవులకు మిగులనానందములు దొడవు. ॥పద(తి॥ 425

వరాళి

నీతోడి సాములకు నెలఁత వోపఁగలదా
రాతిరిఁ బగలు నింత రాఁపుసేతురా ॥పల్లవి॥

కామతంత్రముల నిట్టె కడు నలయించఁగాను
మోము చూచి యుంతి నీకు మొక్కు మొక్కీని
గోమునఁ బెంచినయట్టి గొజ్జఁగపూవంటిది
గామిడితనాల నింత గాసిసేతురా ॥నీతో॥

చలపట్టి కుచములు సారె నీవు పిసుకఁగా
వెలది గడ్డమువట్టి వేఁడుకొనీని
నెలకొన్న అరచేతినిమ్మపండువంటిది
వలపుల కాతరాన వాడింతురా ॥నీతో॥

మునుకొని కూటుతానె మోవిగంటి సేయఁగాను
అనువుగా నీకుఁ బ్రియము చెప్పీని
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కప్పురమువంటిదీకె
పెనఁగులాటలనే బెండుసేతురా. ॥నీతో॥ 426

కన్నడగౌళ

చెప్పినట్టుసేసేఁ గా నీచిత్తము రాను
అప్పనముగా నాపె అప్పటదేరాదా ॥పల్లవి॥

అక్కపూడిగెపువాన నంటానే చెనకేవు
గుక్కక అపె గంటేఁ గోపగించదా
తొక్కి నీవు మాటఁబడి దూరు నాపై వేయకు
అక్కర అంత గలితే అప్పణదేరాదా ॥చెప్పి॥

అమ్మ పేరిటిదాన నంటానే నవ్వేవు
నెమ్మది నాపె వింటేను నిన్నుఁ దిట్టదా
నెమ్మి నీవు చేఁతఁబడి నేరము నాపై వేయక(కు?)
అమ్మరో యిఁకనైనాను అప్పణదేరాదా ॥చెప్పి॥

అలమేలుమంగతొత్తనంటా సొమ్ములిచ్చేవు
చలమున వింటెకాపె సాదించదా
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిద్దరిని నేలితివి
అలవాటుగా నాపె అప్పణదేరాదా. ॥చెప్పి॥ 427

శోకవరాళి

ఆఁడువారమైతేనే అంత సిగ్గు విడిచేమా
పేఁడుక పానుపుపైకి పిలిచేవు నీవు ॥పల్లవి॥

ఏకాంతమునను మీరిద్దరూ నుండఁగాను
కాకునేసి నేను దగ్గరవచ్చునా
మేకొని మీలోపల మీరే నవ్వుకోఁగా
యీకడ నే నెడచొచ్చి యెలయించవచ్చునా ॥ఆఁడు॥

మచ్చిక నొకరొకరు మాటలాఁడుకొనఁగాను
వచ్చి నేఁ బొత్తు గలయవచ్చునా నేఁడు
పచ్చియైన వలపులను పరవశమై యుండఁగ
పచ్చేదము గప్పి మిముఁ బలికించవచ్చునా ॥ఆఁడు॥

నీవు నాపె.గూడి నేరుపులు మెరయఁగాను
చేవదేర నేను నేవ నేయవచ్చునా

శ్రీవెంకటేశ్వర నన్నుఁ జెందితివాకెకుఁ జెప్పి
మావంటివారికిమేలు మరవఁగవచ్చునా. ॥అఁదు॥ 428

173-వ రేకు. శంకరాభరణం

అఁటదాన నేను నీ వధికుఁడవు
వాటముగా మాయింటికి వచ్చినట్టే రార ॥పల్లవి॥

కూరిమి గలిగితేను కొట్టినాఁ గోపము లేదు
బీరము గలిగితేను భీతి లేదు
పోయపు గలిగితేను వుల్లములో వెత లేదు
చేరి నీ వుద్దండాలు సేసినట్టు సేయరా ॥అఁట॥

తెలివి గలిగితేను తీరని మరుఁగు లేదు
బలిమి గలిగితే తడఁబాటు లేదు
చెలిమి గలిగితేను సిగ్గునెగ్గును లేదు
చెలఁగి నీవుద్దండాలు సేసినట్టు సేయరా ॥అఁట॥

ఆస గలిగితే అడ్డాఁకెందును లేదు
బాసవిజము గలిగితే దోసము లేదు
వాసితో శ్రీవేంకటేశ వడి నన్నుఁ గూడితివి
సేసవెట్టి వుద్దండాలు సేసినట్టు సేయరా. ॥అఁట॥ 429

కన్నడగౌళ

ఏమి దలఁచుకొంటివి యేమిపని సేసితివి
గామిడి నీచేఁతలకు కాంతలాలు రేఁగవా ॥పల్లవి॥

మంతనమాడి నమ్మించి మరఁగున నన్నుఁబెట్టి
ఇంతలో నాకె వద్దికి నెట్టువోతివి
వింతవారు నవ్వేరని వెరపుమానిత్వే బాసి
దొంతర నీ బాసలకు దోసమైనా ముట్టనా ॥ఏమి॥

కతచెప్పి నిద్రపుచ్చి కడు నన్నేరఁగకుండా
    రతినెట్టు గూడితివారామ నీడనే
మతిలో వెత లేకుంటే మాననీ దీనిపట్టుకు
    కితకుఁడవనే అపకీరితైనాఁ బుట్టదా ॥ఏమి॥

యీకడ ననుఁగూడి యెంగిలితోనే పోయి
    వాకిట నాపెఁ గూడి వచ్చితివిట్టే
చేకొని శ్రీవెంకటేశ సిగ్గులేకుంటే మాననీ
    దాకొని యిరువంకల దగ్గమైనాఁ దొట్టదా. ॥ఏమి॥ 430

ఆహిరి

ఇల్లురికి వత్తురా యెవ్వరైన సవతులు
    మెల్లమెల్లన నీవు మేకులేల సేసేవే ॥పల్లవి॥

వలపు పదను చూచి వడ్డించితి నేఁబతికి
    కలయనేల పెట్టేవే కాంత నీవును
తొలుతనెసరువెట్టి తొయ్యలుల నేనంపితి
    పిలువనిపేరటము ప్రియమేల చల్లేవే ॥ఇల్లు॥

నవ్వులు దొంతివెట్టితి నడుమంత్రమున నీవు
    కువ్వగానేల చూపేవే కూరాకుమోవి
పవ్వళించి యింటిలోన పళ్ళెము నేనె పెట్టితి
    ముప్వంక అప్పటి నీవు ముగ్గులేల పెట్టేవే ॥ఇల్లు॥

శ్రీవెంకటేశుఁ గూడితి చె (తిఁ జె?)ప్పరాని విందువెట్టి
    వావితో విడేలేల వచ్చియిచ్చేవే
చేవదేర గురుతులు చెక్కుల నేనే వొత్తితి
    నీవాళ్ళఁ గలిగిన నేర్పులేమి చూపేవే. ॥ఇల్లు॥ 431

కాంబోధి

ఎందరికి వలతువో యెవ్వఁడెరుఁగు
    కందువ నీచేఁతలిక్కడ నేనెరఁగనా ॥పల్లవి॥

కట్టిన వన్నెదట్టి కైదండిచ్చినాపెది
కట్టుకొన్న కంటసరి కాణాంజాపెది
పెట్టుకొన్న పదకము పెద్దఅరవమాపెది
నెట్టన నీ సింగారాలు నేనెరఁగనా ॥ఎంద॥

కొనవేలి వుంగరము కుంచె వేసేయాపెది
కొవలు వొడ్డాణము గొడగాపెది
అనువైన పువ్వుదండ అవసరమాపెది
వినవు నీసింగారాలు నేనెరఁగనా ॥ఎంద॥

ముడిచిన పవరము మురిపెపుగిండాపెది
ఒడినే నీపెండెము పావడాపెది
పొడవై శ్రీ వెంకటేశ పుక్కిటిపీడెము నాది
విడివి నీ సింగారాలు నేనెరఁగనా. ॥ఎంద॥ 432

భైరవి

ధరణిపై వెన్నెల యెందరు గాయరు
యిరవై నీతో భోగమెంతలేదు మాకు ॥పల్లవి॥

చిత్తము వచ్చితేఁ జాలు చెలులనెందరినైనా
కొత్తగాఁగ నీవు దెచ్చుకోవయ్యా
హత్తి వూడిగము సేసి అండమండి బుద్ధిచెప్పి
యిత్తల నానందించ నెంతలేదు మాకు ॥ధరణి॥

ఇచ్చ నీకైతేఁ జాలు యెందరిసొమ్ముకైనాను
కుచ్చులుగా మేన మోచుకొనవయ్యా
వచ్చిగా నీపాదాలొత్తి పనులెల్లఁ జేసి చేసి
మెచ్చరి చొక్కుచునుండే నెం(దెం?)త లేదుమాకు ॥ధరణి॥

వేడుక నీకైతేఁ జాలు వేవేలు సతులను
కూడబెట్టి పెండ్లాడుకొనవయ్యా

పిడల శ్రీవెంకటేశ నిన్నుఁ గూడి కూడి
యీడుజోడుగాఁ బెనఁగ నెంతలేదు మాటు. ॥ధరణి॥ 433

బౌళిరామక్రియ

పలుమారు వలపులపైరులు వి త్తఁగవలె
నొలసి తప్పక యిట్టె చూడవయ్య నీవు ॥పల్లవి॥

చెలియతమకములు చెక్కులచెమటలై
నిలువున జిందీని నీయెదుటను
తొలమి జన్నులసందియేరులై పారీ నిదె
కలపి కౌఁగిట గండి గట్టరాదా నీవు ॥పలు॥

పడఁతి సరసములు పైపైనె నవ్వులై
బడినె మేనఁ జెదలువారఁజొచ్చెను (?)
చెదయక కళలనే యిదివో పదనులెక్కె
కడగోరి రేకనచ్చుకట్టరాదా నీవు ॥పలు॥

అట్టె అలమేలుమంగ ఆసలే పోదియై
జట్టిగొని పులకలసనులొత్తెను
ఇట్టె శ్రీ వెంకటేశ నీవెనయఁ దవనువండె
నెట్టన వేడుక గాదె నించరాదా నీవు. ॥పలు॥ 434

రేకు ముఖారి

గానెఁగా మేలు ముదితలాల
ని తమి తరితీపులతో మించెనే ॥పల్లవి॥

బిమాను చుక్కలతో మాటాడగాఁ
గుఁజంద్రుఁడు వెన్నెల గానె
డుఁ జూచి పంతమున వేరె తెల్లఁ
రికి చెంగలువలాయనే ॥ముప్పి॥

గక్కన విందుమొయిలు గాలివాన గురియఁగా
 చిక్కులువడక తీగె చెంగలించెను
తక్కక వొండొంటితో దప్పిదేరఁ బొరుగున
 నెక్కువెట్టి చెరకువిండ్లేకతమేలాదెనే ॥ముప్పి॥

కావించి నీలపుఁగొండ కళలు పైఁ జల్లఁగాను
 కోవలఁ బైఁడియేరు జోడుగూడెను
శ్రీ వెంకటేశుఁడు ప్రేమ చిలుకనెదఁ బెట్టితే
 పావురమట్టె బుజముపై నేలకొనెనే. ॥ముప్పి॥ 435

మాళవిశ్రీ

సిగ్గరికాఁడతఁడు చెప్పఁడు మనతోనేవి
 యెగ్గులెంచ నేనతని యీడకుఁ బిలువరే ॥పల్లవి॥

పొంతనె సాములు సేయఁబోలు మేను చెమరించె
 వంతుకు నిద్రించఁబోలు వదలెఁ గొప్పు
సంతమాటలాడఁబోలు చక్కనిమోవి గంటాయ
 కాంతుని కుపచారాలు కడుమీరు సేయరే ॥సిగ్గ॥

కమ్మి యీఁదులాడఁబోలు కస్తురిబొట్టు చెదరె
 వుమ్మడి కొండెక్కఁబోలు వూర్పులు రేఁగె
పమ్మి జాజరాడఁబోలు పచ్చడము పసపాయ
 సొమ్ములతోడి ఆతనిఁజూచి మీరు మెచ్చరే ॥

పువ్వుఁదోఁటనుండఁబోలు పొసఁగ మై వాసనంటె
 నవ్వఁబోలు మేలు(ను?) మిన్నక యలసె
రవ్వగా నన్నుఁగూడి రతులను చొక్కించె
 ఇవ్వల శ్రీ వెంకటేశు యేతులెల్లాఁ జూడరే.

సామరామక్రియ

చెప్పరాని నీ చేఁతలు
 చిప్పిలీ మేనఁ జెమటలేదవిరా

కంటిఁగా నీ కతలెల్లా — నేఁడే
అంటిఁగా నీవన్నట్టే
ఇంటికి వచ్చేవిప్పుడు — నీ
వెంటనే వచ్చి వెలఁది యెవ్వతెరా ॥చెప్ప॥

విలిచెఁగా నీ సేరుపులు — అవే
తలఁచేఁగా నేఁ దమకమున
పిలిచే వెదుటనే ప్రియుఁడవై — నీకు
వలచినటువంటి వనిత యెవ్వతెరా ॥చెప్ప॥

వారనేఁగా నీవుదుటుగోరు — నే
బెరసేఁగా నీపెనురతిని
ఇరవై శ్రీవెంకటేశ యేలితివి — నన్ను
గరిసించి యడిగె నీకాంత యెవ్వతెరా. ॥చెప్ప॥ 437

హిందోళవసంతం

తానేల సిగ్గువడీనే దండకు రమ్మనఁగదే
మేనిపై మచ్చములుంటే మెచ్చి పొగడుదునే ॥పల్లవి॥

యేమినేసి వచ్చినాను యెదురాడఁ జాలనే
నాములుగా నెలవుల నవ్వేదుఁగాని
కోమలులఁ దెచ్చుకొంటే కోపగించఁ జాలనే
చేముంచి యిచ్చకములే సేతుఁగాని ॥తానే॥

తప్పులెన్ని మోచినాను తారుకాణించఁ జాలనే
చిప్పిలఁ జెక్కులు నొక్కి చెల్లింతుఁగాని
దుప్పటి పసపైవుంటే దొమ్మిగా జంకించనే
కొప్పుపై నేసలు చల్లి కూర్చుకొందుఁగాని ॥తానే॥

వెక్కసమై కళలుంటే వెంగెములాడనే
గక్కున విడెమిచ్చి కలతుఁగాను

యిక్కడ శ్రీవెంకటేశుఁ డిన్నిటా నన్ను నేతె
తక్కులింకఁ జూపనే తమకింతుఁ గాని. ॥తానే॥ 438

నారాయణి

వింతవారైతే నిన్ను వెంగెమాడరా
జింతఁ గాఁ గనక నీతో సాదనై వుందాన ॥పల్లవి॥

మచ్చిక నీతరితీపుమాటలు మరిగికదా
యిచ్చకములాడుకొంటా యిట్లుందాన
వచ్చి వచ్చి నీవలపు వలలకుఁ జిక్కికదా
కుచ్చి నీచేఁతలు మెచ్చుకొంటానుందాన ॥వింత॥

ననుపైన నీవెలవి నవ్వులాసపడి కదా
మొనసి సారె సారెకు మొక్కుచుందాన
చొనిపి నీకడగంటిచూపులను జొక్కికదా
పనులు సేయుచు నిన్నుఁ బాయకుందాన ॥వింత॥

రాపుల నీకాఁగిలిరతులఁ దగిలి కదా
వోపి తమలావకు చేయొగ్గుచుందాన
పైపై శ్రీవెంకటేశ పచ్చిమోవిసోఁకి కదా
తీపలైన రతుల నీదేవినై వుందాన. ॥వింత॥ 439

శ్రీరాగం

ఎంతవాఁడవయ్య నీవు యేమని పొగడుదుము
చెంతలఁ గూర్చున్నదాని సిగ్గులు దేర్చితివి ॥పల్లవి॥

మాఁటలఁ బందిలివెట్టి మగువపాదము మెట్టి
గీఁటుచు కొనగోరను గిలుకొట్టి
మేఁటిరమణుఁడా కె మెరుఁగుఁజన్నులు ముట్టి
పాటించి ముద్దరాలివి ప్రౌఢఁ జేసితివి ॥ఎంత॥

పెనువే (వేఁ) ల మెచ్చు మెచ్చి ప్రియముతోఁ జనవిచ్చి
ననుపు వరసముల నమ్మికలిచ్చి
పనివడి సీవాకై పయ్యదకొంగు విచ్చి
కనుకలిఁ గన్నెఁ దెచ్చి కలికిఁ జేసితివి ॥ఎంత॥
కందువలఁ జేరువారి కాఁగిటికూటము మీరి
మందపునవ్వులనే మందులు నూరి
అందపు శ్రీవెంకటేశ ఆపెనిట్టె కోరి కోరి
విందులనే వాలఁదెచ్చి వెకలిఁ జేసితివి. ॥ఎంత॥ 440

175-వ రేకు. మధ్యమావతి

ఇద్దరూ విద్దరే మోహమేమి చెప్పేది
అడ్డుకొని యిదివో పెండ్లాడినది మొదలు ॥పల్లవి॥
ఒందొరులఁ జూచి యూసనొగి రెప్పలు వేయరు
యొండలేక చెమరించిరిద్దరు నట్టే
దిండుకొవి పానుపుపై తెల్లవారుటెరుఁగరు
విందుకున్నారు రతుల నేరుపులఁ దాము ॥ఇద్ద॥
వచ్చిమోవితేనెలాని పలుమారుఁ దవియరు
అచ్చనై వొకమాఁటే పులకలురేఁగె
హెచ్చుగానాకుమడిచియిచ్చే చెలులఁ జూడరు
పెచ్చువెరిగేరు తమప్రియములఁ దాము ॥ఇద్ద॥
తమమేనులపై గోరితాఁకులెంత చూచుకోరు
జమళినలపులకు జడియరు
అమర శ్రీవెంకటేశుఁడలమేలుమంగాఁ గూడి
తమకించేరు లోలోతలఁపులఁ దాము. ॥ఇద్ద॥ 441

కేదారగౌళ

చెప్పఁగదే అది చక్కఁజేసేనిపుడు
పిప్పిగట్ట నతనితో బిగిసేటిభావమో ॥పల్లవి॥

బంతిబోజనానకు పతి గాచుకుండఁగాను
యింతితోడ నెత్తమాడే వెరఁగనట్టె
ఇంత సేయనేమిటికి యేకతాననేమైనా
కొంత గొంత వొట్టు వెట్టుకొంటివో చవానను ॥చెప్ప॥

వీడెమియ్య రాఁగాను విభునికెదురురాక
సీడ ముసుఁగిడుకొని నిద్దిరించేవు
ఊడుచాయఁ బనిలేదు నొగియనివేళను
ఆడబ్రహ్మచారివ్రతమట్టె పట్టితివో ॥చెప్ప॥

శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడు చేరికూడి వుండఁగాను
పావురముపెట్టెమీఁద బత్తిసేసేవు
సీవాతని విడువవు నీమారు పలుకఁగ
యీవిగానతనిచేత నిప్పించుకొంటివో (?). ॥చెప్ప॥ 112

శ్రీరాగం

మీరిన నీతుసము తుమ్మిదమూకలా
కారుకమ్మె కామాంధకారముగాక ॥పల్లవి॥

అలివేణి నీమోము అద్దమా మోవితేనె
చెలరేగే అమృతపుఁజెలమ గాక
తలఁప నీచేతులేమి తామరతూఁడులా మంచి
వలరాజుమోహనవల్లికలుగాక ॥మీరి॥

గరిమ నీచన్నులు జక్కవలా వలపులు
పెరరేఁచే బంగారుకొప్పెరలుగాక
సిరుల నీనడుమేమి సింహమా నామనసు
పరువువెట్టే వయ్యాళిబయలుగాక ॥మీరి॥

యెంచఁగ నీపిరుఁదిది యిసుకదిబ్బా యేమి
మించినరతిచుట్టు మేడెముగాక

పొంచి శ్రీ వెంకటేశుఁడ నను(బొందితివి నీపాదాలు
పంచల చిగురురాజ్యపదములుగాక ॥మీరి॥ 443

కాంబోధి

వేసంగికాలమున వేడ్క సలుపు (లిపె?)
శ్రీసతియు భూసతియుఁ జేరి కలయఁగను ॥పల్లవి॥

మెఱయు శశికాంతంపు మేడలోపలను
అఱిమురి కప్రంపుటరుగుమీఁద
తఱచు వాసనల గంధపుఁగోళ్ళ మంచమున
పఱచిఁ గుం (చికుం?) కుమపువ్వు పరపుమీఁద ॥వేసం॥

చలువైన కురువేరు చప్పరములోఁ బన్ని
తలకొన్న వట్టివేళ్ళ దడియుఁ గట్టి
మెలుపుఁ జెంగలువల ౧ మేలుకట్లమరించి
మలసి శేవంతిచామరలు వీవఁగను ॥వేసం॥

పన్నీటితిత్తులే పైమంచు గురియఁగా
వన్నెతామరనూలి వలువగట్టి
యెన్నఁగల శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు రతి సలిపె
వెన్నెల (స) రసము చాల వెదచల్లఁగాను. ॥వేసం॥ 444

వరాళి

వరుసతో సాసముఖా వసంతపూర్ణిమ నేఁడు
సిరుల యీవిభవాలు సేవించరో ॥పల్లవి॥

లలితపు గోవిందుఁడు లక్ష్మిమండపమందున్న
వలరాజదివో కొలువఁగ వచ్చెను
వెలిఁ జంద్రుఁడు తోడనే వెల్లగొడగటు వట్టె
సులభానఁ బవనుఁడు సురటి విసరెను ॥వరుస॥

పొందుగా వసంతుఁడు పువ్వులఁ బూజించవచ్చె
కందువతోఁ దుమ్మిదలు గానముసేసె
సందడించి చిలుకలు చదువఁజొచ్చె పద్యాలు
గొందినే కట్టిగవారై కోవిలలుగ్గడించె ॥వరుస॥

రతిదేవి మొదలైన రమణులు నాట్యమాడి
రతివసంతమాడె మేఘావళి యెల్ల
తతి శ్రీ వెంకటగిరిఁ దావుకొని యిందునందూ
మితిమీరఁగా మొక్కేరు మెరసి దేవతలు. ॥వరుస॥ 445

పాడి

భావము దెలియరే పడఁతులాల
యీవలనావలాను యెన్నఁగొత్తలాయను ॥పల్లవి॥

తొలుతనే కలువలు తుమ్మెదలనంపితేను
మొలచి తామెర వురములనంపెను
అల చంద్రుఁడు కానరానట్టె క్రమమంపితేను
తొలఁకి చిగురాకులు దుర్గాలు చేకొనెను ॥భావ॥

గక్కన మొగలిరేకు కస్తూరి రేఁచితేను
మక్కువ మొల్లమొగ్గలు మణులానించె
యెక్కువ మరుని పుట్టినింటఁ దేరులు గూడితే
చక్కని కరితుండాలు చక్రముతోనమరె ॥భావ॥

ముగ్గని మెరుఁగుఁదీగె ముత్తెల పంట వండితే
వెగ్గళించి తేనెపండు వెన్నెలగాసె
అగ్గమై పువ్వులకొమ్మ ఆకులుఁగాయలునిచ్చె
సిగ్గుల రాజ్యమేలె శ్రీ వెంకటేశుఁడు. ॥భావ॥ 446

176-వ రేకు. భైరవి

మతియేఁటివిన్నపము మాపుదాఁకాను
కతవలఁ బెట్టకింకఁ గావఁగదవయ్యా ॥పల్లవి॥

చెలి నిన్నుఁబాసివుండి చెమటముత్యాలు చల్లీ
వెలయఁ బేరులు గుచ్చి వేసుకోవయ్యా
వెలవెలఁ బారుచు వెసఁ గప్పురాలంపే
వొలిసితే నీవు పెద్దవాడిగట్టుకోవయ్యా ॥మతి॥

పొందులు నీవి దలఁచి పులకల విరులిచ్చి
సందేఁడు దండలుగట్టి చాతుకోవయ్యా
పందడి నిట్టూర్పుల విసరుకో సురటగట్టీ
చెంది అందుకును నివు సేదదేరవయ్యా ॥మతి॥

కూడఁగ నిన్నుఁ దలఁచి కోరికలఁ జిగిరించీ
వోడక బంతిగట్టుక వుంచుకోవయ్యా
యీడనె శ్రీ వెంకటేశ యింతినిట్టె యేలితివి
వాడకుండా బుజ్జగించి వరమియ్యవయ్యా. ॥మతి॥ 447

శంకరాభరణం

లేవే యెక్కడసుద్ది లెస్సాయను
యీవేళ విడెమియ్యవే యీతనికిని ॥పల్లవి॥

జవ్వనపాయపుసతి చలము సాదించితేను
యెవ్వరు బుద్ధులు సెప్పేరింక మరి
నవ్వుతా విభుఁడంటితే నాటెనింతే కొనగోరు
పవ్వళించి యిందుకుఁగాఁ బలుకకుండుదురా ॥లేవే॥

ఆఁటది మంకువట్టి అట్టె మాఁటాడకుంటే
వాఁటానఁజెప్ప నొరుల వశమౌనా
చాటువఁబట్టి తీసితే జారెనింతే నీతురుము
తేటలుగా నింతలోనే తెరవేసుకొందురా ॥లేవే॥

దేవులు శ్రీవెంకటేశుఁ దెలిసి వురమెక్కితే
కావరించి నేము వంకలు దిద్దేమా

భావించి నిన్నుఁగూడితే పచ్చాయనింతె మోవి
మూవంకసిగ్గునఁ గరముల మూసుకొందురా. ॥లేవే॥ 448

గౌళ

కొమ్మలాల యిదె మంచికొలువువేళ
చిమ్ముచు విన్నపాలెల్లఁ జేయరే యిపుడు ॥పల్లవి॥

భామఁ దొడపై నిడుక ప్రహ్లాదవరదుఁడు
ఆముకొని సరసములాడుచున్నాఁడు
దోమటివలపులను తొప్పఁదోఁగి చెమటల
ఆమని వేడుకనోలలాడుచున్నాఁడు ॥కొమ్మ॥

చెలి విడెమియ్యఁగాను శ్రీనారసింహుఁడు
నలువంకఁ బకపక నవ్వుచున్నాఁడు
పులకలజొంపముల పువ్వుదండలతోడ
చెలరేఁగి మచ్చికలు సేయుచున్నాఁడు ॥కొమ్మ॥

పొంది లకిమమ్మతోడ బొమ్మిరెడ్డిచెర్లహరి
యిందరి శ్రీవెంకటేశుఁ డేలుచున్నాఁడు
సందడిరతులఁ జొక్కి జవ్వనమదము మించి
మందెమేళాము సేసుక మన్నించుచున్నాఁడు. ॥కొమ్మ॥ 449

మాళవిశ్రీ

కామినిసింగారాల కాలమువేళెరిఁగి
భూమిలోన నిన్నిటాను భోగించవయ్యా ॥పల్లవి॥

నిలువుఁదురుముఁ జారి నిండా జీఁకటివడె
సొలపుమోవికెంపులఁ జుక్కలు నిండె
మొలచినకళల మోమునఁ జంద్రుఁడుదయించె
వెలలేని నగవుల వెన్నెలగానె ॥కామి॥

అదనఁ గనుఁగొనల నరుణోదయంబాయ
యెదలోని సంతోషాన నిదె వేఁగెను
పొదలు రతికాఁకను పొద్దులువొడచి వచ్చె
ఇదివో తమకమున నీరెండలూఁ గానెను ॥కామి॥

చెక్కుల చిరుచెమట చిక్కనిమంచు గురిసె
చక్కఁగా పులకల వసంతము వచ్చె
యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యింతినిట్టె కూడితివి
యెక్కువాయ దినముల యేండ్లకాలఁదుల. ॥కామి॥ 450

భైరవి

నీచిత్తముకొలఁదింతే నేనేమనేను
చేచేతనేమి సేసినాఁ జెల్లు నీకు నన్నియు ॥పల్లవి॥

ధ్యాసిట వెన్నెల వట్టి తొడికి చూపవచ్చునా
ఆసల నీకోరికింతంతనవచ్చునా
లాసి నాతోఁ బెనఁగేవు దోసమా అందుకేమి
నేసవెట్టినప్పుడే చెల్లు నీకు నన్నియు ॥నీచి॥

తగిలి యాకసమిట్టే తాసునఁ దూఁచవచ్చునా
జిగి నీమాఁటలకర్థాలు చెప్పవచ్చునా
నగుతా నేమడిగేవు నాకు నీతో బలిమా
చిగురుఁజేఁతలిప్పుడు చెల్లు నీకు నన్నియు ॥నీచి॥

కోవిలకూఁతలొక్కట గుంపునేయవచ్చునా
ఆవటించి నీవేడుకలాఁపవచ్చునా
కావించి కూడితివి చేఁగలమట్టిచెన్నుఁడవై
శ్రీవెంకటేశుఁడ యింకఁ జెల్లు నీకు నన్నియు. ॥నీచి॥ 451

పాడి

చేయవయ్య యింకా నీకుఁ జెల్లినటులనెల్లాను
పాయరానిచుట్టమవై పనిగొంటివయ్యా ॥పల్లవి॥

సీనయగారితనమే నిచ్చ నన్ను వలపించె
నానాఁటిప్రియములు నమ్మించె పించె
వీనులవినుకులే వేడుకలు వుట్టించె
కానీవయ్య యింకా నీవే కలవుగా నాకును ॥చేయ॥

మంచిజాణతనములే మరులుగొలిపె మతి
వంచినమొక్కులు నీకు వసముసేసె
పెంచిన నవ్వులు నీతో పెనఁగులాటకుఁదెచ్చె
యెంచకుమయ్య నీవే యిచ్చేవింకాఁ జనవు ॥చేయ॥

కాఁగిట నీకూటములు కళలెల్ల మొలపించె
చేఁగదీరిన మోవులు చిమ్మిరేఁచెను
వీఁగక శ్రీవెంకటేశ వింతలుగాఁ గూడితివి
రేఁగించేవయ్య నీవె రేసులేని మెచ్చులు. ॥చేయ॥ 452

177-వ రేకు. మంగళకౌశిక

ఇంకనెన్ని గాఁగలవో యింతి నీవల్లఁ జేనులు
సుంకులు మోచినవెల్లాఁ జూచేము నేము ॥ఇంక॥

చెలియరో నీవలపు చెక్కులపై రతికెక్కె
పలుకుఁదేనెలఁ గొంత పాలుగారీని
కులుకుఁగుచములను కొనలు వెళ్ళఁగఁజొచ్చె
పలుదెరఁగులనింత బయలాయ సిగ్గులు ॥ఇంక॥

కామినిరో నీయాసలు కన్నులరెప్పలు నిండె
దామెనమోవులఁ బంచదార చిందీని
వేమరుఁ దురుము జారి విరులు రాలఁగఁజొచ్చె
ఆమని ఆసలతోనే అగడాయఁ బొందులు ॥ఇంక॥

అంగనరో నీకూటమి అయములన్నియు ముట్టె
రంగుగా మోవికళలరసములూరె

అంగవించి శ్రీవేంకటాధిపుఁ గూడితివిట్టే
వెంగలితనాన వెల్లవిరులాయఁ జేఁతలు. ॥ఇంక॥ 453

ఆహిరి

తటి నిట్టిపనులెల్లా తగ నీవెరఁగవలె
యెటుకలు నేసునా యిల్లాలు ॥పల్లవి॥

చెలి నీమొగము చూచి నెలవిఁ బారఁగ నవ్వె
మలసి మాఁటాడునా మగనాలు
తలుపుమాఁటున నిల్చి తలచూపి నిలుచుండె
చలివాసి తిరుగునా జవరాలు ॥తటి॥

నీపైభారము వేసి నిట్టూర్పు నిగుడించె
మోపుగట్టునా వలపు ముద్దరాలు
తీపులు మోవిఁగార తేఁకువతోఁ జెమరించె
చాపలానఁ బైపడునా చదురాలు ॥తటి॥

కొప్పుదువ్వి పయ్యదకొంగు నీపైసోఁకించె
కప్పి సిగ్గు విడుచునా ఘనురాలు
యిప్పుడె శ్రీవెంకటేశ యెనసె నిన్ను గుట్టున
విప్పుచు రట్టునేసునా విత్తరాలు. ॥తటి॥ 454

శోకవరాళి

కానీవయ్యా దానికేమి కలది గలట్టయ్యీ
ఆనుక నీకింకనెంత ఆసోదమో ॥పల్లవి॥

పొలఁతి నయమంటేసు పూఁటలు నన్నడిగేవు
తెలిపిన రతియప్పు తీర్చఁగలనా
[illegible] వలపు యిరవు నాపైఁబెట్టేవు
[illegible] తేసు సిగ్గువాట్లో ॥కానీ॥

వాడికయింతికిఁ గుదువగా నన్నుండుమనేవు
కూడి వావి విడిపించుకొనఁగవసమా
మాదలవలె సతుల మారిపిళ్ళాదేవు
తోడనిట్టేయందరిని దొడ్డిఁబెట్టేవో ॥కానీ॥
కొమ్మను గాఁగిటఁ గూడి కొసరు నెన్నదిగేవు
కమ్మర నేనూఁ దగులు గావలెనా
దొమ్మి శ్రీవెంకటేశుఁడ తోడఁబెండ్లాదేవు
మమ్మిద్దరి నిక్కడనే మందెమురాయఁడవై. ॥కానీ॥ 455

సాళంగనాట

పురుషవిరహమింత పొగులాయ నీవల్ల
సరిఁజూతువు రావమ్మ చక్కని నీవిభుని ॥పల్లవి॥
తలపోతలనె నీపైఁ దమకించి తమకించీ
పిలుపులనే నిన్నుఁ బేరుకొనీ
చెలులు యెదుటనుంటే చేరి నీసుద్దులడిగీ
కలతువు రావమ్మ గక్కన నీప్రియుని ॥పురుష॥
బయలుగాఁగిళ్ళనె పైపైనె పొద్దువుచ్చీ
నియతిఁ జక్కఁదనాల నిన్నువర్ణించీ
రయమునసేదనైనా వ్రాఁతల నీరూపువ్రాసీ
క్రియఁ గూడరావమ్మ కేలుచాఁచి మగని ॥పురుష॥
ఇక్కువ నీపానుపుపైనెదురులు చూచిచూచి
గక్కన నిన్నుఁగూడె నీకడకు వచ్చి
యెక్కువ మన్నించి నిన్ను నింటిలోనఁ బెట్టుకొనె
చెక్కునొక్క రావమ్మ శ్రీవెంకటపతిని. ॥పురుష॥ 456

కాంబోధి

నిన్నుఁ గొసరేటియట్టి నేనే యెద్దనింతేకాక
యెన్నిమాటలాడినా నీకేడ మొకదాకిరి

సిగ్గులనే తెరగట్టి చెలిమోవివిందువెట్టె
కగ్గనిచనవులుడుగరలిచ్చెను
అగ్గలమై ఆపెకడ ఆడకెట్టు మానేవు
నిగ్గుల నిచ్చకునికి నీకేడ నిజము ॥నిన్ను॥

కన్నుల నివాళిచ్చె కాఁగిట విడిది వెట్టె
కన్నె దనకుచముల కప్పము వట్టె
చెన్నుమీరనాపెపంపు సేయకెట్టు మానవచ్చు
మన్ననఁ బక్షపాతికి మరియేడ తగవు ॥నిన్ను॥

ఇచ్చకానఁ బోఁకవెట్టి యింపులనె పెండ్లాడె
మెచ్చెను శ్రీవెంకటేశ మేలములను
ఇచ్చట నన్నుఁ గూడితివిరుమొనసూదివైతి
విచ్చన విడికాఁడవు వెరపేల యిఁకను. ॥నిన్ను॥ 457

శంకరాభరణం

ఇదివో తెలుసుకొమ్మా యీరెంటికి నీవేగురి
పదివేలు విన్నపాలు భావించుకోనీవే ॥పల్లవి॥

సరవితో నడచితే జగడముఁ జవులే
విరసాన నడచితే వెగటౌఁ బొందు
నిరతి నావద్దనుంటే నీవేమన్నా నాకునింపౌ
పరులవొద్దనుంటే నీపలుకే వేసటలు ॥ఇది॥

తగవులు దప్పకుంటే తమవారే యిందరును
మొగసక్యమైతే తనయిల్లే యెరవు
నగుతా నీవూరకుంటే ననుపులీదేరును
మొగము ముఱచుకొంటే మోపులౌఁ బ్రియములు ॥ఇది॥

కాఁగలించుకొంటేను కపటమంతయుఁ బాసు
ఆఁగుక వూరకుండితే అదియే కాఁక

వీఁగక శ్రీ వెంకటేశ వెస నన్నుఁ గూడితివి
మాఁగిన నీనామనసుమాఁటువే. యిన్నియును. ॥ఇది॥ 458

178-వ రేకు. దేసాళం

చద్దికి వేఁడిపలపు సరికి బేసి
ఇద్దరూను యిద్దరమే యేలయింత గర్వము ॥పల్లవి॥

సలిగెలఁ బొరలే నీసరితెలు చూచేఁగాక
నెలఁతరో నీయంత నేరనా నేను
ఎలమితో రమణుఁడు యిద్దానడిమితాను
యిలపై యెందు వీఁగునో యేలయింత గర్వము ॥చద్ది॥

ఆసోదపు నీలోని అనువు దెలిసేఁ గాక
వోసతిరో నీపాటి వోపనా నేను
పూసలలో దారమీపురుషుఁడు నీకు నాకు
యేసూటివచ్చునో నీకు యేలయింత గర్వము ॥చద్ది॥

కూడిన కొత్తరికపు గుణము చూచేఁగాక
చేడెరో నీపాటిపొందు చెల్లనా నాకు
యీడనే శ్రీ వెంకటేశుఁడెనసె నిన్నును నన్ను
యేడకేడ మాఁటలాడేవేల యింత గర్వము. ॥చద్ది॥ 459

మధ్యమావతి

లోకముల జాడలివి లోనాయ విభుఁడు నీకు
సాకిరివెట్టి నీవేల సాదించేవే ॥పల్లవి॥

చలములు మానితేనే జగడాలు చక్కనౌను
అలుకలు దీరితేనే ఆసలు మించు
కలయికలు గలితే కపటాలన్నియుఁ బాసు
వెలినుండి నీవేల వెంగెమాడేవే ॥లోక॥

బింకములాడుకోకుంటే బెరయుఁ జుట్టరికము
మంకులేనిపొందులైతే మతి గరఁగు
అంకెలఁ బైకొంచేనే అరమరపులు నిండు
సుంకు మోపి నీవేల సొలయవచ్చేవే ॥లోక॥
వేడుకలఁ గూడితేనే వెలయు నెలవి నవ్వు
వాడికెలు గలితేనే వడదేరును
యీడనె శ్రీ వెంకటేశుఁడింతలోనె నిన్నుఁగూడె
జాడతోడనింకనేల సన్న సేసేవే. ॥లోక॥ 460

కేదారగౌళ

పొంచి యెదురుకట్లకుఁ బోవమ్మ పతి వాఁడె
ముంచి యాతనికి నీవు మొక్కనేర్తువు ॥పల్లవి॥
చవులుగా విచ్చివిచ్చి సారెసారెనాతనికి
చెవిలో నీమాఁటలెల్లఁ జెప్పనేర్తువు
చివురుఁదమకముబ్బ చిత్తజకళలు రేఁగ
నవకానఁ గవకవ నవ్వనేర్తువు ॥పొంచి॥
మంచముదగ్గరనుండి మారుకొని ఆతనితో
అంచ సరసము నీవాడనేర్తువు
కొంచక కొప్పువిడిచి కురుల చిక్కులుదీసి
పెంచి పెంచి వలపులు పేర్చనేర్తువు ॥పొంచి॥
గక్కనఁ గాఁగిట నించి కప్పురము నోటికిచ్చి
వుక్కునఁ గొనగోరనొత్తనేర్తువు
ఇక్కువ శ్రీ వెంకటేశుఁడింతలో నన్నుఁ (నిన్ను ?) గూడె
యెక్కవమ్మ వురమెలయించనేర్తువు. ॥పొంచి॥ 461

శంకరాభరణం

ఎంత రట్టడియిది యిట్టి నేమపువానిని
ఇంత సేసెఁ జూడరమ్మ యిఁకనేమి సేసీనో ॥పల్లవి॥

పిలిచి తా రాకుండఁగాఁ బ్రియునితోఁ బగచాటి
నెలపొడపువెన్నెల నిద్రించేవాని
చెలీఁ దాను మంచముపైఁజేరి యింటికిఁ గొంపోయి
మెలుత గాఁగలించితే మేలుకొనెనతఁడు ॥ఎంత॥

పందెమంటానంతలో పగడసాలాడె విభుఁడు
దిందుపడి మచ్చరానఁ దెల్లవారెను.
ముందుయెడకె వచ్చె మొకమజ్జనానకు
కందువగానాపె వచ్చి గడె వెట్టెనే ॥ఎంత॥

శ్రీ వెంకటేశుఁడందుకుఁ జేరి తనవురముపై
దేవులుఁ జూపితే తెలిసి మొక్కె-
కావించి వారిద్దరును కైకొని మన్నించఁగాను
చేవదేరసూడిగాలు సేసి తా వెలసెనే. ॥ఎంత॥ 162

దేసాళం

తప్పుగాదు రావయ్యా దానికేమి దోసమా
వుప్పుచింది యెత్తితేను వొకటి రెండవుఁ గా ॥పల్లవి॥

నగితిఁగా నేను నామోము నీవు చూడఁగ
తగి యిన్నాళ్ళకు నేను తలఁపయితిఁ గా
చిగిరించిన వలపు చేగలెక్కె-వి (?) యిపుడు
మొగి ముమ్మారు నాఁటితే ములుక వంగవుఁ గా ॥తప్పు॥

విసల వేసితిఁగా వెరగుతో నీవురాఁగా
పరగ నీకూటమికి బాఁతైతిఁ గా
మురిపేన మూలవావి ముంగిటికి వచ్చెనేఁడు
పొరలి మాజవ్వనాలు పోఁకకు పుట్టెఁడు గా ॥తప్పు॥

మొకమోడితిఁగా నేను ముంచి నీవు గూడఁగాను
వొకవేళనైనాను వొద్దికైతిఁ గా

వెకలివై నన్నును శ్రీవెంకటేశ యేలితివి
ప్రకటమై పేదితే పాలే పెరుగవుఁగా ॥తప్పు॥ 463

పాడి

చూతువు విచ్చేయవయ్య సొరిది విరహమిది
చేత నీకు విన్నపము సేసేయట్టే వున్నది ॥పల్లవి॥

చెక్కునఁ బెట్టిన చెయి చేరఁదేసి కన్నులకు
యిక్కువ చెప్పినయట్టు యింతికున్నది
మిక్కిలి కస్తూరిపట్టు మించు మోవి (ము ?) చంద్రునికి
దిక్కుల విహరించే రాతిరివలెనున్నది ॥చూతు॥

పూవులపానుపుమీఁదఁ బొరలేటి చెలిబాగు
వావి నీకుఁబెట్టే సేసవలెనున్నది
యీవల తుమ్మెదకురులిట్టే చెదరివుండఁగ
వేవేలకు మరుదండు విడిచలై యున్నది ॥చూతు॥

కడుఁ దాపమునకుఁగా గందము పూసినపూఁత
వడి వలపులవెల్లివలెనున్నది
యెడయక శ్రీ వెంకటేశయీకెఁ గూడితివి
నడుకొత్తి నిచ్చకల్యాణమువలెనున్నది. ॥చూతు॥ 464

179-వ రేకు. కేదారగౌళ

అడుగరే యీమాఁట అన్నియుఁ జెప్పేఁగాని
తడఁబాటు నవ్వులకు తానోపఁగలఁడా ॥పల్లవి॥

ఇప్పుడు తనవొద్దికి యేల రమ్మనీసే
అప్పటిమాటలే కావా ఆదేవి
చెప్పిన మాతోడిపొందు నిజము నిష్ఠూరమింతే
తప్పులు నేఁబట్టితేను తానోపఁగలఁడా ॥అడు॥

పీఁటమీఁదనుండివచ్చి పెనఁగనేఁటికే నాతో
నాఁటిబాసలే కావా నడపేపి
పాటించ మావిన్నపాలు పట్టినదే పంతమింతే
దాఁటరానినడకకు తానోపఁగలఁడా ॥అదు॥
ఆసమీరఁ దెరవేసి అంతలోనె నన్నుఁగూడె
చేసిన చేఁతలే కావా చెల్లేది
రాసికెక్కె శ్రీవెంకటరమణుఁడే తాఁగలఁడు
తానువలె సరిదూఁగ తానోపఁగలఁడా. ॥అదు॥ 465

కన్నడగౌళ

ఆతనిఁ గొసరకురే అందేమున్నది
ఆతుమలో సరివచ్చెనందేమున్నది ॥పల్లవి॥
వాయపాటుమాఁటలెల్ల చవిసేసుకొంటగాక
ఆయదఁ దప్పవట్టితే అందేమున్నది
శేయరానిచేఁత చూచి సెలవి నవ్వుటగాక
ఆయరత దిద్దఁబోతే అందేమున్నది ॥ఆతని॥
ఒలిసి నొల్లని వలపొడిఁ బెట్టుకొంటగాక
అలిగి సొలయఁబోతే అందేమున్నది
బలిమిచుట్టరికము పైఁబొదుగుటగాక
అలరి (రు?) విచ్చి చూచితే నందేమున్నది ॥ఆతని॥
ఎగసక్కేలేమి గల్లా యెదఁబెట్టుకొంటగాక
అగడు శాయఁబోతే నందేమున్నది
నిగిడి శ్రీవెంకటాద్రినిలయుఁడే నన్నుఁగూడె
అగపడ్డమీఁద నేరాలందేమున్నది. ॥ఆతని॥ 466

ఆహిరి

ఎప్పుడు తనదాననే యెగ్గువట్టినా
చొప్పుగ నావంక దయఁజూచితేనే చాలదా ॥పల్లవి॥

తానేల వేఁడుకొనీనే తడిసీఁ జెమటచేయి
అని విరహాన గిజ్జిదై వుందానను
మానక పరిసేసుక మాఁటలేలాడీ నాతో
పీనులకు వెట్టదోఁచు విభుఁడు తాఁదాను ॥ఎప్పు॥

దగ్గరేల కూచుండీనే తనమేను .కసుగందీ
వెగ్గళపు కాఁకలచే వేఁదై వుందాన
బిగ్గన నాకేల తాను పచ్చడము గప్పితేనె (గప్పీనే ?)
వొగ్గి జీడివంటివలపు వొమ్మనో వొమ్మదో ॥ఎప్పు॥

అంతేల కాఁగిలించీనే ఆయములు తన్ను సోఁకీ
కంతునియమ్ములు మేనెల్లా కాఁడివుందాన
ఇంతలో శ్రీ వెంకటేశుఁడెనసీఁ దమకమేలే
వింతమోవితేనెల్ల విందులాయ తనకు. ॥ఎప్పు॥ 467

సౌరాష్ట్రం

ఇదివో మాతోడిపొందులిటువంటివి
పుదుటున నిందుకెల్ల వోపుదువా నీవు ॥పల్లవి॥

చిగురుమోవిని నేను చెలఁగి మాఁటాడఁగా
వొగరుగాదుగదా వో విభుఁడా
నిగిడి పద్మపుమోము నీకు నేను చూపఁగాను
తగిలి మరునియమ్ము తలఁపుగాదుగదా ॥ఇది॥

కలువకన్నుల నిన్నుఁ గాఁడిపారఁ జూడఁగాను
చలిగొనదు గదా యిచ్చట విభుఁడా
బలుకుచగిరులను పైపై నిన్నొత్తఁగాను
సులివడి నీమేను నొవ్వదుగదా ॥ఇది॥

అంటి బాహులతల నిన్నట్టె చుట్టుకొనఁగాను
కందదుగదా శ్రీ వెంకటవిభుఁడా

అందముగాఁ గలసితినలమేలుమంగ నేను
విందువంటి మోవితేనె వెగటుగాదుగదా. ॥ఇది॥ 468

సామంతం

అప్పుడు నీవు నవ్వితివౌనోకాదో
చొప్పులు సోరణగండ్లఁ జూచితినా వేళను ॥పల్లవి॥

వనితచన్నులమీఁది వాసనకస్తూరిపూఁత
మునుప నీవురముపై ముద్రలంటెను
వెనకనొక్కతె వచ్చి వెసఁ గాఁగిలించుకొంటే
తనచన్నులనంటితే తాఁ దెలిసి తిట్టెను ॥అప్పుడు॥

తరుణివుపరిసురతపువేళ మెడదండ
గిరికొని నీమెడఁ దగిలియుండఁగా
తరువాత వేరొకతె తా నీరతికి కిందై
మరలి దండ దగుల మరి నిన్నుఁ దిట్టెను ॥అప్పుడు॥

అలమేలుమంగ చెమటట్టె నీమేనిపైఁ జింది
చెలఁగి శ్రీ వెంకటేశ చిప్పిలుండఁగా
కలసి తులసీదేవి కాఁగిలించి ఆనీట
మెలుపునఁ దొప్పఁదోఁగి మెచ్చిమెచ్చి తిట్టెను. ॥అప్పుడు॥ 469

దేసాళం

కొమ్మలాల యెంతవాఁడే గోవిందరాజు
కుమ్మరించీ రాజసమే గోవిందరాజు ॥పల్లవి॥

వులిపచ్చినవ్వులతో వొత్తగిలి పవ్వళించి
కొలువు సేయించుకొనీ గోవిందరాజు
జలజాక్షులిద్దరూను సరిఁ బాదాలొత్తఁగాను
కొలఁదిమీర మెచ్చీని గోవిందరాజు ॥కొమ్మ॥

అదె నాభికమలాననజునిఁ బుట్టించి తాను
కొదలేక వున్నవాఁడు గోవిందరాజు
చెదరక తనవద్ద సేవసేసే సతులకు
గుదిగుచ్చీ వలపులు గోవిందరాజు ॥కొమ్మ॥
వొప్పుగా వామకరము వొగిఁజాఁచి వలకేల
కొప్పుగడునెత్తినాఁడు గోవిందరాజు
ఇప్పుడు శ్రీవెంకటాద్రినిరవై శంఖచక్రాలు
కుప్పెకటారముఁబట్టె గోవిందరాజు. ॥కొమ్మ॥ 470

180. వ రేకు. ముఖారి

వినుమా ఆపెచేతనే వింతలుగఁ గాకుచేసి
అనఁబోలుదువు నీవే ఆపెతో నేఁడు ॥పల్లవి॥
మంతనాన నీవు నేను మాఁటలాడుకొన్న మాఁట
అంతలో నెవ్వరు చెప్పిరాపెతో నేఁడు
చెంత నీచేఁతకు నేను చేయెత్తి మొక్కిన మొక్కు
అంతరంగమెట్టు చెప్పిరాపెతో నేఁడు ॥విను॥
పరపుపై నిద్దరము పచ్చగా నవ్వినవవ్వు
అరసి యెవ్వరు చెప్పిరాపెతో నేఁడు
తెరలోని మనగుట్టు దిష్టముగ వివరించి
అరుదుగానెట్టు చెప్పిరాపెతో నేఁడు ॥విను॥
మనలోఁ గూడినయట్టి మదనబంధములెల్ల
అనువులెవ్వరు చెప్పిరాపెతో నేఁడు
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కలసితివప్పటిని
అనవయ్య యింకా నీవు ఆపెతో నేఁడు. ॥విను॥ 471

మాళవిశ్రీ

చెల్లఁబో నీవెటువంటి చెలివైతివే
కొల్లలుగానతనినే కూడితివిగా ॥పల్లవి॥

మనసిచ్చి ఆతనితో మాఁటాడవైతివిగా
చనవు సేసుకొని కొసరవైతిగా
పెనఁగి చేతులువట్టి పిలువవైతివిగా
వినయాన భారము పైవేయవైతిగా ॥చెల్ల॥

తప్పరాని బాసలెల్ల తలఁపించవైతివిగా
అప్పసము నేమొక్కితిననవైతిగా
అప్పుడె ముద్దుటుంగరమటు చూపవైతివిగా
నెప్పునవానలు వెట్టి నెట్టుకొనవైతిగా ॥చెల్ల॥

నగవులనే వలపు నానఁబెట్టవైతివిగా
చిగిరించనిచ్చకాలు సేయవైతిగా
తగు శ్రీవెంకటేశుఁడు తానెవచ్చి నన్నుఁగూడె
నిగిడి నీయంత నీవు నేర్పవైతిగా. ॥చెల్ల॥ 472

మలహరి

తిరుమజ్జనపువేళ దేవునికినిదివో
పరగ నారదాదులు పాడరో యిందరును ॥పల్లవి॥

చింతదీర వేంచేసి సింహాసనముననుండి
దంతధావనాది కృత్యములు చేసి (నె?)
సంతసాననంటరో సంపెంగనూనియదెచ్చి
కాంతలు గందపుటటికలి వెట్టరో ॥తిరు॥

పంచామృతములతోడ పన్నీట మజ్జనమాడె
కాంచనాంబరాలుగట్టె కస్తూరివూసె
నించుకొనె సొమ్ములెల్లా నిలువుదండలు చాతె
పొంచి ధూపదీపతాంబూలములొసఁగరో ॥తిరు॥

పాదుకలు వాహనాలు బహుఛత్రచామరాలు
ఆదరించె శంఖకాహళాదివాద్యాలు

వేదపారాయణలతో వెసఁజూచెఁ గపిలను
గాదెలలెక్కలడిగె గదేరాలు వినెను ॥తిరు॥

అంగరంగవైభవాలకరణపాడులు వెట్టె
అంగపు నిత్యదానాదులన్నియుఁజేసె
చెంగటనలమేల్మంగ శ్రీ వెంకటేశుఁడు గూడి
ముంగిటిపారుపత్యములు చేసీని. ॥తిరు॥ 473

మధ్యమావతి

తెట్టఁదెరువుననేల తేరకాఁడా
యెట్టువలసిననయ్యా నింటికి రావయ్యా ॥పల్లవి॥

గొల్లెతల నీవేల కొప్పువట్టి తీసేవు
చల్లచాడె వదిలము జాజరకాడ
గుల్లసంకుదుబ్బను కొలచి పోయిమనేవు
యిల్లిదె యిప్పుడె మాయింటికి రావయ్యా ॥తెట్ట॥

వుమురుఁగూటాన నావొడివట్టి పెనఁగేవు
చమురు చిందీనోయి జగడగాఁడ
బమసి పిల్లఁగోవి పడికోఁ బోయిమనేవు
యిముడుకోవలసితే యింటికి రావయ్యా ॥తెట్ట॥

బాలుఁడ శ్రీ వెంకటేశ పయ్యదేల తొడికేవు
పాలు దొలఁకీనోయి పంతగాఁడ
కోలుముందై నీతుత్తురుఁగొమ్ములోఁబోయుమనేవు
యేలుకొందుగాని మాయింటికి రావయ్యా. ॥తెట్ట॥ 474

కేదారగౌళ

పట్టియలుకల నీవే పలఁబడితివి గాక
పట్టి పెనఁగఁగా నీతోఁ బదరితినా ॥పల్లవి॥

అదరి నే వద్దకి రానంటాఁ గోపగించేవు
వాడివట్టి తియ్యఁగా నే నోపనంటినా
పదితిఁ గాఁకలనంటాఁ బలుమారు దూరేవు
కదఁగి కాఁగిలించఁగాఁ గాదంటినా ||వట్టి||

కతలనే తెల్లవారెఁగా యంటాఁ గినిసేవు
రతిఁ బిలువఁగా నే రానంటినా
తతిమోవితేనెకుఁగా దవ్వులఁబొరలే విట్టే
ఇతవై నీవడుగఁగా నియ్యనంటినా. ||వట్టి||

అంచల నేకతమాడనంటాను మొరసేవు
వంచి తెరవేయఁగా నే వద్దంటినా
పొంచి శ్రీ వెంకటేశ యిప్పుడు నన్నుఁబొందితివి
మంచముపై నల్లపుడు మారుకొంటినా. ||వట్టి|| 475

సాళంగనాట

నిజము నిష్టూరము నేమైతేను
గుజగుజలను యాల కొసరింపించేవు ||పల్లవి||

నెమ్మినాపెను వేఁడుకో నీవే నేరుతువు
కొమ్మకోపము దప్పించుకో నేరుతువు
దిమ్మరిచేఁతలు నేసి తిద్దుకొననేరుతువు
మమ్మేల యందుకు నెదమాఁటలాడించేవు ||నిజము||

పొసఁగ నీయంకెకు రా బుద్ధిచెప్ప నేరుతువు
అసు (స?) దైయాపెపంపుశాయఁగ నేర్తువు
పసలుగా సారెసారె బాసలు సేయనేర్తువు
మొసగి నే వెంటవచ్చియేమి సేసేనయ్యా. ||నిజము||

ఈవులిచ్చి యింటికిరా నెలయించ నేరుతువు
వేవేలు విధముల నవ్వించ నేర్తువు

శ్రీ వెంకటేశుఁడ నీవే చెలియఁగూడితి విట్టే
దేవుఁడవు మమ్మెంత పొదిగి మెచ్చేవిపుడు. ॥నిజము॥ 476

181-వ రేకు. సాళంగనాట

ఆసతికి నీకుఁబోదు అండనుండేవారమింతే
బేసబెల్లితనమునఁ బెనఁగ మాకేల ॥పల్లవి॥

కురులెంత చిక్కువడ్డాఁ గొనగోళ్ళ తీర్చు
సరులెంత పెనగొన్నా చన్నులే యాను
తరుణెంత గోపించినాఁ దగ నీవే వోర్చేవు
పెరరేఁచి సారెసారెఁ బెనఁగ మాకేల ॥ఆసతి॥

పిక్కటిల్లుఁదిట్టులెల్లా పెదవి మోవఁగవలె
వెక్కసపుఁగన్నులైతే విడిది మోమే
నిక్కముగ చెలిపంతము నీవే చెల్లించవలె
పెక్కువిధముల మీతోఁ బెనఁగ మాకేల ॥ఆసతి॥

కందువరతులకెల్లా కాఁగిలియొక్కటే గురి
అందపుఁబిరుదు భారమానుఁ బాదాలు
యిందునె శ్రీ వెంకటేశ యీపె నీవురమెక్కెను
పెందలకాడనుండి పెనఁగ మాకేల. ॥ఆసతి॥ 477

సామంతం

ఊరకుండితే మేలు వూఁకొంటేఁ బైఁడికతౌను
బారపెట్టితే నలవు పచ్చిదేరెనందువు ॥పల్లవి॥

పగడవాతెర విచ్చి పలుమారు మాఁటాడితే
ద (ద?) గర యెంతటిది రట్టడియందువు
మొగమెత్తి నేను నీమోము సారెకుఁ జూచితే
జిగిమించ నిదియెంత సిగ్గులేనిదందువు ॥ఊర॥

చెలఁగి నీచిత్తము రా నెలవుల నగితేను
కెలసి యెంత యెగసక్కెపుదందువు
తలఁపించి నీబాసలు తడవి పేరుకొంటేను
వలవంతనిది యెంతవళకులదందు వు ||ఊర||

గక్కన నేనే ముందు కాఁగలించుకొంటేను
దక్కి నీకంటె బలిమిదాననందువు
ఎక్కువ శ్రీ వెంకటేశ యింతలో నన్నేలితివి
మిక్కిలినిఁ బెనఁగితే మీరితి నేనందువు. ||ఊర|| 478

పాడి

ఆతఁడెంత నీవెంత అవునే మేలు
యేతరిదానవు నీకు నెంచనున్నదా ||పల్లవి||

చెల్లుబడిగలితేను శింగారించుకొందుగాక
పల్లదాలాడుదురా పతితోను
గొల్లవారితోడిపని గొద్దలి నానఁబెట్టుట
మెల్లొడి బుద్ధిచెప్పితే మంకు మానీనా ||ఆత||

మేనదానవై తేను మేరతోఁ గై కొందుగాక
ఆనలువెట్టుదురా ఆతనితోను
పూని చల్లలమ్మేవారిపొందు దూలమూఁతకోల
అను కెంత కిందుపడ్డా నారడి మానీనా ||ఆత||

చనవరివై వుండితే సరసమాడుదుగాక
యెనసి శ్రీ వెంకటేశునెగ్గులెంతురా
గునిసి మందలవారిగుణము రాతిపైనార
నను పెంత గలిగినా నాలి మానీనా. ||ఆత|| 479

హిందోళవసంతం

నీపైన విన్నవించవే నేర్చుకొనునాతఁడు
వేవేలు కోరికలకు వెల వలెనా ||పల్లవి||

యీడువెట్టుకాడఁగాను యేది నిజమౌనో
యేడ లేనిమాఁటలునేల పెంచీనే
వాడికవలపులకు వచ్చినంతే లాభము
వోడక ఆసోదానకు వొడిగట్టవలెనా ॥సీపై॥

దొంతి ల సరసముల దొమ్మియెంత గూడునో
యెంత దరవైన నవ్వులేమి సేసీనే
ఱంతిభోజనాలకు పట్టినదెల్లాఁ గడి
వింతజాణతనాలకు వేళ చూడవలెనా ॥సీపై॥

మచ్చికఁ బరవశాన మఱతునో తలఁతునో
హెచ్చి తనమోహమేల యెచ్చరించీనే
తచ్చి శ్రీవెంకటేశుఁడు తానె నన్నిదె కూడె
కొచ్చి కొచ్చి తమకము గుదిగుచ్చవలెనా ॥సీపై॥ 480

హిజ్జిజి

తానేకల గనెనో తప్పక చెప్పుమనవే
మానక తెల్లవారఁగా మాయింటికి వచ్చెను ॥పల్లవి॥

ఆకు మడిచిత్తునంటా ఆయములూనంటెనంటా
కైకొని యిద్దరూనుండఁ గల గంటినే
దాకొని నవ్వితినంటా తములమువెట్టెనంటా
కాకరితనాల మంచి కల గంటినే ॥తానే॥

పెనఁగితి నేనంటా ప్రియము తాఁజెప్పెనంటా
కనుమూసినంతలోనే కల గంటినే
కొనగోరంటితినంటా కొప్పువట్టి తీసెనంటా
ఘనమైన వలపుల కల గంటినే ॥తానే॥

లలి సన్నసేతునంటా లాగుగాఁ జేపట్టునంటా
కలికితనాలనొక్క కల గంటినే

అలమేల్మంగనేను అట్టె శ్రీ వెంకటేశుఁ
గలసితి నిట్లా నే కల గంటినే. ॥తానే॥ 481

కేదారగౌళ

ఎప్పుడూను నీసుద్దులిటువంటివి
గుప్పి సముద్రములోనే కురియించేవు వాన ॥పల్లవి॥

కానికె దెచ్చినయాపె కాచుకిట్టే వుండఁగాను
వూని వీఁగేయాపెనేల వొడివట్టేవు
ఆని దప్పిగొంటినన్నయాపెనటువెట్టి నీళ్ల
నానుచున్నయాపెకేల పానకమిచ్చేవు ॥ఎప్పు॥

పెండిలికి వచ్చినాపె పెరట విడిసుండఁగా
చండి పొరుగాపెనేల సన్న సేసేవు
అంద నాఁకలిగొన్నాపె అట్టె మోముచూడఁగాను
నిండఁదనిసినాపెకు నీవువిందు వెట్టేవు ॥ఎప్పు॥

వొద్ది యలమేలుమంగనురమునఁ బెట్టుకొని
గద్దించి కడవారిపై కాలుచాఁచేవు
కొద్దితో శ్రీ వెంకటేశ కూడినాపె వుండఁగాను
అద్ది పిల్చినాపెకేల ఆసలు నించేవు. ॥ఎప్పు॥ 482

౹182-వ రేకు. ముఖారి

నేమే దొరసానులము నేరక లోననుందుము
సాముసేయ నెంతలేదు సముకపువారికి ॥పల్లవి॥

సిగ్గువడ నెంతలేదు చెయిచాఁచ నెంతలేదు
దగ్గరి సేవలు సేసే తరుణులకు
వొగ్గి పిల్వ నెంతలేదు వోపనన నెంతలేదు
అగ్గలమై కాచుక అందనుండేవారికి ॥నేమే॥

అందిపొంద నెంతలేదు ఆనవెట్ట నెంతలేదు
కందువనుండేటి వూడిగపువారికి
చెందికూడ నెంతలేదు చెల్లించుకో నెంతలేదు
యెందుకైనానొడిగట్టే యింటిలోనివారికి ॥నేమే॥

రవ్వసేయ నెంతలేదు రచ్చకెక్క నెంతలేదు
నవ్వులు నవ్వించే మన్ననవారికి
జవ్వనపు శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడిదె నన్నుఁ గూడె
నివ్వటిల్ల నెంతలేదు నీవంటివారికి. ॥నేమే॥ 483

బౌళిరామక్రియ

నేరుపరివౌదువే నీవిన్నిటా - వోరి
నేరకుంటే నేఁడుమమ్మ నీవింత సేతువా ॥పల్లవి॥

పూని మాఁటలాడఁగదే పొలఁతీ - వోరి
వాన పలుమారునైతే వరదలౌరా
నానితేఁ గొంత వలపు నయమౌఁగదే - (వోరి?)
నానునా గొడ్డలివంటి నాలైన నీచిత్తము ॥నేరు॥

కలయవే మాపొత్తు కలికీ - వోరి
కలగలపు గిజ్జడి గాదటరా
పలురతులేకాదా పరిణామము - (వోరి?)
పలువంచలఁ బడెను పాయపు నీదేహము ॥నేరు॥

సేస వెట్టితిగదే శ్రీసతీ - వోరి
సేసుకుంటే పుణ్యములు చేరకుండునా
రాసులైతే మేలే నీరచనలెల్లా - వోరి
ఆసలు శ్రీ వెంకటేశ ఆయములు సోఁకెరా. ॥నేరు॥ 484

భైరవి

పైఁడికతవంటిదాయ పైకొన్న నీతోడిమేలు
వేఁడివేఁడికోరికలు వెల్లవిరులౌను ॥పల్లవి॥

తిలకించి చూడఁబోతే దిష్టి దాఁకీనందువు
పలికితేనే బహుభాషిదందువు
చెలరేఁగి నవ్వితేనే సిగ్గులేనిదందువు
యెలమి నీతోడిపొందు యెందుకైనా వచ్చును ॥పైఁడి॥

సరసములాడితేనే చలివాసెనందువు
కరఁగితినంటే బూటకములందువు
సొరిది నీకు మొక్కితే జూటరినేనందువు
యిరవై నీతోడిపొందు యెందుకైన వచ్చును ॥పైఁడి॥

పైపైఁ జెయివేసితే పంతమిచ్చెనందువు
రాపుగ మెచ్చితే బీరములందువు
బాపురా శ్రీవెంకటేశ బలిమిఁ గూడితి నన్ను
యేపున నీతోడిపొందు యెందుకైనా వచ్చును. ॥పైఁడి॥ 485

సామంతం

ఇందుకే మెచ్చేరు చూచి యింతులెల్ల నిన్నును
విందుల నీ సొబగుకే వెలలేదుగాక ॥పల్లవి॥

పన్నిన కొలువులోని పతిమెలెందరు లేరు
నిన్ను మోహింపించినదే నెలఁతగాక
యెన్నిలేవు కళలు నీకివె చెక్కులమీఁదట
చిన్నికొనగోరురేకే చెప్పరాదుగాక ॥ఇందు॥

చప్పని వుప్పని మాఁటసరసములెన్ని లేవు
కొప్పువట్టి తీసినదే కొత్తలుగాక
ముప్పిరిమోవిమీఁదటి మొగచాటులెన్ని లేవు
కప్పి తమ్ములమిచ్చే కతలాయఁగాక ॥ఇందు॥

సిగ్గువడ్డచిత్తములో చింతువంతులెన్ని లేవు
దగ్గరికూడినదే తగులుగాక

అగ్గమై శ్రీ వెంకటేశ ఆసలాసలెన్ని లేవు
నిగ్గుల యీకూటములే నేరుపులుగాక. ॥ఇందు॥ 486

రామక్రియ

ఇన్నిటా సరసుఁడవు యెంతనేసేవు
వెన్నెలపులుగములా వేడుక ఫీసిగ్గులు ॥పల్లవి॥

మలసి యాలకొంకేవు మరికొంత నవ్వరాదా
వెలవెట్టి కొంటివా యీవీటనేమైనా
అలరి మాఁటాడుమంటే అందునిందుఁ గలపేవు
కలగూరా యేమైనా గజిబిజి సేయను ॥ఇన్ని॥

ఘరులేల కొలిపేవు మనసు నాకియ్యరాదా
అరివేనఁ దెచ్చితివా అప్పుడే నీవు
తెరలోన దాఁగేవు తేరి నిన్నుఁ జూచితేను
సరిబేశా నీచేఁతలు సారెసారె ముయ్యను ॥ఇన్ని॥

కొద్దినేల లోభించేవు కూరిమి పైఁజల్లరాదా
మద్దులెక్కఁ కోసితివా మరియలసి
గద్దరి శ్రీ వేంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
చద్దిమూటలా రతులు సారెకు భోగించను. ॥ఇన్ని॥ 487

కాంబోది

వద్దనేమా నేము వలవనిజోలై తే
తిద్దలేము తగవులు దిష్టమైనపనికి ॥పల్లవి॥

వగలు వెట్టుక నీవు వట్టికూరిమి గొసరి
యెగసక్కేలాడితే నేనెరఁగఁ గాక
మగువగుణములెంచి మరి నీగుణములెంచి
నగుమా వోరిచీ నాపె నాయమైనపనికి ॥వద్ద॥

దిమ్ములు రేచుక నీవు తెరవలఁ జూపి మోపి
యెమ్మెలెల్లా నెరపితే నెరఁగఁ గాక
నెమ్మదిఁ దగవెరిఁగి నెలఁతయిరవెరిఁగి
రమ్మా కలసీ నాపె రవ్వగాని పనికి ॥వద్ద॥

పంతములెల్లానాపి బలిమిఁ గాఁగిటఁ బట్టి
యింత కిందుపడితే నేనెఱఁగఁ గాక
యింతలో శ్రీ వెంకటేశ యెనసితివిటులానే
వంతిమ్మా పెనఁగీ నాపె వసమైన పనికి. ॥వద్ద॥ 488

183_వ రేకు. రామక్రియ

కొచ్చి కొచ్చి కొసరీనే గొల్లకొసరు
కుచ్చి యెత్తవే చన్నుల గొల్లకొసరు ॥పల్లవి॥

చేరువనుండి నిన్నుఁ జెనకీనదివో వాఁడు
గోరికొనలనొత్తవే గొల్లకొసరు
మారుకొని నీతోనిట్టె మాఁటలాడ వచ్చీని
కూరిమిఁ దిట్టఁగదవే గొల్లకొసరు ॥కొచ్చి॥

పఱచుఁజేఁతలు చేసి పైకొనీ వచ్చి వాఁడు
గుఱుతు మోవిసేయవే గొల్లకొసరు
మెఱసి పెనఁగవచ్చీ మిక్కుటపురతులను
కొఱకొఱఁ బెట్టఁగదే గొల్లకొసరు ॥కొచ్చి॥

చెల్లుబడి వావిచెప్పి శ్రీ వెంకటేశుఁడు గూడె
కొల్లున నవ్వఁగదవే గొల్లకొసరు
బల్లిమిఁడాతఁడు నీవు పట్టపుదేవులవై
కొల్లలాడేవే వలపు గొల్లకొసరు. ॥కొచ్చి॥ 489

కేదారగౌళ

చద్దికి వేఁడికి మీరు సరసములాడవాదా
యిద్దరుఁ గూడితిరి మీకిఁక నేల అఱక ॥పల్లవి॥

మచ్చరపుగొణఁగులు మాఁటలాడినందాఁకానే
అచ్చలము మోము చూచినందాఁకనే
తచ్చనలన్నియు నేకాంతములైనందాఁకానే
యెచ్చుకొందు లేదు మీకు యిఁకనేల అలుక ॥చద్ది॥

మునుకొన్న జగడము మొక్కు మొక్కినందాఁకానే
అనుగుమోనము నవ్వినందాఁకానే
పెనఁగులాటలు తమిపెరరేఁచినందాఁకానే
యెనసెఁ జుట్టరికములిఁకనేలె అలుక ॥చద్ది॥

నేసవెట్టిన సిగ్గులు చేయి మోఁచినందాఁకానే
ఆసలెల్లాఁ గాఁగిలించినందాఁకానే
వాసితో శ్రీ వెంకటేశ్వర కూడితిరి మీరు
యీసులెల్లాఁ బెడఁబాసెనిఁకనేఁటియలుక. ॥చద్ది॥ 490

పాడి

చెవులారా వినేఁగాని చెప్పుమా నాకాసుద్ది
జవళివలపులిట్టె చల్లుదురా ॥పల్లవి॥

హరి నిన్నుఁ దలఁతునెప్పుడునంటానాదేవు
తరుణులఁ బొందేవేళఁ దలఁతువా
యెరవులేక నాకే యెదురు చూతుననేవు
కరఁగి చొక్కేవేళ కనువిచ్చి చూతువా ॥చెవు॥

వనజాక్ష నారూపే వ్రాసి చూతుననియేవు
వనితల వురముపై వ్రాతువా
చనవున నాపేరే జపియింతుననేవు నీ
యనుఁగుఁగాంతఁ బిలిచేయప్పుడు జపింతువా ॥చెవు॥

ఎమ్మెలతో నేరుపులెంతునంటానాదేవు
కొమ్మలతోడుత నట్టే కొనేడుదువా

మమ్ము శ్రీ వెంకటేశ మందెమురాయఁడవై
సమ్మతిఁ గూడితి వి ష్టే చనవిత్తువా. ॥చెవు॥ 491

సాళంగనాట

ఎందాఁక వేసరించేనిదివో నిన్ను
పొందితే నీకాఁగిటిలో పొసఁగేదే కాక ॥పల్లవి॥

చిగురుఁగొమ్మకునెంత చేగలెక్కినా మేలే
మగువనెంత వెంచినా మాకు మేలే
జగడాలకేమి వని సాదువలెనుండి నీవు
మొగము చూచినంతలో మొక్కేదే కాక ॥ఎందా॥

వలరాజునమ్మకెంత వాఁడివెట్టినా మేలే
చెలిని నీవెంత సింగారించినా మేలే
చలపోర మరియేల చనవుకొలఁదినే
పిలిచినప్పుడే నీతోఁ బెనఁగేదే కాక ॥ఎందా॥

బంగారుప్రతిమకెంత ప్రాణము వోసినా మేలే
అంగనకెంత లోనైనా మేలే
సంగతి శ్రీ వెంకటేశ సరి నన్నుఁ గూడితివి
పొంగి నీవు చెనకితే భోగించుటే కాక. ॥ఎందా॥ 492

శ్రీరాగం

మదనుని తండ్రికి మజ్జనవేళ
పొదిగొనీ సింగారపుభోగములెల్లాను ॥పల్లవి॥

పడఁతుల నవ్వులెల్లా పైనంటుకొన్నట్టు
కదలేక పొగడొందెఁ గప్పురకాపు
నిడివిఁ గల్పవృక్షము నిండాఁ బూచినట్టు
కడుఁ దెల్లనై యమరెఁ గప్పురకాపు ॥మదను॥

సుదతులచూపులు సొరిది పైఁగప్పినట్టు
పొదిగొని జొబ్బిలీని పుణుఁగుకాపు
అదన నల్లగలువలట్టె ముంచుకొన్నట్టు
పొదలెఁ దిరుమేనను పుణుఁగుకాపు ॥మదను॥

అలమేలుమంగ వురమందుండి యనురాగము
కులికినట్టు పన్నీరుఁగుంకుమకాపు
యెలమి శ్రీ వెంకటేశుఁడిన్ని సొమ్ములు నించుక
కొలువెల్లా నిండుకొని (నీఁగుం?) కుంకుమకాపు. ॥మదను॥ 493

శంకరాభరణం

ఇదివో ద్రిష్టాంతము యిచట మీయందె కంటి
యెదిరితే వెనకముందింతాఁ బెడరేఁచును ॥పల్లవి॥

యేకతమైతేఁ జాలు యెంతటలుకైనాను
పోకుండా లోలోనే పొందు నేసును
సాకిరి గలితేఁ జాలు సరినెంత మోనమైనా
వాకిచ్చి మాటాడించి వడిఁ గొసరించును ॥ఇది॥

పానుపొక్కటైతేఁజాలు పచ్చివొట్టెట్టివైనా
మానఁజేసి తమకము మతిఁరేఁచు
మేనులు సోఁకితేఁ జాలు మిక్కుటపుకాఁకలెల్లా
ఆనుకొని చల్లఁజేసి ఆయములు గరఁచు ॥ఇది॥

బాగాలందుకొంటేఁ జాలు పరాకులన్ని మాన్పి
చేగలెక్కి రతులెల్లాఁ జిమ్మిరేఁచును
యీగతి శ్రీ వెంకటేశ యీకె నీవుఁ గూడితిరి
జాగులేని సరసాలు చనవులిప్పించును. ॥ఇది॥ 494

184-వ రేకు. నాదరామక్రియ

చిత్తగించు మామాఁట శ్రీ నరసింహా
చిత్తజజనక వో శ్రీ నరసింహా ॥పల్లవి॥

చెలరేఁగి వున్నాఁడవు శ్రీ నరసింహా - నీకు
జెలులెల్లా మొక్కేరు శ్రీ నరసింహా
నెలవుల నవ్వేవిట్టె శ్రీ నరసింహా - నీకే
నెలవు మావలపులు శ్రీ నరసింహా ॥చిత్త॥

చిందీని మైఁజెమటలు శ్రీ నరసింహా - నిన్ను
జెందినది కడు జాణ శ్రీ నరసింహా
చెందమ్మిరేకులగోళ్ళ శ్రీ నరసింహా - నీపై
చిందులెల్లాఁ బాడేము శ్రీ నరసింహా ॥చిత్త॥

సిరినెరకాఁగిటి శ్రీ నరసింహా - మంచి
సిరుల నహోబలము శ్రీ నరసింహా
శిరసెత్తు శ్రీ వెంకట శ్రీ నరసింహా
చెరలాటాలిఁకనేల శ్రీ నరసింహా. ॥చిత్త॥ 495

శంకరాభరణం

సందదేంతైనాఁ గలదు సతులలో నీకు
అందరిలోఁ గరుణించి ఆదరింతుగాని ॥పల్లవి॥

మోము చూచి నీకు నేను మొక్కితిఁ జుమ్మీ రమణ
ఆముకొని యాడో పరాకైతిననక
వోముక నీచేఁతలు నావొళ్ళపైనున్నవి సుమ్మీ
చేముట్టి తడివిచూచి చిత్తగింతుగాని ॥సంద॥

గక్కనఁ గై దండయిచ్చి కదిసివుండితిఁ జుమ్మీ
చిక్కి ఆవేళను మరచితిననక
మక్కువ నాతోనాడిన మాటపట్టున్నది సుమ్మీ
పక్కన నాపాలఁజిక్కి పాయకుందుగాని ॥సంద॥

నమపున నీతో నేను నవ్వులు నవ్వితిఁ జుమ్మీ
చెనకనేరక భ్రమసితిననక

మొనసి శ్రీవెంకటేశ ముంచి కూడితివి సుమ్మీ
పెనచి నీమహిమెల్లా బెరయింతుగాని. ॥సంద॥ 496

దేసాళం

నీమీఁది తలపోఁతలే నిండురతిగా భావించి
ప్రేమతోనున్నది యిట్టె ప్రియము చేకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

వీడెమిచ్చేయప్పటి వేడుకలు దలపోసి
ఆడుకోలుమాఁటలెల్లనటుదలఁచి
కూడివున్న వేళల గురుతులు దలపోసి
వోడక సంతోసములనోలలాడుచున్నది ॥నీమీ॥

కేళాకూళిలో నీమేలములు దలపోసి
చేలకొంగువట్టిన సిగ్గు దలఁచి
సోలిఁ గా (లికొ ?) లు వున్నచోటి చూపులు దలపోసి
వోలి సంతోసములలో నోలలాడుచున్నది ॥నీమీ॥

ముప్పిరిగొనిన నీమోవితీపు దలపోసి
నెప్పున నీవు గూడిన నేర్పు దలఁచి
యిప్పుడు శ్రీవెంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
వొప్పగు సంతోసాన నోలలాడుచున్నది. ॥నీమీ॥ 497

పాడి

తనకు నే విన్నవించేదాననా చెలులాల
కనుఁగొంటే నాకుఁ దనకరుణే కలది ॥పల్లవి॥

మనసులెనసితేను మంతనాలు సైకమౌను
కనుచూపులింపులైతే కలుగు రతి
చెనకులియ్యకోలైతే చేఁతలెల్లా సమ్మతౌను
పెనఁగితే వలపులు పిప్పిగట్టునే ॥తనకు॥

సమ్మతించి వూఁకొంటే చవులౌను కతలెల్లా
కుమ్మరించితే ప్రియాలు కొనసాగును
నమ్మితేఁ జుట్టరికము నాఁటుకొని దైటివారు
దిమ్మరేఁచితే సిగ్గులఁ దెల్లవారునే ॥తనకు॥
సరవులు నెరపితే సతమౌను కాఁగిలి
మరిగితే సరసము మక్కళించు
యిరవై శ్రీ వెంకటేశుఁడితఁడె నన్నుఁగూడె
అరసి పైకొంటేనాసలే మించునే. ॥తనకు॥ 498

దేసాళం

ఇంతిమోహములిఁకనేమని చెప్పేము నీకు
మంతనాననాకెనేలి మన్నించవయ్యా ॥పల్లవి॥
చిలుకలు మాఁటాడితేఁ జేరి నీవంపినయట్టి
చెలులపలుకులంటాఁ జెవి యొగ్గి వినును
అలులు మొరసితే నీవాడకు వచ్చేయప్పటి
బలుశంఖరావాలని పైపైనాలకించును ॥ఇంతి॥
మరుని పంచబాణాలు మనసున నాఁటితే
షిరుల వేసేవంటా వెస నవ్వును
సురటుల విసరితేఁ జూచి నీవూరుపుగాలి
సరుగనేతెంచెనని సంతోసించుకొనును ॥ఇంతి॥
చందురుఁడుదయించితే చాయల నీపంజనుచు
యిందుముఖి నీరాకకునెదురువచ్చు
అందపు శ్రీ వెంకటేశ అంతలో నీవేలితివి
యిందులోఁ దెలిసి వాని హితులంటా మెచ్చును. ॥ఇంతి॥ 499

అహిరి

ఆతనివల్లఁ దప్పేది అరసి చూచేనంటే
కాతరపు నాగుణాల గతులింతే కాక ॥పల్లవి॥

చనవు మెరసి నేను సారెకు మాటలాడఁగ
వినక మానీనా విభుఁడు తాను
నంచి నాపై ప్రేమ నాఁటెనో నాఁటదో యని
అనుమానపు నామనసల్లాడీఁ గాక ॥అతని॥

పీడిన తురుముతోడ వేగమె నేమొక్కఁగాను
చూడక మానీనా సుగుణ(ణి ?) తాను
వాడుదేర నన్నుఁగూడ వచ్చీనో రాఁడోయని
వేడుక గోఁ దమకించే విధమింతే గాక ॥అతని॥

పొంకానఁ గాఁగిలించి పొసఁగ నేఁగూడఁగాను
లంకెగాక మానీనా శ్రీవెంకటేశుఁడు
కొంకక నా రతులియ్యకొనునో కొనఁడోయని
సంకెలేని నాలో విచారమింతే కాక. ॥అతని॥ 500

185-వ రేకు. సామంతం

తల వంచుకోకుమీ తప్పు నీయందేమి లేదు
బలుదొరతనానకుఁ బాడి యిదే సుమ్మీ ॥పల్లవి॥

ఇంతేసి నేనాడేది యిచ్చకము గాదు సుమ్మీ
కాంతలఁ జూచితే నీవు కరుణింతువు
అంతవాఁడవీమాటకు నట్టే సిగ్గువడకుమీ
బంతి దయగలవారి పాడి యిదె సుమ్మీ ॥తల॥

వేడుక నిన్ను మెచ్చేది వెంగెములు గావు సుమ్మీ
కూడేమంటే సతులకుఁ గొంగిత్తువు
వాడికింతే యిందుకుఁగా వడి నవ్వునవ్వకుమీ
పాడిపంతాలవారికిఁ బాడి ఇదె సుమ్మీ ॥తల॥

నమ్మించి కాఁగలించేది నమ్మనిది గాదు సుమ్మీ
యిమ్ముల సులభుఁడవు యెవ్వరికైనా

కమ్మి శ్రీ వెంకటేశుఁడ కలసితివిటు నన్ను
పమ్మి మోహపువారికిఁ బాడి యిదె సుమ్మీ. ॥తల॥ 501

బౌళి

కంటివటవయ్య నీవు కన్నుఁగొనల
వెంటనే చెయివట్టి తెరవేయవయ్య ఇపుడు ॥పల్లవి॥

కంకణసూడిగములు గల్లురనఁగాఁ జెలి
పంకముగాఁ గస్తూరి నీపైనలఁది
సుంకులఁ గుచాలు నిన్ను సోఁకెనంటా సిగ్గువడి
అంకెలఁ దలవంచుక అదివో నవ్వీని ॥కంటి॥

మొలసూలిగంటలు మోయఁగా నీశిరసున
నలరు తట్టుపుణుఁగు అట్టె నీకంటి
యెలమి మర్మాలు నీకునెక్కడనో తాఁకెనంటా
తెలిగన్నులను నీదిక్కే చూచీని ॥కంటి॥

మట్టెల రవళితోడ మంచముమీఁదటనుండి
అట్టుగా మెప్పించె నిన్ను అడిభావాల
ఇటె శ్రీ వెంకటేశ యింత నేయించితివంటా
ముట్టి మోవితేనెలాని మోహము చల్లీని. ॥కంటి॥ 502

పాడి

మరలి యేఁటిమాట మనమున్న చోటి
తరితీపులే కాక తమకించనేఁటికే ॥పల్లవి॥

తేనెగారీ నీమోవి తేటలాయ నీమొగము
మోనాననిందుకే నేను మొక్కే నీకు
వానలాయఁ బెంజెమట వడి నీమేననెల్లా
ఆనుక పులకపైరులంటెను నామేనను ॥మరలి॥

తెల్లనాయ నీకన్నులు దిష్టమాయ నీచేఁత
మొల్లమినిందుకే నేను మొక్కే నీకు
వొల్లనె నీముక్కున నిట్టూర్పుగాలి విసరఁగ
పల్లదపు నాగుబ్బలపైకొంగు జారెను ॥మరలి॥

సరులు నీమేననొత్తి సరివచ్చె నీనవ్వు-
మురిపెములాయ నేను మొక్కే నీకు
యిరవుగ శ్రీవెంకటేశ నన్నునేలితివి
తెరలోనే నీకునాకుఁ దేరెను జగడము. ॥మరలి॥ 503

పాడి

సిగ్గులు పడకువయ్య చెక్కుచెయి దీయవయ్యా
నిగ్గుల నవ్వితిమి నీజాడలెరఁగక ॥పల్లవి॥

వేడుకకాఁడవు నీవు వెలఁదులఁ గంటేను
కూడుకవత్తువుగాని కొట్లాడవు
వోడవేపనికినైనా వోపికగలవాఁడవు
ఆడుకొంటిమిందాఁక నీ ఆయాలెరఁగక ॥సిగ్గులు॥

పాయపువాఁడవు నీవు పడఁతులేమి చేసిన
చాయల మెత్తువుగాని చలపోరవు
యీయకొందువేమైనా నింటివాఁడవందరికి
చేయివట్టి తీసితిమి చిత్తమిదెరఁగక ॥సిగ్గులు॥

చెల్లుబడివాఁడవు శ్రీవెంకటేశ యింతుల
పల్లదాలకు లోఁగాని (లోఁగుదుగాని ?) పాయవెన్నఁడు
యిల్లిదె మమ్మేలితివి యిన్నిట దయానిధివి
వల్లెవేసితిమి నీవరుసలెరఁగక. ॥సిగ్గులు॥ 504

గౌళ

ఏమని విన్నవించేము యిన్నిటాజాణవు నీవు
కామినిభావము చూచి కరుణించవయ్యా ॥పల్లవి॥

తలఁపులు వలపులు తరుణిపులకలాయ
సొలసి యాసలు కనుచూపులాయను
పిలిచేటి పిలుపులు పెదవిపై నవ్వులాయ
నెలఁతభాగ్యములిఁక నీ చేతివయ్యా ॥ఏమని॥

కోరినకోరికలెల్ల గుబ్బలమెరుఁగులాయ
పేరడిఁ గరఁగులెల్లఁ బెంజెమటాయ
నేరిచిన విన్నపాలు నిండునివ్వెరగులాయ
దీరుఁడవిన్నిపనులుఁ దెలుసుకోవయ్యా ॥ఏమని॥

కందువతమకములు కాఁగిటిలో రతులాయ
ముందువెనకటిచింత ముచ్చటాయను
యిందులోనె శ్రీవెంకటేశ యింతిఁ గూడితివి
విందుల విభవముల వెలసితివయ్యా. ॥ఏమని॥ 505

శ్రీరాగం

మెత్తని మనసున మేలుదాన నిదె
చిత్తగించి దయసేయవయ్యా ॥పల్లవి॥

పెంచిన చిలుకలు పెక్కులు పేలీ
నంచెల నిటు మాటాడవయ్యా
పంచలకోవిల పాటలు వాడీ
కొంచక వద్దనె కూచుండవయ్యా ॥మెత్తని॥

గూఁటితుమ్మెదలు గొణఁగులు గొణఁగీ
గాఁటపు నీకొంగు గప్పవయ్యా
ఆటలనెమళ్ళు అవె కేఁకరించీ
నీటునఁ గాఁగిట నించవయ్యా ॥మెత్తని॥

జక్కవపులుగులు సగినాలు చెప్పీ
పెక్కురతుల నను బెనఁగవయ్యా

యిక్కువ శ్రీ వెంకటేశ కూడితివి
తొక్కిహంసలు (?) దొలఁగకువయ్యా. ॥మెతని॥ 506

186-వ రేకు. శ్రీరాగం.

ఎట్టు వలపించితివి యింతగా నన్ను
బట్టబయటనే నీవంతమెల్లఁ జెల్లెను ॥పల్లవి॥

ఁమకమే మీఁదమీఁద దైలువారుఁ గాని
అమరు నీరతిఁ దనివందదు మతి
తిమురుచు నీరూపు దిష్టించి చూచీఁ గాని
తెమలి రెప్పముయ్యవు తెల్లని నాకన్నులు ॥ఎట్టు॥

చేరి నీతో మాటలకు సిగ్గులు వాపీఁ గాని
ఆరీతిఁ బొంది యలయవడియాసలు
మేరతో నీకాఁగిటికి మెరుఁగులెక్కీఁ గాని
బీరము మానవు నాబిరుదైన చన్నులు ॥ఎట్టు॥

కందువ నీకాఁగిటిలో కతలు నేరిపీఁ గాని
సందడినలయదు నాచల్లనిమేను
అంది శ్రీ వెంకటేశ నిన్నలమి మెచ్చీఁ గాని
గొందినొదుగదు నాకోరికతో గుణము. ॥ఎట్టు॥ 507

ముఖారి

కూడితిమిందరము గుంపులాయ నీమోహము
వేడుకకు వెలలేదు వెరపేల నీకు ॥పల్లవి॥

సతమైన పనులకు చంచలము మరియాల
మతిలో నిర్మలమౌడే మంచిదొఁగాక
గతి నీకునాపె నీవుగలిగితివాపెకును
వెతదీరెనందరికి వెరపేల నీకు. ॥కూడి॥

చేసిన చేఁతలకును చింతించ మరియాల
ఆసల భోగించుటే అందమౌఁగాక
నేస నీవు చల్లితివి చేతులు నీపై మోచె
వేసటెల్లాఁ బాసెనిఁక వెరపేల నీకు ||కూడి||
కలిగిన పనులకు కడమలు మరియాల
కొలముగా నిల్లునించుకొందువుగాక
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్ను నేలితివి
వెలసె నీసుద్దులెల్లా వెరపేల నీకు. ||కూడి|| 508

రామక్రియ

ఎంతటిమగవాఁడవు యేఁటికి నీకుఁ గొంకను
చింతేక నీయిచ్చలఁ జెలరేఁగరాదా ||పల్లవి||
మొగము చూచిన లోలో ముసుగువెట్టుకొనేవు
చిగురుగోరిచేఁతలు చెక్కు లంటెనో
నగుతా కొంగువట్టితే నంటున సిగ్గువడేవు
అగడుగా నెవ్వతైనా ఆయాలు సోఁకించెనో ||ఎంత||
కందువమేను ముట్టితే గంధము పూసుకొనేవు
పిందుల నీపులకలు వెల్లవిరయ్యీనా
పుందలించి మాటాడితే మౌనాననున్నాఁడవు
యిందులో నీబుసకొల్లెరఁగ వచ్చీనా ||ఎంత||
చన్నుల నినొత్తితే సారెసారె లోఁగేవు
అన్నిటా నీవలపులు అట్టే కాఁగీనా
మన్నించిన యలమేలుమంగనై నిన్నుఁ గూడితి
సన్నల శ్రీవెంకటేశ సంతోసములాయఁగా. ||ఎంత|| 509

దేశాక్షి

ఏమిసేసు మరి యెక్కడ చొచ్చును
సామజవరదుని సహజమిదియ పో ||పల్లవి||

ఏకతమాడెను యింతితోనతఁడు
దాకొని యిదేమి తప్పటవే
కై కొనవచ్చినఁ గన్నులఁ జూచెను
యేకడనితనికి యివి నేరములా ॥ఏమి॥

నవ్వులు నవ్వెను నలినాక్షితోడ
అవ్వలనిదేమి అన్యాయమా
రవ్వగ మొక్కిన రతిఁ జెయిచాఁచెను
చివ్వన నది నేసినదోసములా ॥ఏమి॥

గక్కనఁ గూడెను కలికి దగ్గరిన
వెక్కసమిదేమి వెలితౌనా
యెక్కువ శ్రీ వెంకటేశుఁడు గూడెను
మక్కువ నలమేల్మంగనాదునే. ॥ఏమి॥ 510

భైరవి

విన్నపములెల్ల నాచే విందువుగాక
సన్నలెల్ల సరివచ్చె జాగులిఁకనేలా ॥పల్లవి॥

నగినట్టివాఁడవు నాలియిఁకఁ జేయకుమీ
చిగురుమోవిచవులఁ జిక్కుదుగాని
మొగమెదుటనుందాన మోహము నీలోనున్నది
అగడాయఁ బనులెల్లననుమానాలేలా ॥విన్న॥

మాటలాడినవాఁడవు మరిగుట్టునేయకుమీ
యీటుగా నీమనసెల్లనిత్తువుగాని
పాటించి నీకు మొక్కితి భావము నీవెరుఁగుదు
కూటములు నెరవేరె కొంకుగొసరేలా ॥విన్న॥

మెచ్చినట్టివాఁడవు మేకులిఁకఁ జేయకుమీ
అచ్చలాన యిక్కువలే అంటుదుగాని

యిచ్చగించి శ్రీ వెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
లచ్చనలే గురుతాయ లాగవేగాలేలా. ॥విన్న॥ 511

గౌళ

నేనే యింతసులభమా నీకెపుడు
ఆనుక సరిగాఁ జూడుమాతని నన్నిపుడు ॥పల్లవి॥

ఆతనిమాటలకును అడ్డమాడఁగలనా
నీతాలే (ల ?) బోధించేవే నీవు మాతోను
చేతులువట్టుకొంటేనే చేఁతలెల్లా మరచేనా
యేతుల నాయకునికి యిట్టె విన్నవించవే ॥నేనే॥

చిత్తమురా తనకును సేవసేయఁగలనా
వొత్తి నన్నింత యాల వొడివట్టేవే
బత్తిసేసినంతలోనే పంతము విడుతునా
హత్తిన రమణునికి ఆయములు దెలుపవే ॥నేనే॥

శ్రీ వెంకటేశుతోడ సిగ్గువడఁగలనా
నీవిన్నియు నాకునేల నేరిపేవే
యీవేళ నన్నిటుగూడె యెప్పుడూ మఱతునా
చేవదేర నితనికి సెలవులు వెట్టవే. ॥నేనే॥ 512

187-వ రేకు. కేదారగౌళ

అందులోనే వున్నవి ఆయములెల్ల
మందలించనివాఁడవా మతకరివి ॥పల్లవి॥

మన్నించే నీనాలోనొక్కమాటపట్టుకే కదా
నన్ను నిన్నుఁ జూచుకొని నవ్వితి నేఁడు
విన్నపాలిందుకుఁగాను వేగినంతాఁజేయనేల
సన్నెరఁగనివాఁడవా చతురుఁడవు ॥అందు॥

ఇచ్చకపు నీవు సేసే యెన్నికలకే కదా
  షచ్చిచేఁతలెల్లాఁజేసి భ్రమసితిని
  తచ్చితచ్చియిందులోనే తగవులఁ బెట్టనేల
  మచ్చికలేనివాఁడవా మాటకారివి ॥అందు॥

కోరిక నీవుగూడిన కూటములకే కదా
  చూరలైన రతులను చొక్కిఁతినిట్టే
  యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
  మారునితండ్రివి నీవే మండెమురాయఁడవు. ॥అందు॥ 513

సాళంగనాట

ఆసోదకాఁడవు నీవు అయితే నౌదువుగాక
  వేసటౌను కొసరితే వేమారు వలెనా ॥పల్లవి॥

మోవిపంటిలోననే మోహపురసాలు నించి
  వేవేలు విందులువెట్టి వెలఁది నీకు
  యీవల మమ్ముఁవిందులు యేలడిగేవప్పటిని
  భావించితే మొగచాటు పైపైనె వలెనా ॥ఆసో॥

కదుమంచి చూపులనే కప్పురాలు నించి నించి
  యెదయక విడేలిచ్చీ నింతి నీకు
  వడి మా విడేలకే (ల ?) వరుసఁజేయిచాఁచేవు
  విడువకైతే కారాలు వేగినంతా వలెనా ॥ఆసో॥

వింతవింతకాఁగిటను వియ్యమందెనాపె నీతో
  చెంతల నవ్వులు నవ్వీ శ్రీవేంకటేశ
  బంతి నన్నుఁ గూడితివి పచ్చిగాఁగ బుజ్జగించి
  కాంతల చుట్టరికము కందువ గావలెనా. ॥ఆసో॥ 514

నాదరామక్రియ

నీతలనే వేగెనా నెట్టుకొన్న వలపులు
  యేతుల సిగ్గువడకు యింటికాడిబేరము ॥పల్లవి॥

చేసెనా అంగన నీకు చేసన్నలెల్లాను
వ్రాసెనా చెక్కుల గోరివాతలెల్లాను
మూసుకొనేవేమి నేఁడు మొగవాఁడవిందరిలో
దోసమా నీకందుకేమి తొలుసారిలాబము ॥నీతల॥

నేరిపెనా ఆపెనీకు నిందుకొన్న విద్యలెల్లా
సారపుమోవితీపులు చవిచూపెనా
ఆరసియుఁ గొంకనేల అన్నిటా జాణవు నీవు
భారములేదించుకంతా బందవలము నీకు ॥నీతల॥

కూడించె (నా ?) యాపె నీకు గురుతైన పొంతనాలు
పీడెమిచ్చెనా యిట్టే వెల్లవిరిగా
యీడనే శ్రీ వెంకటేశ యిటు నన్ను నేలితివి
ఆడనీడానొక్కవెలే అంగడిలో సరకు. ॥నీతల॥ 515

శంకరాభరణం

ఎందరు చుట్టాలు గల్లానింతకు మేలే
అందుకోలువలపులకంగవించేఁ గాక ॥పల్లవి॥

బత్తిసేసీనాపె నీపై పరాకుసేయకువయ్య
చిత్తములోఁ గల మాటే చెప్పే నీకు
హత్తినేను వద్దనుండ యందుకింత సేయనేల
సత్తుగా నే వద్దనేనా సంతోషించేఁ గాక ॥ఎంద॥

ఇచ్చకముసేసీనాపె యేల వూరకున్నాఁడవు
చెచ్చెరఁ జేసేమాటే చెప్పే నీకు
ముచ్చట నేనెరిఁగితే మూసిదాఁచనింతయాల
మచ్చికలేమి గల్లాను మరిమెచ్చేఁ గాక ॥ఎంద॥

కలసిపెనఁగీనాపె కదమలేల పెట్టేవు
చెలిమికత్తెల సుద్ది చెప్పే నీకు

యెలమి శ్రీ వెంకటేశ యీడనన్నుఁ గూడితివి
నలువంక మేకులకు నవ్వు నవ్వేఁ గాక. ॥ఎంద॥ 516

సామంతం

పంచుక అనుభవించు పడఁతులమిందరము
ముంచి నీమన్నన నాపై మోహముగలంతే ॥పల్లవి॥

మనసిచ్చి నాతోను మాటాడుటే పదివేలు
యెనయుమనుచు దూరనెంతదానను
చనవు నీదొకటే సతులు పదారువేలు
పెనఁగితే నెంతవచ్చు బెరసి నావంతు ॥పంచుక॥

యిచ్చగించి నాయెదుట నిరవవుటే పదివేలు
మెచ్చరించి కొసర నేనెంతదానను
అచ్చపు నీకాఁగిలిదే అతివలు కానాకాన
ఇచ్చితివి నావంతు యెంతవచ్చునందును ॥పంచుక॥

కందువ నీరతి నన్నుఁ గలయుటే పదివేలు
యిందరిలోఁ జెప్పేనంటే యెంతదానను
విందుల శ్రీ వెంకటేశ విభుఁడవు నేమాండ్ల
మిందులో మించితి వంతుకెంత వచ్చునిపుడు. ॥పంచుక॥ 517

కాంభోది

పదియారువేలు నిన్నుఁ బైకొనుట యేమరుదు
మొదలనె నిన్నుఁగంటే మోహించకుందురా ॥పల్లవి॥

చెక్కులకళల నిన్ను నెలవినవ్వుల నిన్ను
పక్కన నేనిటు చూచి భ్రమసితిని
చక్కనివాఁడవు తొల్లే సరి నివి గొన్నియైతే
మొక్కుచుఁ జెలులు నీకు మోహించకుందురా ॥పది॥

తేనెలమూటల నిన్ను తియ్యనిమోవి నిన్ను
పూని దగ్గరినంతలో పొంగితినిదే
ఆనుక వయసువాఁడ వందుకుఁదోడివియైతే
మోనమున సతులెల్ల మోహించకుందురా ॥పది॥

నేరుపురతుల నిన్ను నీటురాజసాల నిన్ను
గారవించి కాఁగలించి కరఁగితిని
యీరీతి శ్రీవెంకటేశ యిది నీకె వన్నెవెట్టె
మోరతోపుచెలులైన మోహించకుందురా. ॥పది॥ 518

188-వ రేకు. సామంతం

ఏమాయనే మీకునేలె చింత
యీమేరవలపులు యిమ్మడికి ముమ్మడి ॥పల్లవి॥

నగవులే తగవులు నయములే ప్రియములు
జగడాలు మానినట్టి సతులకును
మిగిలి పతియున్నాఁడు మీయిద్దరినడుమను
జగతి మీవలపులు సరియె జేసి ॥ఏమా॥

మాటలే మూటలు మంతనాలే పొంతనాలు
కూటములెరిఁగినట్టి కోమలులకు
వాటముగా నిద్దరికి వరుసయిచ్చె విభుఁడు
మోటుపెట్టి వలపులు ముదియనాఁగాయను (?) ॥ఏమా॥

కనుచూపులే తీపులు కరఁగులే మొరఁగులు
చనవులు గలిగిన సతులకును
యెనసె శ్రీవెంకటేశుఁడిద్దరిని నొక్కమాటె
ననుపు వలపురెంటినడుమ మెరసెను. ॥ఏమా॥ 519

దేసాళం

ఏమిచెప్పేవిఁక మాతోనెందాఁకను
మామాటలివియపో మరినేమెరఁగము ॥పల్లవి॥

కూరిమియాఁటదానికి కొసరినంతాఁ జెల్లు
అరసి యింకానేమి ఆదేవయ్యా
నేరుపు నీకుఁ గలితే నీవాపెకు లోనౌట
యేరీతి మాటాడినా యింకానేమెరఁగము ॥ఏమి॥

పాయపువనితకును ఫచ్చివలపెల్లాఁ జెల్లు
చేయివట్టి యిఁకనేమి చెప్పేవయ్యా
నాయమే నడపితేను నగుతా సమ్మతించుట
మాయపు కతలకెల్ల మరినేమెరఁగము ॥ఏమి॥

చక్కనియింతికి మరి సాదించినట్టే చెల్లు
పెక్కుసుద్దులిఁకనేల పెంచేవయ్యా
గక్కన శ్రీ వెంకటేశ కలసితిరిద్దరును
మక్కళించి విన్నపాలు మరినేమెరఁగము. ॥ఏమి॥ 520

రామక్రియ

ఆతఁడు జాణగాఁబట్టి అట్టెలోనికిఁ దీసి
యేతులెల్లాఁ జెల్లఁబెట్టె నేమి నేసేవే ॥పల్లవి॥

చనవున నాయకుఁడు సరిఁ జన్నులంటితేను
పెనఁగి తిట్టుదురటే ప్రియురాలవు
గువియఁగానిందరిలో గురుతులు మోఁచితేను
యెనలేదప్పుడు సిగ్గు యేమి నేసేవే ॥ఆతఁడు॥

కూరిమితో రమణుఁడు కొప్పువట్టి తగిలితే
గోరున గీఁటుదువటే గుణనిధివి
అరసి చూచితే పయ్యదకొంగు జారితేను
యేరీతినుండునో సిగ్గు యేమి నేసేవే ॥ఆతఁడు॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు చేరి నిన్నుఁ గూడితేను
కావించి మీరుదురటే కలదానవు

మోవిగంటి నేసితివి ముద్రలు నిన్నంటెనిట్టే
యీవేళ సిగ్గులకు నీవేమి నేసేవే. ॥అత॥ 521

మధ్యమావతి

రావయ్య నీకేల యింత రామలతో బాసలు
భావించి నిన్నుఁజూచితే పైకొనకవుందురా ॥పల్లవి॥

వుండుండి బూమివారెల్లా వూరకే నీకన్నులను
పుండరీకములనిట్టే పోలుసందురు
కొండవలె నీవునేఁడు గొల్లెతలనంటఁగాను
అండనె నీపై నిందలాడకుందురా ॥రావ॥

యింతలో నల్లనుండఁగ యిందరు నీతిరుమేను
పొంతనట్టే నీలాద్రిఁ బోలునందురు
వింతగా చీఁకటిలోన వెన్నలు దొంగిలు నిన్ను
యెంతైనా నల్లఁదెల్లలు యెంచకుందురా ॥రావ॥

శ్రీవెంకటేశుఁడ నీచేతిశంఖచక్రాలు
పూవుగుత్తుల చన్నులఁ బోలునందురు
కావించి మావంటివారిఁ గాఁగిలించి కూడితివి
చేవదేరె నిన్నురట్టుసేయకుందురా. ॥రావ॥ 522

లలిత

దానికేమి దోసమా తగులములెంచుకొని
తానకమై లోలోనే తప్పక మించితివి ॥పల్లవి॥

యింతి నీతో బలిమా యెదురాడఁగలదా
చెంతల నీవుండఁగాను చెయి వట్టెను
పంతగాఁడవౌదువు పడఁతికంటాఁ దొల్లి
దొంతరలైతే వలపులు తోయరాకున్నాఁడవు ॥దాని॥

కోపమింతఁ దగునా కోమలి చలాలదా
కోపుల నీవు నవ్వఁగా గోరగీరెను
తీపులు నేరుతువు దిక్కులెల్లా నెరుఁగును
పూఁపలు చన్నులుగాఁగా పొందులు నేసితివి ॥దాని॥

గుట్టు నీకుఁజేసునా గురుతులు వెట్టునా
యిట్టె నీవుగూడఁగాను యెనసెఁ గాక
దిట్టవు నీవౌదువు తేఁకువ శ్రీవెంకటేశ
పట్టిన వ్రతముగాఁగా పైకొని మెచ్చితివి. ॥దాని॥ 523

మంగళకౌశిక

నిజమై అతఁడు వచ్చి నిలుచున్నాఁడెదుటను
త్రిజగములును మెచ్చ త్రిష్టమాయఁ బనులు ॥పల్లవి॥

లక్కవంటి నాచిత్తాన లచ్చనై ఆతనిరూపు
వొక్కటైవున్నదినేఁడు వొక్కటొక్కటే
యిక్కువ మామోముచూచి యేమినవ్వేరే చెలులు
చిక్కె మాకిద్దరికి మీచేసినట్టి పొందులు ॥నిజమై॥

పూవువంటినాకోరిక పూఁపవంటాతనిమాట
తావుకొనివున్నవిలే తమలోనను
యీవల మాగుణాలకు నేమి మెచ్చేరే మీరు
దీవించి మీరిట్టె దిద్దిన దిద్దుబడులు ॥నిజమై॥

పాలవంటినాయాస పంచదారాతనిమోవి
తాలిమిఁగూడి వలపుదై వారీని
యీలోన శ్రీవెంకటేశుఁడిచ్చగించి నన్నుఁగూడె
మేలనేరు యిదిమీరు మీసంతోసముచే. ॥నిజమై॥ 524

189-వ రేకు. శంకరాభరణం

ఆఁటదానఁ గనక నిన్నంటి నేను
గాఁటపుదేవరవింకఁ గరుణించవయ్యా ॥పల్లవి॥

మనసు దెలియలేక మరి నేఁ దమకించితి
ఘనుఁడవు నీవొళ్ళఁ గడమున్నదా
వెనకటిసుద్దులకు వేవేల వెంగేలాడితి
నినువునిజమరివి నీకుఁ దప్పులున్నవా ॥అఁట॥

వలపు నాపైనుండఁగ వట్టినేరములెంచితి
చెలువుఁడవు నన్ను రక్షించకుందువా
చలములకే నీతో సారెసారెఁ బెనఁగితి
పలుకుపంతగాఁడవు పాడిదప్పేవా ॥అఁట॥

చేయి నీవు చాఁచఁగాను చెక్కుగోరు దాఁకించితి
ఆయములు నీవెరఁగనట్టివున్నవా
పాయపు శ్రీవెంకటేశ పైపైనన్నుఁ గూడితివి
దాయగాఁడవు నన్నిట్టే దరిచేర్చవా. ॥అఁట॥ 525

ముఖారి

కలికి చిలుకలకొలికి నీకునేము
వెలులము సంతోసము చేసితివే మాకు ॥పల్లవి॥

అవ్వలిమోమైనవాని ఆయములు సోఁకనాడి
యివ్వల చేసుకొంటివిదివో నేర్పు
పవ్వళించి సతులపై పరాకై వుండినవేళ
నవ్వులు నవ్వించితివి నయగారివాదువే ॥కలికి॥

పంతములాడినవాని పానుపుమీఁదికి నేఁడు
యింతగా రప్పించుకొంటివిదివోనేర్పు
చెంతల నవ్వఁగా నన్నుచేరి జూజమాడేవేళ
వింతరతికిఁ దీసితి వివరి (?) వాదువే ॥కలికి॥

సన్నలు నేసినవాని చాయఁ బైఁదీసుకొని
యెన్నిక చేసుకొంటివిదివో నేర్పు

అన్నిటా శ్రీవెంకటేశుఁడాతఁడు చేకొన్నవేళ
మన్ననల మించితివి మంచిదానవౌదువే. ॥కలికి॥ 526

దేశాక్షి

చెలులమెందాఁక నీకు చెప్పేము బుద్ధి
నిలుచుకున్నది యింతి నీరాకకెదురు ॥పల్లవి॥

పలికితివాకెతోఁ పంచమవేదములు
తలఁచుకోవయ్య నీవు తగులాయాలు
పిలిచితిమిదే నిన్ను ప్రియమెల్లాఁ జెప్పితిమి
తెలుసుకోవయ్య యిట్టె తేనెమోవితీపులు ॥చెలుల॥

కురిసితివి నవ్వుల గురిగాఁబువ్వులవాన
కరఁగుకోవయ్య లోలో గట్టిమనసు
మరిగించితివి మరి మచ్చికలు నేసితివి
వొరసుకోవయ్య చన్నులోగిఁ బైఁడికుండలు ॥చెలుల॥

పెట్టితివి చూపులనే పెనుకప్పురవీడేలు
మెట్టరయ్య పాదములు మీరు మీలోన
యిట్టె శ్రీవెంకటేశ యిద్దరిఁ గూరిచితిమి
జట్టిగొనవయ్య నీవు సరసపురతులు. ॥చెలుల॥ 527

గౌళ

ఇందవయ్య విడెము యేలకొంకేవు
సందుకొని మెచ్చేఁ గాక జంకించేనా ॥పల్లవి॥

తాలిమిగలదొకతె తగ నీతోనలిగితే
యీలీల మోహించి నేమింతకోపేమా
నాలికత్తెలమై నేము నవ్వనేర్తుముగాక
పిలుచును మొగమోట విడువఁగఁగలమా ॥ఇంద॥

గుట్టుచేసి వేరొక్కతె కొసరి నిన్నుఁ దిట్టితే
యిట్టె మన్ననలవారమింతకోపేమా
దట్టించి నీబాసలెల్లఁ దలఁపించనేర్తుఁ (ర్తుము ?) గాక
వెట్టయైన నిష్ఠూరము వేయఁగనోపుదుమా ॥ఇంద॥

కూడేవేళ యెవ్వతైన గోరనిన్ను గీరితేను
యీడువెట్టుకొని నేము యింతకోపేమా
కూడితి శ్రీవెంకటేశ గురుతులివేకాక
పాడిపంతములు నీతోఁ బచరించేమా. ॥ఇంద॥ 528

దేసాళం

ఎందరికని వుత్తరమిచ్చేవు నీవు
సందడించి వొక్కమాటే చల్లేరు సరసము ॥పల్లవి॥

చెంతలనుండి నీవు నెలవుల నవ్వఁగాను
కాంత నీమొగముచూచి కన్నులార్చిని
వింతలు మీచేఁతలెల్లా వెంఁదులు చూచి తాము
దొంతిఁబెట్టి వలపులు తోడురేఁచుకొనిరి ॥ఎంద॥

పలుమారు నీమీఁదిపాటలు నీవు వాడఁగ
చెలఁది వీనుల విని వెరగందీని
కొలువువారెల్ల మీగురుతులు చూచి తాము
చలపట్టి అందరును చవిరేఁచుకొనిరి ॥ఎంద॥

శ్రీవెంకటేశ రతికి చేతులు నీవు చాఁచఁగ
కావించి నిన్ననదిమీ కాంతచన్నుల
వోవరిలోనుండఁగాను వూడిగాలవారెల్ల
సేవలుచేసి మొక్కి చిమ్మిరేఁచుకొనిరి. ॥ఎంద॥ 529

భైరవి

వట్టి సిగ్గులేఁకనేల వద్దనున్నది
గట్టియాయ నీపనులు కడపరాయా ॥పల్లవి॥

ముంగిట నీకుపారము మోవితేనెలిటు చూపి
యెంగిలివలపుచల్లెనిదివో ఆకె
సింగారించుక చన్నులజిగి నీమొకము సేసి
అంగడివలపు చల్లెనదివో నీకు ॥వట్టి॥

కువాడానఁ జెప్పరాని గురుతు కన్నులఁ జెప్పి
నివాళివలపుచల్లె నీమీఁద నాకె
భవంతిమేడలో నిన్నుఁ బారితెంచి కాఁగలించి
దువాళివలపు చల్లె తొయ్యలి నీకు ॥వట్టి॥

పంతాన నీవు మెచ్చ వుపరిసురతము సేసి
దొంతివలపుచల్లె దొరసి యాపె
యింతలో శ్రీ వేంకటాద్రినెనసితివిటు నన్ను
బంతివలపులుచల్లె పయిపయ నీకు. ॥వట్టి॥ 530

190-వ రేకు. రామక్రియ

ఒంటి నీకెదురుచూచి వుందాన నేనింటిలోన
వెంటవెంటఁ దిరిగాడి వేసరించనేరను ॥పల్లవి॥

సిగ్గున నుందానఁ జుమ్మీ చెలువుఁడ నీవు నాతో
నిగ్గుల మాటాడి ప్రేమ నించుదాఁకాను
యెగ్గులేక నీకు మీఁదెత్తితి జవ్వనమెల్లా
వెగ్గళపు విన్నపాలు వేరే సేయనేరను ॥ఒంటి॥

నవ్వుతానుందానఁ జుమ్మీ నాలోనియాసతో నీవు
చివ్వన తలయెత్తి చూచినదాఁకాను
యివ్వల కానుకిచ్చితి విట్టే చక్కఁదనమెల్లా
రవ్వగాఁ గొసరి నిన్ను రాఁపుసేయనేరను ॥ఒంటి॥

ఆసలనుందానఁ జుమ్మీ అట్టె శ్రీవెంకటేశ
నీసరి నేఁడు గూడి మన్నించుదాఁకాను

వాసుల నీకందిచ్చితి వన్నెల నామనసెల్లా
సేసవెట్టితిని మరి చింతించనేరను. ॥ఒంటి॥ 531

బౌళి

వీడెమింద కోవయ్య వింతవారమా
వేడుకకు వెలలేదు వెరపేల నీకు ॥పల్లవి॥

కొండవంటిచెలి నిన్ను కొంగువట్టి తీసితేను
దండిమొగమోటమునఁ దగిలితివి
దుండగపువాఁడవా దోసము నీవల్ల నేది
నిండినది తగవె పో నీకేల వెరపు ॥వీడె॥

పొద్దువోనియాపె నీపై బొమ్మలమేలు చల్లితే
గద్దించఁజాలక నీవుగై కొంటివి
దిద్దరానివాఁడవా దీనికి వచ్చినదేది
కద్దు నీవొళ్ళ నిజము కాదు నీకు వెరపు ॥వీడె॥

ఆయమెరిఁగినసతి అంటితేఁ గడపలోన
పాయపువెంకటేశ పట్టి కూడితి
కాయకపువాఁడవా కైకొంటివి నన్నునిట్టే
నీయందుఁ గడమేది నీకేల వెరపు. ॥వీడె॥ 532

మాళవి

ఇంతసేతురటవే యీతని నేఁడు
వింతలు మామాటలివి వినవే వోచెలియా ॥పల్లవి॥

పంతమాడుకొనరాదు పతితోడ సతికిని
అంతరంగమెరిఁగిచ్చలాడుటగాని
దొంతులు వెట్టఁగరాదు తోడుతనే చలములు
కొంత వినయాన వంచుకొనవలెఁ గాని ॥ఇంత॥

వాసికిఁ బెనఁగరాదు వద్దనున్న నాయకుని
మోసలేక మెప్పించి మొక్కుటగాని
ఆసలు మానుపరాదు ఆయాలు సోఁకినవేళ
నేసవెట్టి తనివంద చెందవలెఁగాని ॥ఇంత॥

కాదుగూడదనరాదు కాఁగిట శ్రీ వెంకటేశు
నాదరించి సరసములాడుటగాని
పోదితోనాతఁడె నిన్ను భోగించె కడమలేదు
పొదుకొన్న తమకము పంచుకొంటగాని. ॥ఇంత॥ 533

రామక్రియ

చేకొనుమీ నల్లఁబల్లి చెన్నకేశవా
యీకడ నీ కిన్నిటికినిదివో మొక్కేను ॥పల్లవి॥

పొంచి నీవు విలిచితే బొమ్మల జంకించితిని
మంచముపైనుండితిని మన్ననలను
కంచముపొత్తుకుఁ దియ్యఁగా నీతోఁ బెనఁగితి
యెంచకుమీ యీనేరాలిదివో మొక్కేను ॥చేకొ॥

సరసము నీవాడితే సారెసారెఁ దిట్టితిని
సిరులఁ జెనకితేనే చెలఁగితిని
శిరసు వంచుకొంటిని చెరఁగు నీవు వట్టితే
మెరవునేయకు నన్నునిదివో మొక్కేను ॥చేకొ॥

నెలవి నీవు నవ్వితే సిగ్గులు పైఁజల్లితిని
సొలసి చెక్కు నొక్కితే చొక్కితి నేను
కలసితివిదె శ్రీ వెంకటగిరినుండి వచ్చి
మెలమిఁ దమకించకు యిదివో మొక్కేను. ॥చేకొ॥ 534

నారణి

గుణము దెలిసెనంటా గుట్టున నున్నాఁడతఁడు
అని (జి?) వెట్టి మమ్ము మాటలాడించేవే నీవు ॥పల్లవి॥

చెక్కునఁ బెట్టినచేయి సిగ్గులే వదియఁజొచ్చె
యెక్కువపతిఁ జెనకేదెపుడే యిఁక
ముక్కునఁ బెట్టినవేలు ముసిముసి నవ్వులూరీ
మక్కళించి నీవాదే మాటలెప్పుడే ॥గుణము॥

తప్పక చూచినచూపు తలపోఁతలే పెంచీ
కప్పురబాగాలిచ్చే గతులెప్పుడే
కప్పిన పయ్యదకొంగు కమ్మఁజెమటలుబ్బించీ
విప్పుచు మోవితేనెవిందులు పెట్టేదెపుడే ॥గుణము॥

మంచముపైనున్న కేలు మర్మములెల్లానెత్తిచ్చీ
నించిన రతులలోని నేరుపెప్పుడే
యెంచక శ్రీవెంకటేశునింతలోనఁ గూడితివి
చెంచుల సరసముల సుద్దులెప్పుడే. ॥గుణము॥ 535

దేశాక్షి

మామాట విని నీవు మచ్చికలు దైవార
ఆముకొని పతిమేను అంటంగరాదా ॥పల్లవి॥

మనసు నమ్మినయందు మరకాలెంచఁగనేల
చనవు గలిగినందు జరయనేలా
కినుకలు లేనియందు కేరడము మరియాల
పెనఁగక పతినిట్టె పిలువరాదా ॥మామా॥

చేతికి లోనైనయందు సిగ్గులువడఁగనేల
భీతి విడిచినయందు భీరములేల
యేతులు నెరపనందు యెగ్గులు దలఁచనేల
జాతి నీనవ్వులు మీఁదఁ జల్లరాదా ॥మామా॥

కప్పురవీడేలందు కాఁకలు చల్లఁగనేల
చిప్పిలు రతులయందు చింతించనేల

యిప్పుడే శ్రీ వెంకటేశుఁడీతఁడిదె నిన్నుఁగూడె
దప్పిదీర మోవియిచ్చి తనివందరాదా. ॥మామా॥ 536

191–వ రేకు. శుద్ధవసంతం

కరుణించవయ్య యిఁక కడు జాణవౌదువు
వారసేరింతులు పొదటూరిచెన్నరాయా ॥పల్లవి॥

దగ్గరి కొలనిదరి తరుణులెల్లాఁగూడి
సిగ్గులఁ జాఁచేరదివో చేతులు నీపై
వెగ్గళించి కన్నుల వెడనవ్వులు నవ్వుతా
వొగ్గేరు వలపు పొదటూరిచెన్నరాయా ॥కరు॥

తొల్లి నోఁచిననోములు తోడనిట్టే ఫలియించె
వల్లెగా పె[illegible]ఁదులకు వచ్చివున్నారు
చల్లలమ్మేమాటలనే సరసములాడేరు
వుల్లములలర పొదటూరిచెన్నరాయా ॥కరు॥

చీరలు నీవియ్యఁగాను చేకొని కాఁగలించిరి
మేరతో శ్రీ వెంకటాద్రిమీఁదనే నిన్ను
గారవించి యిందునందు కందువలు మెరసిరి
వూరటగా నీకుఁ బొదటూరిచెన్నరాయా. ॥కరు॥ 537

వరాళి

కాదు గూడదననేల కక్కసించ నీతోనేల
సేదదేర నేర్చినట్టు సేవ సేసేను ॥పల్లవి॥

ఆపెకు బుద్దులుచెప్పి అట్టె నాకు మొక్కించి
యేపుననున్నాఁడ విట్టె యెరఁగనట్టే
కోపగించుకొనరాదు కోరి నీతో నవ్వరాదు
వోపినపనిసేసి వొద్దనుండే నేను ॥కాదు॥

కామినికి సన్నసేసి కానిక నాకిప్పించి
యేమియని అడిగేవు యెరఁగనట్టే
మోమోట విడువరాదు మొక్కలముసేయరాదు
గోమున నీకొలువులో కుంచ వేసే నేను ॥కాదు॥

యింతిచే విడెమిప్పించి యెగ్గులెల్లాఁ దీర్చితివి
యెంతకెంత సేసితివి యెరఁగనట్టే
కాంతుఁడ శ్రీ వెంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
పంతానకు నీకునేఁడు పాదాలొత్తే నేను. ॥కాదు॥ 538

హిజ్జిజి

ఎంతకెంత విచారములేమున్నవి
పొంతల నేము చేసిన పుణ్యమిదిగాక ॥పల్లవి॥

మురిగినదాన నే మాటల దూరితిఁ గాక
దొరవు కోపములు నీతోఁ జెల్లునా
తెరమరుఁగింతె నీవు తెలియనిదేమున్నది
పొరసి నేము సేసిన పుణ్యమిదిగాక ॥ఎంత॥

పాయపుదాననై పదరి అంటితిఁ గాక
చాయకాఁడవు నీతో సలిగెల (గెగల?) నా
న్యాయమెంచి చూచితే నాకు నీకు భేదమేది
పోయినరాత్రి సేసిన పుణ్యమిది గాక ॥ఎంత॥

మనసులోదాననై మర్మములు రేఁచితిఁ గాక
చెనకి నీమేను పచ్చిసేయఁదగునా
ఘనుఁడ శ్రీ వెంకటేశ కలసితిమిద్దరము
పొనఁగక నేఁజేసిన పుణ్యమిదిగాక. ॥ఎంత॥ 539

మంగళకౌశిక

పొంచి నే వారికినెల్లాబుద్ధి చెప్పేను
యెంచరానిమాటాడేవారెవ్వరయ్య నిన్నును ॥పల్లవి॥

చేరి నిన్నునాపెచూచి చిత్తములో గురి దాఁకె
సారెనిఁక మరేల విచారించేవు
పేరువ నేనున్నదాన చేతిలోనిదాననింతే
యీరసానఁ గాదనేవారెవ్వరయ్యా నిన్నును ॥పొంచి॥
నవ్వేవారెల్లా నవ్విరి ననుపు నీకంతనాయ
నివ్వటిల్ల నీకు వట్టి నేమములేలా
మువ్వంక నీచేఁతలెల్ల మూసి దాఁచేదాననింతే
యివ్వలరట్టు నేసేవారెవ్వరయ్యా నిన్నును ॥పొంచి॥
వూడిగము నేఁజేసితి వొద్దనన్నుఁ గూడితివి
వేడుకతోనిందు కెంత వెరగందేవు
పాడితో శ్రీ వెంకటేశ పట్టపుదేవిని నేను
యీడఁ దప్పువట్టేటివారెవ్వరయ్యా నిన్నును. ॥పొంచి॥ 540

పాడి

ఎందు వోయ నేనీకు యెప్పుడు గలదాననే
కందువ వింతవారి గక్కనఁ జూడరాదా ॥పల్లవి॥
ప్రియములు చెప్పేఁగాని బిగియఁగ నేనోప
నయములే కాని జంకెనలకునోప
దయఁజూడు నన్ను నీవు తగిలి యాల పట్టేవు (?)
క్రియెరిఁగినదానిపైఁ గేలు చాఁచరాదా ॥ఎందు॥
మచ్చిక చల్లేఁగాని మంకుఁదనమునకోప
యిచ్చకమే కాని వట్టియెగ్గులకోప
వచ్చినట్టే రమ్మా నన్ను వద్దికేల పిలిచేవు
మెచ్చినట్టివారితోనే మేలమాడరాదా ॥ఎందు॥
యేకతానఁ గూడేఁగాని యెరవునేయఁగనోప
పైకొని మొక్కేఁగాని పంతానకోప

యీకడఁ బొందితివి నన్నింతలో శ్రీ వేంకటేశ
నాకొరకునందరితో నవ్వు నవ్వరాదా. ॥ఎందు॥ 541

ముఖారి

ఇప్పటి కక్కూఁరితికినెంత సేసీనే
కప్పుక వున్నారందరు కాఁతాళించరా ॥పల్లవి॥

యేమిటికిఁ దాఁకుకొణలెరిఁగిన పనులకు
కామించి తానెరఁగని కల్లలున్నవా
వాములై పెండ్లికూఁతుర్లు వద్దనే కాచుకున్నారు
వోముచుఁ దానిట్లంటే వోరుతురా వారు ॥ఇప్పటి॥

అంతేసేలే ఆనలందరికిఁ గలదే
చెంతలఁ దాఁజేయనిచేఁతలాదేరా
కాంతలిందరును నిదే కనుపెట్టుకున్నవారు
యింతకుఁ దాఁజొచ్చితేను యెగ్గుపట్టరా ॥ఇప్పటి॥

కమ్మటిఁ బెనఁగనేలే కాఁగిటఁ గూడితిమిదే
యెమ్మెతో శ్రీ వెంకటేశుఁడిఁక మానీనా
పమ్మి తనమేలువారు పైపైనే వున్నారు
నమ్మించినయందుకెల్లా నవ్వుకోవరా. ॥ఇప్పటి॥ 542

192-వ రేకు. వరాళి

నన్నేమి వొగడీనే నాథుఁడు తాను
యెన్నికెలెంచి చూచితే యింతాఁ దానె కాఁడా ॥పల్లవి॥

పాయము నామేనిమీఁదఁ బచరించుచున్నది గాని
ఆయమై వుండినవాఁడంతాఁ దానే
చాయల సన్నలచేత జడిసివుందానఁ గాని
చేయిమీఁదైనవాఁడు చేరి తానే కాఁడా ॥నన్నే॥

చెంతల నాసిగ్గులెల్లా చెలరేఁగున్నవి గాని
అంతరంగములో వాఁడంతాఁ దానే
కొంతుల నా మొగమున కళలిట్టే నిండెఁ గాని
యింతనాచక్కఁదనాలకేలిక దాఁ గాఁడా ॥నన్నే॥
మంచితనమెల్లా నామాటలనున్నది గాని
అంచెలనందలి యర్థమంతాఁ దానే
కొంచక నన్నుఁ గలసే కోరికలు నావి గాని
మించి శ్రీ వెంకటేశుఁడు మేలు దానే కాఁడా. ॥నన్నే॥ 543

ముఖారి

వెరవు విచారించుకొంటే వేగిరించేవు
యెరవేది యిందునాపె యేమిసేసునయ్యా ॥పల్లవి॥
జగడములెల్లాఁ దీరె సరసములాడితేను
నగితే కోపములేదు ననుపాయను
వెగటుఁగాఁతాళాలు వీడెను విడెమిచ్చితే
మెగసక్యమేది యింతి యేమిసేసునయ్యా ॥వెరవు॥
మఱఁగులెల్లాఁబాసె మాటపలుకాడితేను
మఱచితేఁ బగలేదు మనసిచ్చెను
కొఱకొఱలెల్లఁ దీరె కొచ్చికొచ్చిచూచితేను
యెఱఁగనిదేది యింతి యేమిసేసునయ్యా ॥వెరవు॥
మచ్చరమింతా మానె మరి వద్దఁ గూచుండితే
లచ్చనంటితేఁ గొంకదు లాగాయను
పచ్చిదేరె శ్రీ వెంకటపతినాపె (పతి నిన్నాపె?) గలసితే
యెచ్చుకుందులేవి యింతి యేమిసేసునయ్యా. ॥వెరవు॥ 544

శ్రీరాగం

అందరిలో నీహొఁగదవే
అందితివి పదవులొఁగదవే ॥పల్లవి॥

చతురతఁ దెరలో సందించినవా
  రతఁడును నీవును నొఁగదవే
కతలు చెప్పుతా గయ్యాళించితి
  వతివెవు నీవే యొఁగదవే ॥అంద॥

తప్పక యింటిలోఁ దమ్ములము మిసితి
  రప్పసము మీరె యొఁగదవే
ముప్పిరి నగితివి మునుపన యేఁటికొ
  అప్పుడు నీవే యొఁగదవే ॥అంద॥

మక్కువ నసునిటు మన్నింపించితి
  వక్కరొ నీవే యొఁగదవే
వెక్కసముగ శ్రీవెంకటేశ్వరుని
  యక్కున నిలిచితి వవుఁగదవే. ॥అంద॥ 545

కన్నడగౌళ

వలచినదానఁ దొల్లే వడి మనసు మెత్తన
  నిలువునఁ గరఁగుదు నీకొరకేపొద్దును ॥పల్లవి॥

చెమ్మగిలీ దేహమెల్లా చేతుల నీవంటితేనే
  వుమ్మడినించుకవడి వుండరా నీవు
దిమ్మరేఁగీ నిట్టూర్పు దిట్టించి నీవు చూచితే
  కమ్మక నీపచ్చడము కప్పరా నాకు ॥వలచి॥

చెక్కులెల్లాఁ జులకించె (చీ?) సిగ్గులు మోవనాడితే
  వొక్కరీతిఁ గొంతవడి వుండరా నీవు
లక్కవంటిది నాగుండె లలిమీరీ నీసుద్దుల
  యిక్కవకు వచ్చి చనవియ్యరా నాకు ॥వలచి॥

కన్నులనే చొక్కుదేరీ కాఁగిట నన్నుఁ గూచితే
  వున్నవేమిఁ దడవక వుండరా నీవు

మొన్నిక శ్రీ వెంకటేశ యియ్యకొంటి పనులెల్ల
మిన్నక నీగందమిట్టె మెత్తరా నాకు. ॥వలచి॥ 546

భైరవి

అనతియ్యవయ్యా నీయప్పణ గావలె నాకు
కానుకింద నిమ్మపండు కందువయేదికను ॥పల్లవి॥

చనవుగలాపె నీసంగడిఁ గూచున్నది
మనవిగలాపె నీతో మాట చెప్పీని
ననుపుగలాపె సారె నవ్వులు నవ్వీనిదె
పొనర నేఁజేసేటి పూడిగమేదికను ॥అన॥

పంతము గలాపె నీతో పలుమారు బింకమాడీ
చింత గలిగినయాపె చేయి చాఁచీని
వంతు గలిగినయాపె వరుసకు వచ్చున్నది
బంతినున్నదాన నాకుఁ బనియేదికను ॥అన॥

వాసిగల్గినయాపె వన్నెతో మొగము చూపీ
ఆసగలిగినయాపె ఆయాలంటీని
యీసరినే శ్రీ వేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
నేస చల్లితివి నాకు నేవ యేఁటిదికను. ॥అన॥ 547

కాంభోది

మంకుపెల్లఁ బనిలేదే మాపుదాఁకాను
యింకాఁ దనకే మోహించేనేమిసేతునే ॥పల్లవి॥

ఆడఁబోతే మాటలలో ఆతఁడే తొరలి వచ్చీ
చూడఁబోతే గురియై (యయి?) చూపులలోన
వేడుకకాఁడు గనక విభునికింతాఁ జెల్లు
యేడఁ జూచినాఁ దానే యేమిసేతునే ॥మంకు॥

సారెకు నవ్వఁగఁబోతే సరసమాతని మోచీ
నేరఁబోతే తనచేఁతే నిండుకొనీని
పేరుకల దొర తాను ప్రియమైనట్టు నడచు
యేరులాయ గోరికొన (?) యేమిసేతునే ॥మం కు॥

చేతికొనవట్టితినే శ్రీ వెంకటేశుఁడే వచ్చి
కాఁరించితే రతులఁ గలసె నేఁడు
వోతరించున్నాఁడు తాను పొందులుసేసినవెల్లా
యేతులునెమ్మెలునాయనేమిసేతునే. ॥మంకు॥ 548

193-వ రేకు. కేదారగౌళ

వాడఁబరచఁగనేలే వొద్దే యిఁక
కడునైతే చవిగాదు కానరాదా మీకు ॥పల్లవి॥

చలము లేకున్నఁ జాలు సంతోసమే పనులెల్ల
చెలిమికత్తెలు మీరు చెప్పరే బుద్ధి
తలఁపు లేశములైతే తనమాటె నామాట
తెలుసునో తెలియదో దిష్టములిందరికి ॥వాడ॥

వేసట లేకున్నఁ జాలు వేడుకలే పొందులెల్ల
గాసిఁబెట్టి యిఁకనట్టి కానీ లేరే
ఆసలు గలిగితే అన్నిటాఁ దానే నేను
యీసుగద్దాలేదా మీరె యెంచుకోరే యిందును ॥వాడ॥

మెఱుక గలిగితేఁ జాలు యియ్యకోలె వలపెల్ల
మఱఁగులు వాపితిరి మంచిదాయనే
మఱి శ్రీ వెంకటేశుఁడు మన్నించి యిటు గూడె
గుఱిగా మీమనసులఁ గోరినట్టే అయనే. ॥వాడ॥ 549

కాంభోది

చెల్లు నీకునిఁక నీచేతఁ జిక్కె వలపు
యెల్లవారమును నిన్ను యిఁక దూరేమా ॥పల్లవి॥

చేసినచేఁతలకెల్ల శికరమెత్తినయట్టు
యీసతి వంచిన శిరసెత్తెఁగా నీకు
వేసారని సిగ్గులగు వెరసి వెట్టినయట్టు
మూసినమోవిపై నాపె ముద్రవెట్టెఁగా ॥చెల్లు॥

సంగడికోరికలకు సఫలమైనయట్టు
వుంగిటఁ గుచాల నాపె వొత్తెఁగా నిన్ను
కంగులేవి నీ గుణాలు కవిలెల వ్రాసినట్టు
అంగమెల్ల గోర గీరి అంటెఁగా నిన్ను ॥చెల్లు॥

కూడిన కూటములెల్ల కోటికొండలైనట్టు
నీడలుగాఁ బులకలు నించెఁగా ఆపె
యీడనె మావాఁడవైతివిప్పుడె శ్రీ వెంకటేశ
వోడఁగట్టిన దూలమై వొద్దనాపె వుండెఁగా. ॥చెల్లు॥ 550

గౌళ

మాపుదాఁకా నమర నీమాయలేలా
నీఁవు గానరాఁగా దాఁగే విధములేలా ॥పల్లవి॥

వాదుదేరీ మోమని వలసి నేనడిగితే
యేడలేని మాటలేల యెన్నికలేల
నీడకు నిన్నుఁదీసితే నిలువుఁ జెమటలకు
వీడెపుఁ జొక్కుమందులు వేమారునేలా ॥మాపు॥

పచ్చిదేరే నీమేను భావించి నేఁజూచితేను
యిచ్చకాలు సేయనేల యింతలో నీకు
వెచ్చనిమేనిపైఁ జేయివేసి నిన్ను నవ్వితేను
బిచ్చెనమాటలేల పరాకులేలా ॥మాపు॥

కన్నెలు నీవద్దివారు ఘనుఁడవు నీవంటే
కన్నుల తేలింపులేల కరఁగులేలా

యిన్నిటా శ్రీ వేంకటేశ యెనసి నేమొక్కితేను
వన్నెల నింతేసి పరవశములేలా. ॥మాపు॥ 551

నాదరామక్రియ

ఇంతకంటే నేరము యెపుడు నీవారము
వంతుల మా చన్నులకు వాఁడి వచ్చెనిపుడు ॥పల్లవి॥

జగడించేవారికెల్లా సారెసారె వెంగెములు
తగులైనవారికైతే తమకములు
మొగమేమి చూచేవు మొరఁగులు మరఁగులు
చిగురుమోవిమాట చేఁగలెక్కెనిపుడు ॥ఇంత॥

అలిగినవారికెల్లా అసురులు నుసురులు
కలసినవారికైతే కదుమేలాలు
వలపేమి లోఁచేవు వలరాజుబాణాలైన
తెలిఁగన్నుల చూపులు తేటలెక్కె నిపుడు ॥ఇంత॥

పెనఁగేటి వారికెల్లా పెచ్చురేఁగుఁ జెమటలు
తనిసినవారికైతే దగదొట్టును
మనసేమి దెలిసేవు మచ్చిక శ్రీ వెంకటేశ
యెనసితిమి యాసలు యెదురెక్కెనిపుడు. ॥ఇంత॥ 552

హిజ్జెజి

అప్పటినుండియు విభుఁడట్టె తప్పక చూచీ
యిప్పుడిట్టె రాఁగదవె యియ్యకొన్నదానవు ॥పల్లవి॥

చిత్తము పతికినిచ్చి సిగ్గులువడఁగనేలె
పొత్తుకు రమ్మనీ వలపుల నాతఁడు
కొత్తగాఁ బొందు సేసేవా కొంగువట్టి తీసితేను
వుత్తరువేమి చెప్పేవే వూరకున్నదానవు ॥అప్పటి॥

యింటిలోననే వుండి యింకా మరఁగులేలే
అంటి పానుపుపైకి రమ్మనీ నాతఁడు
జంటలు నేఁడాయనా సత్తువలఁ బెనఁగితే
వొంటి నట్టే వుండఁగదే వొదఁబడ్డదానవు ॥అప్పటి॥
కలసి కాఁగిటఁ గూడి కన్నులజంకెనలేలే
యెలయించీ శ్రీ వేంకటేశుఁడాతఁడు
చలములు యిఁకఁగద్దా చన్నులుగోరనొత్తితే
కొలఁదెరిఁగి నవ్వవే గుట్టుగలదానవు. ॥అప్పటి॥ 553

కొండమలహరి

ఎంతచెప్పినా నెరఁగదేమి సేతమే
సంతోసాన చెలులెల్లా సాకిరిగా వినరే ॥పల్లవి॥
నిన్నటివలపుగాఁగ నేఁడే పెంచీఁగాక
యెన్నికగలదియైతే నెమ్మెసేసునా
వన్నెకెక్కిన తుమ్మెదవంటివాఁడు మగవాఁడు
అన్నిటా నాతనిమనసంత నమ్మేనా ॥ఎంత॥
కొత్తమాటపట్టుగాఁగ కొంగువట్టి తీసెఁగాక
అత్తి సడిసన్నదైతే నంత మీరునా
మెత్తనిపండువంటిది మించినపతిచిత్తము
వొత్తి పిసుకఁగఁబోతే వోరువఁగద్దా ॥ఎంత॥
సరివయసులుగాఁగ సాముతోఁ బెనఁగీఁగాక
వొరయి వచ్చినదైతే వోరుచుకోదా
యిరవై శ్రీవెంకటేశుఁదేనుగవంటివాఁడు
అరసి కలసెనిఁక నడ్డమున్నదా. ॥ఎంత॥ 554

194-వ రేకు కేదారగౌళ

నీవు వింతవాఁడవో నే వింతదాననో
చేవదేరి నా నవ్వు సిగ్గుదెచ్చీఁ గాక ॥పల్లవి॥

నీతలఁపులోనిదాన నీకు నిచ్చకురాలను
కాతరించి నీవనఁగాఁ గాదనేనా
రేతిరిమాటలకును రిచ్చలాయ నామనసు
పైతరవై అందుకొడఁబడనీదు గాక ॥నీవు॥

కైవశమయ్యిన నేను కందువచేఁతల నేను
వోవరిలోని వంటఁగా నోపననేనా
నీవాళ్ళవేసాలకు నిండుఁగాఁక రేఁగి లోలో
భావముఁ జలము నేఁడు పంతమాడీఁ గాక ॥నీవు॥

ఎనసితిని రతికి నియ్యకోలు చేసుకొంటి
తనిసి నీవల్ల మరి తప్పులెంచేనా
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కడమదొడమలకు
అనుఁగుఁగూరిములెల్లా ఆసపడీఁ గాక. ॥నీవు॥ 555

ముఖారి

బుద్ది నేము చెప్పేమా పూఁటపూఁటకు
గద్దరీఁడు తానె యెరఁగవలెఁ గాక ॥పల్లవి॥

వెగటుగ నేమంతేసి విన్నవించవలెనా
తగవెరిఁనవాఁడు తాఁ గాక
మగువ లేమాడినాను మచ్చరించఁదగునా
నగవునేసుక పైకొనఁగవలెఁ గాక ॥బుద్ది॥

భ్రమయించి మాగుట్టు పచరించవలెనా
తమకపడేటివాఁడు తాఁగాఁడా
రమణులకు కూరిములు రచ్చఁబెట్టవలెనా
సమరతులకుఁ జేయి చాఁచవలెఁ గాక ॥బుద్ది॥

చెక్కునొక్కి నేమిఁకఁ జెనకఁగవలెనా
దక్కగొని నన్నుఁగూడి తానెరఁగఁడా

చిక్కి శ్రీ వెంకటేశుఁడు సెలవి నవ్వవలెనా
మిక్కిలి రతులఁజొక్కి మేలమాడుఁ గాక. ॥బుద్ధి॥ 556

దేసాళి

మాపుదాఁకా జోలి మరి యేఁటికి
కోపుల మీరెను కొసరులు ॥పల్లవి॥

సరివచ్చె నేఁడు సతికి నీకును
సెరుల నవ్వుల సెలవులు
పొరుగుకు వచ్చె పొద్దున మీకిదె
గరగరికెల కరఁగులు. ॥మాపు॥

చొప్పుణఁగె నేఁడు సుదతికి నీకు
తప్పక చూచేవి తడవులు
ముప్పిరిగొనెను మోహము లోననే
కొప్పులు జారి గురుతులు ॥మాపు॥

తగవులఁ బెట్టీ తరుణికి నీకు
బిగువు కాఁగిటి పెనఁగులు
జిగిఁ గూడితిరి శ్రీవెంకటేశుఁడ
తగులాయ మీతలఁపులు. ॥మాపు॥ 557

నాట

ఆడినట్టే యాడరాదు ఆపెతో నీవు
వాడికెసరసముతే వైపులింతే కాని ॥పల్లవి॥

కోమలితోడుత నీకుఁ గోపగించుకొనరాదు
యేమేమి మాటలాడినా నెంతదూరినా
కామించి వచ్చినదాపె కైకొని గురియైతివి
దామెన నీ నగవులే తగవింతే కాని ॥ఆడి॥

అట్టె చలపట్టరాదు అంగనయెడకు నీవు
అట్టు నిన్నెంతసేసి యాఁడిఁ బెట్టినా
చుట్టపువరుసదాపె చొక్కి చనవిచ్చితివి
నిట్టచూపులమెచ్చులే నేరుపులు గాని ॥అడి॥

జోడువాయనీఁకరాదు సుదతియింటను నీవు
యీడు యెంతమీరినాను యెలయించునా
వేడుకకత్తెయాపె శ్రీవేంకటేశుఁడవు నీవు
కూడిన యీకూటములే గుణములు గాని. ॥అడి॥ 558

రామక్రియ

నీదేవులే నిన్ను నేరములెంచీఁ గాక
పాదు సేసుకొని నిన్ను పచ్చిసేయఁ దగునా ॥పల్లవి॥

మఱచినా నీమాట మాడసేనుఁ గోటిసేసు
యెఱిఁగి తలఁచుకొంటే యెంతైనాఁ జేసు
యెఱఁగనెట్లవచ్చు యింతేసి దొరలను
తఱి వేచి చెలులము తప్పులెంచఁ దగునా ॥నీదే॥

రాతిరింటి నీపనులు రతికెక్కు రచ్చకెక్కు
యీతల వేగి లేచితే నింటికెక్కును
చేతనటు చూపవచ్చు చెల్లుబడిగలవారి
ఘాతసేసి చెలులము కక్కసించఁ దగునా ॥నీదే॥

మునుకొన్న నీగుట్టు మొదలాను కొనయాను
ననిచి చించివేసితే నడుమాను
వనితఁ గూడితివిట్టె వైపుగా శ్రీవెంకటేశ
పనివడి చెలులము బాసగొనఁ దగునా. ॥నీదే॥ 559

లలిత

ఇటువంటివే నీకు యిరవులాను
కుటిలకుంతలిచేత గురియాయ నీకు ॥పల్లవి॥

చెలియ నీయెదుటను చేతులెత్తి మొక్కితేను
మొలకచన్నులు నీపై మొనలెత్తెను
అలరి చంకగుదియ నట్టే శరణనేటి
నిలుకడయిన మాట నిజమాయ నీకు ॥ఇటు॥

కోమలి నీవూడిగేన కుంచె విసరఁ జొచ్చితే
దామెనహారాలు వల్లెతగిలించెను
వేమారు నోమేది నోము వేసేవి గాలాలు
యీమాటలెల్ల నేఁడు యిరవాయ నీకు ॥ఇటు॥

కందువ శ్రీవెంకటేశ కాఁగిట నిన్ను నించితే
యిందుముఖిమోవి నిన్ను నెంగిలిసేసె
విందులలోనే మరి వీడుదోడుగూడినట్టి
అందమైనమాటలెల్ల నసువాయ నీకు. ॥ఇటు॥ 560

195-వ రేకు. శ్రీరాగం

తాను చేసినచేఁత తరుణిమేనను నిండె
వీనులు చల్లఁగ నిట్టె విన్నవించరే ॥పల్లవి॥

జక్కవ గుబ్బలమీఁద చంద్రోదయములాయ
చుక్కలు మొలచెనిదె సొంపుమోవిని
అక్కజపుతురుమున నద్దమరేతిరి నిండె
వెక్కసపుపతికిది వేళ చెప్పరే ॥తాను॥

కనుచూపు తామెరల గక్కననుఁ దెల్లవారె
యెనయని తలపోఁతనెండలు గాసె
పనివడి విరహాన పట్టపగలై తోఁచె
ననిచిన పతికి సన్నలు సేయరే ॥తాను॥

వడిగొన్న జవ్వనాన వసంతకాలము వచ్చె
పొడవైన కళలను పున్నమ గూడె

యెడమిచ్చి శ్రీవెంకటేశుఁడింతలోఁ గూడె
బడివాయకుండఁ దన్ను బాసగొనవే. ॥తాను॥ 561

పాడి

తనకు నాకు నెప్పుడు తగులే కదే
మనసు మర్మములకు మంచిదే కదే ॥పల్లవి॥

మొక్కలాన నటు చనుమొనలు నే మోపితేను
వెక్కసీఁడు తనకిఁక వెరపేఁటికే
జక్కవపిట్టలు నావి జవ్వన వనమె తాను
యెక్కడపోవును వాని కిరవే కదే ॥తనకు॥

సంతోసపుఁ జూపులచక్కెర నేఁ జల్లితేను
పంతగాఁడు తానేల భ్రమసీనే
కంతువిండ్లు నా బొమలు గవిశన తనమేను
పొంతనెంచి చూచుకొంటే పొందులే కదే ॥తనకు॥

బలిమి కాఁగిటఁ దనపైఁ జేతులు వేసితేను
యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁడేల నవ్వీనే
జలజములివి నావి సరవిఁ బూజ తనది
నిలుకడలకు నివి నిజమే కదే. ॥తనకు॥ 562

సౌరాష్ట్రం

నేఁడు గొత్తగాదు తొల్లే నీకు నాకుఁ గలదే
అఁదుదాన బలిమేది ఆయము నీ చేతిది ॥పల్లవి॥

వొట్టిన నీ చేఁతలకు వొడిగట్టుకొన్నదాన
గట్టిచనుఁగవవారకపుదానను
ఎట్టునేసినా నీచిత్తమెదురాడేవారెవ్వరు
పట్టిన నావలపుభారము నీమీఁదిది ॥నేఁడు॥

పొంచుకొని పాదముల పొందులు మెట్టినదాన
పంచల సిగ్గుల తలఁబాలదానను
కంచముపొత్తుకు లోనుకలది నీచేతిదింతే
మంచముపైఁబెనఁగే నామర్మము నీచేతిది ॥నేఁడు॥

వేడుకమోవితీపుల విందుకు లోనైనదాన
వీడెమందుకొన్న యరవిరిదానను
జాడతోడ శ్రీవెంకటేశ చనవిచ్చితివి నాకు
కూడితివి నాలోని గుణము నీచేతిది. ॥నేఁడు॥ 563

సామంతం

ఆపెతోనేమి మాటాడీనంతవాఁడు
యీపనికి నావంక నిటుచూడుమనవే ॥పల్లవి॥

తగవుచెప్పఁగఁబోతే తనమీఁద మోఁచు మాట
మగువలకెంతైనా మంచితనాలే
యెగసక్యాలిఁక వద్దు యేల రట్టునేసుకొని
యిగిరించె వలపులు యీడకు రమ్మనవే ॥ఆపె॥

పంతములాడఁగఁబోతే పాడి దానే యియ్యవలె
కాంతల నెవ్వరైనాను కాదనరు
వింతలేల నేసుకొని వేగిరమే తనకును
యెంతైనాఁ బోదు వావి యీడకు రమ్మనవే ॥ఆపె॥

వెనకసుద్దులెంచితే వేవేలుఁ దనవల్లనే
వనితలకెప్పుడును వాసివన్నెలే
యెనసెను శ్రీవెంకటేశుఁడు ముందె నన్ను
యినుమడించెఁ దమక మీడకు రమ్మనవే. ॥ఆపె॥ 564

శ్రీరాగం

తమకించకురె మీరు తరుణులాల
సముకపు నవ్వో మేలు జాణనితోను ॥పల్లవి॥

విన్నవించినా మేలు వెరగుతోనున్నా మేలు
అన్నియునెరిఁగినట్టి యాతనితోను
కన్నుల మొక్కినా మేలు కాఁకలు చల్లినా మేలు
సన్నెరిఁగి మెలఁగేటి సరసునితోను ॥తమ॥

ప్రియము చెప్పినా మేలు బిగువుతోనున్నా మేలు
నయగారిగుణముల నాథునితోను
క్రియలు చూపినా మేలు కేలెత్తి మెచ్చినా మేలు
దయదలఁచనేర్చిన తగుదొరతోను ॥తమ॥

సేవలు చేసినా మేలు చెక్కులు నొక్కినా మేలు
యీవల నన్నుఁ గూడిన యీతనితోను
వావులు చెప్పినా మేలు వన్నెలుచూపినా మేలు
శ్రీవెంకటేశుఁడైన చెలువునితోను. ॥తమ॥ 565

భైరవి

అల్లదివో నిలుచుక అతఁడున్నాఁడు
తెల్లమిగా నిన్నుఁగూర్చే తెలుసుకోరాదా ॥పల్లవి॥

అదనెరిఁగి మాటాడేనాతని నీడకుఁ దెచ్చే
సుదతి నానేరుపెల్లఁ జూడరాదా
కొదలెల్లఁ దీరవలె గురుతులు గావలె
చదరుఁదనము నీవు సంతోసించరాదా ॥అల్ల॥

తలఁపెల్ల భ్రమయించే తరితీపు పుట్టించే
మెలుఁతరో నీవు నన్ను మెచ్చరాదా
వెలవుల నవ్వించే చేతికి లోనుగాఁ జేసే
నెలవు నాకిదె నేఁడు చిత్తగించరాదా ॥అల్ల॥

ఆసలెల్లఁ బుట్టించే నలవాట్లెల్లఁ జేసే
చేనన్నకు లోనుసేసేఁ జేపట్టరాదా

యీసరికి శ్రీ వేంకటేశుడట్టె (డిట్టె ?) విచ్చేసి
రాసికెక్క నినుఁగూడె రాజ్యమేలరాదా. ॥అల్ల॥ 566

196-వ రేకు.

రామక్రియ

మఱి యేమి యెఱఁగను మాటలు నేను
నెఱవైన యట్టి దిక్కు నీవే నాకు ॥పల్లవి॥

తపము చేసినదాన తగులనాడినదాన
నెపము నేసినదాన నేనే నీకు
రపమయ్యేవాఁడవు రక్షించేవాఁడవు
నిపుణుఁడ విన్నిటాను నీవే నాకు ॥మఱి॥

పట్టి కొలిచినదాన పనులు చేసినదాన
నెట్టన నీదయవల్ల నేనే నీకు
జట్టిగొన్నవాఁడవు చనవిచ్చినవాఁడవు
నెట్టెపు మోహపుగురి నీవే నాకు ॥మఱి॥

గక్కనఁ జూచినదాన కాఁగిటఁ గూడినదాన
నెక్కొని తొలుదొలుత నేనే నీకు
యెక్కువ శ్రీ వెంకటేశ యేలుకొన్నవాఁడవు
నిక్కమిన్నిపనులందు నీవే నాకు. ॥మఱి॥ 567

సాళంగనాట

ఎటువంటివాఁడవు యెంతమెత్తనివాఁడవు
మటమాయములలోని మరఁగు దెలియవు ॥పల్లవి॥

మచ్చరించేనా నీతో మనసు చూడవలసి
యెచ్చరికెగా నంటినేమైనను
కొచ్చికొచ్చి పోరేనా కొనగొనచన్నులను
తచ్చనకునదిమితే తమకించేవు ॥ఎటు॥

తప్పువట్టినా నీతగవు చూడవలసి
చొప్పులెత్తి నీమేను సోదించితి
వుప్పటించి పెనఁగేనా వుడివోని సరసాన
కొప్పువట్టినంతలోనే కొసరవచ్చేవు ॥ఎటు॥

చలపట్టినా నీవు సారెకు మెచ్చవలసి
కలసి కాఁగిలఁ గూడి కరఁగించితి
బలిమిచూపేనా నీతో పక్కన శ్రీవెంకటేశ
తెలిపి మోముచూచితేఁ దిట్టవచ్చేవు. ॥ఎటు॥ 568

లలిత

ఎవ్వరితోఁ జెప్పరాదు యీసుద్దులు
నివ్వటిల్ల నాతోను నీవే ఆనతియ్యవయ్యా ॥పల్లవి॥

కన్నులనే కొసరను కాఁకలు విసరను
వున్నదాన నీయెదుట వూరకే నేను
సన్నలు సేసేవు నీవు సంగతేమి దెలియదు
పిన్నదాన యాకతానఁ బిలిచి ఆనతీవయ్యా ॥ఎవ్వరి॥

పక్కన వేసరించను పంతాన నోసరించను
వొక్కటై కాచుకుందాన వొద్దనే నేను
మొక్కులు మొక్కేవు నీవు ముందువెనకెరఁగను
చిక్కితి నీవలపులఁ జేరి ఆనతీవయ్యా ॥ఎవ్వరి॥

చలములు సాదించను సారెసారె బోదించను
కొలఁది మీరఁగ నిన్నుఁ గూడితి నేను
బలిమి శ్రీవెంకటేశ పైకొంటివి నన్నునిట్టే
తలఁపు నీవెరఁగవా తగ నానతీవయ్యా. ॥ఎవ్వరి॥ 569

లలిత

మొగదాకిరివాఁడవు మొదలే నీవు
తెగనాడవేమిటికి దేవరవు నీవు ॥పల్లవి॥

చెప్పినట్టు సేతునంటే చెలఁగి వుందెమేలాన
యెప్పుడైనా విన్నవింతునేమైనను
యిప్పుడిట్టే పదారువేలేఁ తాలవారు నీకు
వొప్పి యెవ్వరిమాటలు వూకొనేవు నీవు ॥మొగ॥

చేతిలోనివాఁడవంటాఁ జిక్కించుక కాతరాన
యీతలనాతలఁ దీతునేదకైనను
ఆతుమ నీకుఁబాయరానట్టివారు యెనమండ్రు
యేతుల నెవ్వరిచన వియ్యకొనేవు నీవు ॥మొగ॥

కూడినట్టే కూడేవని గుఱిగా శ్రీవెంకటేశ
యీడులేక పెనఁగితినిందాఁకాను
వాడికెగొల్లెతలైతే వలసినందరు నీకు
మేడేన నెవ్వరిపొందు మెచ్చేవు నీవు. ॥మొగ॥ 570

బౌళి

దానికేమి దోసమా తగిన గేస్తురాలవు
నేను నిన్నునేమనేను నీకేలే సిగ్గులు ॥పల్లవి॥

కొండవంటిదొర నిన్ను కొంగువట్టి తీసితేను
వొండేమీననలేక వొద్దికైతివే
అంతనుండి సారెసారె నాతఁడే పిలువఁగాను
బఁదుబందు గాలేక పలికితివే ॥దాని॥

చక్కనివాఁడు నీజవ్వనము దడవఁగ
గక్కన విడువలేక కైకొంటివే
వెక్కసానఁ గమ్మటిని వీడె మాతఁడియ్యఁగాను
అక్కరఁ దోయలేక అందుకొంటివే ॥దాని॥

శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు చెక్కు నిన్ను నొక్కఁగాను
దైవశమై అంతలోనఁ గరఁగితివే

యీవేళ నన్నేలి వచ్చె నిద్దరి నవతులఁగా
కావించి నవ్వితి నిట్టే కదిసితివే. ॥దాని॥ 571

ముఖారి

చెప్పవద్దు నీలాగు చెలులెరఁగనిదా
ముప్పిరి నీవు వెనకముందెంచేవాఁడవా ॥పల్లవి॥

వూరటగానందరిని వొకరొకరినే పట్టి
వోరుదీరఁ బొద్దునను భోగించితివి
యీరీతి నెవ్వతెవద్దకేఁగవలశో కాక
పౌరసతులపై నింత బత్తిగలవాఁడవా ॥చెప్ప॥

వొగ్గి నీవే పిలిపించి వూరివారినెల్లాను
సిగ్గుదేర లోలోనే చెనకితివి
యెగ్గులేక యెవ్వతె నీయింటికి రాఁగానో కాక
నిగ్గుల నింత మోహము నించేటివాఁడవా ॥చెప్ప॥

యిల్లిల్లు దప్పక చొచ్చి యింతిమైన దానినెల్లా
కొల్లదీర నొక్కమాటే కూడితివి
యిల్లిదె నన్ను శ్రీవెంకటేశ కూడేకొరకుఁగా (క ?)
యెల్లవారిమేకులకు నింత చిక్కేవాఁడవా. ॥చెప్ప॥ 572

192-వ రేకు. సామంతం

నంటున నీచేఁతలకు నవ్వే నేను
వెంట వెంట నీగుణాలు వెల్లవిరి ఆయను ॥పల్లవి॥

పిలిచి నీవు నాతోఁ బెనఁగి బాఁతిపడఁగ
నెలమి నే మారుత్తరమియ్యఁ గాక
కలసిన నీసతుల కాలిగోరఁ బోలుదునా
నిలిపిన నీమహిమ నీవే యెరుఁగుదువు ॥నంటు॥

పక్కన నీవు నాపైఁ జెయ్యి వేయఁగాను
చిక్కులోనై నీసేవ సేసేఁ గాక
చక్కని నీయింతులతో సరిపెనఁగఁ గలనా
మిక్కిలి నీచెల్లుబడి మెరయించేవిపుడు ॥నంటు॥

పొందువఁ గూడిననన్ను కాఁగలించుకొనఁగాను
పొంది నిన్నునన్నిటా భోగించేఁ గాక
సందడి శ్రీవెంకటేశ సమరతికర్త్తవు
యెందు నీమన్ననలనింత నేసేఁ గాక. ॥నంటు॥ 573

కన్నడగౌళ

కానుక నీకిచ్చితిమి కాచుకున్నారము నేము
ఆనేరుపులిఁకమీఁద నడుగము ॥పల్లవి॥

వేవేలు చెలిభావాలు విన్నవించితిమి నేఁడు
దేవరచిత్తమెట్టో తెలియదు
చేవమీరె విరహము చెమరించెనింతిమేను
యేవేళఁ గరుణించేవో యెరఁగము ॥కానుక॥

పచ్చిదోఁచెనాకెమేలు పైకొని నీవే ఆదకు
విచ్చేసినయందాఁక వేగిరించము
నిచ్చలు నీచేఁతలెట్టో నీవేగతి మరిలేరు
వెచ్చెరనేమి నేసేవో చిమ్మిరేఁచము ॥కానుక॥

కన్నులెదుట నిద్దరిఁ గదియించితిమి నేఁడు
మన్నించితివింతికిఁగా మందాడము
యెన్నికె శ్రీవెంకటేశ యీపె నీవునొక్కటే
మిన్నకయైనా సారె మెచ్చకిట్టే మానము. ॥కానుక॥ 574

సాళంగనాట

వచ్చినవారమిదివో వాకిటనె వున్నారము
నెచ్చెలి యెదురుచూచీ నీచిత్తమిఁకను ॥పల్లవి॥

నవ్వుల పండుగలాయ ననుపులెండుగలాయ
యివ్వల చెలితో పొందులిఁకనెన్నఁడు
రవ్వలాయ నీచేఁతలు రాజసమే నెరపఁగా
దివ్వెలెత్తుఁబొద్దులకు తిరమాయెఁ బనులు ॥వచ్చి॥

మాటలివే విందులాయ మంతనాలే సందులాయ
యీటున కాంతతో మేలమిఁకనెన్నఁడు
మూటలాయ నేర్పులు మోచుకవున్నారమిదే
మేటిశింగారాల వేగి మిగిలె చీఁకట్లు ॥వచ్చి॥

పీడెములే వాడినిండె వేడుకలు పంటవండె
యీడ వచ్చున్నది చెలియ యిఁకనెన్నఁడు
పాడితో శ్రీ వెంకటేశ పడఁతిఁ గూడితివిట్టె
మేడుమద్యాన్నముదెక్కె యెట్టి రహస్యములో ॥వచ్చి॥ 5౹౫

గుండక్రియ

పడఁతిరో నీవేల బత్తి గొట్టానఁ బెట్టేవే భూమి
పొడమి సతులతల పూరిగట్టనేఁటికే (?) ॥పల్లవి॥

పుట్టిపడఁ దేనెలెంత పూరిపడ మాటాడిన
మట్టులేక భ్రమసీనా మగవాఁడు
చుట్టరికాలెంత సూటిపడఁ జెప్పినాను
కట్టుకొనునా మెడఁ గమ్మర నిన్నతఁడు ॥పడఁతి॥

కన్నుసన్నల నీవెంత కప్పురాలు చల్లినాను
యెన్నికలేక మెచ్చీనా యింతవాఁడు
పన్ని నీమచ్చికచూపి పాదాలెంత పిసికినా
చెన్నుమీర నన్ను (నిన్ను ?) నరచేతఁబెట్టుకుండునా ॥పడఁతి॥

సిగ్గువడకాతనిపై చేతులెంత చాఁచినాను
వెగ్గళించుమనీనా శ్రీ వెంకటేశుఁడు

అగ్గమై నన్నిటుగూడెనట్టి నీవూఁ గొసరితే
నిగ్గులపూజగా నిన్ను నెత్తిఁ బెట్టుకొనునా. ॥పద౯తి॥ 576

గౌళ

ఆయము నీచేతనున్నదన్నిటికిని
పాయముపదను వచ్చెఁ బైకొనవయ్యా ॥పల్లవి॥

అలిగినదానివలెనంటక వున్నది గాని
నిలువెల్లాఁ దమకమే నీమీఁదను
బలిమేపాటినేసిన పైపైనున్నది చెలి
చెలులఁ జూపక నీవే చేయి చాఁచవయ్యా ॥ఆయ॥

యెనయనిదానివలె నెక్కడో చూచీఁ గాని
తనువెల్లనాసలే తగులమికి
చెనకితేఁ జాలుఁగాని చేతిలోనున్నది యింతి
పెనఁగదు పిలిచితేఁ బేరుకొనవయ్యా ॥ఆయ॥

సిగ్గువడ్డదానివలె శిరసు వంచీఁ గాని
అగ్గలికెల్లా నీసొమ్మే ఆముకొన్నది
అగ్గమై శ్రీవెంకటాధిప నిన్నుఁ గూడెను
యెగ్గులేదు మీలోన నిట్టే వుండవయ్యా. ॥ఆయ॥ 577

రామక్రియ

మండాటమింతటిమీఁద మరిలేదు
అండనుండేవారమింతే అదివో నీచిత్తము ॥పల్లవి॥

పంతానకెక్కినమాట పాయానకెక్కినమాట
కాంత నీతోనాడినది కలదొక్కటే
చింతలోని దాఁపిరము నేయఁగల కాఁపిరము
వింతలుగ నేము నేసే విన్నపములోనివే ॥మండా॥

కందువనెలల వా(త కమ్మలలోపలి వా(త
యిందుముఖి నీసందికిది యొక్కఁ చే
యిందమన్న కానికలు యెంచుకొన్న పూనికలు
ముందు నీకిందరము మొక్కిన మొక్కులవే ॥మందా॥
కనుఁగొన్నట్టి వేడుక కాఁగిటిలోని వేడుక
పనివడి సతిభాగ్యఫలమొక్కఁ చే
ననిచె శ్రీ వెంకటేశ నయములుఁ బ్రియములు
చనవు మెరసిన మా సమ్మతాలలోనివే. ॥మందా॥ 578

198-వ రేకు. శంకరాభరణం

చెప్పఁగనేఁటికి చెలి మనతోడ
కప్పెఁ జింతలవె కానఁగరాదా ॥పల్లవి॥
తలఁపులోపలి తమకమెల్లాను
నెలవినవ్వులఁ జిందీఁ గదే
కొలఁది మీరిన కోరికలప్పటి
మొలకపులక మొత్తములాయ ॥చెప్ప॥
వినుకలి తన విరహమెల్లాను
కనుఁగొనలనే కమ్మీఁ గదే
చనవుల తన సరసమప్పటి
ననుపుమాటల నటనలాయ ॥చెప్ప॥
గక్కనఁ గూడిన కందువలెల్లాను
మిక్కిలి మోవిపై మించెఁ గదే
యెక్కువ శ్రీ వేంకటేశు మేలప్పటి
వొక్కటై పాయని వొద్దికలాయ. ॥చెప్ప॥ 579

వరాళి

పట్టిన చలములేలే పైపైనాతనితోడ
వొట్టుక సంతమిప్పించె వువిదచేఁ జాలదా ॥పల్లవి॥

వెంగెమూ లాడకువే విభుఁడు నీసవతైన
అంగననీడకుఁ దెచ్చె నదిచాలదా
కంగువెట్టుకోకువే కమ్మనిపూవులచెండు
కుంగరాల వేళ్ళచేత నొగ్గింపించెఁ జాలదా ॥పట్టి॥

చలము సాదించకువే సవతిని నాయకుఁడు
అలరి నీచేతి కిచ్చె నదిచాలదా
బలిమి సేయకువే ప్రాణేశ్వరుఁడు ఆపెఁ
గొలువులోఁ బెట్టి నినుఁ గొసరించెఁ జాలదా ॥పట్టి॥

చేపట్టి బిగియకువే శ్రీ వెంకటేశుఁడు నిన్ను
ఆపెచేతఁ బొగడించె నదిచాలదా
రాఁపులిఁకఁ జేయకువే రతికేలిలోపలను
మోపుగట్టించె వలపు ముదితచేఁ జాలదా. ॥పట్టి॥ 580

నాదరామక్రియ

మఱఁగించ మరి లేవా మాటలు మాపుదాఁక
పొరుగు పొంతల నీకుఁ బొద్దు వోదా ॥పల్లవి॥

వంచనతో నీవు నాకు వలచినవలపెల్ల
కంచపుమోవియందే కానవచ్చెను
చంచులనిందరిలోన సతమేమి నెరపేవు
పొంచి పొంచి నీకదేమి పొద్దువోదా ॥మరి॥

తలఁచిన నీలోని తలపోఁతలెల్లాను
పిలిచిన పిలుపులోఁ బెనగొనెను
మలసి యెప్పటినెడమాటలేమాడించేవు
పులిమేవు నవ్వులేమి పొద్దువోదా ॥మరి॥

జాడల నీ నా సంది సరసములెల్లాను
కూడినకూటమిలోనే గురులాయను

యీడనె శ్రీ వెంకటేశ యెంతకెంత సేసేవు
ప్రోడవౌదువు నీకింకఁ బొద్దువోదా. ॥మరి॥ 581

సామంతం

కొలమునొకటిగాదు గుణమునొకటిగాదు
తెలిమి శేయవచ్చీని తెనకకుమనవే ॥పల్లవి॥

యిల్లిదివో మమ్ము సూడు యేనుగవంటి నడపు
సల్లని తేటసూపులే సక్కదనాలు
నెల్లఁబో సూడుమనవే సింహ్యమువంటి నడుము
గొల్లనికి తెంచెతకు కూటము నెల్లినా ॥కొలము॥

నిచ్చలు మానెంపలపై నెమిలివంటిది కొప్పు
పచ్చులవంటివి మాటలు సన్నులు
కుచ్చుల పారిటాకులు గిరిగింజ సరుములు
అచ్చపుటూరవాఁడు మాయడవినుండీనా ॥కొలము॥

వసుముగాని శిలుకవంటిదివో మామాట
పసని తేనెల మోవి పశిమివొల్లి
యెసగ శ్రీ వెంకటేశుఁడేటవెట్టి నన్నుఁగూడె
రసికుఁడు దాను నేను రాశిపాటదాననే. ॥కొలము॥ 582

లలిత

ఏమిటికాసపడేవు యెందుకైనాను
సాము నేసినట్టి నీతో సాటివచ్చేమా ॥పల్లవి॥

తచ్చి చూడు నీకునిది దట్టిగట్ట నౌనేమో
పచ్చనాకు మాకొంగు పట్టేవు నీవు
యిచ్చ మాకాకిపైఁడిబొట్టేమి చూచేవింతలోనే
బచ్చెన నీపైఁడిచీర పాటిదయ్యీనా ॥ఏమి॥

యెందుకో నీసొమ్ములలో యిది దాఁచవచ్చునేమో
మెచ్చెవు మాగురిగింజ పేరడిగేవు
దించనట్టి మావింటిదిక్కేమి చూచేవు
సంచపు నీచుట్టుఁగత్తి సరివచ్చీనా ॥ఏమి॥
యిప్పుడే తెలుసుకో నీకిది గూడయ్యానేమో
నెప్పున మామోవిలేనె నీవు గోరేవు
ముప్పిరి శ్రీవెంకటేశ ముంచి నన్నుఁ గూడితివి
యెప్పుడూనురముకాంత కెనవచ్చీ (చ్చే?)నా. ॥ఏమి॥ 583

బౌళి

చేసిన తనచేఁతలు చెప్పరాదు
యీ సటలవానితోడ నేమిసేతునే ॥పల్లవి॥
వలపు గలవారికి వాసులు పనికిరావు
పిలిచితేఁ బలుకక బిగియరాదు
చలపట్టి వేఁడుకొంటే సమ్మతించకుండరాదు
యెలయించీనిదె తాను యేమిసేతునే ॥చేసి॥
మన్ననగలవారికి మంకులు చూపరాదు
సన్నలేమి నేసినాను సాదించరాదు
కన్నులనే నవ్వినాను కాఁతాళము చూపరాదు
యిన్నేసి ప్రియాలు చెప్పీ నేమిసేతునే ॥చేసి॥
కూటమిగలవారికి కోపగించు కొనరాదు
పాటించి మేలమాడఁగఁ బదరరాదు
గాఁటమై శ్రీవేంకటఘనుఁడిట్టె నన్నుఁగూడె
యీటువెట్టేఁ దనతోడ నేమిసేతునే. ॥చేసి॥ 584

_వ రేకు. సాళంగనాట

.కు రానిపనుల్తైనపాటి చాలును
.లు చెల్లవు నిన్ను మరిగినదానను ॥పల్లవి॥

పచరించి నీకు విన్నపములు సేసేవారి
వచనాలలోనే కానవచ్చె వలపు
రచనలు నేరుతుము రాజసాలు నేరుతుము
వుచితముగాకుండఁగా వూరకున్నదానను ॥అంతే॥

సగము మొగము వంచి సన్నలు సేసేవారి
నగవందే అంతా వున్నది నిజము
పగటునెఱుఁగుదుము పంతమ్మూనెరుగుదుము
జగడాలుచేరీనంటా సమ్మతించుకొంటిని ॥అంతే॥

ఆయములు చూపి మోపి అప్పణలిచ్చేవారి
కాయకపు మొక్కులకే కలిగె మేలు
యీమెద శ్రీవెంకటేశ యిటు నిన్నుఁ గూడితిని
చేయి మీఁదై నవ్వులకు నెలవు పెట్టితిని. ॥అంతే॥ ౫౮౫

దేసాళం

గుట్టుననుండఁగరాదా కొంతకొంతైనా
అట్టులు సేయఁబోతే నాఅడిఁ బడుఁ బనులు ॥పల్లవి॥

ఆమనికాలము దొల్లే అయాలు పైపైనున్నవి
చేముట్టి సరసాలేలే చెల్లఁబో నీకు
గామిడివాఁడాతఁడు కప్పురపుమోవి నీది
వేమారు మాటాడఁబోతే వెల్లవిరాఁబనులు ॥గుట్టు॥

సిగ్గులకాలము దొల్లే చెక్కులు చేతనున్నవి
దగ్గరియాకతాలేలే తరుణి నీకు
బగ్గడికాఁడాతఁడు పంతకత్తెవు నీవైతే
వెగ్గళించఁ జూచితేను వింతదోఁచుఁ బనులు ॥గుట్టు

ముచ్చటకాలము దొల్లే మోహము లోననున్నది
పచ్చిదేర నవ్వనేలే పదరి నీకు

యిచ్చట శ్రీ వేంకటేశుఁడితఁడిట్టె నిన్నుఁగూడె
యెచ్చరికె లేకుంటే యేమౌనో పనులు. ॥గుట్టు॥ 586

పాడి

రమణులము నేమింత రవ్వకోపేమా
చెమరించీని మొకము చేరి విసరినాను ॥పల్లవి॥

మచ్చిక మీఁదఁ గల మగువలకెల్లాను
యిచ్చకమే సేయవలె నెక్కుడా నీకు
యెచ్చుకుందులైన మాటలేమీనాడఁగరాదు
పచ్చిదేరీని పనులు భావించి చూచినను ॥రమ॥

పెట్టిన శాసల నీ ప్రియురాండ్రెల్లాను
గుట్టుతోడనుండవలెఁ గోరి నీవద్ద
చిట్టకాలు సేయరాదు చింతతోనుండఁగరాదు
వొట్టుకొనె వాసలెల్లా వోరసిచూచినను (?) ॥రమ॥

కూడిన నీకూటములకోమలులకెల్లాను
తోడునీడై యుండవలె తొరలి నీకు
జాడతో నన్నుఁగూడితి సాదించరాదు నిన్ను
వోడక శ్రీ వెంకటేశ వొద్దికైతివిపుడు. ॥రమ॥ 587

ఆహిరి

ఈయెడనేమిసేసినా నేమనే నీచిత్తము
కాయకపుఁ జేఁతలెల్లఁ గప్ప వచ్చేనా ॥పల్లవి॥

యెగసక్యాలకు నీవు యేమని పొగడినాను
జగడాలకు వచ్చేనా సారె నీతోను
తగవులు దప్పి నీవు తమకించి మొక్కితేను
తెగడి నిన్నిఁక వేరే తిట్టవచ్చేనా ॥ఈయె॥

నాటకాలనూరకే నవ్వులెంత నవ్వినాను
ఆటకానఁ గన్నుల నిన్నదలించేనా
జూటరితనాల నన్ను సుద్దులెన్నియడిగినా
మాటలు వెలుచుకొని మచ్చరించేనా ॥ఈయో॥

వేసాలకు నీవెంత వేడుకఁ గాఁగలించినా
ఆసపడి నిన్ను నేను ఆయాలంటేనా
రాసికెక్క శ్రీ వెంకటరమణ నన్నుఁగూడితి
బాసదప్పెనంటా నిన్నుఁ బచ్చిసేసేనా. ॥ఈయో॥ 588

నాదరామక్రియ

ఎచ్చరిక మఱవకు మిన్నిటానమ్మ
విచ్చనవిడాయ నీకు వేడుకలమ్మా ॥పల్లవి॥

మితిమీరి సోబనాలమీఁద నీవు నడవఁగ
నతఁడు కైలాగిచ్చీ నడిగోవమ్మా
రతిసేసి అలసిన రమణివి తొలుతనే
చతురునికిని నీకు జతనమమ్మ ॥ఎచ్చరి॥

మేడయెక్కి అలసి నీమేను చెమరించఁగాను
ఆడ సురటి విసరీ నదిగోవమ్మా
వాడుదేరె వదనము వనితవందుకుఁ జోడు
యీడుజోడయ్యెనది మీకు నెడపరాకమ్మ ॥ఎచ్చరి॥

చప్పరమాళిగెలోన సరిఁ బవళించే నీకు
నప్పుడే తాఁ దొడచాఁచీ నదిగోవమ్మా
కప్పి శ్రీ వెంకటేశుఁడు కలసె నివ్వెరగైతి
రెప్పుడు మరపకుఁడీమెన్నికలోయమ్మా. ॥ఎచ్చరి॥ 589

రామక్రియ

మేలు మేలు రాఁగా రాఁగా మేటివైతివి
వాలుఁజూపులఁ జూచితే వచ్చెఁగా పని ॥పల్లవి॥

చెంతనాత(డు నీచెలిసేవలకు మెచ్చితేను
యింతమాట యెంతనేసేవిదిగో నీవు
సంతతమునాపె గన సరసములాడితేను
పంతులకు నీచేత వచ్చె(గా పని ॥మేలు॥

నీవు పిలువనంపిన నెల(తకు సొమ్ములిచ్చే
యీవిలోనే వావిగట్టేవిదిగో నీవు
రావలెననుచు నాపె కా(గిలించుకొంచే(గన
వావాత నీచేతనే వచ్చె(గా పని ॥మేలు॥

పాదాలొత్తే పడ(తిపై పచ్చడముకొంగువడె
నాదరించి కూడెనవేవంతలో నీవు
యీదెన శ్రీవేంకటేశు(డెనని నిన్ని(క నాపె
వాదొద్దని మొక్కించెను వచ్చె(గా పని. ॥మేలు॥ 590

200-వ రేకు. మంగళకౌశిక

ఏల నీవు దా(చేవు యింతలో మాకు
తాలిమినిలుచునందు తగులములున్నవి ॥పల్లవి॥

అంచల మూ(కలలోనున్న అతివపై నీవు గొంత
ముంచిన నవ్వులలోన మోహమున్నది
తుంచి తుంచి తామెరల తూండ్లు నీవు వేయ(గ
వంచిన యాపెచూపుల వలపులున్నవి ॥ఏల॥

ఆసపడి నీవిప్పుడు అందనుండి యేమేమో
నేసిన చే(తలలోన సిగ్గులున్నవి
నేసవెట్టి పువ్వులను చిమ్మిరే(గ నన్నలను
వాసిన యాపెవ్రాలలో వాడికెల్లానున్నది ॥ఏల॥

తోడనె శ్రీవెంకటేశ దొరసి మీరిద్దరును
కూడిన కూటమిలోన గురులున్నవి
వాడుదేర నే(డాపె వంకలొత్తి నీచేతికి
వీడెమిచ్చినందులోనే వేడుకెల్లానున్నది. ॥ఏల॥ 591

శుద్ధవసంతం

ఊరకున్న వారితోడ నూరెల్లావోపునటే
వోరపోరల (?) తోడను వూరకున్నఁ జాలదా ॥పల్లవి॥

చెలిమి సేసినచోట సిగ్గులూ నెగ్గులూ లేవు
అలుగఁగఁ దగునటే ఆతనితోను
పెలుచమాటలుగదే బెట్టికోపాలు రేఁచీని
వొలిసి మోనముతోడ వూరకున్నఁ జాలదా ॥ఊర॥

చనవులిచ్చినచోట సాదించఁబనిలేదు
పెనఁగి వేసరింతురా ప్రియునినింత
చెనకులింతే కదే జిగిరేసు వుట్టించు
వొనర నవ్వులు నవ్వి వూరకున్నఁ జాలదా ॥ఊర॥

గక్కనఁ గూడినచోట కాఁతాళించ మరివొద్దు
కక్కసములేలే శ్రీ వేంకటపతితో
వొక్కటైసదిందే కదే వొగి మందెమేళమాయ
వుక్కుమీరి లోలోఁజొక్కి వూరకున్నఁ జాలదా. ॥ఊర॥ 592

బౌళి

మానరే ఆతనినేల మందాదేరు
కానుక మామొక్కులివి కద్దాయము గాదు ॥పల్లవి॥

తనకే నెలవయ్యిన తరుణి నేను
వనితలు పెక్కుగలవాఁడాతఁడు
మొనసిన మాపొందులేదకునేత
మొనసి నేఁజేసే బత్తి మొగచాటే కాదా ॥మాన॥

వొక్కచో తానే గతై వుండుదు నేను
పెక్కుచోట్ల మెట్టేటి ప్రియుఁడాతఁడు
మక్కళించి మామాటలు మరియింకానా
వుక్కుమీరితే వలపు వుంగిటే కాదా ॥మాన॥

కందువఁ దన్నుఁ గూడిన కాంతను నేను
యింతరిలో శ్రీ వేంకటేశుఁడాతఁడు
ముందు వెనకల మేలు మోపులాయను
విందుమీఁద విందులైతే వెగటులే కావా. ॥మాన॥ 593

ఆహిరి

ఎక్కడికెక్కడి ఆస యేమి సేసేనే
యిక్కడ నాతో నవ్వే విది యంత చాలదా ॥పల్లవి॥
కాయమంటిన నన్ను నేలే కాఁగలించవలెనా
చాయల నన్నుఁ జూచినచాలదా యింత
మాయల వలపులేల మాపుదాఁకా జోలియాల
వేయిటికొక్కటే నన్ను విడువఁడు చాలదా ॥ఎక్కడి॥
వొంటినున్న నన్నుఁజేరి వొడియంటవలెనా
జంటయై మాటలాడినఁ జాలదా యింత
పెంటల సరసమేల బేసబెల్లితనమేల
తొంటిపొందే వొకలత తోయలేఁడు చాలదా ॥ఎక్కడి॥
పలుమారు నాకునింత బాససేయవలెనా
అలపు దీరఁగఁ గూడెనంత చాలదా
చెలఁగి శ్రీ వెంకటేశుచేఁతలఁ బడఁగనేల
పలికినదే పంతము పచ్చినేవెఁ జాలదా. ॥ఎక్కడి॥ 594

తెలుఁగుఁగాంబోది

అదె తాఁదానే కదవే అరగన వీఁడు
వెదకి యెందు చూచిన వీఁదేవాఁడు ॥పల్లవి॥
కలలో వచ్చినవాఁడు కప్పురమిచ్చినవాఁడు
వెలఁగేటి పురముపై చెలియవాఁడు
తెలిసి మేలుకొంటేను దేవరవలెనున్నాఁడు
వెలుపలఁ దానె యై వీఁదేవాఁడు ॥అదె॥

నిక్కిచూచినట్టివాఁడు నివ్వటిల్లినట్టివాఁడు
తక్కక తులసిపెద్దదండలవాఁడు
పక్కనఁ బేరుకొంటేను పలికీ నిప్పుడే వీఁడు
వెక్కసపు నవ్వులతో వీఁడేవాఁడు ॥అదె॥

అడుగనంపినవాఁడు ఆయములంటినవాఁడు
కడలేని శ్రీ వెంకటప్పవాఁడు
అడియాలముగఁ గూడెనంతలోనిప్పుడు వీఁడు
విడువని మహిమల వీఁడేవాఁడు. ॥అదె॥ 595

ముఖారి

నాకుఁ దెలియదు నీనాటకములు
దాకొంటి విప్పుడెందలివాఁడవో ॥పల్లవి॥

నగవు నాతోఁగొంత నవ్వేవు నీ ఆవలఁ
బగటు మరియుఁగొంత పచరింతువు
మొగిచి నీమనసు యిరుమొనసూదియై యిపుడు
తగిలేని నీవు యెందలివాఁడవో ॥నాకు॥

పలుకులోకకొన్ని నాపైఁ జల్లుతా నవల
పలపులోకకొన్ని నివ్వటిలింతువు
తొలఁగకిటు రెండుచేతుల వెలంకాయలై (?)
తళుకొత్తేఁ జేతలెందలివాఁడవో ॥నాకు॥

యిప్పుడిన్నిట నన్ను నెనసి యెమ్మెలు నవల
చెప్పికొన్నిట నన్నుఁ జింతింతువు
చిప్పి లుచునిందుకే శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడ
చప్పుదేరెదవు యెందలివాఁడవో. ॥నాకు॥ 596

సూచిక ౧

సంకీర్తన రాగముల అకారాది సూచిక

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
అహిరి	....	18, 22, 44, 78, 93, 98, 111, 115, 126, 132, 184, 209, 218, 325, 401, 431, 454, 467, 500, 588, 594
కన్నడగౌళ	....	170, 203, 210, 254, 299, 359, 367, 427, 430, 466, 546, 574.
కాంబోధి	....	62, 88, 149, 201, 233, 259, 320, 336, 354, 361, 383, 424, 432, 444, 457, 488, 518, 548, 550.
కేదారగౌళ	....	43, 105, 135, 215, 224, 235, 253, 268, 273, 283, 296, 347, 351, 366, 374, 387, 408, 422, 442, 461, 465, 475, 482, 490, 513, 549, 555.
కొండమలహరి	....	554.
గుండక్రియ	....	157, 178, 188, 279, 576.
గుజ్జరి	....	142, 152, 202, 225, 243, 256.
గౌళ	....	6, 17, 29, 36, 60, 89, 95, 117, 153, 242, 338, 341, 449, 505, 512, 528, 551, 577.
తెలుంగు కాంబోధి	....	312, 595.
దేవగాంధారి	....	183.
దేసాక్షి	....	87, 159, 282, 510, 527, 536, 557.
దేసాళం	....	19, 74, 94, 99, 121, 211, 223, 250, 309, 324, 349, 376, 389, 406, 415, 459, 463, 470, 497, 499, 520, 529, 586.
దేసి	....	251, 264, 380, 416.
ధన్యాసి	....	160.
నాగవరాళి	....	396.
నాట	....	116, 189, 558.
నాదరామక్రియ	....	3, 50, 72, 83, 102, 120, 129, 139, 173, 180, 212, 220, 266, 318, 352, 390, 400, 409, 411, 421, 437, 495, 515, 552, 581, 589.

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
నారణి	....	535.
నారాయణి	....	439
పాడి	....	14, 32, 73, 80, 108, 127, 147, 158, 162, 167, 177, 191, 197, 214, 227, 245, 263, 275 277, 280, 308, 331, 343, 353, 365, 379, 384, 414, 418 446, 452, 464, 479, 491, 498, 503, 504, 541, 562, 587.
బలహంస	....	403.
బౌళి	....	53, 96, 150, 154, 165, 168, 194, 207, 239, 281, 329, 330, 502, 532, 571, 584, 593.
బౌళిరామక్రియ	....	229, 236, 269 295, 369, 382, 394, 404, 420, 434, 484.
భూపాళం	....	181.
భైరవి	....	46, 71, 90, 113, 140, 187, 198, 206, 216, 248, 267, 311, 315, 360, 371, 381, 433, 447, 451, 485, 511, 530, 547, 566.
మంగళకౌశిక	....	7, 76, 114, 281, 345, 358, 453, 524, 540, 591.
మధ్యమావతి	....	37, 101, 136, 272, 276, 323, 335, 370, 405, 441, 466, 474, 522.
మలహరి	....	182, 193, 473.
మాళవి	....	176, 533.
మాళవిగౌళ	....	26, 237, 252, 274, 302, 346, 386, 399.
మాళవిశ్రీ	....	436, 450, 472.
ముఖారి	....	10, 12, 27, 28, 33, 38, 49, 56, 64, 70, 82, 97, 106, 128, 138, 141, 166, 219, 234, 247, 286, 301, 316, 317, 333, 364, 398, 435, 471, 483, 508, 526, 542, 544, 556, 572, 596.
రామక్రియ	....	2, 11, 18, 30, 45, 47, 51, 57, 59, 77, 81, 109, 119, 125, 134, 155, 217, 287, 291, 305, 319, 342, 469, 487, 489, 509, 521, 531, 534, 559 567, 578, 590.
రీతిగౌళ	....	368.

రాగములు	సంకీర్తన సంఖ్యలు
లలిత	.... 61, 528, 560, 569, 570, 583.
వరాళి	.... 9, 35, 84, 109, 143, 171, 208, 222, 278, 280, 289, 298, 314, 327, 396, 412, 426, 445, 538, 543, 580.
వసంతం	.... 348.
శంకరాభరణం	.... 34, 42, 66 78, 85, 92, 137, 146, 151, 172, 175, 185, 200, 230, 232, 240, 260, 284, 282, 298, 304, 307, 310, 320, 332, 340, 350, 362, 373, 392, 417, 423, 429, 448, 458, 462, 494, 496, 516, 525, 578.
శ్రీరాగం	.... 5, 20, 35, 39, 65, 68, 104, 112, 124, 131, 145, 164, 169, 184, 192, 195, 205, 221, 231, 241, 246, 255, 268, 271, 294, 297, 300, 318, 322, 328, 357, 372, 377, 391, 393 407, 413, 440, 443, 493, 506, 507, 545, 561, 565.
శుద్ధవసంతం	.... 67, 107, 110, 179, 262, 270, 334, 419, 537, 592.
శోకవరాళి	... 428, 455.
సామంతం	.... 1, 4, 8, 21, 31, 48, 52, 54, 55, 63, 69, 75, 86, 122, 133, 161, 163, 186, 190, 244, 257, 285, 337, 358, 363, 385, 397, 478, 486, 501, 517, 519, 564, 573, 582.
సారంగం	.... 24, 366.
సారంగనాట	.... 16, 23, 25, 40, 58, 91, 118, 148, 156, 288 356, 402, 410, 456, 476, 477, 492, 514, 568, 575, 585.
సౌరాష్ట్రం	.... 108, 198, 204, 226, 238, 249, 265, 375, 388, 468, 563.
హిందోళం	.... 228, 339.
హిందోళవసంతం	.... 41, 123, 196, 303, 321, 438, 480.
హిజ్జిజి	.... 130, 174, 213, 344, 378, 425, 481, 539, 553.

సూచిక — ౨

సంకీర్తనల అకారాది సూచిక

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
అంకెకు రానిపనులైన	సాళంగనాట	357
అంగన చెలువు	దేసాళం	250
అంగనకు వీకుఁబొందు	శ్రీరాగం	242
అంగన యెట్టుండినా	రామక్రియ	7
అంగనలేమన్నా నన్ను	సామంతం	30
అంతటఁ దనవుడుకారును	ముఖారి	133
అందమాయనయ్యనేఁడు	శ్రీరాగం	100
అందరిలో నీవొఁగదవే	శ్రీరాగం	333
అందరు సంతోసించేరు	గుండక్రియ	114
అంది వాదులకు	ముఖారి	8
అందుకంటె గెలిచితివొనే	నాదరామక్రియ	165
అందుకే వేగిరమయ్యీ	గౌళ	4
అందు మీఁద నాల	దేసాళం	255
అందులోనే వున్నవి	కేదారగౌళ	314
అటుగాన వీచేఁతల	మంగళకౌశిక	219
అటువంటి సతిఁ గాసి	ముఖారి	51
అట్టె మీఁదనై సట్టు	దేసాళం	12
అడుగరే యీమాఁట	కేదారగౌళ	285
అతివ వీయంగము లె	సామంతం	1
అదియు నాపెద్దరికము	శంకరాభరణం	48
అదివో విన్నంటిఁగా	ముఖారి	40
అదె వాఁడొనే కదవే	తెలుఁగుకాంబోది	363
అదేల నవ్వేవంటానడిగేవప్పటి	దేసాళం	232
అనక పోరాదుగాని	పాడి	141
అన్నిటాఁ గలికివై తే	పాడి	63
అన్నిటా భాగ్యవంతుఁడవు	బౌళి	102
అప్పటినాతవినేమి	ముఖారి	31
అప్పటినుండియు విభుఁడబ్బె	హిజ్జిజ్జి	338
అప్పటిమంది సిగ్గుతో	సామంతం ...	116

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
అప్పుడు నీవు నవ్వితి	....	రామక్రియ	....	288
అయ్యోయేమనవచ్చు	....	కన్నడగౌళ	....	185
అల్లదివో నిలుచుక	....	భైరవి	....	346
అలిగినవేళ విభుఁడంటితే	....	ముఖారి	....	205
అలుగుత లేదు సుమ్మీ	....	ముఖారి	....	195
అవధరించఁ గదయ్యా	....	శంకరాభరణం	....	260
అఁటదానఁ గనక	....	శంకరాభరణం	....	321
అఁటదాన నేను	....	శంకరాభరణం	....	264
అఁటదానిబలువిది	....	సామంతం	....	160
అఁడువారమైతేనే	....	శోకవరాళి	....	263
ఆకెఱుఁగు నీవూ	....	శ్రీరాగం	....	69
ఆడఁగల మాట	....	శంకరాభరణం	....	223
ఆడినుండేమి	....	భైరవి	....	114
ఆడినట్టే ఆడీ	....	రామక్రియ	....	62
ఆడినట్టే యాడరాదు	....	నాట	....	341
ఆతఁడిచ్చిన చనవే	....	మధ్యమావతి	....	83
ఆతఁడు జాణగాఁబట్టి	....	రామక్రియ	....	319
ఆతఁడు నీవును	....	పాడి	....	50
ఆతఁడు నీవునొక్కటైతే	....	సాళంగనాట	....	15
ఆతఁడెంత నీవెంత	....	పాడి	....	294
ఆతఁడేమనునో యని	....	బౌళిరామక్రియ	....	235
ఆతఁడేమి నీవేమి	....	వరాళి	....	253
ఆతఁడే యెఱుఁగును	....	శంకరాభరణం	....	122
ఆతనిఁ గొసరకురే	....	కన్నడగౌళ	....	286
ఆతనిచిత్తమెట్టిదో	....	నాగవరాళి	....	244
ఆతని తలఁపు	....	గౌళ	....	20
ఆతనితోనేల పంతాలాడేవే	....	కన్నడగౌళ	....	226
ఆతనివల్లఁ దప్పేది	....	అహిరి	....	306
ఆదట దయదలఁచి	....	శ్రీరాగం	....	4
ఆదిమపురుషునియండ	....	మంగళకౌశిక	....	174
ఆనతిమ్మ నాతోను	....	మాళవిగౌళ	....	238
ఆనతియ్యవయ్యా నీయప్పణ	....	భైరవి	....	335
ఆపెచేసిన చేఁతకు	....	పాడి	....	236

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
ఆపెతో నేమి మాటాడీ	....	సామంతం	....	345
అపోలికానో కాదో	....	ఆహిరి	....	132
అయము, నీచేతనున్న	....	గౌళ	....	353
అలికి మగనికి	....	దేసాళం	....	74
అసతికి నీకుఁబోదు	....	సాళంగనాట	....	293
ఆసోదకాఁడవు నీవు	....	సాళంగనాట	....	315
ఇంక నెన్ని గాఁగలవో	....	మంగళకౌశిక	....	278
ఇంక నేల దాఁచేవు	....	ముఖారి	....	86
ఇంక నేల వట్టిజోలి	....	మాళవిగౌళ	....	245
ఇంక నేల సుద్దులు	....	పాడి	....	20
ఇంక నేసుద్దులు	....	శంకరాభరణం	....	188
ఇంకా నేఁటికి జోలి	....	నాదరామక్రియ	....	252
ఇంతకంటే నేరము	....	నాదరామక్రియ	....	338
ఇంతట విచ్చేయవయ్యా	....	సామంతం	....	34
ఇంతటి నీనోము	....	పాడి	....	90
ఇంతబాఁతిపడేవాని	....	నాదరామక్రియ	....	110
ఇంత మాయకాఁడవౌత	....	ఆహిరి	....	77
ఇంత మోహించిన	....	శ్రీరాగం	....	41
ఇంతయేల బిగువు	....	శ్రీరాగం	....	202
ఇంతలో నివాఁడా	....	రామక్రియ	....	188
ఇంతవాడఁవు గాకున్న	....	కేదారగౌళ	....	166
ఇంతవాఁడవు గాఁగానే	....	హిజ్జిజి	....	212
ఇంత నేతురటవే	....	మాళవి	....	326
ఇంత సేయఁగఁగదా	....	సామంతం	....	5
ఇంత నేసినవాఁడవు	....	భైరవి	....	222
ఇంత నేసెఁగా నేఁడు	....	రామక్రియ	....	30
ఇంతిఁ గరుణించవయ్యా	....	శుద్ధవసంతం	....	109
ఇంతి మోహములిఁక	....	దేసాళం	....	306
ఇంతిరో నీపతిని	....	బౌళిరామక్రియ	....	242
ఇంతివల్ల (ల?) నెపో	....	సాళంగం	....	189
ఇందరి నేమడిగే	...	సామంతం	...	53
ఇందరి(లి?) భావము	....	కాంబోధి	....	197
ఇందరి సాకిరివెట్టే	....	భైరవి	....	29

పంక్తి ర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
ఇందరూను బాడఁగానే	....	బౌళి	....	162
ఇందవయ్య కానుకయిచ్చె	....	సామంతం	....	151
ఇందవయ్య విడెము	....	గౌళ	....	323
ఇందాఁక నెరఁగము	....	బౌళి	....	204
ఇందాఁకా నెరఁగనైతి	....	బౌళి	....	101
ఇందుకుపాయము నీవు	....	శ్రీరాగం	....	232
ఇందుకే నేఁజింతించేను	....	బౌళిరామక్రియ	....	249
ఇందుకే మెచ్చేరు	....	సామంతం	....	298
ఇందుకేల వ (కేవః) లచితి	....	నాదరామక్రియ	....	246
ఇందులోనె వున్నదిదె	....	సాళంగనాట	....	247
ఇందులోపలఁ దనకు	....	శంకరాభరణం	....	22
ఇచ్చకములాడరే	....	శ్రీరాగం	....	13
ఇటమీఁద నాకుబుద్ధి	....	రామక్రియ	....	32
ఇట్టి నిన్ను నుతియించ	....	శ్రీరాగం	....	103
ఇటులా నేము నేసేమా	....	వసంతం	....	214
ఇటువంటివారి	....	కాంబోధి	....	54
ఇటువంటివే నీకు	....	లలిత	...	342
ఇట్టుండవలదా యిరవైన	....	సాళంగనాట	....	72
ఇట్టుండవలదా యెవని	....	సామంతం	....	221
ఇట్టె నన్ను రమ్మనె	....	సామంతం	....	35
ఇద్దరము నిద్దరమే	....	దేసాళం	....	155
ఇద్దరికి మీకు	....	గౌళ	....	93
ఇద్దరికీ వచ్చె	....	ముఖారి	....	44
ఇద్దరినేలేననీఁ బో	....	దేసాళం	....	191
ఇద్దరిభావములను యీడు	....	శుద్ధవసంతం	....	258
ఇద్దరి భావములను యెంచగ	....	కేదారగౌళ	....	251
ఇద్దరూ నిద్దరే	....	మధ్యమావతి	....	271
ఇదిగో పీతగవెల్లా	....	పాడి	...	108
ఇదివో తెలుసుకొమ్మా	....	శంకరాభరణం	....	281
ఇదివో ద్రిష్టాంతము	....	శంకరాభరణం	....	303
ఇదివో మాతోడి	....	సౌరాష్ట్రం	....	287
ఇదివో యింతట	....	పాడి	....	179
ఇదె వీఁడె చూడవే	....	ఆహిరి	....	208

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
ఇన్నాళ్ళునెఱఁగ	ముఖారి	17
ఇన్నిటా నీవేకరాజ్యమేలుదు	మాళవిగౌళ	170
ఇన్నిటా సరసుఁడవు	రామక్రియ	299
ఇప్పటి కక్కూరితికి	ముఖారి	332
ఇప్పుడూగాక మఱి	శుద్ధవసంతం	68
ఇప్పుడు మాఅక్కవింటే	కేదారగౌళ	216
ఇప్పుడేమి కదమా	దేసాళం	61
ఇప్పుడే యేల	వరాళి	87
ఇయ్యకొంటి గానవే	నాదరామక్రియ	45
ఇరవైన సరసుఁడు	దేసాళం	58
ఇరుగుపొరుగువారు	మలహరి	117
ఇల్లాలైనదానికి	సామంతం	244
ఇల్లురికి (?) పేరటములేల	ముఖారి	60
ఇల్లురికి వత్తురా	ఆహిరి	265
ఇసుకపాతర యిందుకేది	వరాళి	135
ఈపాటివలపులు	శ్రీరాగం	25
ఈ మొదనేమి సేసినా	ఆహిరి	359
ఉండపీరా యీపాటి	రామక్రియ	37
ఉపకారముచేయుట	వరాళి	243
ఉవిదకు వొకటైతే	ముఖారి	177
ఊరకుండితే మేలు	సామంతం	293
ఊరకున్నవారితోడ	శుద్ధవసంతం	362
ఊరకున్న వారినేల	పాడి	163
ఊరకున్నా నెఱఁగఁడు	రామక్రియ	82
ఎంతకెంత నాదిక్కు	గౌళ	19
ఎంతకెంత విచారము	హిజ్జిజి	330
ఎంత చనవిచ్చితివి	హిజ్జిజి	106
ఎంత చెప్పినా నెరఁగదేమి	కొండమలహరి	339
ఎంత చెప్పినా నెరఁగవేలే	రామక్రియ	36
ఎంతజాణ నీచెలియనేమని	శంకరాభరణం	201
ఎంతటి మగవాఁడవు	రామక్రియ	312
ఎంత తమకమో	శంకరాభరణం	210
ఎంతని చెప్పుదు	శ్రీరాగం	184

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
ఎంతయినా మీలోన	వరాళి	52
ఎంత రట్టడి యిది	శంకరాభరణం	283
ఎంతవాఁడవయ్యా నీవు యేమని పొగడుదును	భైరవి	86
ఎంతవాఁడవయ్యా నీవు యేమనిపొగడుదుము	శ్రీరాగం	270
ఎంత వేగిరపడే	భైరవి	89
ఎంత సంతోసమోకాని	కాంబోధి	144
ఎందరికని వుత్తర	దేసాళం	324
ఎందరికి వలతువో	కాంబోధి	265
ఎందరు చుట్టాలు	శంకరాభరణం	316
ఎందాఁక వేసరించే	సాళంగనాట	302
ఎందాఁకాఁ దెరలోన	మంగళకౌశిక	70
ఎందువోయ నేనీకు	పాడి	331
ఎక్కడ నేరిచితివే	బౌళిరామక్రియ	146
ఎక్కడ పరాకు నీకు	పాడి	218
ఎక్కడ పరాకు యిదివో	సాళంగనాట	219
ఎక్కడికెక్కడి ఆస	అహిరి	363
ఎగసక్కెఁడవు విన్న	సాళంగనాట	95
ఎగసక్కెలు నేర్చిన	కాంబోధి	122
ఎగ్గుసిగ్గుదలఁచవు	సామంతం	33
ఎచ్చరిక మఱవకు	నాదరామక్రియ	360
ఎట్టి బాలుఁడు	కేదారగౌళ	175
ఎటువంటి తమకమో	ముఖారి	196
ఎటువంటి పందెగాఁడె	బౌళిరామక్రియ	258
ఎటువంటివాఁడవు	సాళంగనాట	347
ఎట్టు దరియించవచ్చును	సౌరాష్ట్రం	148
ఎట్టు నమ్మి పొందులు	కన్నడగౌళ	104
ఎట్టు వలపించితివి	శ్రీరాగం	311
ఎడమాటలిఁక నేల	ముఖారి	186
ఎదుటనేవుండి యాల	రామక్రియ	95
ఎదురుబడి కాఁగిళ్ళ	నాదరామక్రియ	259
ఎన్నఁడు తేనిగుఱుతులిదె	శంకరాభరణం	144
ఎన్నఁడూ నలుగకుమీ	కేదారగౌళ	65
ఎప్పుడు తనదాననే	అహిరి	286

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
ఎప్పుడును గుట్టుతోడి	....	కేదారగౌళ	....	169
ఎప్పుడును దొరలతో	....	హిజ్జిజి	....	80
ఎప్పుడూఁ దగులాయమె	....	పాడి	....	225
ఎప్పుడూను నీసుద్దు	....	కేదారగౌళ	....	296
ఎప్పుడూ మేలువాఁడవే	....	పాడి	....	211
ఎఱఁగను కపటాలు	....	వరాళి	....	181
ఎఱఁగవా వోయి	....	నాదరామక్రియ	....	129
ఎరవా నీవు నాకు	....	వరాళి	....	6
ఎరవులేని రమణుఁడు	....	పాడి	....	45
ఎరవై దూరితిమి	...	శంకరాభరణం	....	57
ఎఱిఁగిన పనులకు	....	పాడి	....	257
ఎఱుక చెప్పె నీయిచ్చ	....	తెలుఁగుకాంబోధి	....	193
ఎఱుఁగనా నీగుణాలు	....	రామక్రియ	....	2
ఎఱుఁగుదు మిఁక	....	శుద్ధవసంతం	....	42
ఎవ్వతెకో యీకెయంటా	....	నాదరామక్రియ	....	217
ఎవ్వరికిఁ గలదమ్మ	....	శంకరాభరణం	....	27
ఎవ్వరికిఁ దమసొమ్ము	....	పాడి	....	255
ఎవ్వరికిఁ బోరాదు	....	శ్రీరాగం	....	185
ఎవ్వరితోఁ జెప్పరాదు	....	లలిత	....	348
ఎవ్వరినేల తడవేవీడ	....	మాళవిగౌళ	....	156
ఎవ్వరునేమి చెప్పిన	....	శ్రీరాగం	....	125
ఎవ్వరెవ్వరి చిత్తాలు	....	పాడి	....	9
ఏఁటికింకా నీవిభునినేల	....	శంకరాభరణం	....	105
ఏఁటికి గేలిసేసేవు	....	సామంతం	....	113
ఏఁటికిఁ బొద్దు గడపేవిటు	....	శ్రీరాగం	....	220
ఏఁటికి మంకుఁదనము	....	గుజ్జరి	....	139
ఏఁటికే యీదోసము	....	ముఖారి	....	35
ఏఁటిమాటలాఁడేవే	....	శంకరాభరణం	....	142
ఏకతంబాయనిదె	....	వరాళి	....	10
ఏబాసకిఁ యెక్కొనేవే	....	భూపాళం	....	110
ఏమనఁ గలదే	....	బౌళిరామక్రియ	....	182
ఏమని చెప్పఁగవచ్చు	....	బౌళి	....	92
ఏమని నుతించవచ్చు	....	నాదరామక్రియ	....	134

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
ఏమని పొగడవచ్చు	వరాళి	202
ఏమని పొగడుదమె	సామంతం	208
ఏమని విన్నవించేము	గౌళ	309
ఏమని వుండునొక్కో	దేసాక్షి	97
ఏమని పొడఁబరచేవింకా	హిజ్జిజి	129
ఏమనేవే యీతగవు	హిందోళవసంతం	26
ఏమయ్యా నీవెరఁగవా	కన్నడగౌళ	221
ఏమాయనే మీకు	సామంతం	318
ఏమి గట్టుకొనేవయ్యా	ఆహిరి	71
ఏమిగాఁ జూచితివి	కాంబోధి	161
ఏమి గావలెనో	శ్రీరాగం	241
ఏమి చెప్పేది	సాళంగనాట	56
ఏమిచెప్పేవిఁక మాతో	దేసాళం	318
ఏమిటికాసపడేవు	లలిత	356
ఏమి దలఁచు కొంటివి	కన్నడగౌళ	264
ఏమి నీకు తమకమో	దేసాళం	239
ఏమి భాగ్యముననో	ఆహిరి	14
ఏమిసేతుఁ జెప్పవయ్యా	కాంబోధి	222
ఏమిసేతు ముచ్చటకు	పాడి	204
ఏమిసేతువు నీవు	భైరవి	166
ఏమిసేసితిమి నిన్ను	కాంబోధి	236
ఏమిసేసు మరి	దేసాక్షి	312
ఏమిసేసెనే విభుఁడు	మలహరి	111
ఏమోయని యెంచకుమీ	కేదారగౌళ	238
ఏల కొంగువట్టేవు	పాడి	102
ఏల కొనఁబెట్టేవే	శ్రీరాగం	150
ఏలచెప్పేవు వీసుద్దులు	బౌళి	126
ఏల తలవంచుకొనే	మంగళకౌశిక	5
ఏల దాఁచేవింతలోనె	శ్రీరాగం	64
ఏల నన్నునొరసేవు	పాడి	152
ఏలనాతోఁ గరాళించి	మధ్యమావతి	169
ఏలనాతో బొంక	ముఖారి	21
ఏల నీకు నీవే	రామక్రియ	50

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
ఏల నీవు దాఁచేవు	....	మంగళకౌశిక	....	361
ఏల నీవు సిగ్గువడేవు	....	పాడి	....	120
ఏల పురుఁడువెట్టుక	....	ఆహిరి	....	57
ఏల మమ్మ గేలి	....	ఆహిరి	....	9
ఏల మమ్ముఁ దడవేవు	....	దేసి	....	164
ఏల మమ్మురట్టు	....	రామక్రియ	....	19
ఏల వెరచేవు నమ్మి	....	దేసాళం	....	215
ఏల వెరచేవే నీవు	....	దేసాళం	....	200
ఏల వేగిరించే	....	మధ్యమావతి	....	23
ఏల సిగ్గులు వడేవు	....	రీతిగౌళ	....	227
ఒంటి నీకెదురుచూచి	....	రామక్రియ	....	325
ఒకటికినుమడాయ	....	వరాళి	....	179
ఒకటి కొకటి	....	శంకరాభరణం	....	184
ఒకటి గలిగినచోట	....	హిందోళవసంతం	....	198
ఒకటిఁ బోలిచిన	....	రామక్రియ	....	178
ఒకరికొకరి అన్యోన్యము	....	పాడి	....	190
ఒరయుచు నురమున	....	వరాళి	....	194
ఒక్కటి విన్నపమే	....	ధన్నాసి	....	98
ఒక్కటే విన్నపము	....	గుజ్జరి	....	159
ఒక్కరికిఁ జెప్పరాదు	....	కేదారగౌళ	....	146
ఒక్కరియెంగిలి	....	మాళవిగౌళ	....	147
ఓరుచుకోవే యెట్టయినా	....	కేదారగౌళ	....	83
ఓరుపు గలవారికి	....	బౌళి	....	118
ఓరుపే నేరుపు	....	భైరవి	....	154
ఓసరించి యేమిటికి	....	గౌళ	....	23
ఔదువే వొద్దదాన	....	శంకరాభరణం	....	41
ఔనయ్య మంచివాఁడవన్నిటా	....	గౌళ	....	72
ఔనే ఇది జాణతనముందుకు	....	పాడి	....	99
ఔనే జాణకత్తెవు	....	బౌళి	....	148
ఔనో కాదో	....	సౌరాష్ట్రం	....	231
ఔనే విరహాలజాడ	....	సాళంగం	....	15
కంటకములాడనేల	....	ముఖారి	....	153
కంటిమి నేమీభాగ్యము	....	శ్రీరాగం	....	80

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
కంటివటవయ్యా	బౌళి	308
కడుఁ జట్టువు నీవు	బిలహంస	240
కరుణించవయ్యా యిఁక	శుద్ధవసంతం	320
కలికి చిలుకల కొలికి	ముఖారి	322
కాంతవైతే నీకుఁ జేసీ	నాదరామక్రియ	199
కాఁక నీవు రేచఁగాను	కేదారగౌళ	259
కాదు గూడదవనేం [illegible]	వరాళి	329
కానవచ్చె నీసుద్దులు	శంకరాభరణం	107
కావీవయ్యా దానికేమి	శోకవరాళి	270
కానుక నీకిచ్చితిని	కన్నడగౌళ	350
కామిని సింగారాల	మాళవిశ్రీ	276
కూడితి మిందరము	ముఖారి	314
కొచ్చి కొచ్చి కొసరనే	రామక్రియ	306
కొత్తలు నీచేఁతలు	దేవగాంధారి	110
కొమ్మకదకు విచ్చేసి	దేసి	234
కొమ్మల జవ్వనము	మాళవిగౌళ	183
కొమ్మలాల యిదె	గౌళ	276
కొమ్మలాల యెంతవాఁడే	దేసాళం	288
కొలము వొకటిగాదు	సామంతం	356
గద్దించి నేఁడు కొత్తలు	ముఖారి	224
గుట్టుగలవాఁడు గన	శ్రీరాగం	149
గుట్టు చేసుకొని	శంకరాభరణం	236
గుట్టున నుండఁగరాదా	దేసాళం	358
గుణము దెలిసెనంటా	నారణి	327
ఘనుఁడవు నీమహిమ	శంకరాభరణం	191
చద్దిక వేఁడికి	కేదారగౌళ	306
చద్దిక వేఁడి వలపు	దేసాళం	282
చల్లలమ్మేదానవు	శ్రీరాగం	199
చవి గంటి (షే?)	దేసాక్షి	59
చిత్తగించవయ్యా యీపెను	నాటరామక్రియ	250
చిత్తగించవయ్యా చెలియ	నాటరామక్రియ	85
చిత్తగించవయ్యా యా[illegible]	బౌళిరామక్రియ	227
చిత్తగించి యేఁటికో	రామక్రియ	197

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
చిత్తగించు నీవీకెకు	....	కేదారగౌళ	....	230
చిత్తగించు మా మాఁట	....	నాదరామక్రియ	....	303
చిత్తజు వేఁడుకొనరే	....	శ్రీరాగం	....	260
చిత్తము వచ్చినట్లల్లా	....	శుద్ధవసంతం	....	167
చుట్టమువో మఱి	....	పాడి	....	78
చూడనొక్కఁడవుగాని	....	నాదరామక్రియ	....	105
చూతువు విచ్చేయవయ్య	....	పాడి	....	285
చెప్పకున్న దోసము	....	బౌళి	....	33
చెప్పఁగదే అది చక్క	....	కేదారగౌళ	....	271
చెప్పఁగ నేఁటికి చెలి	....	శంకరాభరణం	....	354
చెప్పనేల నీగుణాలు	....	హిందోళవసంతం	....	187
చెప్పరాదు నీవుండేటి	....	నాదరామక్రియ	....	79
చెప్పరాని వీచేఁతలు	....	నాదరామక్రియ	....	268
చెప్పవద్దు నీలాగు	....	ముఖారి	....	350
చెప్పవద్దు నీసుద్దులు	....	హిందోళవసంతం	....	75
చెప్ప వేఁగు వచ్చెనా	....	ఆహిరి	....	60
చెప్పినట్టు సేయవే	....	శ్రీరాగం	....	42
చెప్పినట్టు సేసే	....	కన్నడగౌళ	....	262
చెప్పుకుమాఁటలివేల	....	కేదారగౌళ	....	183
చెప్పుమని యడిగిన	....	ముఖారి	....	245
చెలులము నేము	....	హిందోళం	....	209
చెలుల మెందాఁక నీకు	....	దేశాక్షి	....	323
చెలులము నేమెందాఁకా	....	ముఖారి	....	65
చెల్లులాల యీ భావము	....	శంకరాభరణం	....	256
చెలులు గనుఁగొనరె	....	శ్రీరాగం	....	254
చెలులెల్లాఁ జూచి	....	మధ్యమావతి	....	228
చెలువుఁడ చూడుమా	....	గుండక్రియ	....	173
చెల్లఁబో నీవెటువంటి	....	మాళవిశ్రీ	....	288
చెల్లఁబో యింకానేల	....	ముఖారి	....	18
చెల్లునయ్యా యీచేఁతలు	....	శంకరాభరణం	....	216
చెల్లునీకు నిఁక నీచేత	....	కాంబోది	....	336
చెల్లె చెల్లె నీచేఁత	....	భైరవి	....	194
చేతులారావినేఁగాని	....	పాడి	....	301

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
చేఁతలు నీవిచూచి	....	భైరవి	....	235
చేకొనుమీ నల్లంబల్లి	....	రామక్రియ	....	327
చేయవయ్యా యింకా	....	పాడి	....	277
చేయి మీఁదాయను	....	శంకరాభరణం	....	53
చేసినట్లల్లాఁ జెల్లె	....	మధ్యమావతి	....	207
చేసినట్టు తాఁజేసె	....	హిందోళవసంతం	....	119
చేసినట్టే నేనుఁగాక	....	సౌరాష్ట్రం	....	140
చేసిన తనచేఁతలు	....	బౌళి	....	357
చొక్కెపుఁజట్టుతోడి	....	సాళంగనాట	....	36
జాణఁడవు నీకు	....	భైరవి	....	44
తనకు నాకునెప్పుడు	....	పాడి	....	344
తనకు నే విన్నవించే	....	పాడి	....	305
తనకు బుద్ధిచెప్పేటి	....	సాళంగనాట	....	90
తనకే తెలుసునమ్మ	....	శ్రీరాగం	....	119
తనకేమి విచారమే	....	పాడి	....	172
తనతో వంతములాడేనా నన	....	సామంతం	....	99
తనమతి నామతి	....	సాళంగనాట	....	178
తనసేవ నేఁజేయనా	....	గౌళ	....	208
తనిసీనదాఁకా తానే	....	గుజ్జరి	....	93
తప్పుగాదు రావయ్యా	....	దేసాళం	....	284
తమకించకురె మీరు	....	శ్రీరాగం	....	345
తరుణిమేవికిని	....	గౌళ	....	150
తలి పెట్టినను రెల్లా	....	ఆహిరి	....	279
తలవంచుకోకుమీ	....	సామంతం	....	307
తా నిటువంటివాఁడా	....	శ్రీరాగం	....	153
తాను చేసినచేఁత	....	శ్రీరాగం	....	343
తానె తలఁచుకొని	....	కేదారగౌళ	....	131
తానేఁల గనెనో	....	హిజ్జిజ్జి	....	295
తానేల సిగ్గువడీనే	....	హిందోళవసంతం	....	269
తారుకాణలైయుండఁగ	....	కాంబోది	....	39
తనరాని కొనరాని	....	శంకరాభరణం	....	176
తిరుప[illegible]నపువేళ	....	మలహరి	....	290
తిరుపీముల మెరసీ	....	శ్రీరాగం	....	117

పంక్తి ర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
తెట్టదెరువునవేల	....	మధ్యమావతి	....	291
తెలిసితి విపుడు	....	కేదారగౌళ	....	225
తెలిసినవాడవు	....	గుజ్జరి	....	151
తెలిసినవారికిది	....	సౌరాష్ట్రం	....	124
తొలుతనే వలచిన	....	గుండక్రియ	....	108
తొల్లి నేచేసిన	....	పాడి	....	170
దక్కె నీకు బంతము	....	లలిత	....	38
దయ దలచేదికే	....	సామంతం	....	81
దవ్వుల నీగక	....	సామంతం	....	75
దానికేమి దోసమా తగిని	....	బౌళి	....	349
దానికేమి దోసమా తగులము	....	లలిత	....	320
దేవ నీవునికి	....	శంకరాభరణం	....	84
దేవరవైతె విన్నిటా	....	నాదరామక్రియ	....	2
దొరవైతేనేమాయ	....	శంకరాభరణం	....	92
ధరణిపై వెన్నెల	....	భైరవి	....	266
నంటున నీచేతలకు	....	సామంతం	....	350
నన్నేమి వాగడినే	....	వరాళి	....	332
నమ్మవా యింకా	....	ఆహిరి	....	19
నయగారి నీనుద్దులు	....	సౌరాష్ట్రం	....	66
నవరసములదీ	....	దేసాళి	....	175
నవ్వవయ్య యింకను	....	కన్నడగౌళ	....	128
నవ్వితినే నీమాట	....	సాళంగనాట	....	25
నాకు దెలియదు	....	ముఖారి	....	364
నాకే వలతువోయి	....	నాదరామక్రియ	....	142
నా వొల్ల (వల్ల?) దోసము	....	కాంబోది	....	261
నిండనాలు పెట్టకు	....	ముఖారి	....	7
నిందు మోహమున నాపె	....	మంగళకౌశిక	....	47
నిక్కము నాబడు కెల్లి	....	కేదారగౌళ	....	157
నిజము నిష్ఠూరము	....	సాళంగనాట	....	292
నిజమై అతడు వచ్చె	....	మంగళకౌశిక	....	321
నిన్ను గానరేటియక్క	....	కాంబోధి	....	280
నిన్ను దాసినకతాన	....	భైరవి	....	192
నిన్ను దాసియు నిపత	....	వరాళి	....	172

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
ఏకువింత వలచుతే	మాళవిగౌళ	213
ఏకెరపుగాను నేను	కన్నడగౌళ	158
ఏకేమయ్యా నీకు	శుద్ధవసంతం	66
ఏచిత్రము కొలఁదింకే	భైరవి	277
ఏతలనే వేఁగెనా విన్న	నాదరామక్రియ	32
ఏ తలనే వేగెనా నెట్టు	నాదరామక్రియ	315
ఏతోడి విరహానను	ఆహిరి	68
ఏతోఁడి సాములకు	వరాళి	262
ఏ దేపునే నిన్ను నేరము	రామక్రియ	342
ఏమీఁది చింపోఁతనే	దేసాళం	305
ఏవంటినతులతో	సామంతం	39
ఏవనినింత	పాడి	130
ఏవల్లనె కొత్తగాదు	నాదరామక్రియ	51
ఏవాడినవే మాట	శంకరాభరణం	161
ఏవింత యులుగుదురా	కేదారగౌళ	139
ఏవిభుఁడు వచ్చుదాఁక	సామంతం	176
ఏవిభునిప్రియములు	కాంబోది	207
ఏవు వింతవాఁడవో	కేదారగౌళ	339
ఏవెరఁగవటవయ్యా	రామక్రియ	132
ఏ వెట్టితనమెంతునో	సామంతం	4
ఏవె విచ్చేయవయ్యా	శంకరాభరణం	149
ఏవే జాణవైతే	రామక్రియ	77
ఏవే యింత నేతువట	ముఖారి	84
ఏవే విచారించుకొమ్మా	గుజ్జరి	87
ఏవైన విన్నవించవే	హిందోళవసంతం	294
ఏవోఁజ నేనెరఁగనా	రామక్రియ	211
నెవములన్నియు నీవు	శ్రీరాగం	160
నెలమూఁడు శోభనాలు	వరాళి	173
నేఁడు గొత్తగాదు తొల్లే	సౌరాష్ట్రం	344
నేవింత నేసితినంటా	బౌళి	59
నేమా నీదేవులనే	ముఖారి	78
నేనెఱుంగనా నీ నేరుపు	బౌళి	94
నేనెఱుఁగనా వోయి	పాడి	96

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
నేనే యింతసులభమా	...	గౌళ	...	314
నేనే వింతగాని	...	భైరవి	...	228
నేము నీవారమే	...	సామంతం	...	43
నేమే దొరసానులము	...	ముఖారి	...	296
నేరము లెంచేదెల్లా	...	హిందోళం	...	141
నేరుచుకొంటివే	...	పాడి	...	116
నేరుపరివౌదువే	...	బౌళిరామక్రియ	...	297
పంచుక అనుభవించు	...	సామంతం	...	317
పంతపుఁ జెలులలోన	...	మధ్యమావతి	...	171
పంతము నే నాడుకొన్నా	...	భైరవి	...	56
పట్టిన చలము లేదే	...	వరాళి	...	354
పడఁతికిని నాయకుఁడు	...	హిజ్జిజ్జి	...	261
పడఁతి చందములు	...	సౌరాష్ట్రం	...	239
పడఁతిరో నీవేల	...	గుండక్రియ	...	352
పతిఁ బాసి విరహాన	...	నాట	...	115
పదియాఱువేలు నిన్ను	...	సామంతం	...	317
పలుమారు వలపుల	...	బౌళిరామక్రియ	...	267
పిలిచీ రాఁగదవే	...	సామంతం	...	224
పుట్టిన మాటలివి	...	సామంతం	...	237
పురుష విరహమింత	...	సాళంగనాట	...	280
పూవుఁదోఁటల కొలువే	...	గౌళ	...	38
పైఁడికతవంటిదాయ	...	భైరవి	...	297
పొంచి నాచన్నులం జేసె	...	శంకరాభరణం	...	113
పొందినే వారికెల్లా	...	మంగళకౌశిక	...	330
పొంచి యెమరుకళ్లకు	...	కేదారగౌళ	...	283
పొత్తులమగువలకు	...	సౌరాష్ట్రం	...	155
పొద్దుపోదా నీకదేమి	...	రామక్రియ	...	48
పోపో అవేటిమాట	...	శంకరాభరణం	...	205
పోపో నీకిదియేమిపొద్దు	...	రామక్రియ	...	28
పోపో నీకిదియేమిపొద్దు	...	శుద్ధవసంతం	...	163
బలిమిసేయక నీవు	...	శుద్ధవసంతం	...	206
బలునీ నేమము	...	సౌరాష్ట్రం	...	164
బాపుబాపు నాతపసు	...	శ్రీరాగం	...	158

సంకీర్తన		రాగము		పుటసంఖ్య
బాపురే నేమెచ్చితిని	...	ఆహిరి	...	81
బుద్ధి చెప్పవే పతికి	...	శ్రీరాగం	...	196
బుద్ధినేము చెప్పేమా	...	ముఖారి	...	340
బొమ్మల జంకించెనంటా	...	శ్రీరాగం	...	89
భావము దెలియదే	...	పాడి	...	274
భావమెఱఁగనివారు	...	గుండక్రియ	...	96
భ్రమయకు వెలుపుల	...	రామక్రియ	...	180
మంకుగొల్లవారై తేనే	...	హిజ్జిజి	...	233
మంకుతెల్లఁ బనిలేదే	...	కాంబోధి	...	335
మందాట మింతట	...	రామక్రియ	...	353
మగవాఁడిని యెఱిఁగి	...	కాంబోధి	...	218
మగువలతోడి దేల	...	సామంతం	...	20
మదనుని తండ్రికి	...	శ్రీరాగం	...	302
మన్నించి నన్నేలుకోం	...	నాదరామక్రియ	...	240
మరగి నాపొందె	...	శంకరాభరణం	...	89
మరలి యేఁటిమాట	...	పాడి	...	308
మఱిఁగించ మఱిచేవా	...	నాదరామక్రియ	...	355
మఱిగేమీ నెఱఁగను	...	మాళవిగౌళ	...	17
మఱచితివంటా నీవు	...	మంగళకౌశిక	...	213
మఱియేఁటి విన్నపము	...	భైరవి	...	274
మఱియేఁటిసుద్దులు	...	గౌళ	...	55
మఱియేమి యెఱఁగను	...	రామక్రియ	...	347
మాటలు నేపతువే	...	సామంతం	...	47
మాతోడి నవ్వులు	...	సాళంగనాట	...	10
మానరే అతనినేల	...	బౌళి	...	362
మోపు దాఁకా జోలి	...	దేసాక్షి	...	341
మోపు దాఁకా నమర	...	గౌళ	...	387
మోపుదాఁకా వట్టి	...	శ్రీరాగం	...	22
మామాటవిని నీవు	...	దేశాక్షి	...	328
మాఱు మోమి దేఁటికి	...	కేదారగౌళ	...	27
మించెనివెనింగారాలు	...	మధ్యమావతి	...	249

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
మిక్కిలి నేర్పరి	సామంతం ...	14
మీరిన పెతురుము	శ్రీరాగం ...	272
మీటి వచ్చిన పలికి	దేసాళం ...	46
ముప్పిరిగొనెఁగా మేలు	ముఖారి ...	267
మెత్తని మనసున	శ్రీరాగం ...	310
మేకులు నావద్దనే	సాళంగనాట ...	16
మేడలెక్కి పిన్నుఁ జూచి	దేసాళం-యాలపదాలు ...	136
మేరమీరి నడచితే	వరాళి ...	104
మేలయ్య నీచేఁతలు	దేసి ...	158
మేలుగా నీమేకులు	బౌళిరామక్రియ ...	167
మేలుమేలు యిందుకొటే	కేదారగౌళ ...	214
మేలుమేలు రాఁగా	రామక్రియ ...	360
మేలే జాణవౌదువు	వరాళి ...	126
మొక్కలేవే (వేడ?)	ముఖారి ...	24
మొగదాకిరివాఁడవు	లలిత ...	348
రక్తైతిమన్నిటాను	దేసాళం ...	128
రమణి నూరడింతుపు	శ్రీరాగం ...	134
రమణుఁడు చూచుఁగాని	శ్రీరాగం ...	112
రమణులము నేమింత	పాడి ...	350
రసికుఁడ తిరుపతి	రామక్రియ ...	78
రాఁగదవే యిఁక నేల	నాదరామక్రియ ...	74
రావయ్య చూతువుగాని	సాళంగనాట ...	252
రావయ్య నీకేం	మధ్యమావతి ...	320
రేవే మొక్కెడబెట్టి	శంకరాభరణం ...	275
రోఁతముల జాదలివి	మధ్యమావతి ...	282
వచ్చినవారమిదివో	సాళంగనాట ...	351
వద్దు దీమసములేలే	మాళవి ...	107
వట్టియలుకల నీవే	కేదారగౌళ ...	291
వట్టి సిగ్గులిఁక నేల	భైరవి ...	324
వద్దనేమా నేము వలపిసి	కాంబోది ...	298
వద్దనేమా నేము వలసిన	భైరవి ...	125

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
వట్టి చలమింతటను	... ఆహిరి	... 247
వనితపాలికివి	... శ్రీరాగం	... 108
వనితల తలఁపులు	... గౌళ	... 59
వరుసకు మాపటంత	... శంకరాభరణం	... 109
వరుసతో సానముఖా	... కాంబోది	... 273
వలచినదానఁ దొల్లే	... కన్నడగౌళ	... 334
వలపులు వలపులు	... శంకరాభరణం	... 181
వాఁడివో కంటిరటరే	... నాట	... 71
వారిదివంటిది	... భైరవి	... 121
వింతగా నానతీవయ్య	... దేసి	... 256
వింతవాఁడా కానేమి	... ముఖారి	... 145
వింతవారైతే విన్న	... నారాయణి	... 270
విచ్చేయరాదా వెలఁది	... పాడి	... 233
వినుమా ఆపెచేతనే	... ముఖారి	... 289
విన్నపము లెల్ల నాచే	... భైరవి	... 313
విడెమింద కోవయ్య	... గౌళ	... 326
వెరపు విచారించుకొంటే	... ముఖారి	... 333
వెలఁది చక్కఁదనము	... మధ్యమావతి	... 199
వెలఁది నిన్నిదకే	... కన్నడగౌళ	... 123
వెలఁదిభావము సిగ్గు	... శంకరాభరణం	... 241
వెలఁదిసింగారము	... శ్రీరాగం	... 229
వేగిరమా యిప్పుడేమి	... నాదరామక్రియ	... 83
వేగునంతానేల జాలి	... మధ్యమావతి	... 92
వేడుకపడేము	... రామక్రియ	... 12
వేచే వేమారకుండిన	... గౌళ	... 11
వేసంగికాలమున	... కాంబోది	... 273
వేసాలు వేయఁగనేలె	... కాంబోది	... 91
వొడఁబరచఁగనేల వొద్దే	... కేదారగౌళ	... 336
శ్రీవేంకటేశ్వరునికి చెలి	... సౌరాష్ట్రం	... 120

సంకీర్తన	రాగము	పుటసంఖ్య
సంతలోని జాజపు ...	ఆహిరి ...	127
సందడెంతైనాగలదు ...	శంకరాభరణం ...	204
సందు సుదివలపుల ...	సామంతం ...	88
సరికివేసికి ...	వరాళి ...	67
సారెసారెకును నేం ...	శ్రీరాగం ...	182
సిగ్గరికాండతండు ...	మాళవిశ్రీ ...	268
సిగ్గరి పెండ్లికూతురు ...	ఆహిరి ...	88
సిగ్గులు వడకువయ్యా ...	హిందీ ...	300
సిగ్గులేల లోనికి ...	భైరవి ...	131
సిగ్గువడం బోతేను ...	ఆహిరి ...	28
సుదతి సింగారాలు ...	ముఖారి ...	104
సూడువట్టినవి మిమ్ము ...	శ్రీరాగం ...	76
సొరిది మీసరితెలు ...	గుజ్జరి ...	128
హరి యేమనెనే ...	బౌళి ...	203

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ప్రెస్. తిరుపతి. కా. 250. 15-8-60.